

“እኛ ግን የተሰቀለውን ክርስቶስን እንሰብካለን፤
ይህም ለእይሁድ ማሰናከያ ለእስላም ሞኝነት ነው።”
— ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ

ይኼ የኛ ስብከት፡ መታከም ይኖርበት ይኼን?

ገጣሚ ሰሎሞን (ፋሲል) ሞገስ እውነትን ስቀሏት ሲል በሠየማት የግጥም መድበሉ
ውስጥ አንዲት “የግጥም ዐመፃ”⁶⁰ የተሰኘች (ሠያፍ ለበጣና ምጸት የተጠናወታት)
የሰንኝ ቋጠሮ አለችው። እኔም ታዲያ ያች ግጥም ከምታሳየው የፍንገጣ ባሕርይ
በመዋስ የራሴን ምጸት እንደሚከተለው በማውገርገር ሐሳቤን አሟሽቻለሁ። እነሆ፦

አሁን ይኼ ስብከት፣
ቢሰብከት ባይሰብከት፣
ከተባለ ስብከት፣
እይኹም ወይ ስብከት?

አሁን ይኼ መዝሙር፣
ቢመዝሙር ባይመዝሙር፣
ከተባለ መዝሙር፣
እይኹም ወይ መዝሙር?

⁶⁰ ሰሎሞን ሞገስ፣ እውነትን ስቀሏት (ዐዲስ አበባ፡- አልቦ አሳታሚ፣ 2001 ዓ.ም) 65.

ይህ ፍንገጣ የግርጌጌ የተወናገረና አዚህ ግባ የማይባል የቃላት አከት መኾኑ ከቶ አይታብልም፤ ነገር ግን አንድ ብርቱ ጉዳይ ይነግረናል። ይኸውም፤ አንድ ሰብከት (ወይም መዝሙር) ይዘቱ፤ ሊያሟላቸው የሚገባው ድንጋጌዎቹና እንዲያሳካቸው የሚጠበቅበት ዐላማዎቹ ከግንዛቤ ሳይገቡ፤ እንዲያው “ሰብከት ወይም መዝሙር ተብሎ መቅረቡ ብቻውን በቂ ነው” የሚል ደምሳሳ ግንዛቤና ውሳኔ ላይ እንደ ደረሰን በማጠየቅ የሚሸረድ ያልሆነ ነው። ይህ አባባል ግን በግምት የተሠነዘረ አይደለም፤ ጸሐፊው ራሱ በተከታታይና በርከት ላሉ ጊዜያት ያየውንና የታዘበውን፤ እንዲሁም ጎሳፊነት ከሚሰማቸው የእግዚአብሔር ሰዎች ጠይቆ የተረዳውን አሳሳቢ ሹኔታ ያኔሰበት ነው።

ኾኖም የዚህ ኂሳዊ ምልከታ ዐላማው እርማት የሚያሻቸውን ልማዶችና ልምዶች እንዲሁም ግድፈቶች ለመጠቁም እንጂ፤ ገደብ በሌለው ለግጥ በዘመናችን ሰብከቶች ላይ ለመሣለቅ ያቄመ አለመኾኑን እንገልጻለሁ። ከነጉድለቱም ቢኾን የአባቱ መንጋ ምክረ መለኮትን ለመቀበል በየሰንበቱ የሚታደምበት ማዕድ ላይ “አሸዋ ለመነሰነሰ” ከቶ “ምን እጅ አለኝ”?! ይህ ማለት ግን፤ ቀድሞውኑ በማዕዱ ላይ አሸዋው ተሞጅሮ ከቀረበ፤ ወይም ባዶ ገበታ በራብው ሕዝብ ፊት ከተሰደረ፤ ወይም በእንጀራ ተመስሎ “ሞት ያለበት የበረሐ ቅል” ለማሳበረ ጎሩያኑ ሲታደል ባየሁ ጊዜ፤ “ልክ አይደለም” ብዬ መጮኸ አይገባኝም ማለት አይደለም፤ እጮኸለሁ እንጂ!

በርግጥ ይህችን ወረወረ ተብዬ “ለተቀማጭ ሰማይ ቅርቡ ነው” ልባል እንደምችል አልጠፋኝም። ነገር ግን፤ ጸሐፊው ራሱ ባገኛቸው ዕድሎች ከአትሮጋስ ጀርባ መቆምን ለዓመታት ዐልፎበታልና ሰባኪነት ከሩቁ የሚያየው ተግባር አይደለም። አመልካች ጣቱንም ሌሎች ላይ ብቻ ለመቀሰር አቁበቁበም፤ በርካታ ጉድለቶች በገዛ ሰብከቱ ውስጥ የመታገራቸውን ሐቅ ሳያመነታ ይቀበላልና። ይህን ሲጽፍ ሌሎችን ወቅሦ ራሱን ለማጽደቅ በመቋመጥ አይደለም፤ ከሰሕተታችንና ከተቃውሞው ሰብከቶቻችን ድካም እንድንማማርና እንድንታረም ለማሳሰብ ቢገደው ነው እንጅ።

ዛሬ ቃለ እግዚአብሔርን ለማድመጥ ፈልገው፤ የመለኮትን ድምፅ በእግዚአብሔር መጽሐፍ ፍታቴ በኩል ሸተው ለሚታደሙቱ የእውነት ወዳጆች ስለምናቀርበው መልእክት በወጉ ማሰብ የሚኖርብን ጊዜ ላይ ያለን ይመስላል። በዘመናችን የሰብከት

አገልግሎት አንዳች አከል ገጥሞታል። ይህ ሞጋች ጉዳይም አስተዋይ ከርስቲያኖች በጥሞና የሚወያዩበት ርእሰ ጉዳይ ከኾነ ከራርሟል፤ ነገር ግን፤ በሚመለከታቸው ሁሉ ዘንድ ተገቢውን ትኩረት አግኝቷል ለማለት አያስደፍርም።

ወገኖች ሆይ፤ ስለ ጉዳዩ በየጓዳችን ማጉተምተሙ ብቻ በቂ አይደለም። ሰብከትን ተንተርሰው የሚታዩት ቀውሶች በምንም ዐይነት ፍጥነትና ጥልቀት እንዳይቀጥሉ አርምሞአችን መሰበር ይኖርበታል። እኔም ለምክክር የሚፈይድ ሐሳብ ለማጫር ከአገዙ በሚል ጥቂት ነጥቦችን አጠቃቅሳለሁ። እናንተም አስቲ ተወያዩበት። ግን፤ እውነት እንነጋገር ከተባለ ሰብከቶቻችን አላነከሱም ትላላችሁ?

የሰብከቶቻችን እድፈት ግድፈት፡-ሰብከቶቹን ምን አጠየማቸው?

ሁላችንንም ሊያስማማን የሚችለው መድረኮቻችን በሰብከት ቀውስ መታመሳቸው አከራካሪ ያለመኾኑ ጉዳይ ነው፤ የኾነ ያወየባቸው ነገር አለ። ይህ ማለት ጤናማ መልእክቶችና መልእክተኞች የሉንም ማለት አይደለም፤ ሞልተዋል። ግን እነዚህ “ጤነኞች” ከአጠቃላይ ከሥተትና ሹኔታ ጋር ሲነጻጸሩ ኢምንት ናቸው። የኾነ ኾኖ፤ ፀሐይ በሞቀው ገመናችን ላይ ዐይናችንን የምንጨፍንበት ጉልበት ካላገኘን በቀር ሰብከቶቻችን ጽኑ ተግዳሮት እንደ ገጠማቸው ማስተዋል ከባድ አይደለም።

ሰባኪነት ይሉት ሞያ እንደ “በወዝህ እንጀራህን ትበላለህ” ዐይነት የሰብከ-ዐደርነት መገለጫ በኾነበት ድባብ መልእክቱ የቱን ያህል ሊቀጥን እንደሚችል ዐስቡት። “ሰብከት ለገበያ አስከ ወጣ ድረስ ዕጣ ፈንታው ምን ሊኾን ጠብቀሃል?” ያሉኝ ሰዎች አሉ፤ በጣም ከባድ ነው። ርግጥ የዚህ ማስረጃ በየጸሎት ቤቱ መድረክ ላይ ሞልቷል። በእኔና በእናንተ ዘመን ከቃሉ ሥልጣን ያፈነገጡ፤ በትምህርተ መለኮት ይዘታቸው የተዳከሙ፤ ከቅዱሱ መጽሐፍ የነጠረ ሐሳብ ጋር የሚጣረሱ፤ በአዕማድ የከርሰትና አስተምህሮ ላይ ያመፁና በቋንቋና ተግባባሪነት ጠገጋቸው የጨረቱ መዓት (መላት) “ሰብከት ነገሮች” አየሩን መሙላታቸውን ማን ይጠራጠራል!

“እገሌ የተባለው አቀንቃኝ ያዜመውን ዘፈን ወደ መዝሙርነት ለውጫዋለሁና ቆመን እናምልከ” የሚል “ዘማሪ” የምታዩበት መድረክ ቀውስ አልነካውምን? ከአንድ ሰዓት

በላይ ሰባኪው ራሱን ሲያምካሽ የዋለበት ዐውደ ምሕረት ላይ “ጌታው፤ አባክህን፤ ኢየሱስን ልናይ እንወዳለን” (ዮሐ. 12፡21 ሐመት) የሚል ማሳሰቢያ በትልቁ ጽፈን መለጠፍስ አይገባንም? “አሁን ቃሉን የምንሰብክበት ዘመን አይደለም፤ እስከ ዛሬ ተሰብከናል፤ አሁን የድርጊት ጊዜ ነው፤ ዛሬ ዝለሉ ካልኳችሁ ትዘላላችሁ፤ መጮኽ ካስፈለገንም በታላቅ ድምፅ ትጮኻላችሁ” የሚል ጨካኝ በእግዚአብሔር ቃልና ሕዝብ ላይ ያለ ርኅራኄ ሲቀልድ እያየንና እየሰማን እንዴት ችላ ማለት ይቻላል?

የመስቀሉ ማእከልነት ተዘንግቶ፤ የሰውን ቋጠሮ ሊፈታ ይችላል የተሰኘ ማንኛውም ዐይነት የደፋሮች እንቶ ፈንቶ ሲንበለበል ስንሰማ “ልብሳችንን ብንቀድ” ይበዛብን ይኾን (1ቆሮ. 4፡5፤ ሐዋ. 14፡14)? የማሳበረ ምእመናኑ “አባት ነኝ” በማለት የሚያምን “ሐዋርያ” ሰውዬ፤ ራሱ ዘምሮ፤ እሱው መባ ስብስቦና ራሱ ለሁለት ሰዓት ያህል ስለራሱ ሰብኮ ሕዝብ ሲያሰናብት ዝም ማለት ይቻላል? ሌላውም እንዲሁ፤ ሕዝብ ከርስቲያኑ በእምልኮ መካከል “በእግሩ እንዲቆም” በማሳሰብ፤ የኢትዮጵያ ሕዝብ መዝሙር እንዲዘመር ካዘዘ “ይህ መድረክ የማን ነው” ብላችሁ አትጮኹም?

ስብከቶቻችን ራሳቸው ጸድተው ሊያፈኩን ካልቻሉ፤ ጠይመው ሊያጨልሙብን ይችላሉ። የሕይወታችንን እንከን በማየት የኑሮ አረማችንን ከየሕይወታችን ማሳ ውስጥ የምንገባለው አስቀድሞ የስብከቶቻችን መልእክት ከአስተምህሮ አራሙቻ ሲጸዳ አይደለምን? ከደፈረሰ ወንዝ ውስጥ ንጹሕ ውሃ መጠጣት አይታሰብም! በርግጥ እድፈትና ግድፈት ያልራቃቸው የዘመናችን ስብከቶች ችግር መንሥኢዎች በርካታ ናቸው፤ በዚች ዐጭር ጽሑፍ ተዘርዝረው ያልቁም አይመስለኝም። ቢኾንም ግን ስብከቶቻችንን “ቀትረ ቀላል” ያደረጉትን መንሥኢዎች ከብዙ በጥቂቱ ማጤን ከቻልን መፍትሔውን ለመፈለግ ግማሹን መንገድ እንደ ሄድን ይቈጠራል። ስለዚህ ጥቂቱን ብቻ መጠቃቀስ ሳይኖርብን አይቀርምና እንመልከታቸው።

ቀዳማይ ነገር፡- መልእክት

ዋነኛው የስብከቶቻችን ችግር ምንጭ የትኩረት መዛነፍ ይመስለኛል፤ የይዘት ጉዳይ ለማለት ነው። እዚህም፤ እዚያም ታዳሚዎችን ለማስደሰት ዐልመው የተነሡ ሰው ተኩሮ መልእክቶች የመለኮትን ማእከልነት ማግለላቸውን ቀጥለዋል። በቀላሉ ቤተ

እግዚአብሔር ከትወና ቤትነት በመጠኑ ብቻ ለየት ይል ዘንድ የተገደደ ይመስል ሕዝብ አጫዋችነት በመደዴ እየተንሰራፋ መጥቷል። እናም ስብከት አድማጮችን ወደ ማሣቅና ማዝናናት አገልግሎት ተለውጧል። በየአደባባዩ እንደምናዳምጠው፤ የስብከቱ መርሐ ግብር ተጀምሮ እስከሚጠናቀቅ ድረስ ሰባኪያን በሣቅ ታፍነው እየተንከተከቱና እያንከተከቱ በሁካታ ድምፅ “ድብልቅልቃቸውን የሚያወጧቸው” ጉባኤያት በየከተማችን ሞልተዋል። ወዘበሬታ በቃለ እግዚአብሔር ምትክ ለሕዝቡ እየቀረበልን ነው።

ከቤተ ክርስቲያን ስብሰባ መልስ “ሆዴን አመመኝ” ብሎ ሆድ ዕቃውን ደግፎ የመጣ የጓደኛዬን ታናሽ ወንድም ዐውቃለሁ። ጓደኛዬም የወንድሙን የሕመም ምክንያት ለማወቅ ባደረገው ጥረት የተረዳው ነገር አሳዛኝ ነበር። በአንድ “ቸርቸ” ሲያዳምጥ በቁየውና አንድ ሰዓት ተኩል በፈጀ ስብከት ወቅት ይህ ብላቴና ያለማቋረጥ አንጀቱ እስኪርገፈገፍ ሲሥቅ መዋሉን ለወንድምየው ተናገረ። (በነገራችን ላይ፤ ይህ ሰባኪ ሕዝቡን የማሣቅ ጥሪ እንዳለው በአደባባይ ሲናገር ትንሽም አያመነታም። የዚሁኑ ሰባኪ መልእክት ብትሹ ከአንዱ መዝሙር ቤት ገብታችሁ “የሚያሥቀውን ሰባኪ ሺሲዲ ስጡኝ” ማለት ብቻ በቂ ነው አሉ) ሽረ፤ የመልእክት ያለህ!

ስብከት እግዚአብሔር “ያኔ”፤ “እዚያ” ለነበሩ “እኒያ” ሰዎች የተናገረውን መልእክት “ዛሬ”፤ “እዚህ” ላለን “ለእኛ” ማምጣት ነው። የዚህ አገልግሎት ማእከሉ መለኮት ሲኾን ኅላፊነቱ ታላቅ ነው። መላዓለሙን ከመነገር በሚያልፍ ሉዓላዊ ምጋቤው የሚያስተዳድረውን ምጡቅና ኢውሱን አምላክ ሐሳብ፤ እጅግ በበዙ ውሱንነቶች ለተሞላው የሰው ልጅ ማቅረብ ነው—የሰባኪ ኅላፊነት። ይህን ኅላፊነት እንዲወጣም በጸጋ የተመረጠው ያው ውሱን የኾነው የሰው ልጅ ነው—ሰባኪው። ይህ እውነት ምን ይጠልቅ፤ ይህስ ጥበብ ምን ይረቅ!

ድካማችንና ጥረታችን የእግዚአብሔር መልእክት ለማድረስ እንጂ ሮጠን ለመታየት አይደለም። የማራቶን ሩጫ ሲዘከረው የሚኖረው ፊዲፒዲስ 42 ኪ.ሜ. ያህል ሮጦ የመጨረሻ እስትንፋሱን የሰጠው፤ የጦር ሜዳ ውሎአቸውን ድል ለማብሠር ነው። ሮጦ ቢሞትም፤ መልእክቱን ግን አድርሶ ነበር። እኛስ ተልከን የምንሮጠው ሰማያዊ

መልእክት ይዘን አይደለምን? እርሱን ለማድረስ አልህ አስጨራሹን መንገድ በፍቅር እና በትዕግሥት እንሮጣለን። መልእክቱን ከማድረስ በዘለለ ምክንያት ተገፋፍተን የምንራወጥ እንደኾነ ግን፡ “Run and die without a message” የተባለው ከንቱነት ይፈጸምብናል፤ “ሩጥና ያለ መልእክት መት”።

ጆን ስቶት “የመስበክ ምስጢሩ ያለው የተወሰኑ የአሰባሰብ ዘዴዎችንና ብልሃቶችን በማወቅ ውስጥ ሳይኾን፤ በተወሰኑ ጽኑ እምነቶች ቊጥጥር ሥር በመኾን ነው” ይላሉ።⁶¹ አዎን፤ የስብከት ዘዴዎች አንደበተ ርቱዕ ሊያደርጉን ይችላሉ። ለእውነተኛ ሰባኪነት የሚያስፈልገን ግን ነገር መለኮት ነው (ትምህርት ቤት ገብቶ ነገር መለኮት መማር ለማለት ተፈልጎ አይደለም)። የእግዚአብሔርን ዐደራ በታማኝነት በመወጣት የምናስተላልፈው ጤናማ ነገር መለኮታዊ መልእክት በሰዎች ሕይወት ውስጥ ለውጥ ያመጣል። የክርስቶስ ወንጌል እውነት ከጥፋት በማዳን ሕይወትን ያግናጽፋልና። ጳውሎስን እንስማው፡ “እርሱ ምትን ሽሮአልና፤ እኔ ሰባኪና ሐዋርያ አሕዛብንም አስተማሪ እንደሆን በተሾምሁበት በወንጌል ሕይወትንና አለመጥፋትን ወደ ብርሃን አውጥቶአል” (2 ቆሮ. 1፡10-11) ይላል። እናም “የመልእክት ያለህ!” እንላለን።

ምገባ ወይስ ምደባ

ለመልእክት መሳከርና መንጠፍ ሌላው ዋነኛ መንሥኢ ገደብ ያለፈ “የምደባ” አባዜ ይመስለኛል። ከዓመት እስከ ዓመት በተጋባዥ አገልጋይ ብቻ መንጋውን ለመመገብ ማሰብ ተገቢ አይደለም። ማኅበረ ምእመኑ ያለበትን አጠቃላይ ኹኔታ በመመልከት ከብካቤና ምሪት መስጠት ያለባቸው መሪዎች ድርሻ ወደየት አለ? መላው ሰንበት በደርሶ ሂያድ አገልጋይ ተጣቦስ እንዴት ይዘለቃል? አንዲት ስብከት ይዞ ሀገር ካገር መዞርስ ለመንጋው ድርቆሽ ከሚመግብ አረኛ በምን ይለያል? እንደ ወጥ ቀማሽ ጡል ጡል ብለን በቃሪምናቸው የሐሳብ ነቀጦች ላይ ብቻ የተደገፈው ክርስትናችን

⁶¹ John Stott, *The Challenge of Preaching* (Carlisle: Langham Preaching, 2011) 25.

ረጋ ሠራሽ ቢኾን ምን ይደንቃል? ተሠማዎአዊ ኅብር የሌለው ስብከት መላምታዊ ነው፤ በመደዴ ግምትና ላይ የተመሠረተ ይኾናልና።

ይህ ልማድ የጥርስ ሕመም የሚያሠቃየውን ሰው ሽብልቅ፤ መሮና ዲጅኖ ለተሸከመ ድንጋይ ፈልፋይ አሳልፎ ከመስጠት አይተናነስም። ያነከሰው እንዳይሰበር፤ ሥንጥቁ ተደርምሶ እንዳይፈርስ ብልሃተኛ ጠጋኝ ይሻ የለም ወይ? መጋቢያዊ ዐደራስ ከዚህ ሌላ ምንድነው? በተጋባዥ ደራሽ ምድብተኞች ከዓመት ዓመት የአንዲትን አጥቢያ መድረክ ማጣብብ የምእመናኑን ሕይወት በእርካታ ዕጦት ጥማት ከማገንብገብ በምን ይለያል? ጋሽ ንጉሤ “በአጸደ ሥጋ እንደማይኖር ‘ተመላላሽ የሙት መንፈስ’ ድንገት መድረክ ላይ የምንከሠት እንዴት እንኾናለን?”⁶² ያለው ለዚህ ይመስለኛል።

“ቦ ጊዜ ለኩሉ”

ሌላው ከስብከቶቻችን አንጻር መነሣት የሚገባው ነገር የጊዜ አጠቃቀማችንን ይመለከታል። በእኛ ዘንድ ስብከት በተወሰነ የጊዜ ገደብ ውስጥ ሊተላለፍ መቻሉ ብቻ ሳይኾን፤ ተገቢነቱ መንፈሳዊነት የጎደለው ሐሳብ ተደርጎ የሚቆጠርበት ጊዜና ቦታ አለ። ስብከት ሰዎች ሊሰሙ በሚችሉበት ልክ ገደብ ሊኖረው እንደሚገባ ሰው መኾናችን ራሱ ሊያስተምረን በተገባ ነበር። በአንድ ክፍለ ጊዜ ውስጥ የአንድ ሰው የመስማት ዐቅም በጊዜ የተወሰነ ነው። ከሰው ሰው ልዩነት ቢኖርም፤ ትኩረቱን ሳያጣ አንድን ሐሳብ በአማካይ ከዐርባ ደቂቃ በላይ እያዳመጠ መቆየት የሚችል ብዙ ሰው እንደማይኖር ጥናቶች ያረጋግጣሉ። ጥናቶች ባይኖሩስ የራሳችን ማንነት አይነግረንም እንዴት? “ቦ ጊዜ ለኩሉ” እንዲል መከብብ፤ “ለሁሉ ጊዜ አለው” (መክ. 3፡1-8)

ዐልፎ ዐልፎ በየመድረኮቻችን የምንመለከተው ግን አሳዛኝ ነው። አንዳንድ ሰባኪዎች ለመግቢያ አንድ ሰዓት ያህል ጨርግደው ከወሰዱ በኋላ፤ ወደ “ዋና መልእክታቸው” ሊገቡ መዘጋጀታቸውን ያበሥራሉ። በዚያ ላይ ሲጀምሩም ኾነ በየመካሉ፤ እነርሱ በፈለጉ ጊዜ፤ “የአምልኮ መዝሙር እያቀጣጠሉ” ያዘልሉናል፤ ያዝሉናልም። ምነው?

⁶² ንጉሤ ቡልቻ፤ የሰባኪው ጥሪና ባሕርይ፤ ያልታተመ ጽሑፍ፤ ላንግሃም ፕሪፔንግ፤ ደብረ ዘይት 1997 ዓ.ም.

እንዴት እንደ ሰባኪ አራት ሰዓት ሙሉ መድረክ ላይ ያረፍዳል? ሳስበው፤ ሳስበው “ጎልቀተ ዓለም (ያለም መጨረሻ) እውን ከመኾኑ በፊት የመጨረሻውን ስብከት የምታቀርበው አንተ ነህና፤ ዐደራህን” የተባሉ የሚመስሉ ሰዎች አሉ፤ ማቋረጫም የላቸውምና።

ማቋረጫ ለማጣታችን ደግሞ ሰበብ አናጣም፤ በመንፈስ ቅዱስ ላይ እናመካኛለን። በአንዲት አጥቢያ እንዲህ ኾነ። ጉባኤው ለሁለት ተከታታይ ሰዓት በዝማሬ ካመለከ በኋላ ማስታወቂያ ለመስማት ተቀመጠ። ከመድረኩ ጀርባ በተሰቀለ ሸራ ላይ የቤተ ክርስቲያኒቱ መርሐ ግብሮች “በፓወር ፖይንት” ተለቀቁልን፤ እኛም ተመለከትን። አፍታም ሳይቆይ ወደ መድረኩ የወጣችው የዕለቱ አስተናባሪ እንት፤ “አምልኳችንን እንቀጥላለን” የሚል ረጅምና ንዝንዝ የተቀላቀለበት “ምክርና ተግሣጽ” በማግለገል ምእመናኑ ላይ አወረደችበት። ይህ ዐይነቱ “ወቀሣ” እና ዘለፋ የትም ቦታ የሚደረግ ስለኾነ ለምጽዋሉና ዐዲስ አልቸነብኝም፤ የገረመኝ ግን አለ፤ ከጥቂት ደቂቃዎች በፊት የቤተ ክርስቲያኒቱን መርሐ ግብር ዝርዝር ነግረውን ነበር። ነገር ግን፤ ልጅቱ “እኛ በመንፈስ እንጂ በሜኑ እንመራም” በማለት ስታረዳን መስማቴ አስገርሞኛል። በዐናቱም “ሌሎች” ስትል በጠራቻቸው አብያተ ክርስቲያናት ልማድ እንደ ኾነው “ከ፤ እስከ በሚባል የሰው ሥርዐት” እንደማይመሩ በስፋት “አስተምራናለች”።

እንግዲህ አንባቢዬ ሆይ፤ ልብ አድርግልኝ! ለዐዲስ ልደት በሚኾነው መታጠብና በመንፈስ መታደስ ዳግመ ልደትን የተቀዳጀ ሰው፤ የተቀበለው የልጅነት መንፈስ ነው። አንድ ሰው የእግዚአብሔር መንፈስ ካላደረበት ከናካቴው ወገኑም አይደለም። የእርሱ ከኾነ ደግሞ በመንፈሱ ከመመራት የሚልቅ ምንም ደስታ የለውም (ሮሜ 8፡14)። በእግዚአብሔር ልጅ በኢየሱስ ክርስቶስ ደም ተዋጅቶ ከጎጠኦቱ በመንጸት የእግዚአብሔር ቤተ ሰብ የኾነና በቅዱሱ መንፈስ ታትሞ የርስቱን መያዣ የተቀበለ ክርስቲያን፤ በእግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ከመመራት ውጭ ምን የሚያስደስተው ነገር ይኖራል? ምንም! እናም በቅዱስ መንፈሱ እንመራ ሲባል አሺ እንጂ አሻፈረኝ ይል ዘንድ እንዴት ይቻለዋል? ግን አንድ ሐቅ አለ፤ እዎን! ማኅበሩ ለመንፈስ ቅዱስ ምሪት ይለቀቅ፤ በእርሱ ግን አይሳበብ!

ምላስ ሲያድግ፡- ቃልና የመድረክ ሥነ ምግባር

ደግሞ ሌላም ልማድ አለላችሁ። የአፍ ዐመል ይኹን የምላስ መሳት ፍርዱን ለእንባቢ ትቻለሁ፤ ለምሳሌ፤ ይህ በየጣልቃው በተለያዩ ቃላትና ሐረጎች የተሞሉ ሐሳቦችን ለማግባቱ በማቅረብ፤ “በለው፤ በዬው፤ ተነጋገሩ፤ ተባባሉ” የሚሰኝ ነገር እንዴት አያችሁት? “ከጐናችሁ ያለውን ‘እወድሃለሁ’ እያላችሁ ዕቀፉ” ብሎ ነገር ምንድር ነው? አባባሉ በራሱ ከፋት ባይኖረውም እንኳ ተያያዥ መዘዙን አጠነክረው ወይ? የአሜንታው ነገር ለጊዜው ይቆይ፤ ተመክረን ተዘክረን አሻፈረን ያልንበት ነውና። ለሰማነው እውነት “አሜን” ብሎ የመተባበርን ሐሳብ ብስማማበትም፤ በሰባኪው ውትወታና አስገዳጅ ትእዛዝ እንደ ዶፍ በሚወርዱት አሜንታዎች ላይ ግን ጥያቄ አለኝ፤ ምንም ዐይነት መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት የላቸውምና።

ከዚህ የከፋ ልማድም አለላችሁ፤ ጌታ እግዚአብሔር “የቁሎ ባልንጀራቸው” ያህል እንዲታሰብ የሚያስገድዱ ደፋሮች በየስፍራው ይደመጣሉ። አንድ ሰባኪ ያሳመረ መስሎት ሲወበራ የተናገረውን አልረሳውም። እምላክ በመንበረ ሥልጣኑ ተቀምጦ ከተለያዩ ክፍለ ዓለማት የመጡ ሰዎችን ያስተናብር ነበር አለ። ሁሉንም የፈረንጅ ዘር ከመንበሩ ተነሥቶ እየጨበጠ አሳለፈና፤ የኢትዮጵያዊው (አፍሪካዊው) ተራ ሲደርስ ግን በዙፋኑ ተመልሶ ተቀመጠ። ኢትዮጵያዊውም “ተናቅሁ” ብሎ ያለቃቅስ ጀመር። ፈጣሪም፡- “ቆሜ ያልተቀበልኩህ በንቀት ነው ብለህ እንዳታስብ፤ እናንተን በወንበር ጉዳይ ስለማላምናችሁ ነው” ሲል እንደ መለሰለት ሰባኪው በመቀጣዝር አስረዳ። በዚህ ምሳሌ የሣቂ እንጂ የተሣቀቁ ወገኖች ለማየት አልታደልሁም። ከእኔ ርቀው የተቀመጡና የተሣቀቁ እንደሚኖሩ ግን ርግጠኛ ነኝ።

አንድ እውነት ግን አለ፤ ይህ የባልቴቶች ተረት አስተማሪ ሳይኾን አክሳሪ ነው (አሁን እንኳ ለአስረጅነት ለጻፍኩት ምን ያህል እንደ ተሣቀቅሁ!)። ቃል በበዛበት በዚያ ከንቱ ነገር አይጠፋም። አማራጩን ብለን በምንዘባርቀው መካከል ምላሳችን አድጦት መለኮትን ወደ መጻረፍ አዘቅት እንዳንንሸራተት ብርቱ ጥንቃቄና ቊጥብነት ማሳየት ይኖርብናል። ወንጌላዊ ደሉ ደለለኝ በአንድ ወቅት፤ “በመለኮትና በመለኮቱ መካከል ልዩነት መኖሩን መረዳት ይኖርብናል” በማለት በጥበብ የሰነዘረው ምክር ሊጤን የሚገባው በእንዲህ ያለ ጊዜ ይመስለኛል።

በተጨማሪም የማኅበሩን ክብር የሚዳፈሩ፤ የማመንና የማሰብ ነጻነቱን የሚገዳደሩና በእግዚአብሔር ቃል የተሰጠውን የትኛውንም መልእክት ፈትኖ የመቀበል ዐርነቱን “ባፍጢሙ ደፍተው” ሕዝብ የሚያስበረግጉ ጥቂት አይነኬዎችም እየከበቡን ነው። በአረማውያን እምልኮ እንደ ተለመደው ከእግዚአብሔር ጋር ያለንን ኅብረት የእንክብአን መስተጋብር ሊያደርጉት የሚዳዳቸው እንደ አሸንፈልተዋል፤ “በኪሳችሁና በበርሳችሁ የያዛችሁትን ሁሉ ለእግዚአብሔር ካልሰጣችሁ ነቀዝ ይለቀቅባችኋል” ብሎ ማሟረትን የትኛው መጽሐፍ ነው ያስተማራቸው? የሠርግ ቤት ድንኳን ሰባሪን እጅ ከፍንጅ እንደ ያዘ ቁራጥ ዘብ አድማጩን፤ “ካልፈለግህ ተነሥተህ ውጣ” እያለ የሚዳገት ሰባኪስ ምን ሊባል ነው?

ሌሎች ደፋሮች “ካልገባህ አይገባህም፤ ሊገባህም አይችልም” ሲሉ አልሰማችሁም? “በሩን ዝጉ፤ አንድም ሰው እንዳይወጣ ከልክሉ፤ እኔ ሳልጨርስ ተነሥቶ የሚወጣ ካለ ኢጋንንት ሰላላብት አንጠልጥላችሁ መልሱት”፤ “ማንም ሰው እንዳይንቀሳቀስ በኢየሱስ ስም አስፈላጊ” የሚሉና ሌሎች አስበርጋሪ ማስፈራሪያዎችን በመጠቀም በድንገት የሴት ወግ የደረሰባትን ማሳቀቅ፤ በኩላሊት ሕመም ወይም በሌላ አስገዳጅ ምክንያት ቶሎ ቶሎ ወደደጅ ለመውጣት የተገደደን ሰው ማስደንበር ምን ዐይነት መጋቢነት ነው?

“እሜን የማትሉ ከኾነ ጉባኤውን ጥቶ እወጣለሁ፤ ዕዳ የለብኝም” እያለ የሚገበዘውን ስትሰሙስ አትሣቀቁም? “ኑሮ ተወደደ ብላችሁ የምትጨነቁ አላችሁ፤ ቀድሞውኑስ መቼ ኖራችሁና ነው” የሚልን ሰባኪ ምን እናድርገው? በአጠቃላይ፤ በመድረክ ላይ በተናገሩትና በሠሩት የትኛውም ዐይነት ተግባር በእግዚአብሔርና በሰው የመጠየቅን ኅላፊነት ከላያቸው ላይ እምዘግዝገው የጣሉ የሚመስሉ ሰባኪያን ሀገሩን ሞልተዋል። በአደራ በተሰጠን ምስባክ ላይ ባለቤት የሌለው ይመስል ያሻንንን ሁሉ ለማድረግ መዳፈራችን በጣም አሳዛኝ ከንውን ነው።

የመድረክ ሥነ ምግባር የሚባልን ወግ ለሰባኪዎቻችን የሚያስተምርልን አባት በዚህ ሀገር የለም ወይ? የሜማቸውን ሶል ወደ ሕዝብ እያሳዩ የሚፈነጥዙትን፤ ቦታ አልበቃ ብሏቸው ላባቸውን እያዘሩ የሚራወጡትን፤ ገመድ አልባ የመነጋገሪያ መሣሪያዎችን

በመጠቀም እየለፈለፉ በሕዝብ መካከል ገብተው፤ ባልተገባ መንገድ ታዳሚውን የሚነካኩ ደፋሮችን መምከር አይገባም? “በቃሉ ላይ ቁሙ” የሚል ሐሳብ በምሳሌ ለማስረዳት በመጽሐፍ ቅዱሱ ላይ በሁለት እግሩ ቆሞ “የሚያስተምረውን” ምን እንበለው?

ለአንዳንዶቹ ደፋር ሰባኪያን ጸያፍና ብኩን ቃላትን (ምሳሌ ባንጠቅስም) በመድረክ ላይ እንዳሻቸው ለመናገር መብት የሰጣቸው የትኛው ጎበዝ ነው? ተሳዳቢዎቼስ? በቀጥታ የሚሳደቡት ማለቱ ነው። ሕዝቡ አስቀድሞ እግዚአብሔርን፤ ቀጥሎ ቃሉን፤ በዚያ ላይ ጨምሮም አገልጋዮቹን አክብሮ ከእግራችን ቢታች ስለ ተቀመጠ አላግባብ መዘለፍ አለበት ወይ? ሕዝቡ ከሰሕተቱ እንዲታረም፤ ከዐመጣው እንዲመለስና ንስሐ እንዲገባ በእግዚአብሔር ቃልና መንፈስ መገሠጽ ይገባዋል፤ ይህ እያከራከርም። ነገር ግን፤ እያበሻቀጥን እንድንዘልፈው የላከን ማን ይኾን? እንዲህ ዐይነቱን “የወቅታችን ናቅሁሽ” ግልምጫና ማንጓጠጥ እነዚህ ሰባኪያን ከወደየት ነው የተማሩት? ስድብ ከመድረክ ላይ ሲናገሩት ቅዱስ ይኾናል እንዴ? ኀይሉ ቸርነት የዚህ ሁሉ መንሥኤ “መድረክ የተከበረ የእምላክ ቦታ” እንደኾነ ካለመረዳት እንደሚመጣ ይናገራሉ።

... ከችኩልነት ወይም ከጥድፊያ የጸዳ ንጹሕ ፍርሃት በውስጣችን እንዲኖር የበኩላችንን ጥረት ማድረግ [አለብን]። መድረክ ከቡር የኾነው ባለቤቱ ፍጡር ሳይኾን ፈጣሪ በመኾኑ ነው። ... በድፍረት ሕሽለዋለሁ፤ የረጅም ጊዜ ተመክሮ አለኝ በሚል ትምክህት የሚከወን ማንኛውም ድርጊት የእምላክን መድረክ እንደ መዳፈር ወይም እንደ ማቃለል ይቆጠራል። ... መገለጥ የሚባል አውራ ከሥተት በመንፈሳዊ ርምጃ ውስጥ እንዳለ መረሳት የለበትም። ... በችሎታችን ከመታመን በችሮተው ለመደገፍ ንጹሕ ፍርሃት ቢኖረን ለመድረኩ አክብሮት ሰጠን ማለት ነው። ይሁን እንጂ እንዲህ ያለ ግንዛቤ በሁሉ ዘንድ አይገኝም።⁶³

ኑሮ የከዳው ቃል

ሌላው ችግራችን ደግሞ የሕይወትና የትምህርት መጣረስ ነው። ርግጥ ነው፤ ከቃል ይልቅ ኑሮ ጮኾ ይናገራል። በመድረክ ላይ የምንጮኸውን ያህል ኑሮአችን ካላወጀ፤

⁶³ ኀይሉ ቸርነት፤ መድረኮቻችን በመጽሐፍ ቅዱስ አይታ (አዲስ አበባ፡- ራአይ፤ 1997 ዓ.ም.) 52።

ይልቁትም ሌሎች እንዲኖሩበት ጮኸን ያስተላለፍነውን “እውነት” ከመድረክ በታች በኑሮአችን ጥፋት የምንቃወመው ከኾነ፤ ከነዚያ ዝነኛ ፈሪሳውያን መለየታችን ምኑ ላይ ነው? ከመድረክ ላይ እጆቻችንን እያወናጨፍን ስለሌሎች ለውጥ እንጮኻለን፤ ነገር ግን የራሳችንን ሕይወት በተናገርነው መልእክት ካልገራነው ኪሳራ ነው። ሊዎ ቶልስቶይ ከረጅም ጊዜ ትዝብት በኋላ በአንድ ወቅት የተናገረው እዚህ ላይ መጠቀስ ያለበት ይመስለኛል። “እያንዳንዱ ግለ ሰብ የሰውን ዘር ሁሉ ስለ መለወጥ አጥብቆ ይጨነቃል፤ ነገር ግን ራሱን ስለ መለወጥ አስፈላጊነት የሚያስብ ሰው ያን ያህል አይደለም” ብሎ ነበር። ወይ አለመታደል!

ወንጌላቱ እንደሚያስተምሩን፤ ጌታችን ኢየሱስ በተቃዋሚዎቹና በቃል ሊያጠምዱት በሚያሸምቁበት ከፋ ሰዎች አሸከላ አልተያዘም ነበር። “ጻፎችና ፈሪሳውያን በሉቃስ የተናገረውን ሊነጥቁ ሲያደቡ” (ሉቃ. 11፥53) ያልተሳካላቸው፤ በቃልና ኑሮው ምንም ዝንፈት ስላልተገኘበት ነበር። እንዲይዙት የተላኩ የአይሁድ ሸንጎ ሎሊዎች ከሰሙት በኋላ በትምህርቱ ተመስጠው ነበርና፤ “እንደዚህ ሰው ማንም እንዲሁ ከቶ አልተናገረም ” (ዮሐ. 7፥46) በማለት የላኳቸውን አስደንግጠው ነበር። ስለዚህ ወዳጅ ጠላት “በእግዚአብሔርና በሕዝቡ ሁሉ ፊት በሥራና በቃል ብርቱ ነቢይ ስለ ነበረው ስለ ናዝሬቱ ኢየሱስ” (ሉቃ. 24፥19) ከማስላሰል ማምለጥ አልተቻለውም። ኢየሱስን ለማጥፋት የቋመጠው፤ ነገር ግን ኑሮውና ቃሉ የተሳካረበት የጸሐፍትና ፈሪሳዊ ወገን ግራ የተጋባው ታይቶ የማይታወቅ የቃልና ሕይወት ጥምረት ዐመፃና የግብዝነት እርሾ በከደነው ዓለም መካከል በተሠግዎ ብርሃን ሲመላለስ በማየቱ ነበር። ሉቃስ ይህንን እንደዚህ ዘግቦልናል፡-

“ዕለት ዕለትም በመቅደስ ያስተምር ነበር፤ ነገር ግን የካህናት አለቆችና ጻፎች የሕዝቡ ታላላቆችም ሊገድሉት ይፈልጉ ነበር፤ የሚያደርጉበትንም ዐጡ” (ሉቃ. 19፥47-48)፤ ለምን? ያልን እንደኾን ኢየሱስ “ሕዝቡ ሁሉ ሲሰሙት ተንጠልጥለውበት ነበርና” (ቀ. 48)። ስሙ በሩክ ይኹን!

ዛሬም ከወንጌሉ ሰባክያን የሚጠበቀው ነገር ይኸው ነው—የቃልና ኑሮ መጣጣም። አንድ ሰባኪ መናገር ብቻ የለበትም፤ ትምህርቱን በኑሮ መግለጥ አለበት። የሰባኪው

የኑሮ ጠባይ “ከሁለት ነገሮች አንዱን እውን ያደርጋል፡- ወይም ስብከቱን ስልቦ ያመክነዋል፤ አሊያም ለስብከቱ መልእክት ሥጋና ደም ያለብስለታል።”⁶⁴ ማኅበረ ምእመናኑ መንፈሳዊ ብስለት እንዲኖራቸው ተግባራዊ እየተናገረ፤ ከሕይወቱ የመንፈስ ፍሬዎች የጉደለው ሰባኪ ጥረቱ ውሃን እንደ መውቀጥ “እንቦጭ” ብቻ ነው።

ሐዋርያው ጳውሎስ ጢሞቴዎስና ቲቶን ሲመክር በክርስቲያናዊ ባሕርያት ለቅዱሳን እርአያ እንዲኾኑ ነግሯል (1ጢሞ. 4፥12፤ ቲቶ. 2፥7)። ጴጥሮስ የቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎችን ለመንጋው ምሳሌ እንዲኾኑለት ይመክራል (1ጴጥ. 5፥3)። ሌሎች ያደርጉት ዘንድ የወተወትነውን ነገር እኛ እየሸሸነው፤ በስብከታችን የተጸየፍነውን መልሰን ካደረግነው፤ ምን ያህሎቹን እንዳሰናከልን ጌታ ብቻ ነው የሚያውቀው። አንድ የማህታማ ጋንዲ ንግግር አለ፤ “ክርስቶስን እወደዋለሁ። ግን ክርስቲያኖች መሲሐቸውን ስለማይመስሉ ክርስትናን አልሻውም” የሚል። ከዚህ በላይ ማሰናከል ወደ የት አለ?

ዓለማችን የተራበችው ሐቀኛ ሕይወት ነው። እውነተኛ ሕይወት ሰዎችን ይማርካል፤ ማስመሰል ግን ያርቃቸዋል። በጠርጣራነት ሞገድ ስለ ተመታ በክርስትና ላይ ጥላቻ ዐድርበት የነበረው ፈላስፋው ዴቪድ ሂዩም፤ በለንደን ጉዳና ላይ ሲጣደፍ ጓደኛው ያገኘውና “ወደየት ነው የምትከንፈው?” ሲል ይጠይቀዋል። ሂዩም ሲመልስ “ጀርጅ ዋይትፊልድ ሲሰብክ ለማዳመጥ እየሄድሁ ነው” ይለዋል። ጓደኛውም በአግራሞት ስሜት ተሞልቶ፤ “እንዴ፤ ሂዩም! ዋይትፊልድ የሚሰብከውን ታምናለህ እንዴ?” በማለት በጠየቀው ጊዜ፤ ሂዩም፤ “ኧረ በጭራሽ አላምንም! ነገር ግን ዋይትፊልድ የሚናገረውን ያምናልና ነው”⁶⁵ ሲል መለሰለት። ለመኾኑ በስብከታችን እጽንዖት በመስጠት የምንናገረውን ነገር እኛው እናምነዋለን? የምናምነው ከኾነ ከኑሯችን ውጭ ደምቆ የሚታይበት አደባባይ የለውም።

⁶⁴ J. H. Bavinick, *An Introduction to the Science of Missions* (Philadelphia: Prysbyterian and Reformed, 1960) 93.

⁶⁵ James Black, *The Mystery of Preaching* (London: Marshall, Morgan & Scott, 1977) as quoted in John Stott, *The Challenge of Preaching* (Carlisle: Langham Preaching, 2011) 72.

ከተሰማን አይበቃንም ወይ?

አንዳንድ ሰባኪዎቻችን በምእመናኑ ከመደመጥ ባለፈ ከመጠን በላይ መጮኽ ምኑ እንደሚያስደስታቸው ያልተገለጠልኝ፤ ወደፊትም ሊገለጥልኝ የማይችል እንቁልሽ ነው። እንጥላቸው እስከትወርድ ጮኸውና እኛንም አስጩኸው የሚያገኙት ጥቅምስ ምንድነው? ከመድረክ ዐልፎ በዙሪያ ገባው የሚኖር ሰፈረተኛ ሁሉ የሰማውን “ሃሌ-ሎሄላችንን”⁶⁶ ቸላ በማለት፤ “አልተሰማኝም፤ እንደገና ጩኸ” እንባላለን። እኛም እነርሱት ለማስደሰት ብለን (መሰለኝ) እንደ ብራቅ እናስገመግማለን።

የድምፅ ብክለቱስ? በርካታ የጸሎት ቤቶችና መጠለያዎች ከዐቅማቸው በላይ የገዘፉ ትላልቅ የድምፅ ማጉያ መሣሪያዎች ባለቤቶች ናቸው፤ ጥሩ ነው። ግና ያለምንም የድምፅ መሣሪያ መደማመጥ በሚቻልበት ጠባብ ክፍል ውስጥ፤ ነዛሪ ሞገድ የሚለቅ የድምፅ ማጉያ በመጠቀም የምእመናንን ጆሮ ከጥቅም ውጭ ማድረግ አያሳዝንም? “ቤተ እግዚአብሔር ሄጄ ጀሮዬ ተበሳ” ለማለት የሚደፍር ስለማይገኝ እንጂ፤ ስንት ጉዳተኛ መቃጠር በተቻለ ነበር። ሸረ፤ አባካችሁ እንተዛዘን! ሕፃናትና አረጋውያን በሞሉበት ጉባኤ ውስጥ የመስማት ሚዛንን በማይመጥን ሹኔታ የድምፁን መጠን በማስጮኽ የድምፅ ማጉያን መጠቀም የሚያስከትለውን ጉዳት ማስተዋል ተገቢ ነው። መልእክት በማስተላለፍ ሂደት ውስጥ ሊረዳን የተዘጋጀ ዕቃ እንዲያደናቁረን መደረግ የለበትም። የባለሙያዎች አርምሞስ ከምን የመነጨ ነው? ሰሚ ካገኛችሁ እንድ በሉልን እንጂ!

እንደ መውጫያ

እኛ በቋንቋችን ስብከት የምንለው ነገር ዐዲስ ኪዳናችን መጀመሪያ የተጻፈበት የጽርአ ቋንቋ (እንደየአገባቡ የተጠቀመባቸውን) “ኬሩሶ”፤ “የአንጌሊዝ”፤ “ፕሮኬሩሶ”፤ “ፕሮዩአንጌሎዝማይ” እና “ፓርኔሲያዝማይ” የተሰኙ ቃላትን የሚተረጎም ነው። እነዚህ ቃላት በመጽሐፍ ቅዱሳችን ውስጥ፡- “ማወጅ”፤ “የምሥራቹን (መልካሙን

⁶⁶ “ሃሌ-ሎሄላችን” የተባለው፤ “ሃሌ ሉያችን” እና “ኤሎሄያችን” የሚለውን በማዛነቅ ጥቅም ላይ በዋለ ገለጻ ሲኾን፤ የደስታና ምስጋና ጩኸታችንን በውዳሴ፤ የነዝን ልቅሷችንን ደግሞ በጸሎት የምናሳረግበትን የማኅበር ድምፅ ለማመልከት የቀረበ ነው።

ዜና) ማሠራጨት”፤ “ማሳወቅ”፤ “መስበክ” እንዲሁም “ደፍሮ መናገር” ተብለው ተተርጉመዋል (2ጢሞ. 4፥2፤ ማር. 1፥45፤ ማቴ. 24፥14፤ ሉቃ. 4፥18፤ ሐዋ. 8፥4፤ ማቴ. 3፥1-2፤ ሐዋ. 9፥27)።

ስብከት ሰዎች በቅዱሳት መጻሕፍት የሰፈረውን የእግዚአብሔር እውነት ዛሬና አሁን በሕይወታቸው ሊያዛምዱ በሚችሉበት ሹኔታና በተገቢው ቋንቋ ማወጅ፤ ማሳወቅ፤ ማቅረብና ማሠራጨት ነው። ጄ. አይ. ፓከር እንዳሉት፤ “ስብከት ይዘቱ ሳይለወጥ ለሰው የሚነገር የእግዚአብሔር መልእክት ነው።” ስለዚህ መብራራትም መታወጅም ያለበት ይኸው የእግዚአብሔር መልእክት ሊኾን ይገባል።

በስብከት የሚታወጀው ምንድነው? የምሥራቹ አንኳር መልእክት የቱ ነው? ነቢዩ ኢሳይያስ እንዲህ ይላል፡- “የመልካምንም ወሬ የምሥራች የሚናገር፤ መድኃኒትንም የሚያወራ፤ ጽዮንንም፡- አምላክሽ ነግሥአል የሚል ሰው እግሩ በተራራች ላይ እጅግ ያማረ ነው” (ኢሳ. 52፥7)። የምሥራቹ የእግዚአብሔር ንጉሣዊ ግዛት እውን መኾኑን ማወጅ ነው። የእግዚአብሔርን ታላቅነት፤ ገናና ክብሩን፤ በቅድስና ግርማው ከፍ ያለ ህላዌውንና፤ ሁሉን በመጠቅለል ለራሱ የሚያስገዛበትን የመንግሥቱን አሸናፊነት በሰው ሕይወት ማስፈን ነው። ጆን ፓይፐር፤ ኮተን ማተርን ጠቅሰው እንደጻፉት፤ “የክርስቲያን ሰባኪ አገልግሎት ታላቅ ንድፍና ዐላማ የእግዚአብሔርን ዙፋንና አገዛዝ በሰዎች ነፍስ ውስጥ ማደስ ነው”⁶⁷ ይላሉ። የነፍስ እውነተኛ ደስታና ርካታዋ የሚገኘው ነፍስን በማላቅ ሳይኾን እግዚአብሔርን በማክበር ነው። ይህ ተግባራዊ እንዲኾን ከተፈለገ፤ ሰባኪው መልእክቱን የእግዚአብሔር ቃል ማድረግ አለበት።

ታዋቂው የሥነ ስብከት ምሁር ዶክተር ሪቻርድ ራሜሽም፤ “መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል ሲኾን፤ ስብከት ደግሞ እኛ ከእግዚአብሔር ቃል የምናዘጋጀው

⁶⁷ Cotton Mather, *Student and Preacher* (London: Hindmarsh, 1726) v. Quoted in John Piper, *The Supremacy of God in Preaching* (Grand Rapids: Baker, 2004) 25.

መልእክት ነው”⁶⁸ ብለዋል። ስብከትን እኛ ብናዘጋጀውም ታዲያ፤ የእግዚአብሔርን መልእክት ከቃለ እግዚአብሔር ካላመጣን በቀር፤ ሰው ሠራሽ ንግግር ሹኖ መቅረቱ ነው። በሰው እጅ ሥራ ውስጥ መለኮት የለበትምና የሰሚዎቻችን ሕይወት ለውጥ የማይታይበት ይኸናል። እኛው በኛው ባቀጣጠልነው “እንግዳ እሳት” ለሚዎቻችን ልናሞቃቸው ብንሻም፤ የነፍሳቸውን ቁፈን ሳንገፍላቸው ዐመዱን ብቻውን ታቅፈን እንዳንቀር ወደ መልእክቱ ጌታ ፊታችንን መመለስ አለብን። መጋቢ አርጌል ሞዝ እንዳሉት፤ “ቃለ እግዚአብሔርን በተዋጣለት መንገድ መፍታትም እንኳ ቢሆን ልብን አይለውጥም፤ ከዚህ ይልቅ ለውጥ የሚያመጣው፤ የሕይወት እንቅስቃሴችን የሚፈታ የእግዚአብሔርን ቃል በጥንቃቄና በመንፈስ በመመራት መግለጡ ነው።”⁶⁹

እንግዲህ ሕይወት ያለባቸውን ቃላት (ሐዋ. 7፡38፤ ፊል. 2፡16) ከእርሱ ተቀብለን፤ በመንፈስ ቅዱስ ለመንጋው ማቅረብ ከቻልን እግዚአብሔር ይከበራል፤ ሰዎችም ይለወጣሉ።

ሌላ መዘንጋት የማይገባን ነጥብ አለ። ስብከት በሰው አማካይነት ለሰው ቢቀርብም፤ ዐላማው ግን ሰውን ማተላቀቅና ሰውን ማዝናናት አይደለም። በሰዎች ቋንቋ፤ ባህል፤ የሰብአና ክሂልና ተሞክሮ፤ እንዲሁም በየማኅበረ ሰቡ ግብቡ የግንኙነት ሕገጋት ቢቃኝም፤ መሠረታዊ ግቡ እግዚአብሔርን ከሰው፤ ሰማይን ከምድር፤ መንፈሳዊውን ከፍጥረታዊው ማገናኘት ነው። ቀላል መድረሻውም የሕይወት ለውጥና መታነጽ ማምጣት ነው። እነዚህ ዐላማዎች እርስ በርስ የተቆላለፉበት ዘላቂ ማእከላዊ ቢጋር ደግሞ የጌታ እግዚአብሔር ክብር ነው። ጴጥሮስ እንዳለው፤ “ማንም ሰው የሚናገር ቢሆን፤ እንደ እግዚአብሔር ቃል ይናገር፤ የሚያገለግልም ቢሆን፤ እግዚአብሔር በሚሰጠኝ ኃይል ነው ብሎ ያገልግል፤ ክብርና ሥልጣን እስከ ዘላለም ድረስ ለእርሱ በሚሆነው በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል እግዚአብሔር በነገር ሁሉ ይከብር ዘንድ፤ ለሜፖ” (1ጴጥ. 4፡11)። ስብከት ከዚህ ከቡር ዕሴቱ አንጻር ሲታይ የሰባኪ ኅላፊነት ምንኛ ታላቅ ነው! መጽሐፍ ቅዱሳዊ ስብከት ከዚህ ከቡር መንበሩ ከወረደ፤ እርባና ቢስ ቃለ-ተዋሰኑ ይኸናል። አንተ ግን፤ የእግዚአብሔር ሰው ሆይ፤ “ቃሉን ሰበዘ” (2 ጢሞ. 4፡2)፤ ጥሪህም ይኸው ነው።

⁶⁸ Ramesh Richard, *Scripture Sculpture* (Grand Rapids: Baker, 2001) 5.
⁶⁹ Arnell Motz, *Preaching for Life Change* (Addis Ababa: IEC Publication, 1999) 3.

በተጨማሪ፤ ብንመካከርስ ምን ይመስላችኋል? ከመድረክ ስንወርድ መልእክታችንን የሚያደንቁና የሚያመሰግኑን ብቻ ሳይኾን፤ ጉድለታችንን በፍቅር የሚነግሩን ብናገኝ ምን ይጎዳናል? እንዳንድ ሰባክያን በየዐውደ ምሕረቱ በሚተውኑት ማንነታቸው ይታወቃሉ። ነገር ግን የመድረክ ላይ ትወና እውነተኛ ማንነታችንና ሃይማኖታችንን አይወክልም። ይልቅስ፤ ጃክሰን ብራውን የተባለ ሰው እንዳለው፤ “ሃይማኖትህን ልንገርህ፤ ሃይማኖትህ ስብከቱ ከተጠናቀቀ በኋላ የምታደርገው ነገር ነው።”

በአጠቃላይ፤ ጥሪያችን ከመነገር በሚያልፍ ጸጋ የተሞላ ነው፤ “በክርስቶስ ፊት እግዚአብሔር የከብሩን ዕውቀት ብርሃን ይሰጠን ዘንድ፤ ‘በጨለማ ብርሃን ይብራ’ ያለው እግዚአብሔር ብርሃኑን በልባችን አብርቷል” (2ቆሮ. 4፡6 ዐመት)። በርግጥ ልቡናችን ከበራ፤ እኛም “ክርስቶስን እንጂ ራሳችንን አንሰብከም” (2ቆሮ. 4፡5)። ደስታችንን የምንጎናጸፈው ራሳችንን በማላቅና በመስበክ ሳይኾን፤ በእግዚአብሔር የመንግሥቱ ሥልጣንና ግዛት በመሸነፋችን ነው። “መንግሥቱ መዝገባችን ሲኾን መዝገታችን ደስታችን ይኸናል።... ስለዚህ የስብከት ዐላማው ደስታ በተትረፈረፈበት መዝገት የተሞላውና በሰው ልብ ውስጥ የሚንጸባረቅ የእግዚአብሔር ክብር ነው።”⁷⁰

“ብቻውን ለሆነ አምላክና መድኃኒታችን
 ከዘመን ሁሉ በፊት፤ አሁንም እስከ ዘላለምም ድረስ፤
 በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ክብርና ግርማ ጎይልም ሥልጣንም ይሁን፤ ለሜፖ”
 (ይሁዳ 1፡25)።

© ይህ ጽሑፍ በክፍል በማቴዎስ መጽሐፍት፤ ቍጥር 21፤ ሐምሌ 2004 ዓ.ም. ታትሞ የነበረ ሲኾን፤ ተሻሽሎ፤ ተስፋፍቶና ታርሞ የቀረበ ነው።

⁷⁰ Piper, *The Supremacy of God*, 28-29.
 ~ 137 ~

የበርናባስ ብፅዕናዎች⁷¹

እንደ መግቢያ

በቅዱሳት መጻሕፍት ውስጥ ከምናነባቸውና እግዚአብሔር በጸጋው ጎይል (1ቆሮ. 15፥10) ከተጠቀመባቸው ሰዎች መካከል አንዳንዶቹ የአገልግሎታቸውና የሕይወት ታሪካቸው በሰፋት ተጽፎልን ይገኛል። በዚህ ረገድ አብርሃምና ዳዊትን በምሳሌነት መጥቀስ ይቻላል። በእነዚህ ሰዎች ሕይወትና ተመክሮ ላይ ተመሠርተው የተሰናዱ ስብከቶችንና ትምህርቶችን እድምጠናል፤ በርካታ ጽሑፎችንም አንብበናል።

እንደ በርናባስ ዐይነቶቹ ደግሞ ሰፊ ዘገባ የላቸውም፤ የቅዱሳት መጻሕፍት ገጾችንም አላጨናነቁም። እነዚህ በጨረፍታ የደመቁ ናቸው፤ ትንሽ ብልጭ ብለው ታይተው የሄዱ ወገግታዎች ናቸው። እግዚአብሔር እንዲታዩ የፈቀደላቸው በጭላንጭል ብቻ ነው። ስለዚህ “ካልተዘመረላቸው ከዋክብት” ጎራ ተሰልፈዋል። ይሁን እንጂ፤ እግዚአብሔር በመጠኑ ብቻ እንዲታይ በፈለገው የሕይወታቸውና አገልግሎታቸው ብልጭታ በኩል በርካታ ነገሮችን ልንማር መቻላችን አያጠያይቅም። ስለዚህ ስለ በርናባስ ከመጽሐፍ ቅዱሳችን በማጥናት የላቁ ቁም ነገሮችን እንቀስግለን የሚል ተስፋ ተሠንቆ “የበርናባስ ብፅዕናዎች” በሚል የሚከተለው ተጽፏል።

⁷¹ ይህ መጣጥፍ፣ የእውነተኛ አገልግሎት አጋር የመኾን ምሳሌነትን ኖሮ ላላየው አበረታች፤ “የጌታን ስም የሚጠራ ሁሉ ከዐመፅ ይራቅ” ለተባለው ክርስቲያናዊ መርሕም ተገር ለነበረውና በድንገት ወደ ጌታችን ዕቅፍ ለተሰበሰበው ወንድም ቴዎድሮስ ኢየሱ መታሰቢያ ውሏል።

እግዚአብሔር በበርናባስ ሕይወት ውስጥ የሠራቸውን መሳጭና አስተማሪ ጉዳዮች ከማጥናታችን አስቀድሞ ግን በርእሱ ላይ ስለቀረበው “ብፅዕና” የተሰኘ ቃል ጥቂት መመልከት ይኖርብናል። ብፅዕና ምንድነው? መቼም ብዙ “ብፁዓን” የተሰኙ ሊቃነ ጳጳሳት በሞሉበት ምድር ይህን ምን አስጠየቀህ እንደማልባል ተስፋ አደርጋለሁ። ብጠይቅስ ምን ከፋት አለው? ለማንኛውም፤ “ብፅዕና” የተሰኘውን ቃል፤ በዐጭሩ ለመተርጎም ብሞክር፤ “ባርኮት”፤ “ደስተኛነት”፤ “ምስጋና”፤ “ምርቃት” የሚል ፍች ተሸክሞ እናገኘዋለን።

ለምሳሌ ወንጌላውያኑ ካስተላለፉልን የጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዐበይት ትምህርቶች መካከል የተራራው ሰብከት አንዱ ነው (ማቴ. 5-7)። በዚህ ታላቅ ትምህርት ውስጥ ኢየሱስ ያስተማረው የ“አንቀጸ ብፁዓን” ክፍል አለ። የእግዚአብሔርን መንግሥት የኑሮ ጠባይ በሕይወታቸው የሚተገብሩ ቡሩካን እነማን እንደኾኑ ጌታ ኢየሱስ በዚህ ክፍል ውስጥ አስተምሯል (ማቴ. 5፥3-12)። ስለዚህም፤ “ብፁዓን ናቸው” የተሰኘው ደማቅ ሐረግ በአጽንዖትና በተደጋጋሚ ዘጠኝ ጊዜ ተጠቅሷል።

ይህን ክፍል ከጠቀስነው አይቀር፤ እግረ መንገዳችንን አንድ ጥያቄ ብናነሳስ? እኛ ተከታዮቹ ነን የምንል ጌታ ኢየሱስ ባስተማረው መንገድ ብንኖርለት ኖሮ ዓለም ምን ትመስል ነበር? ግን ምን ያደርጋል! ትምህርታችንና ኑሮአችን ከዚህ ታላቅ መመሪያ ስለመነጠሉ ታሪክና ተግባራችን ሲመሰክርብን ኖሯል። ቤተ ክርስቲያን የመምህራን መመሪያ ችላ በማለት ለዘመናት ዐንክሳለች፤ ንጉሥዋ ያስተላለፈውን የመንግሥቱን መተዳደሪያ በአግባቡ አልኖረችውም ቢባልም የተጋነነ አይደለም። በምትኩ ሰው በገነነበት (እማክሎተ ሰብ) ዓለማዊ የኑሮ ጠባይ ራሷን ሸንግላ፤ ሥጋን በሚያባብሉ አቀማጣይ ትምህርቶች ስትሰለመለም የታየችባቸው ጊዜያት ቀላል አይደሉም። ይህ ድካሟ በውጭ ያሉቱ ነቃፊዎቿ በወቀሳ እንዲብከከኩ ሲጎነትል ይታያል።

ይህን ለማጉላት ኩርት ቮንገት የተባለ ጸሐፊ ሀገር አልባው ሰው በሚለው መጽሐፉ ካሰፈረው ላይ ጥቂት መሥመሮችን እዚህ በታ መቀንጨብ መልካም ይመስለኛል። (ይህ ሰው የአንክሮ-ሰብ-ምግባራዊነት አቀንቃኝ [humanist ethicist] ቢኾንም፤ ለሙግቶቹ ክርስቲያናዊ ውርሶችንና ትውፊቶችን ሲጠቀም ይታያል።) ማኅበራዊና

ምግባራዊ ተሐድሶን ለማምጣት የአሜሪካ መንግሥት ዐሠርቱ ቃላትን በየሥፍራው እንዲያስነግርና እንዲያስፈጽም የሚጠይቁ ወገኖችን ሲወቅሥ እንዲህ ይላል፡-

በመካከላችን የሚገኙት አብዛኛዎቹ የከንፈር ክርስቲያኖች “እንቀጽ ብፁዓን”ን ለአፍታም ሲጠቅሱ እንሰማቸውም፡፡ ነገር ግን፡ ዐሠርቱ ትእዛዛት በሕዝባዊ ተቋማት ሕንጻዎች ላይ እንዲለጠፍላቸው ዐይኖቻቸውን በእንባ እየታጠቡ ይጠይቃሉ፡፡ በርግጥ ያን ሊያደርጉለት የሚሻው ሙሴ እንጂ ኢየሱስ አይደለም፡፡ እኔን የሚገርመኝ ከእነዚህ ተሟጋቾች መካከል የተራራው ስብከት ወይም እንቀጽ ብፁዓን የትም ቦታ ላይ እንዲለጠፍ የሚጠይቅ ሰው ገጥሞኝ አለማወቁ ነው፡፡ ‘የሚምሩ ብፁዓን ናቸው’ የሚለውን በፍርድ ቤቶች ውስጥ፡፡ ወይም ‘ሰላምን የሚያወርዱ ብፁዓን ናቸው’ የተሰኘውን ጎይላ ቃል በፔንታጎን ዐናት ላይ ይለጠፍ ዘንድ ሲጠይቁ አልሰማሁም፡፡⁷²

ለማንኛውም መነሻ ሐሳባችን የብፅዕናን ምንነት ለመተንተን ነበርና ወደዚያ መመለስ ይኖርብናል፤ በተራራው ትምህርት ውስጥ ብፅዕና ስፊ ሽፋን ነበረው ለማለት ነው፡፡ ሌላም መጨመር እንችላለን፤ ቅድስት ድንግል ማርያም በመለኮታዊ ተአምር መድኃኒ ዓለም ክርስቶስን እንደምትወልድ ከሰማች በኋላ “ትውልድ ሁሉ ብፅዕን ይሉኛል” ብላለች (ሉቃ. 1፡48-49)፡፡ እግዚአብሔር የተናገረው ቃል ይፈጸማልና ይህን በማመኗ ብፅዕን መኾኗን ኤልሳቤጥም መስከራላታለች (ሉቃ. 1፡45)፡፡ ቡርከትና ደስታ የሞላበት ናት ማለት ነው፡፡

ቅዱስ ጴጥሮስ በበኩሉ በአብ ፈቃድ የናዝሬቱ ኢየሱስ አማናዊው መሲሕና ወልደ እግዚአብሔር መኾኑን በመስከረ ጊዜ፡ “ብፁዕ ነህ ” ተብሏል (ማቴ. 16፡17)፡፡ ጴጥሮስ ከራሱ ያመጣው ምንም የለም፡፡ መሲሔ ኢየሱስን እንዲያውቅ የገለጠለት አብ ነውና፡፡ ከዚህ በሚበልጥ ምን ባርኮት አለ? ስለዚህ ብፁዕ መኾኑ በኢየሱስ ተበሠረ፡፡ ይህን ብፅዕና ስለ ጴጥሮስ ልዕልና የተነገረ ነውን? በፍጹም አይደለም፤ ስለ ጴጥሮስ ዕድለኛነት እንጂ፡፡ መጽሐፍ እንደሚል፡ “በዚያን ሰዓት ኢየሱስ በመንፈስ ቅዱስ ሐሜት አደረገና፡- የሰማይና የምድር ጌታ አባት ሆይ፡ ይህን ከጥበበኞቼና ከአስተዋዮች ሰውረህ ለሕፃናት ስለ ገለጥላቸው አመሰግናለሁ፤ አዎን አባት ሆይ፡ ፈቃድህ በፊትህ እንዲህ ሆኖአልና፡፡ ሁሉ ከአባቴ ዘንድ ተሰጥቶኛል፡፡ ወልድንም ማን

⁷² Kurt Vonnegut, *A Man Without a Country* (New York: Seven Stories Press, 2005) 98.

እንደ ሆነ ከአብ በቀር የሚያውቅ የለም፤ አብንም ማን እንደ ሆነ ከወልድ በቀር ወልድም ሊገልጥለት ከሚፈቅድ በቀር የሚያውቅ የለም አለ” (ሉቃ. 10፡21-22)፡፡ እግዚአብሔርን ማወቅ በመለኮት ፈቃድ የሚሰጥ አብርሆት ነው፡፡

“ዳዊት ደግሞ እግዚአብሔር ያለ ሥራ ጽድቅን ስለሚቈጥርለት ስለ ሰው ብፅዕና ይናገራል፡፡ እንዲህ ሲል፡- ዓመፃቸው የተሰረየላቸው ኃጢአታቸውም የተከደነላቸው ብፁዓን ናቸው፤ ጌታ ኅጢአቱን የማይቈጥርበት ሰው ብፁዕ ነው” (ሮሜ. 4፡6-8)፡፡ በእግዚአብሔር ጸጋ አማካይነት በእምነት የሚገኘው የእግዚአብሔር ጽድቅ በረከትና ሐሜት ማጉናጸፉን የሚያጠይቅ ነው፡፡ ቸሩ እግዚአብሔር በማያልቀው ምሕረቱ ዐመፃውን እንዳስተሰረየለትና ኅጢአቱንም እንደ ከደነለት የሚያምን ማንም ሰው፤ የእግዚአብሔር የጸጋው ክብር ይመሰገን ዘንድ፡ “ብፁዕ ነኝ” ቢል ልክ ነው፡፡ ከዚህ በሚልቅ ምን በረከት፤ ምንስ ደስታ ይኖራል?

እንዲሁ ሐዋርያው ጳውሎስ፤ የኤፌሶን ቤተ ክርስቲያን መሪዎች ነዳያንና ድዉያንን መርዳት እንደሚገባቸው ሲያስገነዝብ፤ የጌታን ትምህርት አስታውሶ፡ “ከሚቀበል ይልቅ የሚሰጥ ብፁዕ ነው” (ሐዋ. 20፡35) የተሰኘውን ጎይላ ቃል ተናግሯል፡፡ በመስጠትና በማካፈል ውስጥ ያለውን ጥልቅ ባርኮት፤ ርካታና ደስታ ዐስቧልና፡፡

በአጠቃላይ ብፅዕና ባርኮትንና ደስተኛነትን የሚመለከት ነው፡፡ ስለዚህ “የበርናባስ ብፅዕና” ስንል የበርናባስ ባርኮት እና ደስተኛነት ማለታችን ነው፡፡ ይህ ሰው እውነተኛ ደስታን የተጐናጸፈባቸውን መልካም ጠባያትና ተግባራቱን በማየት፤ ለእግዚአብሔር ክብርና ለባልንጀሮቻችን ጥቅም የመኖር ሕይወት የሚያስከትላቸውን ፋይዳዎች እናጤናለን፤ አስቀድመን ግን በርናባስን እንተዋወቀው፡፡

“ስምን መልእክ ያወጣዋል” እንዲል ...

በርናባስ ማነው? በርናባስ ይህን ስሙን በሐዋርያት አማካይነት ከማግኘቱ በፊት የቀድሞ መጠሪያው ዮሴፍ (ትርጓሜው “ይጨምር”) ወይም ዮሳ⁷³ (ትርጓሜው

⁷³ እንዳንድ ጥንታውያን የጽርእ ቅጂዎች ስሙን በዚህ ቦታ “ዮሳ” ብለው መጻፋቸው ይታወቃል፡፡

“ከፍ ያለ”) የሚል ነበር (ሐዋ. 4:36)። እነዚህ ሥያሜዎች ከትርጓሜ ይዘታቸው መልካምነት በተጨማሪ በርካታ የእግዚአብሔር ሰዎች የተጠሩባቸው በመኾናቸው (ዘፍ. 30:24፤ ነህ. 12:15፤ ሉቃ. 1:27፤ ሉቃ. 23:57፤ ሐዋ. 1:23፤ ማቴ. 13:55) ለውጥ የሚያሻቸው አልነበሩም።⁷⁴ እንግዲህ፤ ይህ “ትውልዱ የቆጵረሰ ሰው የነበረ ሌዋዊው ዮሴፍ” (ሐዋ. 4:36)፤ ስሙ መቀየሩን ስንመለከት ያለ በቂ ምክንያት እንዳልኾነ መረዳት ይቻላል። ስሙንም የለወጡት ሐዋርያት ነበሩ።

በኢየሩሳሌም በነበሩ ሐዋርያት አማካይነት ለዚህ የእግዚአብሔር ሰው የተሰጠው ዐዲስ ስም፤ ማለትም “በርናባስ”፤ ትርጉሙ “የመጽናናት ልጅ” ማለት ሲኾን፤ ሥያሜው ከኑሮ ጠባዩ ጋር ዝምድና እንዳለው መረዳት አያዳግትም። “የሚያጽናና”፤ “የሚያበረታታ”፤ “የሚደግፍ” እንደ ማለት ነው። ይህ ሰው በቅዱሳን መጻሕፍት ውስጥ በተወሰኑ ቦታዎች በአጭሩ በተዘገበው ሕይወቱና አገልግሎቱ አማካይነት፤ እንደ ስሙ ኾኖ እናገኘዋለን።

ሌዋዊው ደቀ መዝሙር በሌዋዊነት ድባብ

ከሌዋዊነቱ ብንጀምርስ? በርናባስ ሌዋዊ እንደ ነበረ በግልጽ ተጽፏል (ሐዋ. 4:35)፤ መልካም። ሌዋዊነት ግን ምንድነው? ሌዋዊነት የሚመዘዝበት ሌዊስ ማን ነው? ሌዊ የእስራኤል ልጆች አባት ለነበረው ያዕቆብ ከተወለዱለት ዐሥራ ሁለት ወንድ ልጆቹ መካከል አንዱና ልያ ከወለደችለት ስድስት ወንዶች መካከል ሦስተኛው ልጅ ነበረ። ሌዊ የሰሙ ትርጓሜ በቁሙ “የተያያዘ” እንደ ማለት ነው (ዘፍ. 29:34)። እናቱ ልያ ከእኅት-ጣውንቷ ከራሐል ጋር በነበራት የፍጥጫ ምጸት “ከእንግዲህስ ባሌ ወደ እኔ ይጠጋል፤ አይለይም” ብላለችና በተወለደ ጊዜ “ሌዊ” ስትል ሠየመችው።

⁷⁴ ለምሳሌ፤ የያዕቆብ ልጆች ከዐሥራ ሁለቱ የእስራኤል አባቶች መካከል አንዱ የእግዚአብሔር ሰው ዮሴፍ (ዘፍ. 33:24) በዚህ ስም ተጠርቷል። የማርያም ዕሮጮች የነበረው ጸድቅ ሰው ዮሴፍ (ማቴ. 1:18)፤ እንዲሁም፤ “በጎና ጸድቅ ሰው የሸንጎ አማካሪም የሆነ ዮሴፍ የሚባል ሰው” (ሉቃ. 23:50)፤ አርሱም “የኢየሱስ ደቀ መዝሙር የነበረና” ሥጋውን የከፈነው “የእርማትያስ ዮሴፍ” የሚባለው ዝነኛ ሰው (ማቴ. 27:57-60) ስማቸው ይኸው “ዮሴፍ” የተሰኘ ነበር። “ዮሳ” በበኩሉ “ከፍ ያለ” ማለት ሲኾን፤ “የኢየሱስ ወንድሞች” ተብለው ከሚጠሩት ሰዎች መካከል አንደኛው በዚህ ስም የታወቀ ነበር (ማቴ. 13:55)።

መጽሐፍ ቅዱሳችን እንደሚነግረን፤ ይህ ሌዊ የተባለ ሰው ብዙም የሚያስደስት ታሪክ አልነበረውም። ትንሹ ዮሴፍን በመግደል ወይም በመሸጥ ለማጥፋትና ሕልሙን እስከ ወዲያኛው ለማጨለም በወንድሞቹ በተካኬደው ዘግናኝ ሄራ ውስጥ ተካፋይ ነበር (ዘፍ. 37:4:28)። “ትንሹን የፍሬ ዛፍ” ዮሴፍን መጣላት ከእግዚአብሔር ጋር እንደ መጣላት የሚቈጠር ነበር (ዘፍ. 49:22-24)። ሌዊም ከወንድሞቹ ጋር ይህን “ቀይ መሥመር” ዐልፎ ገባ። የእግዚአብሔርን ሰው ዮሴፍንና እግዚአብሔር በእርሱ ያቀደውን ተስፋ ለመደምሰስ በተቀነባበረ የከፋት አፈርሳታ ውስጥ ከተቀሩት ዘጠኝ ወንድሞቹ ጋር ተካፋይ ነበርና፤ ታሪኩ በዐመፃ ተለወሰ። በስተኋላ፤ እግዚአብሔር ሄራቸውንና ከፋታቸውን ወደ ብርሃን ባወጣበት ቀን ግን፤ ከወንድሞቹ ጋር ለዮሴፍ መስገድ አልቀረለትም (ዘፍ. 42:6)!

ከዚህ በተጨማሪ ሌዊ ከታላቅ ወንድሙ ስምዖን ጋር በማበር በሴኬማውያን ጅምላ ፍጅት ላይ በመካፈሉ የማይረሳ ሠቁቃ ፈጽሟል (ዘፍ. 34:25-31)። እኅታቸውን ዲናን ሴኬማዊው የኤሞር ልጅ ባልተገባ ኹኔታ ወስዶ በመተኛት አስነውሯት ስለ ነበር፤ “የያዕቆብም ልጆች ይህንን በሰሙ ጊዜ፤ ከምድረ በዳ መጡ። የያዕቆብን ልጅ በመተኛቱ በእስራኤል ላይ ስንፍናን ስላደረገ ዐዘኑ፤ እጅግም ተቁጡ፤ እንዲህ አይደረግምና” (ዘፍ. 34:7)። ቍጣቸውም ያለ በቀል የሚበርድ አልነበረም።

ነገር ግን ሰውየው የተጠየቀውን ሁሉ በመስጠት ዲናን ማግባት እንዲችል በፊታቸው ሞገስ ለማግኘት በጽኑ ተማጸነ። አጥፊው ብቻ ሳይኾን ጠቅላላ የከተማዋ ነዋሪዎች ከእነርሱ ጋር እንደ አንድ ሕዝብ ለመኖር እንደሚፈልጉ ተናገሩ። ይህን ተከትሎም የእስራኤል ልጆች በጣም ጠንካራ ቅድመ ኹኔታ አስቀመጡ፤ የከተማዬቱ ወንዶች በሙሉ እንደ እስራኤላውያን አቻዎቻቸው እንዲገረዙ አዘዙ።

“ያቀረቡትም ሐሳብ ለዲሞርና ለልጁ ለሴኬም መልካም መስሎ ታያቸው” (ዘፍ. 34:18 ዐመገ)። ውሳኔው ከኤሞርና ልጁ ሴኬም ዐልፎ የከተማዬቱ ነዋሪዎችን በማካተቱ ወንዶቹ ሁሉ በነገሩ ተስማምተው ተገረዙ (ቍ. 24)። ነገር ግን አስቃዊው ድርጊት በሠለስቱ ተፈጸመ። “ሦስተኛም ቀን በሆነ ጊዜ እጅግ ቁስለው ሳሉ፤ የዲና ወንድሞች የያዕቆብ ልጆች ስምዖንና ሌዊ እየራሳቸው ሰይፋቸውን ይዘው ሳይፈሩ

ወደ ከተማ ገቡ፤ ወንዱንም ሁሉ ገደሉ። ኤምርንና ልጁን ሴኬምንም በሰይፍ ገደሉ፤ እንታቸውን ዲናንም ከሴኬም ቤት ይዘው ወጡ” (ቀ. 25)። ምን ዐይነት በክሕደት የተሞላ ግፍ ነው!

ይህ ጭካኔው የአባቱን የያዕቆብን ልብ እንዴት እንደሰበረው አንበበናል። የድርጊቱን ውጤት ያዕቆብ ሲያወሳ፤ በዙሪያቸው በነበሩ አሕዛብ ዘንድ “የተጠላሁ ታደርጉኝ ዘንድ እኔን አሰጩኝታችሁኝ” (ዘፍ. 34፥30) በማለት ተማረረ። በጉባኤ-ባርኮት ጊዜም ሌዊ (ነገደ ሌዊ) በዚህ ዘግናኝ ድርጊቱ ምክንያት በአባቱ በያዕቆብ ለመረገም በቃ። “ስምዖንና ሌዊ ወንድማማች ናቸው፤ ሰይፎቻቸው የዐመፃ መሣሪያ ናቸው። በምክራቸው ነፍሴ አትግባ፤ ከጉባኤአቸውም ጋር፤ ከብሬ፤ አትተባበር። በቀጣቸው ሰውን ገድለዋልና፤ በገዛ ፈቃዳቸውም በሬን አስነክሰዋልና። ቀጣቸው ርጉም ይሁን፤ ጽኑ ነበርና፤ ዙርፍታቸውም፤ ብርቱ ነበርና፤ በያዕቆብ እከፋፍላቸዋለሁ፤ በእስራኤልም እበታትናቸዋለሁ” (ዘፍ. 49፥5-7)።

እንግዲህ እስካሁን እንዳየነው፤ ነገደ ሌዊ የረባ ታሪክ አልነበረውም፤ ነገር ግን፤ ሌዊ በቅዱስ ቅናቱ ባሳየው የእግዚአብሔር ወገንነት ርግማኑ ወደ በረከት ተለውጦለታል። ታሪኩ እንደዚህ ነው፤ እስራኤል ከግብጽ ወጥቶ በምድረ በዳ በነበረበት ወቅት ሙሴ የእግዚአብሔርን ሕግ ለመቀበል ሄዶ ለአርባ ቀናት በደብረ ሲና ላይ ይቆያል። ሙሴ ከተራራው ላይ ሳይወርድ መሰንበቱን ያየው ሕዝብ እስራኤል እግዚአብሔርን ካደ (ዘፀ. 32)። “ሕዝቡም ሙሴ ከተራራው ሳይወርድ እንደ ዘገየ ባዩ ጊዜ፤ ወደ አሮን ተሰብስበው፡- ይህ ከግብጽ ምድር ያወጣን ሰው ሙሴ ምን እንደ ሆነ አናውቅምና ተነሥተህ በፊታችን የሚሄዱ አማልክት ሥራልን አሉት” (ዘፀ. 32፥1)። እርሱም ጥያቄያቸውን ተቀብሎ በክሕደታቸው ተባበረ። የወርቁን ጥጃ ጠፍጥፎ ሲያበቃም፤ “አማልክትህ እኒህ ናቸው” በማለት ለሕዝቡ ማሳየቱ ሳያንሰው፤ የሠራውን ጣዖት ከተመለከተ በኋላ፤ “ነገ የያህዌ በዓል ነው” ሲል ዐወጀ (ዘፀ. 32፥5)።

ሕዝቡም ጣዖቱን ተቀበሉ፤ “በነጋውም ማልደው ተነሥተው የሚቃጠል መሥዋዕት ሠዉ፤ የደጎንነትም መሥዋዕት አቀረቡ። ሕዝቡም ሊበሉና ሊጠጡ ተቀመጡ፤ ሊዘፍኑም ተነሡ” (ዘፀ. 32፥6)። እስራኤል በርኩሰት ተነውሮ እየፋነ ለሠራው ጥጃ ሲሰግድ በነበረበት ጊዜ፤ የእግዚአብሔር ቀጣ በእስራኤል ላይ ነደደ።

ከተራራው ላይ የምስክሩን ጽላት ተቀብሎ እየወረደ የነበረው ሙሴም ከተራራው አግርጌ የሚደረገውን ዐመፃ በተመለከተ ጊዜ ቀጣው ተቃጠለ። ጽላቱንም ከእጁ ጥሎ ከተራራው በታች ሰባበራቸው (ዘፀ. 32፥19)። እስራኤል ከወራት በፊት “እግዚአብሔር አምላካችን ነው” (ዘፀ. 24) በማለት ቃል በገባበት በዚያው በሲና ተራራ አግርጌ ታላቁን ክብርት ፈጸመ።

በእስራኤል ታሪክ ውስጥ ወሳኝ ከነበሩ ቀናት መካከል ይህች አንዷ ነበረች። በዚችም ታሪካዊ ቀን ታዲያ ሌዋውያኑ ከሥተት ጉነው ተገኙ። “ሙሴም በጠላቶቻቸው ፊት እንዲነወሩ አሮን ሲድ ለቅቋቸዋልና፤ ሕዝቡ ሲድ እንደ ተለቀቁ ባዩ ጊዜ፤ በሰፈሩ ደጅ ቆሞ፡- የእግዚአብሔር ወገን የሆነ ወደ እኔ ይምጣ! አለ። የሌዊም ልጆች ሁሉ ወደ አርሱ ተሰበሰቡ” (ዘፀ. 32፥25-26)። በሙሴ በተሰጠው ጥብቅ መመሪያ መሠረት ሌዋውያኑ ባጠቃላይ፤ በእግዚአብሔር ቅናት ተሞልተው፤ ሰይፎቻቸውን በሲሰኞቹ ከሐድያን ላይ አነሡ። ዐመፀኛውንም ወገን በሞላ፤ ከቤተ ሰባቸው መካከል እንኳን አንድ ሳያስቀሩ፤ አጠፉ (ዘፀ. 32፥27-29)። ሌዋውያኑ በቀውጢ ቀን ከሸንጉው ጋር ሳይኾን፤ ከእግዚአብሔር ጽድቅ ጋር ለመወገን ጨከኑ። ይህን አንድ በሉ!

ሌላም ድንቅ ታሪክ አለ። ሀብተ መርገም የነበረው የቢዶር ልጅ በለዓም እስራኤልን እንዲረግም በሞዓብ ንጉሥ በባላቅ ተቀጥሮ ነበር (ዘኁ. 22-24፤ ኢያ. 13፥22)። እግዚአብሔር ግን ርግማኑን ስለ ገለበጠበት፤ እየመላለሰ እስራኤልን በቀጣሪው ፊት ባረከ። ከያዕቆብ (ከእስራኤል) የሚወጣው “ኮከብ” የሞዓብን ዳርቻዎች ሳይቀር እንደሚመታ ለባላቅ አረዳው። እግዚአብሔር ካልተጣላው በቀር እስራኤልን መጣላት እንደማይቻልና እንደማያዋጣም እስኪያንሸግሸው ነገረው፤ ነገር ግን በለዓም በዚህ ጊዜ ለባላቅ በተንኩል የተሞላ ምስጢር ሹክ ብሎታል። ባላቅ እስራኤልን ከአምላኩ ጋር ማጣላት ከቻለ ብቻ እስራኤል እንደ ማንም ንጢአተኛ ሰው ይኾንለታል። ባላቅም የእስራኤልን ንያላን ለማከላሸት እንዲችል ይህችን ምስጢር ሰምቶ መንገዱን ሄደ።

ከበለዓም በተማሩት መሠረት ሞዓባውያን የርኩሰት ድግስ አዘጋጅተው እስራኤልን ወደ ግብጥቸው ጠሩ። “እስራኤልም በሰጢም ተቀመጡ። ሕዝቡም ከሞዓብ ልጆች ጋር ያመነዝሩ ጀመር። ሕዝቡንም ወደ አምላካቸው መሥዋዕት ጠሩ፤ ሕዝቡም

በሉ፤ ወደ አምላካቸውም ሰገዱ" (ዘኁ. 25፥1-2)። በበለጻም ርግማን ያልወደቀ ሕዝብ በሞዳባውያን የርኩሰት ወጥመድ ተሰነከለ። ያም ነውር የብዴልፌጎር ርኩሰት ነበር።

"እስራኤልም ብዴልፌጎርን ተከተለ። የእግዚአብሔርም ቀጣ በእስራኤል ላይ ነደደ" (ዘኁ. 25፥3)። አዎ፤ በደሉ ዘግናኝ፤ ቅጣቱም እስፈሪ ነበር፤ "እነሆ፥ እነዚህ በፌጎር ምክንያት በበለጻም ምክር እግዚአብሔርን ይበድሉ ዘንድ ለእስራኤል ልጆች ዕንቅፋት ሆኑ። ስለዚህም በእግዚአብሔር ማኅበር ላይ መቅሠፍት ሆነ" (ዘኁ. 31፥16)። በመቅሠፍቱም ሃያ አራት ሺህ እስራኤላውያን በአንድ ጊዜ ተደመሰሱ።

የእግዚአብሔር የቀጣው ጽናት ከእስራኤል ላይ እንዲመለስ የዐመፀኛው ሕዝብ መሪዎች ተሰቀሉ። በተጨማሪም፤ በጅምላ በረከሰው ሕዝብ መካከል አንድ ቁም ነገረኛ ተነሣ። ከሌዊ ዘር የኾነው የአሮን የልጅ፤ ልጅ ፊንሐስ በብዴልፌጎር ንጢአት ምክንያት በእስራኤል ልጆች መካከል የተነሣው መቅሠፍት ሺህዎችን እያኾነ ሳለ፤ በዐመፀኞቹ ላይ የማያዳግም ቅጣት ወሰደ (ዘኁ. 25፥6-13)። መቅሠፍቱ ተከለለ! አፋሽ አጉንባሹ ሁሉ በመደዴ ተጠራርቶ በአምላኩ ላይ ጀርባውን ባዞረበት በሌላ ቀውጢ ቀን፤ አንድ ቈራጥ ሌዋዊ የእግዚአብሔር ወገን ኾኖ ተገኘ። ሁለት አትሉም!

ስለዚህ፤ በእነዚህ ሁለት ታላላቅ ድርጊቶች ምክንያት የሌዊ ርግማን ወደ በረከት ተለወጠለት (ዘዳ. 33፥8-11)። ፍርዱን ለያዕቆብ ሕጉንም ለሕዝብ እስራኤል ሁሉ ያስተምር ዘንድ፤ እግዚአብሔር ለቤቱ አገልግሎት የመረጠው ነገድ ለመኾን በቃ (ዘኁ. 3፥6-17፤ 17፥8፤ 18፥2፤ ዘዳ. 21፥5)።

እንግዲህ በርናባስ ሌዋዊ ነው ስንል ከዚህ ነገድ መካከል የተወለደና ለእግዚአብሔር ቤት አገልግሎት የተጠራ ነበር ማለት ነው። የሌዋዊ ርስቱ እግዚአብሔር ነበርና (ዘዳ. 10፥9)፤ በወንድሞቹ መካከል ርስት እንዳይካፈል ተከለከለ (ዘኁ. 1፥47-48፤ ዘዳ. 18፥1)። ስለዚህ ሌዋውያኑ በእስራኤል ሕዝብ መካከል ርስት አልነበራቸውም።

ምክንያቱ ባይታወቅ ግን በርናባስ መሬት ነበረው። ምናልባት ከምድረ ከነዓን ውጭ በቆጵሮስ በመኖሩ የተነሣ፤ ወይም በዚያን ጊዜ የሌዋውያን ሥርዐት ቀርቶ እንደኾን አይታወቅም። ይኹንና በመሲሐ ኢየሱስ መገለጥ የብሉይ ኪዳን ተሰፋዎች ሁሉ ስለ ተፈጸሙ፤ በወንጌሉ መንግስቱ ያመነው በርናባስ የነበረውን መሬት ሸጦ በማምጣት በኢየሩሳሌም የነበሩ ክርስቲያን ድኾች እንዲረዱበት አበረከተ (ሐዋ. 4፥37)። በዚህ ተግባሩ ሌዋዊ ብፅዕናውን በተግባር አሳየ። በርናባስ የመጽናናት ልጅ! ያለውን ሁሉ ሸጦ ማምጣቱ የእውነተኛ ደቀ መዝሙርነቱ ምልክትም ነበር (ማቴ 16፥24-26)። ስለዚህም በርናባስን ሌዋዊው ደቀ መዝሙር እንለዋለን።

ይህ በዘመናችን ጉልቶ ቢደመጥ ሐሣብ ባደረግን፤ የጌታችንም ስም ምንኛ በተከበረ ነበር። አገልጋይነትን ከንግሥና፤ ደቀ መዝሙርነትን ከብልጥግና ጋር ላቄለለፍነው ለእኛ ብርቱ መልእክትና ተግሣጽ ይሰጠናል። ድኾች ተቈራምደው ሳለ፤ ለራሳቸው ሳይሰሱ፤ ዕንጨት ሳይቀር ሸጠው የለገሡትን እያጋበሱ በዘመን አመጣሽ ፈንጠዝያ ለሚንፈላሰሱ ቅምጥሎች የበርናባስ ሌዋዊ ደቀ መዝሙርነት ሽንቋጭ ትምህርት አለው። ከ"እንኩ" ይልቅ "አምጡ" ለጣመን ንፋጋንም ብርቱ ልምጭ ይኾናል።

ሐዋርያው ነቢይ በፈር ቀዳጅ የወንጌል መልእክተኝነት

በርናባስ ሐዋርያና ነቢይ መኾኑ ተጽፏል (ሐዋ. 13፥1፤ 14፥14)። ሐዋርያትና ነቢያት በጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ትልቅ አስተዋፅኦ እንደ ነበራቸው ይታወቃል። በርናባስ እምነትና መንፈስ ቅዱስ የሞላበት ደግ ሰው ስለነበር ቤተ ክርስቲያንን በአስፈላጊው ጊዜ ጠቅሟል (ሐዋ. 11፥24)። ሐዋርያና ነቢይ እንደመኾኑ የምቶት ቀጠናን ለመልቀቅ የማይከብደው ታዛዥ ሰው ነበርና አገልግሎቱ ለብዙዎች በረከት ሊያመጣ ችለ።

ጌታ ኢየሱስ ለደቀ መዝሙርቱ በሰጠው ታላቁ ተልእኮ መሠረት፤ አገልግሎታቸውን መጀመር የሚኖርባቸው ከኢየሩሳሌም ቢኾንም መደምደሚያው "የምድር ዳርቻ" ነበር (ማቴ. 28፥18-20፤ ማር. 16፥16፤ ሉቃ. 24፥44-49፤ ሐዋ. 1፥8)። ነገር ግን የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ የመጀመሪያ ምዕራፎች የሚነግሩን፤ የወንጌል አገልግሎቱ በአብዛኛው በኢየሩሳሌም ብቻ ተወስኖ መቆየቱን ነው (ሐዋ. 2-7)። በኢየሩሳሌም

የነበረው የሰብከተ ወንጌል አገልግሎት በተአምራት የተንቁጠቁጠ ነው፤ በየዕለቱም በሺህዎች የሚቁጠሩ ሰዎች የሚድኑበት ነበር (ሐዋ. 2፡41-47)። በሚቃወሟቸው ዘንድ “የሚፈሩ” ነበሩ፤ ቤተ ክርስቲያንም ችግረኛ ያልነበረባት፤ ምእመናንም “አንድ ነፍስ” የኾኑባት ነበረች (ሐዋ. 2፡43-47)። በርግጥ በኢየሩሳሌም ቤተ ክርስቲያን ውስጥ መገኘት እጅግ “የሚሞቅ” ነበር። ምክንያቱን በግልጽ ለመናገር ቢከብድም፤ የሰብከተ ወንጌሉ አገልግሎት በዚያው በኢየሩሳሌም ታፍኖ ከረመ።

ወንጌል ከኢየሩሳሌም ዐጥር ለመጀመሪያ ጊዜ የወጣው ሐዋርያ ባልነበሩ ሰዎች ነው፤ እንዲያውም “ለማዕድ አገልግሎት” በተመረጡ ወንድሞች አማካይነት ነው (ሐዋ. 6፡1-5)። የሚገርመው ወደ ሰማርያ በመውረድ ለሳምራውያን፤ እንዲሁም ወደ ጋዛ በማቅናት ለኢትዮጵያዊው ጃንደረባ ሲሰብከ የምናገኘው ሰው ሐዋርያ ያልነበረውን ፊልጶስን ነበር (ሐዋ. 8)። ከዚህ በተጨማሪ፤ ወንጌል ከኢየሩሳሌም ከተማ የወጣው በአስጢፋኖስ ሞት ምክንያት በተቀጣጠለው ስደት አማካይነት ነው። በተነሣባቸው ስደት “የተበተኑትም ቃሉን እየሰበኩ ዞሩ” (ሐዋ. 8፡4)። የሚገርመው ነገር፤ እነዚህ “በአስጢፋኖስ... ላይ በተደረገው መከራ የተበተኑት እስከ ፊንጭ እስከ ቆጵሮስም እስከ አንጾኪያም ድረስ ዞሩ፤ ቃሉንም ለአይሁድ ብቻ እንጂ ለአንድ ሰንኳ አይናገሩም ነበር” (ሐዋ. 11፡29 አጽንኦት የተጨመረ)።

ነገር ግን፤ አይሁድ ክርስቲያኖች ያልሞከሩትን ከቆጵሮስና ከቀሬና የመጡ ኢሕዛብ ክርስቲያኖች እውን አደረጉት። ይኸውም፤ ለግሪክ (ለአረማውያን) ሰዎች ወንጌልን ለመጀመሪያ ጊዜ ሰበኩ (ሐዋ. 11፡19-24)። ይህን ተከትሎ፤ “ቅጥራቸውም እጅግ ብዙ የሆኑ ሰዎች አምነው ወደ ጌታ ተመለሱ” (ሐዋ. 11፡21 ዐመገ)። በአንጾኪያም የመጀመሪያዋ የኢሕዛብ ቤተ ክርስቲያን ተወለደች። ደቀ መዛሙርትም ለመጀመሪያ ጊዜ በአንጾኪያ “ክርስቲያን ተባለ” (ሐዋ. 11፡26)።

ይህ ታላቅ ዜና በኢየሩሳሌም ተሰማ። በኢየሩሳሌም የነበሩት ሐዋርያትም በአንጾኪያ የተጀመረውን ታላቅ ሥራ ሊያስተባብር የሚችል ሰው መላክ በፈለጉ ጊዜ ከበርናባስ የተሻለ ሰው ያገኙ አይመስልም። በርናባስም ወደ አንጾኪያ ተላከ (ሐዋ. 11፡22)።

አበረታችና የመጽናናት ልጅ ነዋ! ቤተ ክርስቲያኒቱንም በጸጋ እጅግ እንደ ጠቀማት ተጽፏል (ሐዋ. 11፡22-30)።

ከእኛስ የሚጠበቀው ይኸውም አይደለ? እንደ ተሰጠን ጸጋ መጠን የምቶቻችንን ቀጠና በመተው፤ በምናገለግላቸው ሰዎች የኑሮ ጠገን ውስጥ ገብተን ስለ እነርሱና ስለ ወንጌል መኖር። የእኛ መልእክተኛነት እንዲህ ከተማ ከተማውን በመሸከርከርና፤ ከቀዳሚዎቹ ማኅበረ ምእመናን ላይ አባላት ዘግኖ አዳዲስ ቤተ ክርስቲያን በመክፈት የተጠመደው ለምን ይኸን? ወይም ጥሪውም የተስፋ ቃሉም እንዲህ ወደ አማሪካንና አውሮጳ በመትመም ላይ የተቸከለው ምን ነክቶን ነው?

ባልደረባነት፡ በርናባስና ጳውሎስ

በርናባስን አርቆ የሚመለከት ባለ ራሳይ ነው ልንለው እንችላለን። አንዳንዶች ራሳይ “በፍሬ ውስጥ ዛፍን ማየት ነው” ይላሉ። ልክ ነው፤ ራሳይ ያለው ሰው የዛሬውን ትንሽ ነገር አይቶ ተስፋ አይቁርጥም፤ በዛሬው ኢምፓት ውስጥ የነገውን ትልቅ ያያል፤ በዛሬው ሰባራ ውስጥ የመጪውን ጊዜ ውበት ይመለከታል። በትንሽ ፍሬ ውስጥ የተሰወረውን ዛፍ በእምነት ያስተውላል፤ ምናልባት ጫካውን! ይህን ሐቅ በበርናባስ ሕይወት ፍንትው ብሎ እንመለከተዋለን። ቀደም ብለን ይህ ሰው ስሙ “የመጽናናት ልጅ” ተብሎ ይተረጎማል ብለናል። ይህን መባሉ የሚያበረታታና የሚያጽናና ነበርና ነው። ሕይወቱ ሌሎችን ለቁም ነገር በማብቃትም የተሞላ ነው። ይህን በጥቂቱ ከላይ አይተናል። አሁን ደግሞ ይህን ተግባሩን ከሳውል (ጳውሎስ) ጋር በነበረው አጋርነት በኩል እናጥናው።

ሳውል ከጌታ ጋር ተገናኝቶ ከተለወጠ በኋላ (ሐዋ. 9)፤ በደማስቆ የነበረችው ቤተ ክርስቲያን መለወጡን ስላላወቀች ቅዱሳን ለመተባበር ፊት ነሠች (ሐዋ. 9፡13-14፡21)። ለነገሩ ፊት አለመንሣትስ ይችሉ ነበር ወይ? “ይህ ሰው በኢየሩሳሌም [የኢየሱስን] ስም የሚጠሩትን ያጠፋ አይደለም?” (ሐዋ. 9፡21) አስጢፋኖስን አስወግሮ ካስገደለ (ሐዋ. 7፡58-60) በኋላ፤ ሌሎች ደቀ መዛሙርትን ለመግደል

እየዛተና ወደ ዘብጢያም ሊያወርዳቸው እንዲችል “ዋራንት” አስቈርጦ ወደ ደማስቆ ሲገለግስ እልነበረምን (ሐዋ. 9:1-2)? ታዲያ ይህን አሳዳጅ ሰውዬ ባያምኑት ምን ይደንቃል? አሸምቆ ላለመምጣቱስ ምን ማስረጃ አለ?

በአንድ ፊት መለወጡን ያወቁ አይሁድ የተቀነባበረ የግድያ ሄራ ስለዘጋጁ በቅርጫት ሹና በቅጥር ላይ ለማምለጥ ተገድዷል (ሐዋ. 9:25)። በሌላ በኩል ደቀ መዛሙርት በክርስትናው ለጋ የነበረውን ሳውልን መተባበር ከብደቸው ነበር። ምናልባት ደቀ መዛሙር መስሎ ሊያታልል እንዳሰበ አድርገው ሳይቁጥሩት አልቀረም። ስለ “ፈሩት” ራቁት። “ሳውልም ወደ ኢየሩሳሌም በደረሰ ጊዜ ከደቀ መዛሙርት ጋር ይተባበር ዘንድ ሞከረ፤ ሁሉም ደቀ መዛሙር አንድ ሆነ ስላላመኑ ፈሩት” (ሐዋ. 9:26)።

ይህ ለጳውሎስ ምን ዐይነት ቀውጢ ጊዜ ነው? በዚህ ወቅት ግን በርናባስ ተከሠተ፤ ቤተ ክርስቲያን በጥርጣሬ ስትመለከተው መሰከረለት። በትናንትናው ቀንደኛ የቤተ ክርስቲያን አሳዳጅ፤ በዛሬው የተለወጠ ዐዲስ አማኝ ውስጥ የነገውን የጌታ አገልጋይ ተመልክቷልና። ስለዚህም ወደ ቤተ ክርስቲያን አገባው (ሐዋ. 9:27)። በርናባስ የመጽናናት ልጅ!

በዚህ ብቻ አላበቃም፤ ከላይ ለተመለከትነውና በአንጾኪያ ለነበረው ታላቅ የሰብከተ ወንጌል መነቃቃት ጳውሎስን ፈልጎ ካገኘው በኋላ የአገልግሎት ቦታ ሰጠው (ሐዋ. 11:25-26)። በጋራ ሆነው ለአንድ ዓመት ያህል ያከናወኑት የአገልግሎታቸው ፍሬ አስደናቂነት ተጽፏል።

የአንጾኪያን አገልግሎት እንዲመራ በሐዋርያት የተላከው በርናባስ ስለ ነበር በዚህ ቦታ ሳውልን ሲያመጣው እንዲረዳው መሆኑ ግልጽ ነው። ስለዚህ፤ በርናባስና ሳውል በአንጾኪያ ሳሉ ለሰብከተ ወንጌል አገልግሎት ዐብረው ተላኩ (ሐዋ. 13:1-3)። በበርናባስ መሪነት የመጀመሪያውን ሐዋርያዊ የወንጌል መልእክተኛነት ጥምረት ይዘው ቀጠሉ። በአገልግሎታቸው ወቅት ግን ዋነኛው ተናጋሪ ጳውሎስ ሆነ (ሐዋ 14 እና 15 ይመ.)። በርናባስ፤ ምንም እንኳን የሐዋርያዊ ተልእኮው መሪ ቢሆንም፤

ተናጋሪነቱን ለሳውል (ጳውሎስ) መልቀቁ አልከበደውም። እስከ ሐዋርያት ሥራ 13:42 ድረስ መሪነቱ የበርናባስ እንደ ነበር በግልጽ ይታያል። ስማቸው ሲጠቀስም በመጀመሪያ የሚቀድመው የበርናባስ ነበር። “በርናባስና ሳውል” (ሐዋ. 11:25፤ 13:1፤ 13:2፤ 13:4፤ 13:42)።

ቈይቶ ግን በርናባስ መሪነቱን ለጳውሎስ ለቀቀ። ከኋላው የመጣውና ምናልባትም በበርናባስ እገዛ የተሰጠው የነበረው ጳውሎስ የላቀ ሹኖ ሲገለጥ በርናባስ ቦታውን ያስረከበ ይመስላል። ስለዚህ፤ ታሪክ ዘጋቢው ሉቃስ በመንፈስ ቅዱስ ምሪት የቅደም ተከተል ለውጥ አደረገ—“ጳውሎስና በርናባስ” በማለት (ሐዋ 13:46፤ 13:50፤ 13:51፤ 14:1፤ 14:3፤ 14:21)፤ በመጨረሻም በዮሐንስ ማርቆስ ምክንያት እስከ ተለያየበት ጊዜ ድረስ በርናባስ የጳውሎስ አጋር ሹኖ ሲያገለግል ቁየ። የኢጋሩ በጸጋ ልቆ መውጣት የማይቈረቀረው ነበርና።

“የማይጠቅም እንዲጠቅም”፡ በርናባስ ከዮሐንስ ማርቆስ ጋር

እስኪ ደግሞ በርናባስ ማርቆስ ከሚባል ከአንድ ሌላ ወንድም ጋር የነበረውን ኅብረት እናጢነው። ቃርሚያ ላይ አይደለን? አስቀድመን እንደተመለከትነው፤ የጳውሎስና የበርናባስ የአገልግሎት ጥምረት በሰው የተመሠረተ አልነበረም። መንፈስ ቅዱስ ራሱ መስከሮላቸዋል። በዚሁም መሠረት፤ የመጀመሪያውን ሐዋርያዊ የሰብከተ ወንጌል ተልእኮ በጋራ አካሂደው ተመልሰዋል። በየማኅበረ ምእመናኑ ለተፈጠሩ ጥያቄዎች ምላሽ ለመስጠት እንዲያስችላቸው ወሳኝ በሆኑ ጉዳዮች ላይ ሐዋርያዊ ውሳኔዎችን ለማረጋገጥ ወደ ኢየሩሳሌም ሄደው ነበር (ሐዋ. 15:1-4)። በዚያ የተካሄደው ጉባኤ ለጥያቄዎቹ (በተለይም ደግሞ “አሕዛብ ክርስቲያኖች እንደ ሙሴ ትእዛዝ ካልተገረዙ ሊድኑም” [ሐዋ. 15:1-5] የሚለውን ጨምሮ) የማይዳግም ምላሽና ቍርጥ ያለ ውሳኔ ስላስተላለፈ ይህንኑ ይዘው አንጾኪያ መጡ (ሐዋ. 15:5-30)። ውሳኔውንም ለአሕዛብ ክርስቲያኖች በነገሯቸው ጊዜ ደስ ተሰኙ። “ጳውሎስና በርናባስም ከሌሎች ከብዙ ሰዎች ጋር ደግሞ የጌታን ቃል እያስተማሩና ወንጌልን እየሰበኩ በአንጾኪያ ይቀመጡ ነበር” (ሐዋ. 15:35)።

“ከጥቂት ቀንም በኋላ ጳውሎስ በርናባስን፡- ተመልሰን የጌታን ቃል በተናገርንበት በየከተማው ሁሉ ወንድሞችን እንገብኛቸው፤ እንዴት እንዳሉም እንወቅ አለው” (ሐዋ. 15፥36)። አሁን እንግዲህ፤ ለሁለተኛው የወንጌል ጉዞ ተዘጋጁ ማለት ነው። ይሁን እንጂ፤ ያልተጠበቀ ችግር አጋጠማቸው። ጳውሎስና በርናባስ ሊያደርጉት ባቀዱት ሁለተኛው ሐዋርያዊ የሰብከተ ወንጌል ጉዟቸው ማርቆስ ዐብሯቸው እንዲወጣ የበርናባስ ፍላጎት ቢኾንም፤ ጳውሎስ የማርቆስን ትብብር ስላላመነበት ጳውሎስና በርናባስ ሊግባቡ አልቻሉም (ሐዋ. 15፥36-41)። (በነገራችን ላይ፤ በሌላ ስሙ ዮሐንስ ተብሎ የሚታወቀው ማርቆስና በርናባስ የታላቅና ታናሽ ልጆች ናቸው [ቁላ. 4፥10-11])። ለማንኛውም፤ ጳውሎስ የማርቆስን ዐብሯቸው ለአገልግሎት መሄድ አላመነበትም። ስለዚህም ተቃወመ።

ይህ የኾነበት ምክንያት፤ ጳውሎስ ከአገልጋይ የሚጠበቀውን ቊርጠኛነት ከማርቆስ ዘንድ ስላላገኘ ነው። ነገሩ እንዲህ ነው፤ በመጀመሪያው የሰብከተ ወንጌል ጉዟቸው ወቅት “በርናባስና ሳውል አገልግሎታቸውን ፈጽመው ከኢየሩሳሌም ተመለሱ፤ ማርቆስ የተባለውን ዮሐንስንም ከአነርሱ ጋር ይዘውት” (ሐዋ. 12፥25) መጡ። ይህ መቼም ለማርቆስ ትልቅ ዕድል መኾኑ አያጠያይቅም። እርሱም ከቡድኑ ጋር ለተወሰነ ጊዜ ዐብሮ ተጓዘ።

ነገር ግን፤ አንድ ችግር ተፈጠረ። ወንድም ማርቆስ የበርናባስና ጳውሎስ አገልጋይ ኾኖ ተከትሏቸው ቆይቷል። እነዚህ አገልጋዮችም ከቆጵሮስ ወደ ጵንፍልያ ረጅም የወንጌል ጉዞ በማድረግ ላይ ነበሩ። ነገር ግን፤ ጴርጌን የተባሉት ከተማ ላይ ሲደርሱ ማርቆስ ያለ አንዳች አጥጋቢ ምክንያት ወደ ኢየሩሳሌም ተመለሰ (ሐዋ. 13፥13)። በቃ፤ ጥሏቸው ሄደ! ይህ ተግባሩም በጳውሎስ ዘንድ የማይረሳና መጥፎ ትዝታ ትቶ ሳያልፍ አልቀረም።

“ምናልባትም፤” ይላል ታዋቂው የዐዲስ ኪዳን ምሁር ኤፍ ብሩስ፤ “ምናልባትም፤ [የዚህን ሰው] ያለፈ ድርጊት ሲያስታውስ፤ ለእንደዚህ ያለ ትልቅ ሥራ የብቃት ማነስ መኖሩን የሚያመለክት የጠባይ ጉድለት እንዳለበት ስለሚገልጥ፤ ዳግመኛ እርሱን

መውሰድን ተከላከለ።”⁷⁵ በተመከሮና አመክንዮ ሚዛን ሲለካ ማርቆስ ወደቀ ማለት ነው።⁷⁶ በሌላ አባባል፤ ማርቆስ “ሲቪው” ተባላሽቶበት ነበር። ጳውሎስ ትብብሩን የተቃወመበት ምክንያት ይህ ነው። ጸሓፊው ሉቃስ ከሁለቱ፤ ማለትም ከበርናባስና ጳውሎስ፤ ማንኛው ትክክል እንደ ነበረ ምንም ፍንጭ ባይሰጠንም፤ የተፈጠረውን ኹኔታ ግን አልደበቀንም። በማርቆስ ሳቢያ በጳውሎስና በርናባስ መካከል፤ “እርስ በርሳቸው አስኪሊያዩ ድረስ መከፋፋት”⁷⁷ ሆኖ (ሐዋ. 15፥39) ይላል። ይህ የሐሳብ ልዩነት ከፍ ያለ አለመግባባት የጫረ ነበር።

በርናባስ በፈንታው ማርቆስ ዛሬ ፍሬው ባይታይም ነገ “ሰው” ይሆናል ብሎ ዳግመኛ ዕድል እንዲሰጠው የፈለገ ይመስላል፤ እናም እርሱን መርጦ በመርከብ ወደ ቆጵሮስ አቀና (ሐዋ. 15፥39)። ሐዋርድ ማርቆስ ከዚህ ሐሳብ ጋር ይስማማል። “ይህን ነገር ከዝምድናቸው አንጻር ማጠንጠን ቢቻልም፤ ከሁሉ በላይ ግን ሉቃስ አስቀድሞ ለአንባቢዎቹ ጥሩ ማስረጃ ያቀረበበት የበርናባስ ርኅራኄ የተሞላው ልብ ዝንባሌ ላይ ማዳወር ይቻላል”⁷⁸ ይላል። እውነት ነው፤ የሚያበረታታ “የመጽናናት ልጅ” ነዋ!

እነሆ፤ በርናባስ “ስለ ማርቆስ” ሲል ከጳውሎስ ጋር የነበረውን የአገልግሎት ጥምረት ለመተው ተገደደ ማለት ነው። በርግጥ ዛሬ ሐዋርያው ጳውሎስ ለሌሎች የሚተርፍ

⁷⁵ F. F. Bruce, *The Book of the Acts*, NICNT (Grand Rapids: Eardmans, 1988) 301.

⁷⁶ ኦግሊቭ የተባለ ጸሓፊ “ጳውሎስ በአሕዛብ አማኞች አንጻር ከተከሠቱና ወሳኝ ከሚባሉት ታሪካዊ ሰልፎች መካከል አንዱንና ዋነኛውን በድል ለማለፍ በቅቷል። ይሁን እንጂ፤ ከማርቆስ ጋር የነበረውን ኅብረት እስመልክቶ ይህንኑ መርሕ ለመጠበቅ ሳይቻለው ቀረ።” በማለት ወቅሃታል። Loyd J. Ogilvie, *Drumbeat of Love: The Unlimited Power of the Spirit as Revealed in the Book of Acts* (Waco, TX: Word, 1976) 197.

⁷⁷ እዚህ ላይ የምናገኘው ፓሮኪስምስ የተባለው ግስ በአሉታዊ መልኩ ጥቅም ላይ ሲውል ንዴትን፤ ቊጣንና ባለመግባባት ውስጥ የሚገለጥ መባላጩትን የሚያመለክት ነው (BAGD 629# 2፤ BDAG 780#2)። ርግጥ ነው፤ በዕብራውያን 10፥24 ላይ በአዎንታዊ ትርጉሙ ለፍቅርና ለመልካም ሥራ ማነሣሣትንና ማበረታታትን ለማሳየት ውሏል። ነገር ግን፤ ጳውሎስ ጣዖታትን በተመለከተ ጊዜ የተሰማውን የመንፈስ ብስጭት ለማመልከት ጥቅም ላይ የዋለው ይኸው ቃል ነው (ሐዋ. 17፥16)።

⁷⁸ I. Howard Marshall, *Acts*. TNTC (Downers Grove: IVP, 1980) 275.

“ትልቅ” አገልጋይ ኾኗል። ስለዚህ ጳውሎስ ሲላስን መርጦ (ለእግዚአብሔር ጸጋ ዐደራ ከተሰጡ በኋላ) አገልግሎቱን ቀጠለ (ሐዋ. 15፡40-41)። በዚህ ወሳኝ ጊዜ የበርናባስ እገዛ የሚያሻው ማርቆስ ነበር። ስለዚህም በርናባስ ከማርቆስ ጋር ወደ ቆጵሮስ ለመሄድ ከውሳኔ ላይ ደረሰ።

የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ በዋናነት የጳውሎስን የስብከተ ወንጌል መሥመር ተከትሎ የሚሄድ በመሆኑ፤ ከዚህ በኋላ በነበሩት ዓመታት በርናባስ ከማርቆስ ጋር እንዴት እንዳሳለፈ አይነግረንም፤ ማርቆስም ከዚህ በኋላ ምን ደረጃ ላይ እንደ ደረሰ በቀጥታ አልተጻፈለንም። የውጤቱ አስደናቂነት ግን በተወሰኑ ምንባቦች ውስጥ እናገኘዋለን።

ጳውሎስና በርናባስ ከተለያዩ 12 ዓመታት በኋላ በጳውሎስ እጅ እንዲህ ተጻፈ። ሐዋርያው በሃይማኖት ቅናት በነደዱ አይሁድ ተቃውሞ ምክንያት (ሐዋ. 21፡27-28) በኢየሩሳሌም ተይዞ ከተከሰሰ በኋላ ይግባኝ በማለቱ በሮም በቀም እስር ላይ ይገኛል (ሐዋ. 28)። በዚያም ኾኖ ለየአብያተ ክርስቲያናቱ የላካቸው መልእክቶች “የእስር ቤት ደብዳቤዎች” ተብለው ይታወቃሉ። እነዚህም ኤፌሶን፣ ፊልጵስዮስ፣ ቁላስዶስና ፊልሞና ናቸው። ከነዚህ መካከል በሁለቱ፣ ማለትም በቁላስዶስና በፊልሞና መልእክቶች ውስጥ፣ ጳውሎስ በገዛ ብርዑ (ብዕሩ) ስለ ማርቆስ አምንታዊ ነገር ጽፎ እናነብባለን።

ከዓመታት በኋላ፣ ማርቆስ በወንጌል ምክንያት ከጳውሎስ ጋር በሮም ለመታሰር ብቻ ሳይኾን፣ “በእግዚአብሔር መንግሥት ዐብሮ የሚሠራ” ለመሆኑ እንደ በቃ ጳውሎስ ራሱ ይመሰክርልናል (ቁላ. 4፡10-11)። የአገልግሎት አጋሩ በመሆኑም ጳውሎስ የማርቆስን ሰላምታ በመልእክቱ ውስጥ አካትቷል። ማርቆስ ወደ ቁላስዶስ ተመልሶ የመሄድ ሐሳብ ስለነበረውም፣ የጌታ ማኅበር ማርቆስን እንዲቀበሉት ያሳስባቸዋል። በተመሳሳይ ቃል “ዐብሮኝ የሚሠራ” (አጋሬ) ነው በማለት ለፊልሞና በጻፈው ላይ ያረጋግጣል (ፊልሞና 24)። ታዲያ ማርቆስን ለዚህ ያበቃው ማን ይኾን? ከበርናባስ በቀርስ ማንን ማስብ እንችላለን?

ጳውሎስ ከዚህኛው እስራቱ ተፈትቶ ለተወሰነ ጊዜ እንዳገለገለ ይታመናል፤ ከተፈታ ከዐምስት ዓመታት በኋላ እንደገና ታሰረ እንጂ። ታስሮ ሰማዕትነቱን ለመፈጸም

በሚጠበቅበት የመጨረሻዋ ሰዓት የጻፈው ሌላው የእስር ቤት ደብዳቤ ሁለተኛው የጢሞቴዎስ መልእክት ነው፤ የጳውሎስ የመጨረሻ (የስንብት) ደብዳቤው መኾኑ ነው። በዚህ ወቅት ጳውሎስና በርናባስ “በማርቆስ ምክንያት” ከተለያዩ 17 ዓመታት ነጉደዋል። ጳውሎስ ስለ ወንጌል በሰማዕትነት ሊያልፍ ቀኑን እየተጠባበቀ ነው። ለእምነት ልጁ ለጢሞቴዎስ በጻፈው በዚህ ልብ የሚነካ መልእክቱ ውስጥ እንዲህ ይናገራል፡ “በቶሎ ወደ እኔ እንድትመጣ ትጋ . . . ማርቆስ ለአገልግሎት ብዙ ይጠቅመኛልና ይዘኸው ከአንተ ጋር አምጣው” (2ጢሞ. 4፡9-11 አጽንኦት የእኔ)። ከዐሥራ ሰባት ዓመታት በፊት ረድእ ይኾን ዘንድ ያልተፈለገው ማርቆስ ዛሬ “ብዙ የሚጠቅም” ኾነ።

ለጠቃሚነቱም ምን ክርክር አለው? እንደሚታወቀው፣ ይህ ማርቆስ በመጽሐፍ ቅዱሳችን “የማርቆስ ወንጌል” የተባለውን መጽሐፍ ይጽፍ ዘንድ በእግዚአብሔር የተመረጠ ሰው ነበር! ጳውሎስ እንደ መስከረው፣ “ለአገልግሎት ብዙ የሚጠቅም ኾነ”! ሐዋርያው ጴጥሮስም በበኩሉ፣ “ልጄም ማርቆስ ሰላምታ ያቀርብላችኋል” በማለት ምስክርነቱን አስፍሮለታል (1ጴጥ. 5፡13)።

መደምደሚያና ተማጽኖ ብጤ

በርናባስ በእግዚአብሔር ጸጋ አማካይነት ሌሎችን ለቁም ነገር በማብቃት ትልቅ ምሳሌ ኾኖ የሚያበራ የእግዚአብሔር ኮከብ ነው። በመደገፍ፣ በማጽናናትና በማበረታታት ከሌሎች ጉን የሚቆም ወንድም እንደኾነ አይተናል። ርኅራኄ የተሞላ ሰው በመሆኑ፣ ለሌሎች ወገኖቹ ግድ ይሰኝ ነበር። “ደግ ሰውና መንፈስ ቅዱስ አምነትም የሞላበት ነበረና፤ ብዙ ሕዝብም ወደ ጌታ ተጨመሩ” (ሐዋ. 11፡24)። ይህ ዘመን በቤተ ክርስቲያን እንዲህ ያሉ ቅዱሳን የሚያስፈልጉበት ጊዜ ይመስላል። የሚጎበኛቸው፣ በችግራቸው ከጎናቸው የሚቆም የሚፈልጉ በርካቶች በየጓዳው ወድቀዋል። “የምጎበኝህ አንተ መዚያም ነህ? ጭላዳ ዝንጀሮ ነህ? ወይስ ዋልያ ነህ?” እያልን ከመሣለቅ ይልቅ፣ የሚጠበቅብንን ማድረግ አለብን። የሚያስለቅሱ ሳይኾን፣ እንባ የሚያብሱ ሩኅሩኅን ወገኖች ቢበዙልን ምንኛ በሩካን ነበርን!

በአገልግሎት መረዳዳትና መተጋገዝም ያስፈልገናል። የወንጌል አገልግሎት ጥቂቶች ሮጠው የሚገፉት ዳገት አይደለም፤ እንደ ዱላ ቅብብሎሽ በጋራና በመተጋገዝ የሚፈጽሙት የመንግሥቱ መከር አንጂ። ሙሴ እጁን መዘርጋቱን ለአማሌቃውያን ሸንፈት ትእምርት እንዲኾን ጌታ ሲጠቀምበት ሳለ እጆቹ ዛሉ። አሮገና ሖር ግን እጆቹን ለመደገፍ ከሥሩ ዋሉ (ዘፀ. 17፡11-13)። የአግዚአብሔር ቤት የፋክከር ቦታ ሳይኾን፤ አንዳችን ለሌላው ቅድሚያ እየሰጠን “ጌታ በነገር ሁሉ እንዲልቅ እኛ ልናንስ ይገባናል” የምንልበት ስፍራ አይደለምን? እናም እናንተ የአባቴ ልጆች ሆይ፤ እማጽናችኋለሁ! የአገልግሎቱ በር “ከፍቱን እንዳያድር”፤ ፋክከሩ ይቅር። በምድር ላይ ከሚገኙ አሠቃቂ ትራጂዲዎች መካከል ወንድም ከወንድሙ ጋር በመታገል የሚጠፋውን ጉልበትና ጊዜ በመጨመር ሥቃያችንን ባናከብደውስ?

በሌላ በኩል እንዴ የወደቀ ዳግም ላይነሣ በዚያው እንደሚከሰም ልናስብ አይገባም። ጌታ እንደገና ሊያቆመው እንደሚችለው ዐውቀን ሁለተኛ ዕድል ባንገናገው መልካም ነው። “አግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡- የወደቁ አይነሡምን? የሳተስ አይመለስምን?” (ኤር. 8፡4) መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለ ሁላችን እንደ ሰንዴዋ ቅንጣት ወድቆ ብዙዎችን ከወደቁበት ያነሣና የሚያነሣ ጌታ ነውና። ጳውሎስም ስለ አናሲሞስ ለፊልሞና ሲጽፍ፤ “እኔ ጳውሎስ ሽማግሌው፤ አሁንም ደግሞ የኢየሱስ ክርስቶስ እስር የሆንሁ፤ ስለ ፍቅር እለምናለሁ። አስቀድሞ ስላልጠቀመህ፤ አሁን ግን ለእኔም ለአንተም ስለሚጠቅም በእስራቴ ስለ ወለድሁት ስለ ልጄ ስለ አናሲሞስ እለምንሃለሁ።” ይላል (ፊልሞና 9-11 አጽንዖት የእኔ)። አግዚአብሔር ይርዳን!

በአንድ ወቅት፤ ኤፍ. ቢ. ሜየር ዲ. ኤል. ሙዲን፤ “የስኬትህ ምስጢር ምንድር ነው?” ብሎ በጠያቀው ጊዜ፤ ሙዲን “ለብዙ ዓመታት፤ ንግግሪን ከመጨረሱ በፊት እንኳ ኢየሱስ ሊመጣ እንደሚችል በሚያስተውል ልዩና ሳልኾን እንዳችሁ ንግግር አላደርግም ነበር” አለው።

ኢየሱስ የሚመጣው ነገ ነውኝ? ⁷⁹ በኤምኒቲ ሕንጻ በስኬት ሕንጻመክከሰም

ልብ የሚያንኳኑ ቃላት

በታኅሣሥ 15 ቀን 1997 ዓ. እ. (ዓመተ እግዚእ) በዩ. ኤስ. ኒውስ ኤንድ ወርልድ ሪፖርት ላይ “ጥቅር ንግርቶች—Dark Prophecies” በተሰኘ ርእሰ ሥር አንድ ትንታኔ ተዘግቦ ነበር።⁸⁰ የዚህ መጣጥፍ ደራሲ ጄሬሪ ቬለር፤ በ20ኛው ምእት ዓመት ማጠናቀቂያ እየተለመዱ ስለመጡትና በከፍተኛ ቊጥር ለሽያጭ በመብቃት

⁷⁹ ይህን ርእስ ለመጠቀም የተገደደድኩበትን ምክንያት መግለጽ ይኖርብኛል፤ ለዚህ ጽሑፍ መነሻ የኾነኝ ዋነኛ ጉዳይ፤ በጽሑፉ ውስጥ የምታገኙት፤ የሀሮልድ ካምፒንግ ትርምስ ነው። ካምፒንግ፤ “ኢየሱስ በግንቦት 21 ቀን 2011 ዓ.እ. ወደ ምድር ይመለሳል” ብሎ እያስተማረ ነበር። እኔ ደግሞ ጽሑፉን በአንድ ድረ ገጽ ላይ ያወጣሁት በዋዜማው፤ ግንቦት 20 ቀን 2011 ዓ.እ.፤ ላይ ነበር።

⁸⁰ US News & World Report: <http://www.usnews.com/> accessed on April, 2011.

ገበያውን ስለሚመሩት ደማቅ አቡቀለምሲሳዊ (apocalyptic)⁸¹ ጽሑፎችና ተንቀሳቃሽ ፊልሞች ይዘት ያስተነትናሉ። ከእነዚህም መካከል፤ “የኖስትራ-ዳመስ ትንቢቶች”፤ “የመጽሐፍ ቅዱስ ኮድ”፤ የአሜሪካ-ኢንዲያን አፈ-ታሪክና ይትበሀል ስብስቦች፤ እንዲሁም የዐዲሱ ዘመን ንቅናቄ ጽሑፎች ቍጥር አንድ የገበያ መስህቦች እየኾኑ የመምጣታቸውን ምክንያት ያትታሉ።

መጣጥፉ ለእነዚህ ንግሮች ተደማጭነት ዋነኛ ምክንያት ያለውን ጉዳይ ማንነቱም አልቀረም። ይኸውም ዋነኛ ምክንያት፤ ከላይ የተጠቀሱት ጽሑፎችና ተንቀሳቃሽ ምስሎች ትኩረታቸው የዘመን ፍጻሜ ላይ ማነጣጠሩ ነው። መገለጫቸውም፤ ልብን በሚያንኳኩ ቃላት መሞላት ነው፤ “ዕለተ ምጽአት”፤ “የዓለም መጨረሻ”፤ “የዘመን ፍጻሜ”፤ “የፍርድ ቀን”፤ ወዘተ. ማለቱም ማጠንጠኛቸው ነው። የሰው ልጅ ደግሞ ነገን ለማወቅ ተግባሩ የሚማስን ፍጡር ነውና በነዚህ መልእክቶች መማረኩ ባያስደንቅ አይገርምም። “የት እሄዳለሁ?” ይሉት ጥያቄ የሕይወት ቍልፍ ጥያቄዎች ከሚባሉት መካከል አንዱ አይደለምን?⁸²

ስለዚህም፤ እንደነ “ኮንታክት”⁸³ እና “ሰባተኛው ምልክት”⁸⁴ የተሰኙ ሲኒማዎች በአቡቀለምሲሳዊ አቀራረባቸውና በዘመን ፍጻሜ ሐሳብ ላይ በሚያጠነጥነው መልእክታቸው ምክንያት የተመልካቾችን ትኩረት በጽኑ ስበው ዐልፈዋል። ፎክስ

⁸¹ በብያኔ አሰጣጥ ረገድ፤ አቡቀለምሲሳዊ የሚባሉት ጽሑፎች ወይም ንግሮች በሃይማኖታዊና ማኅበራዊ ቀውስ ውስጥ የሚወለዱና በዋናነት በዘመን ፍጻሜ (ስካፑሎጂ) ላይ የሚያጠነጥኑ ሐሳቦች ናቸው። መጽሐፍ ቅዱሳዊ አቡቀለምሲሳዊ በበኩላቸው የሰማያዊ ምስጢራት መገለጦች ሲኾኑ፤ ስለ መላለሙ ተፈጥሮ፤ በሰማያት ስለሚገኙ ነገሮች፤ ስለ ክብር ሙታን፤ ስለ ነገረ-ፍዳ (መከራ)፤ ስለ መለኮታዊ ፍትሕ፤ እግዚአብሔር በታሪክ ላይ ስላለው ዕቅድ፤ መላው ዓለም እና ግለ ሰቦች በመጪው የፍጻሜ ዘመን አጽናፍ ውስጥ ስለሚኖራቸው ቦታ ወዘተ. ላይ የሚያተኩሩ መገለጦች ናቸው። እነዚህን የመሳሰሉ ሐሳቦችን የያዙ ሥነ ጽሑፎች ታዲያ *ለቡቀለምሲሳዊ ጽሑፎች ይባላሉ*፤ ለምሳሌ፤ ትንቢተ ዳንኤል፤ ትንቢተ ዘክርያስና የዮሐንስ ራእይ ከነዚህ ውስጥ የሚመደቡ ናቸው።

⁸² ማንኛውም ሃይማኖት ወይም የፍልስፍና ዘርፍ ሊመልሳቸው የሚሞክረው መሠረታዊ የነባሪ ጥያቄ፤ “ከየት መጣሁ?”፤ “እዚህ ለምን አለሁ?” እና “ወደ የት እሄዳለሁ?” የሚሉትን ያካትታል።

⁸³ Norman Kagan, “Contact,” *The Cinema of Robert Zemeckis* (Lanham, Maryland: Taylor Trade Publishing, 2003).

⁸⁴ ይህ የሰዊድን ፊልም በ1957 ዓ. አ. በኢንግሊዝ በርግማን ተደርሶ የተዘጋጀ ሲኾን፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከአለው የራእይ መጽሐፍ ላይ ተቀንጭቦ የተወሰደ ሐሳብን መነሻው የሚያደርግ ነው።

የሲኒማ ኩባንያ ያዘጋጃቸው “ሚሌኒየም”፤ እና “አርማጌዶን” የተባሉት ፊልሞችም እንደ ጉድ ተቸብችበዋል። በተጨማሪ በማያ የዘመን አቁጣጠርና ሚቲዎሎጂ⁸⁵ ላይ ተመሥርተው እየናኙ የሚገኙ የዘመን ፍጻሜ ሽብር ወሬዎች ጎልቀተ ዓለም (የዓለም መጨረሻ) በታኅሣሥ 21 ቀን 2012 ዓ.አ. ላይ እውን ይኾናል ብለው ሲያቀነቅኑ ነበር የከረሙት።

የጎልቀተ ዓለም ነገር በክርስትና አስተምህሮት ውስጥም ጉልሕ ስፍራ ያለው ስለኾነ፤ በተለያዩ ዘመናት የነበሩና ያሉ በርካታ ግለሰቦችና ቡድኖች የዓለም ፍጻሜ ደርሷል፤ ቀኑንም አጣርተን አውቀነዋል በማለት ሲያውጁ ኖረዋል፤ እያወጁም ነው። ከነዚህ መካከል አንዳንዶቹ ጭራሽ ተከታዮቻቸውን በማሳት አስከ ጀምላ ፍጅት ለመዳረግ የበቁበት አጋጣሚም ጥቂት አልነበረም።

ክርስትና እና ነገረ ምጽአት

ወደ መጽሐፍ ቅዱስ አስተምህሮ ስንመለስ፤ ክርስትና ከሚገለጥባቸው ዋነኛ ዐምዶቹ መካከል የዘመን ፍጻሜና የዓለም መጨረሻ አጽንፆቱ አንደኛው ነው። በመጨረሻው ዘመን ከሚከናወኑ ኹነቶች መካከል የጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዳግም መምጣት ዋነኛውን ስፍራ ይይዛል። ቤዛነታችንን ለመፈጸም በመስቀል ላይ የሞተውና በሦስተኛውም ቀን ከሙታን በመነሣት ወደ አባቱ ያረገው ጌታ ኢየሱስ ዳግመኛ ይመለሳል (ማር. 14፥62፤ ሉቃ. 21፥27፤ ሐዋ. 1፥11፤ ዕብ. 10፥28)። ይህ የማይናወጥ መጽሐፍ ቅዱሳዊ እውነት ነው። በጌታ ኢየሱስ የመስቀል ላይ ሞትና ከሙታን በመነሣቱ ተመርቆ የተከፈተው ታሪክ ድኅነት ደምዳሚ ከዋኔው፤ የኢየሱስ ዳግመኛ መመለስ ይኾናል።

⁸⁵ በነገራችን ላይ፤ የማያ የዘመን መጨረሻ አፈ-ታሪኮች (The Maya Mythology)፤ የማያ ዐውደ ዘመን (የዘመን አቁጣጠር) ላይ ተንተርሰው የሚነገሩ ትርክቶች ናቸው። ይህ ዐውደ ዘመን፤ በሜሶ-አሜሪካን ቀደምት ኮሎምቢያውያን ሥልጣኔ ውስጥ የታወቀ ሲኾን፤ ዛሬ በጓቴማላና ሜክሲኮ ከፍተኛ ቦታዎች ላይ በሚገኙ የዘመናችን የማያ ማኅበረ ሰቦች ዘንድ በጥቅም ላይ እየዋለ የሚገኝ የዘመን አቁጣጠር ነው። በድሮ መጠሪያቸው ማያ (ኢንዲዎስ) የሚባሉ እነዚህ ጉሳዎች በሒሳብ፤ ሥነ ፈለክና በፒራሚድ ሥራዎቻቸው የሚደነቁ የሥልጣኔ ውጤቶችን አበርክተው ያለፉ መኾናቸው ይነገራል።

ይህን እውነት በጨረፍታ ተመርኩዘው፤ ሐሳቡን ለገዛ ጥቅማቸው (ለጥፋታቸውም) በመጠምዘዝ፤ በተለያዩ የዓለማችን ክፍሎች ውስጥ የተነሡ አስተማሪዎች፤ “የጌታን መገለጥ ቀን እቅጩን ዐውቀናል” በማለት ሲገምቱና ሲተነብዩ እንደኖሩ ታሪክ ይመሰክራል። በተለያዩ ትውልዶች የነበሩ እንዳንድ ሐሰተኛ ግለ ሰዎችና ቡድኖች (ዐልፎ፣ ዐልፎም እውነተኛ ክርስቲያኖችን ጨምሮ) የምጽአትን “ፋሎት” ብቻ ሳይኾን ርግጠኛ “መቼነቱን” ጭምር ሲያምኑና ሲያሠራጩ ኖረዋል። ክሪስቶፎር ኮሎምቦስ ዓለምን የዘረበትና በወቅቱ ለእውሮጳውያን የማይታወቀውን ዐዲስ ዓለም (እሜሪካን) ያሠሠበት ጉዞው በእግዚአብሔር የታሰበ ዕቅድ አካል እንደ ነበረ እምኖ ነበር። ስለዚህ ኢየሱስ በ1650 ዓ. እ. ሊመለስ እንደሚችል ገምቶ ነበር፤⁸⁶ ነገር ግን ንግርቱ አልያዘለትም።

በ1840ዎቹ ዊሊያም ሚሊር የተባለ ሰባኪ ዳግም ምጽአት ቅርብና በእርሱ የሕይወት ዘመን ሊከሠት እንደሚችል ከማወጃም በላይ⁸⁷ ተከታዮቹ ያላቸውን እንዲሸጡ አሳድሞ እንደ ነበር አይዘነጋም፤ እርሱም አልቀናውም እንጂ።

ከመቼውም ጊዜ በተለየ፤ 20ኛው ምእት ዓመትም በርካታ ተመሳሳይ ንግርቶችን አስተናግዷል። የመጠባበቂያ ግንብ አባላት (ራሳቸውን “የይሆዋ ምስክሮች” ብለው የሚጠሩቱ) ከእንደኛው የዓለም ጦርነት ጋር በማስታከክ፤ “ሁሉን በሚችል እምላክ ታላቅ ቀን የሚኾነው ጦርነት” (ራእ. 16፡14)፤ በ1914 ዓ. እ. እንደሚፈጸምና የእምላክ መንግሥት የምድራዊ መንግሥታትን አመራር በማንኩታኩት ቀደም ብሎ

⁸⁶ ኮሎምቦስ በግል ማስታወሻው ላይ አስፍሮት የተገኘ ዝነኛ ሐሳብ እንዲህ ይላል፡-“እግዚአብሔር እምላክ በኢሳይያስ አፍ አስቀድሞ ከተናገረ በኋላ፤ በድጋሚ፤ በቅዱስ ዮሐንስ አቡቀለምሲስ በኩል የተናገረለት የአዲሱ ሰማይና ምድር መልእክተኛ አድርጎኛል፤ የዚያን ስፍራ እቅጩን ቦታም አሳይቶኛል።” Raymond Anderegge. *The Story of God as Revealed in the Holy Bible for All Mankind*, 2nd ed. (Bloomington, Indiana: AuthorHouse, 2007) 366-367. በተጨማሪም፤ Delno C. West and August Kling, *The Last Prophecy of Christopher Columbus* (Gainesville: University of Florida Press, 1991.) ይመ.

⁸⁷ William Miller. *Evidence From Scripture And History of the Second Coming of Christ, about the Year 1843* (Boston: Joshua V. Himes, 1842.)

መከፈቱን ተንብዮው ነበር፤⁸⁸ ነገር ግን፤ ንግርታቸው ጨንግፎ ቀረ። ያሉት ሳይፈጸም በመቅረቱም፤ ከዚያ ጊዜ ጀምሮ፤ “ተሳስተን ነበር” ከማለትና እርምት ከመውሰድ ይልቅ “ካፈርኩ አይመልሰኝ” ዐይነት እልክ ተጋብተው፤ “መምጣቱንስ በጥቅምት 21 ቀን 1914 ዓ. እ. ላይ መጥቷል፤ ግና የመጣው በምስጢር (በድብቅ) ኾኖ ነው እንጂ”⁸⁹ እያሉ ማስተማሪያቸውን ሥራዬ ብለው ተያይዘዉታል። ይህም ያነሳቸው ይመስል በ1918 እና 1925 ተመሳሳይ ትንበያ ለማስተላለፍ ሞክረዋል።

በሰባተኛ ቀን አድጌንቲስት ቤተ ክርስቲያን በኩል ነቢይነቷ ቅቡል የኾነላት ኤሌን ጂ. ዋይት በፈንታዋ፤ ስለ መጨረሻው ቀን የተናገረችው ንግርቷ በተለያዩ መንገድ ሲታይ ኖሯል። ጽሑፎቿን ከመጽሐፍ ቅዱስ ቀጥሎ እንደ ዋና የእውነት ምንጭ የሚቈጥሩ ተከታዮችም አፍርታለች። ጽሑፎቿ ከተነበየቻቸው ጉዳዮች መካከል ታዲያ ስለ ኢየሱስ መገለጥ ቀን ዐውቄያለሁ የሚለው ልፈፋ ዋነኛው ነው። በዋይት ትንበያ መሠረት ኢየሱስ በሐምሌ 1845 ዓ.እ. (ይህ ሳይሳካ በመቅረቱ በሌሎች ተከታታይ ዓመታት በገመተቻቸው ቀናት) ይመለሳል ብላ ከመተንበይዋ የተነሣ ተከታዮቿን በሐሳብ ማዕበል ስታማስን ቆይታለች።

ወደ ሀገራችን ስንመለስ ደግሞ፤ የእኔዎቹ ዘመዶች፤ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዳግም የሚመለሰው፤ “በዘመነ ዮሐንስ፤ መጋቢት 29 ቀን፤ በሰሙኑ ዓቢይ ጾም (ሁዳዴ)”⁹⁰ በበዓለ ደብረ ዘይት፤ በዕለተ እሑድ፤ በመንፈቅ ሌሊት ነው” ማለታቸው ፀሐይ

⁸⁸ *The Time is at Hand: Studies in the Scriptures*, vol. 2 (Brooklyn, NY: International Students Association, 1911) 101. ይህ እንደው ለምሳሌ የቀረበ እንጂ፤ ድርጅቱና ተከታዮቹ ተመሳሳይ ንግርት ሲያኾኑዋቸው ነው የኖሩት። ከነዚህ ተደጋጋሚ ትንበያቸው መካከል በ1975 ዓ.እ. የዓለም ፍጻሜ ይኾናል ማለታቸው ሌላው በዋነኛነት የሚጠቀስ ነው።

⁸⁹ Wayne Grudem, *Christian Theology* (Grand Rapids: Zondervan, 1994) 1094.

⁹⁰ በቤተ ክርስቲያንቱ እምነትና ትውፊት መሠረት ከሰባቱ የቀኖና አጽዋማት መካከል አንዱ የኾነው ዐቢይ ጾም፤ ከበዓለ ትንሣኤ ዕለት ቀድሞ በሚመጡ ሁለት ወራት ውስጥ የሚደረግ ነው። ለአንድ ሳምንት ያህል የሚቆየውን “ጾመ ሕርቃል” እና የሰሙኑ ሐማማት ሳምንትን ጌታችን በጾመው የ አርባ ቀናት ላይ በማካተት ለጎምሳ እምስት ቀናት ያህል እንዲዘልቅ የተደነገገ ጾም ነው። በዓለ ደብረ ዘይት ደግሞ፤ በዐቢይ ጾም አጋማሽ ላይ በሚውለው እሑድ የሚከበርና ኢየሱስ በደብረ ዘይት (Mount Olives) ላይ ያስተላለፈው የመምጣቱን የዓለም መጨረሻ ትምህርቱ መታሰቢያ ነው።

የሞቀው ትርክት ነው። ስለኾነም፤ የምጽአት ቀን መቼ እንደሚመጣ “ለማወቅ” በተወሰኑ ዓመታት ሊሰላ የሚችል የተጠጋጋ የግምት ብልጎት አለ ማለት ነው። ከዚህ ምክንያት የተነሣ፤ በዘመነ ዮሐንስ የፋሲካ በዓል መጋቢት 29 ላይ የዋለ እንደኾነ፤ ያ ቀን ምጽአትን ለመከላከል ይችላል የሚሉ ሰዎች አሉ።⁹¹ በእንዲህ ያለው ዘመን ታዲያ የንግርተኛው ቊጥር ይበዛል። ፍርሃትና ድንጋጤ ይበረክታል። ብላታ መርሰዔ ጎዘን በዘመን ትዝታ መጽሐፋቸው ካሰፈሩት ገጠመኞቻቸው መካከል ይህን መሳሪያ ታሪክ ከትበዋል፡-

በዚህ በ1904 ዓ.ም. ናዝራዊና ባሕታዊ በዐዲስ አበባ ከተማ ከመቼውም ይልቅ በብዛት ሲታይ ከረመ። ናዝራዊ ጠጉሩን አስረዝሞ፤ ባለ ዐንካሴ የብረት መስቀል ተሸከሞ፤ ባሕታዊም ዳባውን ለብሶ ጢሙን አንዝርግን በየበዓል ስፍራ እየዞረ በአደባባይ ይሰብክ ጀመር። ስብከቱም “መዓት መጣብህ፤ ጉድ ፈላብህ፤ እግዚአብላ፤ ንስሐ ግባ፤ ምጽዋት መጽውት” የሚል ነው። በተጨማሪም “ምጽአት ደረሰ፤ ዓለም ልታልፍ ነው” ሲሉ ባሕታዊና ናዝራዊ አስደንጋጭ ወሬ ለሕዝቡ አፈሰሱለት። በአጋጣሚውም በዚህ ዓመት...ፋሲካ መጋቢት 29 ቀን ላይ ውሎ ነበር። እንዲህ ሆኖ ሲውል በዚያ ቀን ምጽአት ይሆናል የሚል ወሬ ድርም ስለ ነበር ... ሕዝቡ በሥጋት ላይ ሆነ። የዋሁ ሕዝብ በናዝራዊ ስብከት በአውነት ተደናገጠ። ... እንግዲህ ስቅለትና ፋሲካ ደረሰ። ነገር ግን ዓለም አላለፈችም። ባሕታዊና ናዝራዊም ወዲያው ሌላ ዘዴ ፈጠሩና “ሕዝቡ እግዚአብላ ምሕረት ወረደ” ብለው ሰበኩ። እንደዚያ ዘመን ባሕታዊና ናዝራዊ በዝቶ አይቼ አላውቅም።⁹²

⁹¹ የዚህ ግምታቸው ትውፊታዊ ዳራ እንደሚከተለው ነው። ጌታ ዓለሙን ለማዳን ሰው የኾነበት ፅንሰቱ የተከናወነው፤ እንዲሁም ትንሣኤው የተደረገው በተመሳሳይ ቀን እሑድ መጋቢት 29 ነው ተብሎ ይነገራል። የዓለሙ ድንኳን በዚህ ዕለት ስለኾነ ነው በማለት ያስተምራሉ። ስለዚህ ዓለሙ በዚህ ዕለት ተፈጥሮ ድንኳኑም በተመሳሳይ ቀን ስለተከናወነለት፤ በዳግም ምጽአትም በዚህ ዕለት መጋቢት 29 ቀን በዕለተ እሑድ፤ በዘመነ ዮሐንስ ያሳልፈዋል ብለው ይጠብቃሉ። ለዚህ ነው በዘመነ ዮሐንስ የመጋቢት 29ን በዕለተ እሑድ መዋል አንዳንድ ወገኖች እንደ ጉድ ሲፈሩት የሚናፋት።

⁹² መርሰዔ ጎዘን ወልደ ቂርቆስ፤ የሐያኛው ክፍለ ዘመን መገባቻ (ዐዲስ አበባ፡- ዐዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ፕሬስ፤ 2002 ዓ.ም.) 89-90።

በሌላ በኩል፤ ስለ “ስምንተኛው ሺህ” ንግር ያልሰሙና እንግዳነት የሚሰማቸው ብዙ ሰዎች ቢገኙም አንኳ፤ ስለ ሐሳቡ የሚያውቁት ወገኖች ቊጥር ሳይበልጥ አይቀርም። (በርግጥ ለአንዳንዶች “ስምንተኛው ሺህ” ገና የሚመጣ ቢመስላቸውም፤ ይገባል የተባለበት ዘመን እውን ከኾነ ዐምስት መቶ ዓመታት ያህል ዐልፈዋል።)⁹³

እንግዲህ፤ በየቡድኑ መካከል እንዲህና እንዲያ እየተባለ፤ ስለ ዓለም ፍጻሜ በጉጉት፤ ተስፋና ፍርሀት ተሞልቶ የሚመጣውን መጠባበቅ ዐዲስ ወሬ አይደለም። በዙሪያችን የሚከናወኑትን ጉዳዮች በማየትና በመስማት ዓለም ሊያልቅላት መኾኑን ማጤን ሰዎች ስንባል ሊርቀን የማይችል ሐሳብ ነው።

እኔ ራሴ አንድ ትውስታ አለኝ። በ1982 ዓ.ም. በጋ ላይ በተካሄደውና “የበረሃው ማዕበል” በተሰኘው የባሕረ ሰላጤው የጦርነት ዘመቻ⁹⁴ ወቅት ጎልቀተ ዓለም እንደ ተቃረበ ሲለፈፍ ሰምቼ ነበር። በጊዜው (ከዕድሜዬ አናሳነት በላይ የእግዚአብሔር ቃል ዕውቀትም አልነበረኝምና)፤ የዓለም መጨረሻ ቀንን በደጃፋችን “እግር እንደ ጣለው” ከገመቱ በርካታ ሕዝቦች ጋር ተመሳሳይ አቋም (ከድንጋጤ ጋር) ይዤ እንደ ነበር አይዘነጋኝም። ዓለማችን ልትጠፋ በቋፍ ላይ ነች ብለን ገምተንና በባህታዊም ተነግሮን እንደየእምነታችን በተማልሎ ሰንብተንም አልነበርን?

የመጽሐፍ ቅዱሳዊ ሐሳብ ፍንጭ በነበራቸው ወገኖች ዘንድ ደግሞ የጠብ ፍጥጫው የአርማጌዶን መዳረሻ ተደርጎ ነበር ትርጓሜ የተሰጠው። የጊዜውን ቀውስ ከመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢቶች ጋር በማጠጋጋት፤ ኢራቅን ባቢሎን (ራእ. 17፡6-7)፤ ፕሬዚዳንት

⁹³ “የስምንተኛው ሺህ” ዘመን ስሌት የሚቀመረው፤ መነሻውን እግዚአብሔር ዓለማትን ፈጠረበት ተብሎ ከሚታመነው ትውፊታዊ ሐሳብ ዘመን ላይ በማጣመር ነው። በዚህም መሠረት፤ “ዘመነ ፍዳ” ተብሎ የሚጠራውና የቅድመ ልደት ክርስቶስ ላይ የሚያርፈው ጊዜ 5500 (ዐምስት ሺህ ዐምስት መቶ) ዓመታት የያዘ ነው ተብሎ ይታመናል። ለጥቆም፤ በ5500 የዘመነ ፍዳ ዓመታት ላይ ከክርስቶስ ልደት በኋላ ያሉት 1500 ዘመናት ሲደመሩበት 7000 ዓመታት ይሞላል ማለት ነው። በዚያን ጊዜም ስምንተኛው ሺህ የተባለው ዘመን እሑድ ብሎ ይጀምራል። እንግዲህ በዚህ ቀመር መሠረት ስምንተኛው ሺህ የገባው በ1501 ዓ. ም. ነበር ማለት ነው።

⁹⁴ በወቅቱ በሳዳም ሁሴን የምትመራው ኢራቅ፤ የግዛቱ አንድ አካል ነች በሚል ከዊትን መውረጇን ተከትሎ በአሜሪካ የተመሩት የተባበሩት ጎይላት ከሳዳም ሁሴን ጋር በተፋጠጡ ዘመን መኾኑ ነው።

ሳዳምን የመጨረሻው ዘመን “አውሬ” (ራእ. 13)፤ “የዐመፅ ሰው” (2ተሰ. 2፥3)፤ ወይም “ፀረ ክርስቶስ” (1ዮሐ. 2፥18) ወዘተ. ፍጻሜ ናቸው እያሉ የሚያስተምሩ በጣም ብዙ ግለሰቦችና ቡድኖች ነበሩ።⁹⁵

ለማንኛውም አቡቀለምሲሳዊ ዜናዎች ከፍተኛ ትኩረት መሰጠታቸው አሙን ነው። ከላይ የተመለከተናቸው ልዩ ልዩ ማስረጃዎችም ይህን የሚያመለክቱ ናቸው። ስለ አርማጌዶን በማቀንቀን ዝነኛነትን ከተቀዳጁ መጻሕፍት መካከል “ተቋርጦ መቅረት ([ከበስተኋላ መተው?])—Left Behind”⁹⁶ የተሰኙት ተከታታይ መጻሕፍትና ፊልሞችን ሳይጠቅሱ ማለፍ ግን የመረጃ ንፋግነት ነው። የእነዚህ መጻሕፍት ሽያጭ ትንግርት የሚባል ነው፤ ከ65 ሚሊዮን ቅጂዎች በላይ በሽሚያ ተቸብቶበዋል። በአንዳንድ የመግባተ ዘመናዊ ወንጌላውያን ዘንድማ ከመጽሐፍ ቅዱስ ቀጥሎ የሚጠቀሱ ኹነኛ መዘከሮች ኾነዋል።

በ2010 ዓ. እ. ዘ ቴሌግራፍ ፒ. አር. ሲ. የጥናትና ምርምር ማእከል አሜሪካ ውስጥ የሠራውን ጥናት ጠቅሶ እንደ ዘገበው፤ በርካታ አሜሪካውያን የዓለም መጨረሻ ድርሰትን ያለማወላወል ከማመናቸው በተጨማሪ፤ ጎልቀተ ዓለም በጣም በቅርቡ ሊከሠት መቻሉን እንደሚያምኑ ይፋ አድርጓል። በዚሁ ዘገባ መሠረት፤ ራሳቸውን ክርስቲያን ብለው ከሚቆጥሩ አሜሪካውያን መካከል፤ አርባ እንደ በመቶ የሚኾኑት ዳግም ምጽአት በመጨረሻ 40 ዓመታት ውስጥ በማንኛውም ጊዜ እውን ሊኾን እንደሚችል ማመናቸውን አስታውቋል።⁹⁷ በሀገራችን ይህን አስመልክቶ የተሠራ ጥናት ስለማይገኝ ይህን ያህል ብሎ መናገር ቢከብድም፤ በርካታ ሰዎች በነገረ ምጽአት ቅሩብነት ማመናቸውን ከወትሮ ንግግራቸው መረዳት ይቻላል።

⁹⁵ Moische Rosen, *Overtun to Armageddon: Beyond the Gulf war* (San Bernardino: Here's Life Publisher, 1991) 45, 166.

⁹⁶ ሌፍት ቢሃይንድ የተሰኘው ርእስ በቴም ላይ እና ጄሪ ቢ. ጄንኪንስ የተጻፉ 16 ተከታታይ የልብ ወለድ መጻሕፍት እና የመጻሕፍቱን ሐሳብ በመንተራስ የተሠሩት ተንቀሳቃሽ ሲነማዎች የሚጠሩበት ሥያሴ ነው። Tim F. LaHaye and Jerry B. Jenkins. *Left Behind: A Novel of the Earth's Last Days* (Colorado Springs: Alive Communications Link, 1995).

⁹⁷ “Jesus Christ's Return to Earth” <http://www.pewresearch.org> Pew Research Center poll, July 14, 2010; Accessed on March, 2012.

ባሕርያ - ምጽአት፡- ድንገቴንቱ፤ ናፍቆት ማናሩ፤ ደግሞ ማሥጋቱ

ቀደም ብለን እንዳልነው ክርስትና ምጽአት ተከራ እምነት ነው። በመጽሐፍ-ቅዱሳዊ-ነገረ-መለኮታዊ አይታ ቤተ ክርስቲያን ራሷ የፍጻሜ ዘመን የእምነት ማኅበረ ሰብ (eschatological faith community) ናት።⁹⁸ ስለዚህ የክርስትና እምነት ምጽአት-ተከራነት ሊደንቀን አይገባም፤ ምክንያቱም ክርስቲያን ወገኖች (በክርስትና ዘመን ሁሉ) የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን ዳግም መመለስ ሲያምኑ ኖረዋልና።

የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት ከክርስትና ትምህርት ዋነኛ ዐዕማድ አንዱና የታሪክ-ድኅነት መደምደሚያ ነው። ጌታ ኢየሱስ ራሱ፡ “እመጽእ ካዕበ—ሁለተኛ እመጣለሁ” (ዮሐ. 14፥3) ብሎ ተናግሮአል። ጌታ ኢየሱስ ከትንሣኤው በኋላ ወደ ሰማይ ባረገ ጊዜ፤ ደቀ መዛሙርቱ ባሉበት ቆመው ወደ ሰማይ እንጋጠው ይመለከቱ ነበር። መላእክት⁹⁹ ተገልጠው፡ “ወደሰማይ እየተመለከታችሁ ስለ ምን ቆማችኋል? ከእናንተ ወደ ሰማይ የወጣው ይህ ኢየሱስ ወደ ሰማይ ሲሄድ እንዳያችሁት፡ እንዲሁ ይመጣል” (ሐዋ. 1፥11 አጽንዖት የእኔ) እንዳሏቸው ተጽፎልናል።

ከፍ ብለን እንደ አስቀመጥነው፤ ዳግም ምጽአትን የሚመለከት እምነት ከክርስትና አስተምህሮና መሠረታውያን አንዱ ነው። ምንም እንኳን የጌታን መመለስ ታክከው በሚፈጸሙ ኹነቶችና ዝርዝር ጉዳዮች ላይ የተለያዩ አገላለጦችና አስተሳሰቦች ቢኖሩም፤ እውነተኛ ክርስቲያኖች ሁሉ ኢየሱስ ክርስቶስ ተመልሶ እንደሚመጣ ይስማማሉ። ይህም ማለት፤ ጌታ ኢየሱስ ራሱ (“ይህ ኢየሱስ”) ወደዚች ምድር ተመልሶ ዳግም ይመጣል ማለት ነው። ይህ ማለት፤ ክርስቶስ ጌታ በኑባሬ ህላዌው፤ በአካል፤ በግልጽ እየታየ፤ አጽናፈ ዓለማዊ በኾነ አንድ ዐቢይ የድርጊት ክዋኔና ትዕይንታዊ ኩነት ይመለሳል ማለት ነው።

⁹⁸ ይህ ማለት፤ ቤተ ክርስቲያን በመጨረሻው ዘመን ውስጥ ነች ማለት ነው። በፈተኛው መምጣቱ፤ ማለትም፤ በክርስቶስ ተሠግዖ አካልና ሥራው፤ የመጨረሻው ዘመን ተከፍቷል (It is already enagurated)፤ ነገር ግን፤ የመጨረሻው ዘመን የሚጠናቀቀው (will be consummated)፤ በዳግም ምጽአቱ ነው። ቤተ ክርስቲያን “በአስቀድሞ-ነገር ግን-ገና” (Already-But-Not-Yet) ኹነታ ውስጥ፤ ወይም በኾነና ሊኾን በሚጠበቅ ከሥተት መካከል ነው ያለችው ማለት ነው።

⁹⁹ መላእክቱ ንግግሩ ልብስ የለበሱ ሁለት ሰዎችን ተመስለው የተገለጡ ናቸው (ሐዋ. 1፥10)።

“ይህ ኢየሱስ ራሱ”¹⁰⁰ (This Jesus)! ይህ አስደናቂ እውነት ነው። በቤተልሔም በረት ውስጥ ተወልዶ የነበረው ያው ኢየሱስ እንደገና ይመጣል! በናዝሬት ያደገው፣ ውሃውን ወደ ወይን የለወጠው፣ በውሃ ላይ እተራመደ የሄደው አንድዬ ኢየሱስ ጌታ እንደ ገና ይመለሳል። የመቶ አለቃውን ልጅ የፈወሰው፣ አልዓዛርን ከሞት ያስነሣው፣ ለኢየሩሳሌም ያለቀሰላት፣ በአስቆሮቱ ይሁዳ ዐልፎ የተሰጠው በጅራፍ የተገረፈው፣ የተደበደበው፣ የተቀለበሰውና እንዲሞትም የተፈረደበት፣ በቀራንዮ በመስቀል ላይ የተሰቀለውና የሞተው መድኃኒት ዓለም ክርስቶስ ዳግመኛ ይመጣል! በትንሣኤ እሁድ ማለዳ ከሙታን ተለይቶ የተነሣው፣ ወደ ሰማይ ያረገውና በአባቱ ቀኝ በጎይልና በግርማ የተቀመጠው የእግዚአብሔር አንድያ ልጅ፣ ክርስቶስ ተመልሶ ይመጣል።

ኢየሱስ ይመጣል ስንል፣ እንግዲህ፣ ይህን ማለታችን ነው። በታሪክ ውስጥ ከዛሬ 2000 ዓመታት በፊት በዓለማችን ሌላው ገጽ ላይ በሥጋ ተገልጦ የነበረው ወልደ እግዚአብሔር ክርስቶስ ወደዚች ምድር ለአንድ ተጨማሪ ጊዜ ይገለጣል ማለታችን ነው። ይህ ጉዳይ እንደያለንበት ችግር አስደናቂ ወይም አስደሳች ወይም አስደንጋጭ ቢመስለንም፣ ልናሰላስለው የሚገባ ነገር ነው፤ ርግጥ ነው፤ ቃሉን የሚጠብቀው ጌታ እግዚአብሔር ይህን በጊዜው እውን ያደርገዋል። ፕሮፍ ጥያቄው “መቼ ይመጣል?” የሚል ነው። የዚህ ምላሹ ቀላል፣ ዐጭርና ግልጽ ነው፡- “እነሆ በቶሎ ይመጣል” (ራእ. 22፡7-12:20)! ቀኑ ቅርብ ነው።

ይህ የማይናወጥ እውነት ነው። ሁልጊዜ ክርስቲያኖች ከዚህ የጌታችን የተሰፋ ቃል የተነሣ በዳግም ምጽአት በጽኑ የሚያምኑ በመኾናቸው ምክንያት፣ ኢየሱስ በእነርሱ የሕይወት ዘመን እንደሚመለስ የሚጠብቁ ወገኖች ዘወትር መኖራቸው ግልጽ ነው። ቀዳሚዎቹ ክርስቲያኖች በጥቂት ዓመታት ውስጥ ኢየሱስ ሊመለስ እንደሚችል ያምኑ እንደነበር የዐዲስ ኪዳን ምንባባት በግልጽ ያስረዱናል። ስለዚህም ነው ጳውሎስ፣ በ1ኛ ተሰሎንቄ 4፡16-17 ላይ፣ “ጌታ ራሱ በትእዛዝ በመላእክትም አለቃ ደምፅ በእግዚአብሔርም መለከት ከሰማይ ይወርዳልና፤ በክርስቶስም የሞቱ አስቀድመው ይነሣሉ፤ ከዚያም በኋላ እኛ ሕይወትን ሆነን የምንቀረው፣ ጌታን በአየር

¹⁰⁰ የጽርሱ ዘር οὗτος ὁ Ἰησοῦς (“ሁቶስ ሃ የሱስ”) የሚል ነው። “ሁቶስ” ቀረብ ያለ ገላጭ ተውላጠ ስም ሲኾን፣ አብዛኛውን ጊዜ፣ በልዩ እጽንዖት ለአንድ የተመረጠ ሰው ወይም ነገር ትኩረት ለመስጠት ሲታሰብ ጥቅም ላይ ይውላል።

ለመቀበል ከእነርሱ ጋር በደመና እንነጠቃለን፤ እንዲሁም ሁልጊዜ ከጌታ ጋር እንሆናለን” የሚለው።

ጳውሎስ የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን መመለስ በሚያስብበት ጊዜ በርሱ ዘመን ሊፈጸም እንደሚችል ቅሩብ ከሥተት ያምን እንደነበር እናነባለን። ነገር ግን፣ ሐዋርያው የጌታን ምጽአት እቅጩን ቀን ፈጽሞ አያውቅም ነበር። ይህ የሚኾነው ታዲያ ለምንድነው? የጌታ ዳግም ምጽአት ርግጠኛ ቢኾንም፣ የሚመጣበትን ርግጠኛ ጊዜ (“ቀኔቱንና ሰዓቲቱን”) ማንኛውም ሰው የተባለ ፍጡር በሙሉ ሊያውቅ ስለማይቻለው ነው (ማቴ. 25፡13)።

አጅግ የሚያሳዝነውና የሚያሳስበው ግን በየዘመኑ ስለ ቅሩቡ የምጽአት ቀን እቅጩን ጊዜ ደርሰንበታል በማለት የሚተነብዩ ሰዎች በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ዘመን ዘወትር መነሣታቸው ነው። መቀጠር እስኪታከተን መዓት ተንባዮችን ከመጽሐፍ ንግርታቸው ጋር መዘርዘር ከባድ አይደለም። ነገር ግን፣ ከላይ ለአብነት በየአንቀጹ ከጠቀስናቸው በተጨማሪ ወቅታዊ አብነቶችን ብቻ በማንሣት ማሕስና ክርስቲያኖችን ማስጠንቀቅ አስፈላጊ ነው።

ስለ ቅሩቡ ቀን የቅርብ ምሳሌ፡- የሀሮልድ ካምፒንግ ዘመቻ

የሀሮልድ ካምፒንግ የቀጣ ቀን ንግርት የዓለምን መገናኛ ብዙሃን ሸፋን ተቈጣጥሮ እንደ ሰነበተ ሳትሰሙ አልቀራችሁም። ዛሬ¹⁰¹ 90ኛ ዓመቱ ላይ የሚገኘው፣ የሲቪል ምህንድስና ባለሙያ የነበረውና በኋላም ወንጌል ሰባኪ የኾነው፣ ሀሮልድ ካምፒንግ ላለፉት 35 ዓመታት የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢቶችንና ቀጥሮችን በማሰላት የዓለም ፍጻሜና ጥፋት መቃረቡ ብቻ ሳይኾን ጊዜውን ጭምር እንደ ደረሰበት ሲተነብዩና ሲሰብክ ኖረ። በተለይ ከቅርብ ዓመታት ወዲህ፣ “4.ሚሊ ሬድዮ” የተባለውን ግዙፍ የኤሌክትሮኒክና የኅትመት መገናኛ ብዙኃንና በይነ-መረብ (internet) በመጠቀም፣ ዐማርኛን ጨምሮ በበርካታ የዓለማችን ቋንቋዎች ተመሳሳይ መልእክቶችን በሰፋት ለዓለም ሕዝቦች ለማሠራጨት ሲደክም ከርሞ እንደ ነበር አይዘነጋም።

¹⁰¹ ይህን ጽሑፍ ያዘጋጀሁት በሚያዝያ 2002 ዓ.ም. ነው።

እነ ካምፒንግ እንደሚያስጠነቅቁት፤ ኢየሱስ በግንቦት 21 ቀን 2011 ዓ. እ. (ግንቦት 13 ቀን 2003 ዓ.ም) ወደዚህች ምድር ይመለሳል። የምእመናን ወደ ሰማይ መገባት ደግሞ በዚህ ቀን እውን ይኾናል። በተመሳሳይ ዕለትም ታላቁ የፍርድ ቀን ጅማሬ ይከናወናል ብለዋል።

በዚህ መሠረት ከቅዳሜ ግንቦት 21 ቀን ጀምሮ ምድር በእግዚአብሔር የመጨረሻው ቀን ቀጣ መቅለጥ ትጀምራለች፤ ዓለማችን አይታውም ኾነ ሰምታው በማታውቀው ነውጥና የፍርድ ትኩሳት ትናጣለች፤ ከዚህ ቀውጢ ቀን ጀምሮም ምድር በዲያብሎስ መንፈስ ቀጥተኛ ተጽዕኖ ሥር ስለምትወድቅ፤ በመዓትና ጽልመት እንደ ተከደነች ለተከታታይ አምስት ወራት ትዘልቃለች፤ ከዚያም፤ በጥቅምት 21 ቀን 2011 ዓ. እ. (ጥቅምት 11 ቀን 2004 ዓ.ም) ላይ ምድር በመለኮታዊ የቀጣ እሳት ለመጨረሻ ጊዜ ተቃጥላ ትጠፋለች በማለት ሰብከዋል፤ አስተምረዋል።

ይህን ተከትሎ በመቶዎች የሚቆጠሩ ምእመናን ሥራ ለቅቀውና ቤተ ሰዎቻቸውን ተለይተው ቀኑን በተሰፋ እየተጠባበቁ ሰንብተዋል። የካምፒንግ ተከታዮችም ይህንኑ ለማብሰርና ለማስጠንቀቅ ባላቸው ዐቅም ሲረባረቡ ነበር። በሚሊዮኖች የሚቆጠሩ ዶላሮች የፈሰሰባቸው 5000 ግዙፍ የማስታወቂያ ሰሌዳዎች (ቢል ቦርዶች) በተለያዩ ከተሞች ተተክለው ሰንብተዋል። በራሪ ወረቀቶች እየተሰራጩ ከመቼታቸው በላይ ተሽከርካሪዎች መልእክቱን የሚያሳዩ ጽሑፎች ተሽከመው ሲንቀሳቀሱ ታይተዋል። በርግጥ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነገ ነው እንዴ የሚመጣው? የፋሚሊ ሬዲዮ ቃል አቀባይ ቶም ኢቫንስ እንደሚለው፤ የፍርድ ቀን ዐውደ ዕለት የተቀነባበረው፤ የታላቁ “የጥፋት ውሃ ከሥተት 7000ኛ ዓመት የሚውልበት ቀንና ዘመን” ላይ ተመሥርቶ በተካሄደ ውስብስብ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት ነው። ይቀጥልና እንዲህ ይላል፤

ሼርሎክ ሆምስ¹⁰² የወንጀሉን ፈጻሚ እንዴት አድርጎ ይደርስበት እንደ ነበር ታውቃለችሁ። በእውነቱ እያንዳንዱን ቀርጥራጭ የመረጃ ነቀጥ ሁሉ ሳይንቁ በማሰባሰብ፤ በስልታዊ ጥናት መንገድ በማገገጠምና አሰራሪውን በመገደፍ ሂደት

¹⁰² ሼርሎክ ሆምስ የዘነኛው የምርመራ ልቦለዶችና ዐጫጭር ጽሑፎች ደራሲ የሰር አርተር ካንን ዶይል “ፍጡር” የኾነ ገጸ ባሕርይ ነው። ገጸ ባሕርይውን በሁሉም ጽሑፎች ውስጥ የወንጀል መርማሪ ኾኖ አናገኘዋለን።

ነው። ስለዚህ፤ የፍርድ ቀንን መቼ መኾን ስናጠና፤ በግንቦት 21 ቀን ላይ በርግጠኝነት ለማረፍ እንድንችል ያበቃን እያንዳንዱ አስፈላጊ መረጃ ሁሉ በአግባቡ ተካትቷል¹⁰³

ኢቫንስ በዚህ አያበቃም፤ ይለጥቅና “በሐዝቅኤል 33 ላይ የመለኮታዊ ቀጣ የፍርድ ሰይፍ ከእግዚአብሔር ቤት እንደሚጀምር እግዚአብሔር ለምእመናን ስለ ተናገረ፤ መስማት ለሚገባቸው ሰዎች ሁሉ ጉበኛው (ተጠባባቂ ዘቡ) መለኮቱን ማስማትና ማስጠንቀቅ አለበት”¹⁰⁴ በማለት የተነሡለትን አጣዳፊ ተልእኮ አጽንዖት ይሰጣል። በከፍተኛ ወጪ የሚከናወኑት እነዚህ የማንቂያ ጥሪዎች በዚህ መሠረት ላይ የቆሙና ለዓለማችን የተሰጡ የመጨረሻው ዘመን መለኮቶች መኾናቸውን ይናገራሉ—እነ ካምፒንግ። ስለዚህ በሺህዎች የሚቆጠሩት ግዙፍ ሰሌዳዎች፤ በነጻ የተሠራጩት መጣጥፎችና በራሪ ወረቀቶች በሙሉ “መለኮቶች” ናቸው። በተለይም የድርጅቱ ዋነኛ የመገናኛ ዘዴ የኾነውና በሀርልድ ካምፒንግ ዴሬከተርነት የሚመራው ፋሚሊ ራዲዮ በየደረጃው ስቴትስ ውስጥ ብቻ ያቆማቸውን 66 የማሠራጫ ጣቢያዎች በመጠቀም ሲቃትቱ ላዳመጠ እነካምፒንግ ትንፋሽም የቀራቸው አይመስልም ነበር።

የካምፒንግ ንግርት ተከታዮች የነበሩና በሺዎች የሚቆጠሩት ምእመናንም ቢጫ ካናቴራዎቻቸውን ለብሰው ንጥቀት በጣም ቅሩብ መኾኑን ለመላው ዓለም ሲያውጁ ከረሙ፤ “አስደናቂውንና አስፈሪውን ዜና ስምታችኋልን? የዓለም ፍጻሜ በደጃችን ነው” የሚል ጽሑፍም በያንዳንዳቸው ልብስ ወይም ባርኔጣ ላይ ተለጥፎ ነበር።

ኢቫንስ እንደሚለው፤ ካምፒንግና ተከታዮቻቸው በመጽሐፍ ቅዱስ “የቃል በቃል ትርጓሜ” የሚያምኑ ናቸው። ስለዚህ “መልእክቱ የእግዚአብሔር ቃል መገለጥ ነው” ይላል። ምንም እንኳን ፋሚሊ ራዲዮ በመጽሐፍ ቅዱስ እንደሚያምን ቢናገርም፤ የትኛውንም ዐይነት የተደራጀ ሃይማኖታዊ ማኅበርን አይጠቀምም፤ ካምፒንግና ተከታዮቹ የትኞቹም የክርስትና ቡድኖችና ቤተ እምነቶች የእግዚአብሔርን ቃል እንደ በረዙ ስለሚያምኑ ማለት ነው።

¹⁰³ ABC News: <http://abcnews.go.com> accessed on may 10, 2011.

¹⁰⁴ ዝኒ ከማሁ (እዚያው)።

በካምፒንግ ቡድን ዘንድ ለማስታወስ የማይፈለግ አንድ ታሪካዊ ሥንጥቅ ነበር። ከላይ እንደ ጠቀስነው፣ ሰውየው ከዚህ ፊትም በ1994 ላይ የዓለም መጨረሻ ነው ብሎ ስሌቱን ለተከታዮቹና ለተቀረው የዓለም ሕዝብ ካስታወቀ በኋላ አጨብጭቦው ቀሩ። ፕሮፍሰር ኢቫንስ፣ “ሚስተር ካምፒንግ ቀዳሚ ትንበያው ያልያዘለት የተወሰነ የስሌት ስሕተት በመከሰቱ ብቻ ነው” ሲል ለማስተባበል ይሞክራል።

ካምፒንግና ተከታዮቹ ለነገረ ፍጻሜ ትንበያቸው ማረጋገጫ ምልክት እንዲኾናቸው መሠረታዊ ወደሚሏቸው ወደ ሦስት ማስረጃዎች ይጠቀማሉ። እነርሱም፡- (1) አስራኤል በ1948 እንደ ሀገረ-መንግሥት መቋቋሟ፤ (2) ቤተ ክርስቲያን ጥብቅ የኾነውን የመጽሐፍ ቅዱስ ሥነ አፈታት መልቀቅ እና (3) እጅግ እየከፋ የሄደው የምግባራዊነት መለሸቅ (ግብረገባዊ ሕይወት መላላት) ወይም የዐመፃ መስፋፋት (በተለይም፣ ግብረ ሰዶማዊነት ዓለማችንን እያጥለቀለቀ መሄዱ) ናቸው። “ስለዚህ ቀኑ በደጅ ነው፤ እሱም ነገ እውን ይኾናል” ሲሉ አስጠንቅቀዋል። በውኑ የምጽአት ቀን ነገ ይኾን?

በጣም አሳዛኝ ነገር፣ ካምፒንግ እንዳሰፈሰፈው ባለመከሰቱ፣ በዐሥር ሺህዎች የሚቆጠሩት ተከታዮቹ “እምጂ ቀሊጥ” ብለው ቀርተዋል። በግንቦት 21 ቀንም ኾነ፣ በጥቅምት 21 ቀን 2011 ዓ. አ. በጠበቁት መልኩ፣ አንዳች ነገር ሳይከናወን ዐለፈ። የማታ ማታም ቢኾን ታዲያ ካምፒንግ ለመላው ዓለም አስገራሚ መልእክት ይፋ አደረገ፤ “በጽኑ ስኜ ነበር፤ ሺህዎችንም አሳስቻለሁ። የጌታን ቀንና የዓለምን መጨረሻ በሰው ቀመርና ስሌት ማወቅ አዳጋች ብቻ ሳይኾን፣ እግዚአብሔር የቀኑን እቅጩነት የምናውቅበትን ዘዴ ከነአካቴው እንዳልሰጠ ግልጽ ነው”¹⁰⁵ ብሏል። ብዙዎችን ካወደመ በኋላ መኾኑ ያሳዝናል አንጂ፣ ዘግይቶም ቢኾን መሳሳቱን መቀበሉ አንድ ነገር ነው።

ይህን በዚህ ገታ እናድርግና፣ በቅርቡ ደግሞ በሀገራችን ጸሐፊ ወደ ተሰጠ ሌላ የግምት ቀመር ዐልፈን ለምሳሌነት እንየው።

¹⁰⁵ የፋሚሊ ሬድዮ ድረ ገጽ፡- www.familyradio.com/acceced in March 2012.

“የጋሽ በቄ ሠላሳ ሰባት” 106?

የምጽአት ቀንን አስመልክቶ የሚነገሩ ትንበያዎችና የግምት ስሌቶች በሌላው ዓለም ብቻ ሳይኾን፣ በኛም ሀገር የመገኘታቸውን ታሪካዊ አብነት ቀደም ሲል ጠቅሻለሁ። ፕሮፍሰር ይህ የዓለም መጨረሻ ቀንን በስሌት ቀመር የመገመት አባዜ በታሪክ ትዝታ ብቻ የሚጠቀስ አልኾነም። በኛው ዘመንም የሚደመጥ ሐሳብ ኾኗል። በሀገራችን ከሚታወቁ አገልጋዮች መካከል የምጽአትን ቀን ገደብ የተለሙ ተርጓሚዎች አሉ። በቅርቡም መጋቢ በቀለ ወልደ ኪዳን፣ ከሌሊቱ ሰንት ሰዓት ነው? በሚል ርእስ ባሳተሙት መጽሐፋቸው ውስጥ፣ እርሳቸው በመረጡት አንድ የዕሳቤ ሀዲድ ላይ የሄድን እንደኾነ፣ ክርስቶስ በመጨረሻ 37 ዓመታት ውስጥ ሊመለስ እንደሚችል ፈራተባ እያሉ አስልተዋል።¹⁰⁷

እኒህ በበርካታ ወንጌላውያን አማኞች ዘንድ ከፍተኛ ተደማጭነትና አክብሮት የሚቸራቸው ሰው፣ እንዲህ ሊደፍሩ የቻሉት ምን ነክቷቸው ነው? መጋቢ በቀለ ያለምንም ማመንታት ይህን ግምት ለማስተላለፍ ምክንያት የኾናቸውን ጉዳይ በዚሁ መጽሐፋቸው ውስጥ በስፋት ዐትተዋል። የዳግም ምጽአት አስተምህሮአቸው በዘመነ መግባታዊው (Dispensetionalism) የትርጓሜ መርሶች ላይ የተደገፈው መጋቢ በቀለ፣ ለዚህ ግምታቸው ያቀረቡት መነሻ የአስራኤል ሀገረ መንግሥት ዳግም ምሥረታን የተንተራሰ ቃለ ነቢብ ነው። ይኸውም፣ የአስራኤል ሀገረ መንግሥት በ20ኛው ምእት ዓመት አጋማሽ ላይ እንደገና መቋቋሙን እንደ ቀላልፍ የመጨረሻ ዘመን ትንቢታዊ ፍጻሜ የሚወስድ የአመለካከት ዐይነት ነው።

እነዚህ ወገኖች ታሪክ ድኅነትን በሰባት የዘመን አንጓዎች ከፋፍለው እንደሚያጠኑና ነገረ መለኰታዊ አስተምህሮአቸውን በሙሉ (ነገረ ፍጻሜን ጨምሮ) በዚሁ አንጻር እንደሚደዋቅሩ እረዳለሁ። እነዚህ ወገኖቹ በነገረ ፍጻሜ እውንነት፣ በጌታ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት፣ እግዚአብሔር በተፍጻሜ ተመንግሥቱ ዐመፃን እንደሚያስወግድ፣

¹⁰⁶ ይህች “የጋሽ በቄ ሠላሳ ሰባት” የተባለች ነገር በጌታ ወዳጅና ባልንጀራዬ፣ ጸጥተኛው እውነት ዐሣሽ ወንድም ሚልኪ ባሻ በርእሰ ጉዳዩ ላይ ስንነጋገር የተጠቀመባት ግሩም ገለጻው ነች።

¹⁰⁷ በቀለ ወልደ ኪዳን (መጋቢ)፣ ከሌሊቱ ሰንት ሰዓት ነው? (ዐዲስ አበባ፡- ኢመውአቤከ፣ ቀጠና ሁለት ሙሉ ወንጌል አጥቢያ፣ 2003 ዓ.ም.) 65-66።

ለጻድቃንም ስለሚሰጠው ዘላለማዊ ድኅነት፤ ብድራትና ከእግዚአብሔር ጋር በዐዲስ ሰማይና ምድር ውስጥ ስለሚኖራቸው ሕይወት እንዲሁም፤ በጎጢአተኛው ዓለም ላይ ስለሚመጣው የመጨረሻ ፍርድና የማያምኑ ሰዎች ስለሚቀበሉት ቅጣት እና በሌሎች ቀላልና ሐሳቦች ያምናሉ። በዚህ በኩል ከእነርሱ ጋር ልዩነት ስለማይኖረኝ (እስፈላጊውም ጉዳይ እነዚህን መቀበል መቻል ስለኾነ) በሌሎች ዝርዝር ጉዳዮች ባለመግባባታችን “ሀገር ይያዝልኝ” አያሰኝኝም። ኾኖም የእነዚህ ክርስቲያኖች የነገረ ፍጻሜ አስተምህሮ የተንጠለጠለበትን ምኅዋርና የቅዱሳን መጻሕፍት ትርጓሜአቸው መሠረት የሚያደርጋቸውን ሐሳቦች ለግንዛቤ ያህል ማንነቱ ተገቢ ነው።

የፖለቲካዊ እስራኤል ሀገረ መንግሥት ምልሰት

የዘመነ-መግባት ነገረ መለኮታዊ አመለካከት በዋናነት የተቃኘው በእስራኤልና በቤተ ክርስቲያን መካከል ጠንካራ ልዩነት እንዳለ በማሥመር ነው።¹⁰⁸ በዚህ አመለካከት መሠረት በብሉይ ኪዳን ለሕዝብ እስራኤል የተሰጡ ተስፋዎች (በተለይ ምድራዊ በረከት ላይ ያተኩሩት)፤ በማንኛውም መንገድ ለእስራኤል ዘሥጋ (Ethnic Israel) መፈጸም ይኖርባቸዋል። የመሲሐዊው መንግሥት የተሰፋ ሙላትም የዚሁ ተቀጥላ ስለኾነ፤ ዳግም ምጽአቱ የዚህ ትንቢታዊ አጀንዳ ማስፈጸሚያ ነው ማለት ነው።

የዚህ አመለካከት ደጋፊዎች መነሻ “የክርስቶስ ዳግም መመለስ በምድር ሁሉ ላይ ከምድረ እስራኤል ኾኖ ዓለሙን ይገዛ ዘንድ ነው” የሚል ነው። አይሁድ ወገኖችም የራሳቸውን ሀገረ መንግሥት በኤሬጽ-እስራኤል (በምድረ-እስራኤል) ካልመሠረቱ፤ እግዚአብሔር ልጁ የአይሁድ ንጉሥ እንዲኾን አይልከውም ይላሉ። ስለዚህ ከጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት በፊት እግዚአብሔር የእስራኤልን መንግሥት መመሥረት ዐላማው እንደ ነበር ያምናሉ። ይህን ለማጠናከርም በርካታ የብሉይ ኪዳን ምንባባትን ይጠቅሳሉ (ለምሳሌ፡- ኤር. 16፡15፤ አሞ. 9፡14-15 ይመ.)። እነዚህን መሰል የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች ለእስራኤል ፖለቲካዊ ሀገረ-መንግሥት መቋቋም በጽኑ ጉጉት የሚጠቀሱ ናቸው። በዚህ የአመለካከት ሐቲት መሠረት

¹⁰⁸ Lewis Sperry Chafer, *Systematic Theology*, Vol 4. (Dallas: Dallas Theological Seminary, 1948) 45-53.

ኢየሱስ በተሠማዎ ተገልጦ በሕዝብ እስራኤል መካከል ቢመጣም እንኳ፤ አይሁድ ስላልተቀበሉትና ንስሐ ስላልገቡ፤ የእስራኤል ሀገረ-መንግሥት ምሥረታና የጌታ ኢየሱስ የአይሁድ ንጉሥነቱ ፍጻሜ “ወደ ሌላ ዘመን (ዳግም ምጽአት) ተሸጋገረ”። በመካከሉም “የአሕዛብ ቤተ ክርስቲያን ቅንፋዊ ዘመን (parenthesis)” ገባ ብለው ያስተምራሉ።

አይሁድ መሲሐን አለመቀበላቸውን ተከትሎ በ70 ዓ.አ. ሮማውያን ኢየሩሳሌምንና መቅደሱን ደመሰሱ፤ አይሁድም በመላው የአረማውያን ዓለም ተበተኑ። ከዚያ ጊዜ ጀምሮ አሠቃቂ ስደትን እያስተናገዱ ከአንዱ መንግሥት ወደ ሌላው ሲቅበዘበዙ ኖረዋል። በ19ኛው ምእት ዓመት ማብቂያ አካባቢ ግን ወደ ቅድስት ምድር መመለስ ጀመሩ። በ1897 ዓ.አ. በቴዎዶር ሄርዜል¹⁰⁹ ጀማሪነት በተመሠረተው የጽዮናዊነት ንቅናቄ፤ ምድራቸውን ዳግመኛ ለመያዝ የተነደፈ ዐላማ ሠንቀው ተንቀሳቀሱ።

በ1917 ላይ የእንግሊዙ ጠቅላይ ሚኒስትር አርተር ጀምስ ባልፎር አይሁድ የራሳቸው ብሔራዊ አስተዳደር በፓለስቲና እንዲኖራቸው የሚደግፍ መግለጫ አወጣ። በኋላ የአረቦችን መከፋት ተከትሎ እንግሊዝ ከአቋሟ አፈግፍጋ ነበር። ነገር ግን በተለያዩ መንገድ ወደ ምድሪቱ መግባታቸውን ተከትሎ፤ በ1939 ዓ. አ. ላይ 400,000 የሚያህሉ አይሁድ በጥንታዊ ምድራቸው ለመስፈር በቅተው ነበር።

የሁለተኛው የዓለም ጦርነትን በመታከክ አዶልፍ ሒትለር አይሁዳዊ ዝርያ ያላቸውን ወገኖች እያደነ፤ ስድስት ሚሊዮን ያህሉን በጭካኔ ዐረደ። ይህ ጅምላ ፍጅት (Holocaust) በጊዜው የነበረውን ዓለም ርኅራኄ በመቀስቀስ፤ ከሁለተኛው የዓለም ጦርነት በኋላ፤ የተባበሩት መንግሥታት ድርጅት (UN) የእስራኤልን ነጻ ሀገረ መንግሥትነት እንዲያጸድቅ ገፋፋ። ይህም በግንቦት 14 ቀን 1948 ዓ. አ. ተከናወነ። እስራኤልንም የድርጅቱ አባል ሀገር አድርጎ መዘገበ። እነሆ እስራኤል በዘመናዊው ዓለም እንደገና ተቋቋመች።

¹⁰⁹ መጋቢ በቀለ እንደ ሌሎቹ የዚህ ትርጓሜ መሥመርተኞች ይህን የፖለቲካ አቀንቃኝ ሰው እንደ ነቢይ አድርገው እስከ መቀጠር ይደፍራሉ፤ (በቀለ፤ ከሌሊቱ፤ 62)

የትኛውንም ዓለማዊ ወይም አጽናፈ ዓለማዊ ኩነት፤ ከሥተትና የመጨረሻ ዘመን ኪዳናዊ ፍጻሜዎች ሁሉ ከእስራኤል ዘሥጋ ጋር በጥበቅ የተቆራኙ ብቻ ሳይኾን፤ ከእርሱ ተነጥለው ሊተረጎሙ እንደማይቻል የሚወተውተው ዘመን መግባታዊው ትርጓሜ የእስራኤል መንግሥት በተባበሩት መንግሥታት ውሳኔ ሲቋቋም የብሉይ ኪዳን ትንቢቶችና ተስፋዎች ፍጻሜ እንዳገኙ አድርጎ አመነ። መጋቢ በቀለም ይህን ከሥተት ዐቢይና ቀላል ትንቢታዊ ፍጻሜ አድርገው ከመውሰዳቸው በተጨማሪ፤ የነገረ ምጽአትን አስተምህሮ ከዚሁ ጋር በማጋመዳቸው የቀነ ገደብ ስሌታቸውን እያላሳለሉም ቢኾን ለመስጠት ችለዋል።

እንግዲህ የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢቶችን ከእስራኤል ዘሥጋ አንጻር በመተርጎምና በመተንተን ላይ የሚተገቱ እኒህ ክርስቲያኖች “የኢየሱስ በለስ” (ማቴ. 24፥32-34) በ1948 ለመለመድ ሲሉ ፈነጠዙ። በነዚህ ወገኖች ሥነ-አፈታት መሠረት “የበለሲቱ ማቄጥቄጥ” የእስራኤል ሀገረ መንግሥት መቋቋም ማለት ነው። ይህ የሚኾነው ደግሞ በምእራፉ ከተጠቀሱ ሌሎች ምልክቶች ጋር “በአንድ ትውልድ ዘመን” ነው። ስለዚህ የእስራኤልን መመለስ ያየው ያው ትውልድ የኢየሱስን ዳግም መመለስም ያያል ሲሉ ይገምታሉ። ጋሽ በቁም የሚሉት ይህንኑ ነው።

በተመሳሳይ ትርጓሜ መሠረት ላይ የተመሠረተው የጋሽ በቁ ሐቲት፤ “ይህ ሁሉ እስኪሆን ድረስ፤ ይህ ትውልድ አያልፍም” (ማቴ. 24፥34፤ ማር. 13፥30፤ ሉቃ. 21፥32) በተባለው መሠረት፤ የአንድ ትውልድን ዘመን ርዝመት ወደ መተለሙ ይንደረደርና ሁለት አማራጮችን ከመጽሐፍ ቅዱስ ይጠቅሳል፡- አርባና መቶ!¹¹⁰ ይህ የስሌት ምጣኔ አርባውን እንዳይመርጥ አርባኛው ካለፈ 23 ዓመት ስለኾነው ለሌላ ግምት መንገዱን ያመቻቻል። 100! በዚህ ትርጓሜ መሠረት፤ አንድ ትውልድ 100 ዓመት እንደሚይዝ ያጠይቃል። እስራኤል ከተመሠረተች በኋላ ደግሞ 100ኛ ዓመቷን የምትደፍነው በ2048 ይኾናል። መጋቢ በቀለ መጽሐፉን በጻፉበት ዘመን (2011) ላይ ቆመን 2048ን ስንጠብቅ 37 ዓመታት ይቀሩናል ማለት ነው። ስለዚህ መጋቢው፤ “በዚህ ዕሳቤ የሄድን እንደ ሆነ፤ ለጌታ ዳግም መምጣት የሚቀረው፤

¹¹⁰ በቀለ፤ ከሌሊቱ፤ 65።

ቢበዛ 37 ዓመት ብቻ ነው”¹¹¹ በማለት በድፍረት ገመቱ። በርግጥ ግምታቸው ስልታዊ መኾኑ ግልጽ ነው (የተሠመረበትን ሐረግ ይመልከቱ)።

ስለ “እቅሬታ ቀን” ንግር፤ እቅሬታ እውነት

እንግዲህ ከላይ የጠቀስኳቸውም ኾኑ ሌሎች እዚህ ያላነሣኋቸው ጉልቁ መሳፍርት የሌላቸው ግምት የምጽአት ቀናት አንድ ተመሳሳይ ባሕርይ ይጋራሉ። ሁሉም ሐሰት ነበሩ፤ ናቸውም። ባለፉት 2000 ዓመታት የኢየሱስን ዳግም ምጽአት አስመልክቶ የተሰጡ ቀርጥ ቀናት በሙሉ ስሕተት መሸከማቸውን አስመስክረዋል። ይህ ደግሞ የሚነግረን አንድ ደረቅ ሐቅ አለ፤ የጌታችን ቀን ድንገቴና ቅሩብ ቢኾንም፤ ርግጠኛ መጅነቱ ግን ከእኛ ከሰዎች ልጆችም ይሁን ከሰማይ መላእክት የተሰወረ ነው። ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ራሱ እንዳለው፤ “ስለዚያች ቀንና ስለዚያች ሠዓት ግን ከአባት ብቻ በቀር የሰማይ መላእክትም ቢሆኑ ልጆችም ቢሆን የሚያውቅ የለም” (ማቴ. 24፥36)።

የጌታ መገለጥ የተገለጠ እውነት ሲኾን፤ የመገለጡ ቀን ግን ለእኛ ያልተገለጠ፤ ማንም “በመንፈስ ልቀት” ይሁን በጥበብ ብልጫ ሊደርስበት የማይችለው ምስጢር ይኾን ዘንድ በአብ ተወስኗል። ለሰው ልጅ የዚህን ቀን “ቀርጥ መጅነት”፤ በርግጠኛነትም ይሁን በግምት ስሌት፤ እንደሚያውቅ ማሰብ መሞከሩ የለየለት ስሕተት ነው (ማቴ. 24፥24-27)። ጳውሎስ ለተሰሎንቄ ምእመናን እንዳለው፤ “ወንድሞች ሆይ፤ ስለ ጌታችን ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ መምጣትና ወደ እርሱ ስለ መሰብሰባችን፤ በመንፈስ ወይም በቃል ወይም ከእኛ እንደሚመጣ በመልእክት፤ የጌታ ቀን ደርሶአል ብላችሁ፤ ከአእምሮአችሁ ቶሎ እንዳትናወጡ፤ እንዳትደነግጡም እንለምናችኋለን ” (2ተሰ. 2፥1-2)።

ጌታችን ኢየሱስ ዳግም መምጣቱን አስመልክቶ ረጅሙን ትምህርቱን በማቴዎስ 24-25 ተናግሯል። መልእክቱ ደቀ መዛሙርቱ ባቀረቡት ሁለት ጥያቄዎች ይጀምራል። “... እርሱም በደብረ ዘይት ተቀምጦ ሳለ፤ ደቀ መዛሙርቱ ለብቻቸው ወደ እርሱ

¹¹¹ በቀለ፤ ከሌሊቱ፤ 66።

ቀርበው፡- ንገረን፤ ይህ መቼ ይሆናል? የመምጣትህና የዓለም መጨረሻ ምልክቱስ ምንድር ነው? አሉት” (24፡1-3)። ጥያቄያቸው የጊዜውን መቼነት እና የምጽአቱን ጠቋሚ ምልክት ምንነት ለማወቅ የታለመ ነበር።

ኢየሱስም ሲመልስ በመጀመሪያውና በዳግም ምጽአቱ መካከል ባለው ጠቅላላ ዘመን ስለአለው ጉዳይ በቅድሚያ ነግሮ (ቍ. 4-14) ሲያበቃ፤ በመቀጠል ዳግም ምጽአቱን ቀደም ብለው ስለሚከናወኑ ዝርዝር ከሥተቶች (ቍ. 15-28) ተነተነ። ቀጥሎም፤ በታላቅ ጎይልና በክብር ወደ ምድር ስለ መመለሱ አበክሮ መሰከረ (ቍ. 29-41)። በመጨረሻ ላይ (ቍ. 42-51) ተከታዮቹ እንዴት በሚገባ መዘጋጀት እንዳለባቸው በአንክሮ ዐሳስቧቸው ምዕራፉ ይጠናቀቃል። እኛም በዚህ ክፍል ላይ ተመሥርተን ልብ ልናደርጋቸው የሚገቡና ከራሱ ከጌታ ኢየሱስ አፍ የተደመጡ አራት ቁም ነገሮች በግርድፉ እንደሚከተለው እንመልከት። ጌታ ኢየሱስ መቼ ነው የሚመለሰው?

፩. አጠቃላዩን እንጂ ቊርጥ ያለውን ጊዜ ማወቅ አይቻልም

በምንባቡ ውስጥ በርካታ የዘመን መጨረሻ ምልክቶች ተሰጥተዋል። የበለሲቱ ጉዳይ በተለያዩ ክርስቲያኖች ዘንድ የተለያዩ ትርጓሜዎች እንደሚሰጠው የታወቀ ነው። ተፈጥሮአዊ ምሳሌን ለማሳየት መቅረቡን በማሰብ የሚፈቱ ወገኖች አሉ፤ ሌሎች ደግሞ የእስራኤልን ዳግም መሰብሰብና እንደ ሀገረ መንግሥት መቋቋሟን የሚገልጽ ትእምርት (ምልክት) ነው በማለት ይተረጉማሉ። የምሳሌው ትርጓሜ የትኛውም ቢኾን እንኳ¹¹²፤ ቊርጥ ያለውን ጊዜ የማወቅ አይቻልን ብለው ግን ቊርጥ ያለ ነው።

“ይህ ትውልድ” ማለትስ ምን ሊኾን ነው? የመጨረሻው ዘመን ምልክቶች መታየት ከጀመሩ የትውልድ ዘመን ያህል ይወስዳል ማለት ሊኾን ይችላል። በርግጥ በርካታ ኩነቶች በ70 ዓ. እ. በኢየሩሳሌም ላይ ተፈጽመዋል። ዳሩ ግን ሁሉም አይደሉም።

¹¹² ጸሐፊው በዚህ ምንባብ ውስጥ የተጠቀሰውን የበለሲ ምንነት ትርጉምና በተያያዙ ጉዳዮች ላይ ያለውን አመለካከት ለመተንተን ያልሞከረው በዚህ መሰል አጭር መጣጥፍ መካተት ባለመቻሉ ብቻ ሳይኾን፤ የተነሣንበት መሠረታዊ ነጥብ ላይ ብቻ ማተኮር በመምረጡ ነው። ጌታ ቢፈቅድና ብናር፤ እነዚህ ሐሳቦች፤ ጸሐፊው በርካሳ ጉዳዩ ላይ እያዘጋጀው በሚገኘው ዳግስ ያለ መጽሐፍ ውስጥ ይወሳሉ።

የተቀሩት በታሪክ ውስጥ ሲፈጸሙ ኖረዋል፤ እየተፈጸሙ ያሉም ሞልተዋል፤ የጌታን መመለስ ጨምሮ ገና ያልተፈጸሙ ነገሮች ደግሞ አሉ። ሙሉ በሙሉ በመጀመሪያ ምእት ዓመት ተፈጽሟል ለማለት አስቸጋሪነቱ ግልጽ ነው። በሌላ የትርጓሜ እይታ እንደሚታመነው ከኢየሱስ ምድራዊ አገልግሎት ዘመን ጀምሮ እስከ ፍጻሜ ዘመን ድረስ ያለው ሁሉ ባጠቃላይ የመጨረሻው ዘመን ትውልድ (Eschatological Generation) ተደርጎ ሊወሰድ ይችል ይኾን? ሊኾን ይችላል፤ መጽሐፍ ቅዱሳዊው ዘመን ፍጻሜ አስቀድሞ በኾነና ሊኾን ባለ አድራጎት የተቀነበበ ነው። ወይም ደግሞ ሌሎች ክርስቲያኖች እንደሚያምኑት ይህ ክፍል እንደ አንዳንድ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትንቢቶች ደጋመ ፍጻሜ ቅጣምባር (double fulfilment pattern) የሚከተል ይኾን?¹¹³ ትርጓሜው ምንም ይሁን ምን የጌታን ቀን ርግጠኛ መቼነት ለማስላትና ለመተንበይ በር አይከፍትልንም።

የመጨረሻው ዘመን ምልክቶች ወደ ትልቅ ወንዝ እንደሚገቡ ትንንሽ ገባር ወንዞች ናቸው። ወንዙን ያጉለብቱታል፤ አንድ ቀን ታላቁ ወንዝ እንደ ደራሽ ውሃ በድንገት ከተፍ ይላል። “ሰላምና ደንንነት ነው ሲሉ ያን ጊዜ ምጥ አርጉዝን እንደሚደዛት፤ ጥፋት በድንገት ይመጣባቸዋል፤ ከቶም አያመልጡም” (1ተሰ. 5፡3) ተብሎ እንደ ተጻፈ። ነገር ግን የጌታ ቀን በእንደዚህ ያለ ወራትና ዓመታት ይኾናል በማለት ማወጅ የለየለት ሰሐተት ነው። ስለዚህም በድፍረት ይህን አላለሁ፤ አቅጩን ቀን ተንባዮች ተጠንቀቁ!!

ለምን ይህን አላለሁ? ኢየሱስ በጽኑ አስጠንቅቋልና አላለሁ። ይህ የሐሰተኛ ነቢያት አስተምህሮ ምልክት ነዋ። ይህን ማለቴ መዳፈፌ ነውን? አይመስለኝም። ማንምና ምንም ሁኑ፤ ሕይወቱን ከሰጠንና ከታመነው ምስክር፤ ከሙታንም በኩር፤ የምድርም ነገሥታት ገዥ ከኾነው መሲሐችን ቃል የበለጠ ልንሰማችሁ አንችልምና “እንቢ!” እንላለን። የኢየሱስን መምጣት ስበኩ። ቀነ ቀጠሮአችሁን ግን ዘወር አድርጉልን። መምጣቱ ግን ርግጥ ነው! እንዴት ርግጥ ኾነ? መልሱ ቀላል ነው። የተናገረው ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ራሱ ስለኾነ ነዋ። የርሱ ቃል ከሚያልፍ፤ ሰማይና ምድር ቢያልፉ ይቀላል መባሉን እንዘነጋም (ማቴ. 24፡35፤ ሉቃ. 21፡33)።

¹¹³ ለምሳሌ፡- ሆሴዕ 11፡1 እና ማቴ. 2፡14-15፤ ኢሳ. 7፡14 እና ማቴ. 1፡23፤ እና ሌሎችም።

፪. ዓለም ፍጹም ባልተዘጋጀበት ጊዜ ኢየሱስ ይመጣል

ከቅጥር 37-41 ያለውን ስናነብ “በኖኅ ዘመን እንደነበረው እንዲሁ ይኾናል” የሚል ማስጠንቀቂያ ተሸክሟል። በኖኅ ዘመን ምንድር ኾነ? ሰዎች የተለመደ የኑሮ ጉዳያቸውን ማጢጢፍ ላይ ተጠምደው ሲፋንኑ፤ የጥፋት ውሃ በድንገት በላቸው። ጌታ የጽድቅ ሰባኪ የነበረውን ኖኅንና ወደ መርከቡ ከእርሱ ጋር ገብተው የነበሩትን ስምንት ሰዎች ብቻ አድኖ፤ ሌሎችን ግን በፍርዱ ጥፋት ጠረጋቸው (1ጴጥ. 3፥20፤ 2ጴጥ. 2፥5)። “ወደ ሕይወት የሚወስደው ደጅ የጠበበ፤ መንገዱም የቀጠነ ነውና፤ የሚያገኙትም ጥቂቶች ናቸው” (ማቴ. 7፥14)።

ለጌታ ቀን መዘጋጀት ያለብን እጅግ ከመርፈዱ በፊት ዛሬ ነው። በዚያ ዘመን ከኖኅና ከቤተሰቡ በቀር የተዘጋጀ አልነበረምና ሁሉም በጥፋት ውሃው ተወሰደ (ዘፍ. 6-7)። ስለዚህ ኢየሱስ፤ “ኖኅ ዘመን እንደ ነበረ የሰው ልጅ መምጣት እንዲሁ ይሆናልና። በዚያች ወራት፤ ከጥፋት ውሃ በፊት፤ ኖኅ ወደ መርከብ እስከ ገባበት ቀን ድረስ፤ ሲበሉና ሲጠጡ ሲያገቡና ሲጋቡም እንደ ነበሩ፤ የጥፋት ውሃም መጥቶ ሁሉን እስከ ወሰደ ድረስ እንዳላወቁ፤ የሰው ልጅ መምጣት ደግሞ እንዲሁ ይሆናል” (ማቴ. 24፥37-39) በማለት በጽኑ አስጠንቅቋል። ልግመኛነትና ዳተኛነት የሚያስከፍለው ዋጋ መራር ነው።

፫. ኢየሱስ በማንኛውም ጊዜ ሊመጣ ስለሚችል እንንቃ

ኢየሱስ፤ “ጌታችሁ በምን ሰዓት እንዲመጣ አታውቁምና እንግዲህ ንቁ። ያን ግን ዕውቁ፤ ባለቤት ከሌሊቱ በየትኛው ክፍል ሌባ እንዲመጣ ቢያውቅ ኖሮ፤ በነቃ ቤቱም ሊቆፈር ባልተወም ነበር። ስለዚህ እናንተ ደግሞ ተዘጋጅታችሁ ኑሩ፤ የሰው ልጅ በማታሰቡበት ሰዓት ይመጣልና” (ማቴ. 24፥42-44) አለ። በቅጥር 42 ላይ ብርቱ ማሳሰቢያ ነው የተናገረው፤ “ንቁ” ይላል። በቅጥር 44 ላይ ደግሞ “ተዘጋጁ” የሚል ሌላ ትእዛዝ አለ። አመጣጡ እንደ ሌባ ነውና፤ መዘናጋት በጣም ከባድ ዋጋ ያስከፍላል።

ንጽጽሩ አመጣጥ ላይ ነው። ሌባ መቼ እንደሚመጣ ባለቤት አያውቅም። የጌታንም ቀን የሚያውቅ ሰው የለም፤ ሊኖርም አይችልም። ሌባ እንዴት ነው የሚመጣው? በድንገት ነው፤ አስቀድሞ መምጫውን ሳያሳውቅ፤ መምጣቱን ብናውቅስ? ማድረግ የሚገባንንና ዐቅማችን የፈቀደውን ነገር ሁሉ አድርገን እንጠብቃለን። ኢየሱስም የሚመጣው እንዲሁ በድንገት ነው።

እቅጩን ቀንና ሰዓት ባናውቅም እንኳ፤ በቶሎ እንደሚመጣልን ነግሮናል። “እኔ ባለሁበት እናንተ ደግሞ እንድትሆኑ ሁለተኛ አመጣለሁ፤ ወደ እኔም እወስዳችኋለሁ” (ዮሐ. 14፥2) ብሏል። መምጣቱ ቅሩብ ነው። እውነተኛ ክርስቲያን ጌታን የሚጠብቅበት የዝግጁነትና የንቁነት አስተሳሰብ እንደዚህ ቢጠቃለል ያስኬዳል፡- “ጌታችን ትናንት ሊመጣ ይችል ነበር፤ ምናልባት ዛሬ ይመጣ ይኾናል፤ ነገ መምጣቱ ግን አይቀሬ ነው።” ከዓመታት በፊት ምን ላይ እንዳነበብኩት ላስታውሰው ያልቻልኩት አንድ ጽሑፍ እንዲህ የሚል ሐሳብ አሰፍሮ ነበር። “ኢየሱስ ትናንትና እንደ ሞተ፤ በዛሬው ጠዋት ከሞት እንደ ተነሣ፤ ነገር ግን በማንኛውም ጊዜ ሊመጣ እንደሚችል አድርገህ እያሰብክ ኑር” ይላል። አዎን፤ ኢየሱስ በቶሎ ይመጣል።

፬. ጌታን በመጠባበቅ ላይ ሳለን፤ የተሰጠንን ሥራ በታማኝነትና

በትጋት እናከናውን

በማቴ. 24፥45 ላይ ኢየሱስ “ታማኝ” በሚል የተጠቀመው እርሱን በሚጠባበቁ ጊዜ ከተከታዮቹ የሚጠቀውን ትክክለኛ ዝንባሌ ለመግለጽ ነው። ለክርስቶስ መመለስ እንዴት ልንዘጋጅ እንችላለን? ያለንበት ኅላፊነትና የተሰጠን ተግባር ልዩ ልዩ መኾኑ ርግጥ ነው። ዳሩ ግን ዐደራችንን ለመወጣት በየዕለቱ በማስተዋል መትጋት አለብን። በጥንቃቄና በታማኝነት እርሱን ደስ ለማሰኘት በቁረጠ ልብ ማገልገል ይኖርብናል። አዎን፤ መምጣቱ ናፍቆታችን ነው፤ ነገር ግን በዚህ ሕይወት እያለን እንደ ብርሃን ልጆችና እግዚአብሔርን በሚያስከብር የኑሮ ጠባይ መገለጥ አለብን። ዝማሬያችን ማራናታን እያሰናሰለ ሲደምቅ በኑሮአችን ተግባር እየተጋን የምናዜመው ይኹን። በአንድ ወቅት ከ “ቤተ ክርስቲያን ዐዳሾች” መካከል አንዱ የነበረው ማርቲን ሉተር፤

“የዓለም መጨረሻ ነገ መኾኑን ብታውቅ፤ ዛሬ ምን ታደርግ ነበር?” ተብሎ በተጠየቀ ጊዜ የሰጠው ምላሽ የሚያስደምም ነው፤ “የእጥል ዛሬን እተክል ነበር” አለ።¹¹⁴

የክርስቶስን ምጽአት በሚመለከት ሁለት ጽንፈኛና አደገኛ አስተሳሰቦች ይገኛሉ። አንደኛው፤ ከክርስቶስ መመለስ ተስፋ ይልቅ ስለሚመጣበት ቀንና ስለ ምልክቶቹ ብቻ እያብሰለሰሉ በጭንቀት መኖር ሊኾን፤ ሌላኛው ደግሞ የዳግም ምጽአትን እውነት በመዘንጋት፤ ጌታ አይመጣ ይመስል፤ ዳተኛ (ቸልተኛ) በመኾን በመዘናጋት መመላለስ ናቸው። እውነቱን ለመናገር፤ ከሁለቱ ጽንፎች የከፋው የትኛው እንደኾነ መናገር ያስቸግራል። ሁለቱም ግን አደገኛ አቋሞች ናቸው።

ወደ ዋነኛው ጥያቄያችን እንመለስ። ከእቅጩን ዘመን ተንባዮች ማደናገር እንጠበቅ። ጌታን የምንጠብቀው በስሌት ቀመር በሚሰጡ የግምት ንግሮች አይደለም። ባለቤቱ መድኃኒ ዓለም ክርስቶስ ራሱ በነገረን ቃል ባለን የእምነት ርግጠኛነት እንጂ። ኢየሱስ መቼ ይመጣል? ዛሬም መቼም ሊኾን ይችላል። ተዘጋጅተናልን? ተስፋችን በደጅ ነው። የታላቁና የዳግመኛ መገለጡ ተስፋችን ርግጠኛነት፤ በፊተኛው መገለጡ ተግባር ፋይዳ ላይ ተንተርሷል (ቲቶ 2፡11-13)።

ስለዚህ ተስፋችን ነውና ወደ መስቀሉ እንሩጥ። አንድ ወቅት የእሾኽ አክሊል ደፍቶ በመስቀል ላይ የተዘናበለው ራስ (ማር. 15፡16፤ ዮሐ. 19፡30)፤ አሁን ግን የከብር ዘውድ ተጭኖለት ይመጣል (ዕብ. 1፡3፤ 2፡9)። የትንሣኤያችን ንጋት ፀሐይ ሊወጣ ነው (ዮሐ. 5፡28-29)። ቃሉ በዚያን ቀን “አንዱ ይወሰዳል አንዱ ይቀራል” ብሏል፤ ከየትኛው ወገን ነን? አንደኛው በእግዚአብሔር ትድግና ለድነት ይወሰዳል። ሌላው በእግዚአብሔር ፍርድ ለጥፋት ይዳረጋል። ኢየሱስ ሲመጣ ምን እንደሚገጥመን ዐውቀናል? እርሱን በየግላችን ያላወቅነው ከኾነ ልናገኘውም አልተዘጋጀንም ማለት ነው። ኢየሱስ ተመልሶ ይመጣል፤ ምናልባት ዛሬ ይኾናል፤ መቼም ሊመጣ ደግሞ ይችላል። እኛ ተዘጋጅተናል? እንዲህ ተብሎ እንደ ተጻፈ፤ “ስለዚህ እናንተ ደግሞ ተዘጋጅታችሁ ኦሩ፤ የሰው ልጅ በማታሰቡበት ሰዓት ይመጣልና” (ማቴ. 24፡44)።

¹¹⁴ እንዲህ የሚልን ነገር ነው የተረጎምኩት፤ “Even if I knew that tomorrow the world would go to pieces, I would still plant my apple tree.”

“እውነተኛ በኾነው ነገር ሁሉ እና ቅዱስ በኾነው ነገር ሁሉ፤ የወንድምህ ጠባቂው ነህ።”

— ሰባንዝ ሸርል እፍ ሻፍዝበሪ

መንገዱም ቢጠብቅ፤ ጠብን እንጠብብ

የሰው ልጅ በኅጢአቱ ምክንያት ከእምላኩ ጋር ተጣልቶ ከተለየ በኋላ፤ የጠብ እሾኽ በሁለንተናው ሳይተከልበት የቀረ አይመስልም። አቶ አዳም ከወይዘሮ ሔዋን ጋር ለመካሰስ አፍታም አልፈጀበት (ዘፍ. 3፡12)። የኔ ነች (እኔኑ ነች?) ብሎ ለማወጅ እንዲያስችለው “የሥጋዬ ቀራጭ የዐጥንቴ ፍላጭ” ዐይነት ጣዕም ያለው የእንኳን መጣሽልኝ ንግግር ያደረገው ሰውዬ (ዘፍ. 2፡23)፤ ከውድቀት በኋላ ግን “ሴቲቱ እንዳሳተችው” ከሰሰ። “አዳምም አለ፡- ከእኔ ጋር እንድትሆን የሰጠኸኝ ሴት እርሰዋ ከዛፉ ሰጠኸኝና በላሁ” (ዘፍ. 3፡12)። ሔዋን አዳምን ቀድሞ መሳሳቷና መታለሏ ባያከራከርም (ዘፍ. 3፡6፤ 1ጢሞ. 2፡14)፤ ርሷን ተከትሎ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ በመተላለፍ ለፈጸመው ስሕተቱ ግን አዳም ኅላፊነቱን መሸከም ነበረበት፤ ዳሩ ግን አላደረገውም፤ ይልቅ፤ ማሳብብን መረጠ። እንግዲህ፤ ፊት መሥመር ላይ የነበረው ፈር ቀዳጁ ትዳር በዚህ መልኩ በምሬት ተዋቅሦ ነበር። ውድቀት ያልበከለው ምንም አልተረፈምና!

የመጀመሪያዎቹ ወንድማዎች፤ ማለትም ቃየልና አቤል፤ የኅብረታቸው ታሪክ የተጻፈበት ገጽ እንዲሁ የጨፈገገ ነው (ዘፍ. 4፡1-5)። ቃየል በከፋት ጐርፍ ልቡናው ተጠርጎ ከማደፉ የተነሣ በወንድሙ ላይ በጠብ ተነሣሥቶ ገደለው። ውድቀት በውጤቱ ቀልቀል የሚነዳ አባዜ ነበረውና፤ የቀዳሚውን ቤተ ሰብ ኅብረት የጠብ ጽልመት በኅዘን ማቅ ሊከድነው ቢቃ። ምንም እንኳን ሞት ጎጢአትን ተከትሎ ወደ ዓለም ቢገባም፤ በሰው ታሪክ ውስጥ፤ የሰው ሕይወት ለመጀመሪያ ጊዜ የጠፋው በራሱ በሰው መኾኑ መራራ ምጸት ነው።

እነሆ፤ ከዚያ ከሕደት በኋላ፤ ሰው የተባለው ፍጡር የእርስ በርስ ጠላት ኾኖ ኖሯል። እንዲሁም እንዲሁ ሊያጠፋና ሊገድል ወንድም በወንድሙ ላይ ያሣራል። ሰው በጎረቤቱ ላይ ያቋማል። ሕዝብ በሕዝብ ላይ ጥላቻን ተሞልቶ ይነሣል፤ ሲከፋም ጦር ሰብቆ ይተራመሳል። የአዳም ዘር (ልቡ በጠብ ታፍኖ) በጥቅም ምክንያት ሲጋጭ ዘመናት ዐልፈዋል። በቅንአት፤ በዘር፤ በጎሳ፤ በቋንቋ፤ በሃይማኖት ልዩነት እያመካኘ ሲፋጅና ሲጫረስ ታሪኩን በደም አጥቀኖ ኖሯል።

ይህ ጥፋት በግልም በጋራም ሲፈጸም እዘመናችን ድረስ ዘልቋል። ለመንገሥ ሲጣላ፤ ለመብላት ሲጋደል፤ የወደደውን ለማግኘት በባልንጀራው ላይ ከሕደት ሲፈጽም መኖሩን ማን ያስተባብላል? ጠብና ቀርቋሪ ከሥሩ ያልተነጠፈለት ሥልጣኔ ወደ የት ይገኛል? በዓለማችን ደምና እንባ ሲፈስ እንደ ኖረ፤ እየፈሰሰም እንዳለ ከእኛው ሌላ ማን ምስክር ይጠራል? “ታላላቅ” ሥልጣኔዎች ሁሉ ገናና ስማቸውን የተከሉት አላላፋትን አጭደውና በጭዳነት ፈግመው ነው።

ይህ የነበር ትርክት ብቻ አይደለም። የእኔና የናንተም ዓለም በጠብ መዓት የተናጋ ቀስስተኛ ዓለም ኾኗል። ታላላቅ ሀገራት ያከማቸው ጅምላ ጨራሽ መሣሪያዎች ከከፋታችን እና ጠባችን በላይ ምን ያስተምሩናል? በየአካባቢው በትዳር ጓደኛዎች መካከል መከፋፋት ሞልቶ የለምን? በየችሎቱ ከሚታዩ ጉዳዮች መካከል ይህ ቤተ ሰባዊ ቅራኔ የወለደው መካለስ በከፍተኛ ቀጥር የሚጠቀስ አልቸነም ወይ? በውርስ ሽሚያ የአንዲት እናትና የአንድ አባት ልጆች አንድነታቸውን በከሕደት ካራ ሲበጥሱ እያየን አይደለም?

መች ይህ ብቻ ኾነና። በልዩ ልዩ መሥሪያ ቤቶች ውስጥ በሥራ ባልደረቦች መካከል፤ የተለያዩ ግጭት አለ። ሰብቅና ሐሜት ከወለደው አለመተማመን የተነሣ ኅብረታቸው የተበላሸ ጓደኛዎች በየጥጋጥጉ ተፈናጥረው ቆመዋል፤ ሌላው ከጎረቤቱ ጋር በጥላቻ ተላከፎ እንቅልፍ በማጣት፤ በቀጣና አልቸ ሰሜት ተወጥሮ ሌሊቱን ሲቃትት ያነጋል፤ አንዳንዶች ደግሞ በደረሰባቸው ጥቃት አቋሙው የበቀል ብድር ለመክፈል ጥቀር ደም ያነፈንፋሉ፤ ወዘተ. በእጠቃላይ ሰላም ብርቅ ኾናለች ማለት ነው።

ደግሞ ሌላም አለ። በኢትዮጵያ ፖለቲካ ቡድኖች መካከል የሚታየው ፍጥጫ በአንድ ሀገር የሚገኙና ተመሳሳይ ዜግነት ያላቸው ወንድሞች መኾናቸውን እንደንጠረጥር የሚገፋፋ ነው። ከጥላቻና ከበቀል አዙሪት መውጣት ተስኗቸው ፖለቲካዊ ፋክክርን በጠላትነት በመተርጎም ተፋጠዋል። በየማኅበረ ሰቡ ውስጥ የተወተፉ የትውልድ እንግዳራዎች በበኩላቸው፤ በዘመን ደመና ውስጥ ሰርጎ የተሰወረ ቀሳስ እየጐረጐሩ ሊያመግሉ ሥንጥራቸውን አሹለው ቆመዋል። ርስ በርስ ለመዋለቅ “ዝግጁነታቸውን ያረጋገጡ” ቀላል ቀጥር የማይሰጣቸው የጠብ አባቶች ከብወውናልና የጠብ ምሳሌ ፍለጋ ሩቅ መዋተት እያስፈልገንም።

ወደ ቤተ ክርስቲያን ብንመለከትም ተመሳሳይ ችግር እናገኛለን። ጥቂት የማይባሉ ሰበብኛ ምእመናን “ተሰበርኩ” ብለው በቤታቸው እንደ ዋሉ ሲነገር ይሰማል። ይህን መልእክት እያዘጋጀሁ በነበረ ወቅት በከተማችን የታወቀ አንድ ቤተ እምነት አለቃ ነኝ በሚሉ “ሐዋርያ” እና በበርዳቸው መካከል የተከሠተው ውዝግብ ተጧጡፎና ውሳኔ ፍለጋ በመንግሥት ባለሥልጣናት እጅ ገብቶ፤ ውጤቱ እየተጠበቀ ነበርና፤ በሁለቱም በኩል የቆሙ አባሎች ምን ይወስናልን ወይም ምን ይወስንብን ይኾን በሚል ጭንቀት እያማጡ ነው። ይህ እንግዲህ አንድ ምሳሌ ብቻ ነው።

ከቤት እስከ ጎረቤት፤ ከሰፈር እስከ ሀገር ጠብ አብራጅ ድምፅ አስፈልጎናል፤ “አንተም ተው፤ አንተም ርጋ” ሲል የሚደመጥ አባት አልናፈቃችሁም? በዛሬ ጊዜ ዕርቅ ሰላም በትኛውም ቦታ የሚያስፈልግ ነው። ጠብ ኅብረትን ያናጋል፤ ሰላምን ያደፈርሳል፤ ሕይወትንም ያሳጣል። ወንድሜ ሰላም ዐጥቶ እኔ ሰላም ሊኖረኝ አይችልም። ነገሩ “በጥባጭ ካለ ማን ጥሩ ይጠጣል?” እንደ ተባለው ነው። ካልተጠነቀቅንለት በቀር የኅብረት መሸፈኛው ስለ ነው፤ ትንሽ ነገር ይበሳዋል። ጠብ የሽንቄረውን ቀዳዳ ዐልፎ

የሚገባው ቊርና ነፋስ ሁለቱንም ወገኖች መጥበሉ አይቀርም። ለእናንተ ብቻ ብዬ ሳይኾን ለራሴም ስል ሰላምን መጠበቅ አለብኝ። ጀብደኛነት ብቻ ጥበብ የጐደለው የትዕቢት አብደት ነውና፤ ጠብን እንደ ቋያ እሳት ያቀጣጥላል። “በትዕቢት ጠብ ብቻ ይሆናል” (ምላ. 13፡10)። ከጊዜያዊ ድል በቀር ከጠብ ለዘለቄታው ያተረፈ ሰው አልነበረም፤ የለም፤ ወደፊትም አይኖርም። ስለዚህ ዕርቅ ሰላም የሚያወርዱ ያስፈልጉናል።

ዕርቅ ሰላም

ከዚህ በላይ የተጠቀሱትን ነጥቦች ያነሣው በሰው ልጆች መካከል ቅሬታና ግጭት በጭራሽ አይከሰቱም ከሚል የዋህነት አይደለም። ግጭት መከሰቱም አይቀሬ ሊኾን ይችላል። በወደቀ ዓለም ውስጥ እየኖርን አለመግባባትን ብርቅ አድርገን አናየውም። የዕርቅ ትእዛዝና መመሪያ የተሰጠን ቅሬታ፤ መለያየት፤ ግጭትና አለመስማማት ሊከሰቱ በመቻላቸው ነው። ዳሩ ግን፤ ከጠብና ጥል ማግስት፤ ከቅሬታና መለያየት በኋላ ዕርቅ ሰላምን ማውረድ የግድ አስፈላጊ ነው።

ዕርቅ ሰላም በመካከላቸው ጠብና ቅሬታ በነበረባቸው ወገኖች መካከል የሚደረግ ስምምነት ነው። በኢየሱስ ክርስቶስ ትምህርት መሠረት፤ መታረቅም (ማቴ. 5፡7) ማስታረቅም (ማቴ. 5፡9)፤ የመንግሥቱ ዜጎች ማኅበረ ሰባዊ ባሕርያት ናቸው። ዕርቅ ሰላም የእግዚአብሔር መንግሥት ምግባራዊ መገለጫ ሲኾን፤ ጠበኛነት፤ (ወይም ጠብ ጫሪነት) የአውነተኛ ደቀ መዝሙርነት መታወቂያ አይደለም። ይልቅስ “ሰላምን የሚያወርዱ ብፁዓን ናቸው፤ የእግዚአብሔር ልጆች ተብለው ይጠራሉና” (ማቴ. 5፡9)።

በወደቀው ተፈጥሮአችን ምክንያት የጠብ አባዜ ተጠናውቶናል። ይህ ዝንባሌ የሰው ልጆች ባሏቸው የተለያዩ ባህሎች፤ ቋንቋዎች፤ ልማዶች፤ አተያዮችና አመለካከቶች፤ እንዲሁም ተመክሮዎች ውስጥ ሲቀየጥ ግጭትን ያባብሳል። የጠብ መነሻዎች ራስ ወዳድነትና ሥጋዊ ምኞት ናቸው። ያዕቆብ “በእናንተ ዘንድ ጦርና ጠብ ከወዴት ይመጣሉ? በብልቶቻችሁ ውስጥ ከሚዋጉ ከእነዚህ ከምቶቶቻችሁ አይደሉምን?”

(ያዕ. 4፡1) የሚለው ለዚህ ነው። ጉንተላ በሞላበት በዚህ ዓለም አብዛኛውን ጊዜ ዕርቅ ሰላም በቀላሉ ላይንኝ ይችላል። ነገር ግን፤ “ጭንቅ የበዛባቸውን” መንገዶች ጭምር ተጉዞን ዕርቅ ሰላምን እንድንፈጽመው ሕይወት ራሱ ያስገድደናል። ይህን ማድረግ ካልተቻለን፤ ውጤቱ አጥፊ ነውና በወላፊነት መጋየታችን አይቀርም።

ከዚህ ቀጥሎ በአንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ባለታሪክ ላይ ተመርክዝን ስለ ዕርቅ ሊከፈል የተገባን ዋጋና ለዚሁ ሲባል የተደረገን ረጅም ጉዞ በምሳሌነት እንመለከታለን። ታሪኩና ትምህርታዊ ፋይዳው ከዘፍጥረት 25-33 ባሉት ስምንት ምዕራፎች ውስጥ ይገኛል። ዋነኛው ባለታሪካችን ያዕቆብ ይሥሐቅ ይባላል። በዚህ ታሪክ ጠብና ዕርቅ የተፈጸመው በወንድማማች መካከል ነበር።

የወንድሞች ግጭትና መለያየት ዳራ

ጠቡ የተፈጠረው በመንትዮች መካከል ነው፤ ፍጥጫቸውም የጀመረው ገና በሽልነት ሳሉ ነበር። ዓሳውና ያዕቆብ በአንድ ማሕፀን ውስጥ ኾነው በሰላም መኖር አልቻሉም ነበር። ለእናቲቱ ጭንቅ እስቲኾኑ ድረስ መራር ትግላቸውን አጧጧፉ። እናት ርብቃ “ልጆች በሆድዋ ውስጥ ይገፉ ነበር። እርሰዋም፡- እንዲህ ከሆነ ይህ ለእኔ ምኔ ነው? አለኝ” (ዘፍ. 25፡22)። እግዚአብሔርን ጠይቃ እንደተረዳችው፤ የመጪዎቹ ዘመናት መንታ ሕዝቦች ትግል በሆድዋ ውስጥ መሠረቱን እያኖረ ነበር። የመውለጃዋ ወቅት በደረሰ ጊዜም ታናሹ ታላቅ ወንድሙን ተከትሎ ብቻ ሳይኾን፤ ተረከዙን እንደ ጨመደደ ከማሕፀን ወጣ (ቀ. 26)፤ ይህን ያዩ አዋላጆች ስሙን “አሰናካይ” ወይም “ተረከዝ ጨምዳጅ” ይሉት ዘንድ፤ “ያዕቆብ” ብለው ስም ሰጡት።

ያዕቆብ ዕድሜው ከፍ እንዳለ፤ ትግሉን በማፋፋም፤ “ዙሩን ማክረር” ቀጠለ (ዘፍ. 25፡27-34)። ከእናቱ ጋር በድንኳን ውስጥ የሚውለውና ወጣ-ወጥ በመሥራት የተካነው “ጭምቱ” ልጅ፤ የዓሳውን የብከርና ሥልጣን በዘዴ ቀማው። ከዕለታት እንድ ቀን፤ “እደን የሚችለው የበረሃ ሰው” ዓሳው በዱር ሲደክም ውሎ ወደ መንደሩ ሲመለስ በረሃብ ዝሎ ነበር። በመንደር የዋለው ያዕቆብ ያዘጋጀው የምስር ወጥ ሽታ የዓሳውን የመብላት ፍላጎት ስላባባሰበት ያዕቆብ ከወጡ እንዲያበላው ለመለመን ተገደደ፤ “ዓሳውም ያዕቆብን፡- ከዚህ ከቀዩ ወጥ አብላኝ፤ እኔ እጅግ

ደክሜአለሁና አለው” (ቀ. 30)። በዚህ ጊዜ፣ ብልጣ ብልጡ ያዕቆብ፣ ወጡን በመደራደሪያነት አቀረበ፤ “በመጀመሪያ ብዙርናህን ሸጥልኝ አለው” (ቀ. 31)። ያዕቆብ የዔሳውን ብዙርና ለመግዛት ያቀረበው ጥያቄ በንዝህላሉ¹¹⁵ ኤሳው ፈጣን ምላሽ አገኘ፤ “እነሆ፣ እኔ ልምት ነኝ ይህች ብዙርና ለምኔ ናት? አለ” (ቀ. 32)፤ ሞኝ የዕለቱን ብቻ ያስባልና።

በሕይወት ውስጥ ሆድን ከመሙላት በላይ የላቁ ፋይዳዎች የመኖራቸውን እውነታ ያልተረዳው ዔሳው የብዙርና ሽያጩን በመሐላ አጽንቶ ሲያበቃ፣ በብዙርናው ልዋጭ የተሰጠውን የምስር ወጥ “በላ፣ ጠጣ፣ ተነሥቶም ሄደ። እንዲህም ዔሳው ብዙርናውን አቃለላት” (ቀ. 34)። ከዚህ ድርጊቱ የተነሣ፣ የአለማመንና ዓለማዊነት ምሳሌ ኾነ። በኢ.መ.ት. የማጥኛ ጽሑፍ ላይ ስለዚህ ሰው እንዲህ ተጠቅሷል፤ “ዔሳው ለእውነተኛ ፋይዳዎች ትክክለኛ አመለካከት ስላልነበረው ሕይወትን የናቀ ሰው ነበር።” በአጠቃላይ፣ ይህ የብዙርና ገበያ በስተኋላ መዘዙ ከፍተኛ ጠንቅ ይዞ መምጣቱ አልቀረም።

የመንትዮች አባት “ይሥሐቅ ሸምግሎ ዐይኖቹ ከማየት በፈዘዙ ጊዜ ታላቁን ልጁን ዔሳውን ጠርቶ” (ዘፍ. 27፡1) አንድ ተልእኮ ሰጠው። ቀደም ሲል እንዳስለመደው (ዘፍ. 25፡28)፣ ወደ አደን በመሄድ፣ የጣፈጠ መብል እንዲያዘጋጅለትና ከመሞቱ በፊት ኪዳናዊ ባርኮቱን ሊሰጠው ፈለገ (ዘፍ. 27፡1-4)። ነገር ግን፣ ይህን ትእዛዝ የሰማቸው ርብቃ ለያዕቆብ በነገረችው መሠረትና ተረዳድተው ባዘጋጁት ጣፋጭ ምግብና ድራማ፣ ያዕቆብ ዔሳውን ተመስሎና “በተንኩል ገብቶ” የይሥሐቅን በረከት ተቀበለ (ቀ. 35)።

ዔሳው ከአደን ተመልሶ ያዘጋጀውን ምግብ በመያዝ ወደ አባቱ ቢቀርብም እንኳ ያተረፈው ከንቱ ምኞትና አስቃቂ ምላሽ መስማትን ነበር፤ “አንተ ሳትመጣም ከሁሉ በላሁ፤ ባረከሁትም፤ እርሱም የተባረከ ሆኖ ይኖራል” (ቀ. 33) የሚል መርዶ ተነገረው። “ዔሳውም የአባቱን ቃል በሰማ ጊዜ፣ ታላቅ እጅግም መራራ ጩኸት

¹¹⁵ (አ)ንዝህላል፡- ግዴለሽ፣ ሐሳብ ቢስ፣ ዝንጉ ወይም ተላላ ማለት ነው። ሓመቃ፣ 361።

ጩኸ፤ አባቱንም፡- አባቴ ሆይ፣ እኔንም ደግሞ ባርከኝ አለው” (ቀ. 34)። ውጤት አልባ ጩኸት ነበር። “በረከትህ እንዴት ብቻ ናት? ለእኔስ በረከትን አላስቀረህልኝም? እኔንም ባርከኝ ” እያለ ተማጸነ። ነገር ግን፣ ከደጋኑ ተስፈንጥሮ እንደ ተለቀቀ ቀስት የይሥሐቅ ባርኮት ተመልሶ የሚሰበሰብ አልነበረም። በዚህ ነገር ልቡ የተሰበረው ዔሳውም መራርና ጥልቅ ልቅሶ አለቀሰ (ቀ. 38)፤ አባቱ ምንም ሊሰጠው እንዳልቻለ ባወቀ ጊዜ ኅዘኑ ወደር አጣ። ኅዘኑም ታዲያ ጥላቻን ወለደ።

ከመገናኘት ወደ ከፋ ጥላቻና መለያየት

ዔሳው በሰቀቀን ውስጥ ወደቀ። ስለ ወንድሙ የነበረው ትዝታ ጸጸት የተሞላ ኾነ። “ሁለት ጊዜ አሰናክሎኛልና፣ ብዙርናዬን ወሰደ፤ አሁንም እነሆ፣ በረከቴን ወሰደ” (27፡36) በማለት ይቈጫል። ቍጭቱም አደን ወደ ጥላቻና ቂም ይለወጣል (ቀ. 41)። ስለዚህ፣ “ያዕቆብን አጠላዋለሁ፤ ወንድሜንም እገድለዋለሁ” በማለት መራር የቀጣ ድምፁን አስተጋባ፤ ወንድሙን የሚገድልበትንም ቀነ-ገደብ ወሰነ፤ እርጅና የተጫጫነው አባታቸው ከሞተ በኋላ ውጥኑን ሊያሳካ ዐሰበ (ቀ. 41)። የእናቱቱ ሥጋት ይህንኑ ያንጸባርቃል፤ “በአንድ ቀን ሁለታችሁን ለምን አጣለሁ?” (ቀ. 42) ብላለችና። መንትያ ወንድማዎች ለግድያ የሚፈላለጉ ተቀናቃኞች ኾኑ ማለት ነው። የዔሳው ውሳኔ ርስ በርስ ለመለያየታቸው በር ከፈተ። በሞት ከመለያየታቸው በፊት በሽሽት ተለያዩ።

ከዚህ በኋላ፣ ያዕቆብ ነፍሱን ለማዳን መሽሽ ነበረበት። መንትዮች መራር ባላንጦች ኾነዋልና፣ ርብቃ ለያዕቆብ “የወንድምህ ቀጣ አስኪበርድ” ድረስ ሸሸ (27፡43) በማለት መከረቸው። ያዕቆብም በትሩን ብቻ ይዞ፣ የእናቱ ወንድም አንቱ ላባ ወደሚኖርበት ወደ ፓዳን-አራም (ሶርያ)።¹¹⁶ ከብለለ። ወንድማዎቹ ላይደራረሱ ተለያዩ፤ ተራራቁ። አጥፊና ጠፊ። ይኹን እንጂ፣ ያዕቆብ በጠብ ከወንድሙ ተለይቶ እንደ ተጓዘ በዚያው አይቀርም። ስለ ዕርቅም ገና ረጅም መንገድ መጓዝ ይኖርበታል።

¹¹⁶ በሰሜናዊ ምዕራብ ሜሶጶጦሚያ የሚገኝ ሀገር። ሜሶጶጦሚያ ራሱ በሁለቱ ወንዞች ማለትም፣ ኤፍራጥዝና ጤግሮስ መካከል የሚገኝ አካባቢን የሚወክል ሥያሜ ነው።

የዕርቅ ጉዞ በውሳኔ ይጀመራል

ያዕቆብ በሄደበት ሀገርና በአጎቱ ቤት ረጅም ዘመን ኖረ። ሚስቶችም አግብቶ ልጆች ወለደ፤ ባርቹ በዙለት፤ በንዋይም በለጠገ፤ “ባለሁለት ክፍል ሠራዊት ኾኛለሁ” ብሎ እስከሚደነቅ ድረስ የተረፈው ባለጸጋ ለመኾን ቢቃ። የአጎቱ ላባ ጎረምሶች በቅናት ሲያሙት ሰማ። አጎቱም ፊቱን እንዳጠቁረበት ተረዳ።

ከዚህ ሁሉ በኋላ፤ እግዚአብሔር “ወደ አባትህ ምድር ወደ ዘመዶችህም ተመለስ፤ ከአጎትም ጋር አሆናለሁ” (31፡3) አለው። እርሱም በበኩሉ ጓዝ ጉዝጓዙን ሰብስቦ ተነሣ። ከወንድሙ ፊት ሸሽቶ የወጣው ያዕቆብ፤ ከላባም ቤት በስውር ከብላለ። ግን ጉዞውን በፍርሀትና በጭንቀት ውስጥ አደረገ (32፡7)። ያዕቆብ እግዚአብሔር ዐብሮት ሊኾን ቃል ቢገባለትም፤ በበረከት ተትረፍርፎ ቢመለስም፤ አንድ ከባድ ተግዳሮት ግን ከፊቱ ነበር፤ የዔሳው ነገር። ኾኖም ጉዞውን አላቆመም። ዔሳውን ያለማወላወል ለመታረቅ በመወሰን ተነሣ።

ባለንበት ተኝተን በመቈጨት ቁሽታችንን ከማድበን በቀር ሰላም አናገኝም። ዕርቀ ሰላምን ለማውረድ ዘመናት ማስቆጠርም አይገባንም። በምጥ ላይ ያለች ሴት ልጇን ለመገላገል ከሚያስፈልጋት ፍጥነት ባልተናነሰ መፍትሔ ልንሻለት የሚገባ ሌላ አንገብጋቢ ነገር ከጠብ ለመገላገል መኾን አለበት። ከምጥ የሚከፋ ሥቃይ የሚያደርስ ሕመም በሰው ልጅ ላይ የለም። የሕክምና ሳይንስ ካጠኑ ባልንጀሮቹ መካከል አንዱ በምጥ ላይ ለምትገኝ እናት የሕክምና ባለሙያዎች ሊያደርጉላት ስለሚገባው አፋጣኝ ርዳታ የነገረኝ ምሳሌያዊ ፋይዳው ይታሰበኛል። መምህራቸው “በምጥ ላይ ያለች ሴት እርዳታ አግኝታ ሳትገላገል ሁለት ጀምበር እንዳታይ” እንዳለ አውግቶኛል። መጽሐፍ ቅዱስ፤ ከባልንጀራችን ጋር ያለንን ችግር ሳንፈታና ቀጣችን ከመብረዱ በፊት ፀሐይ እንዳትጠልቅብን፤ ሃይማኖታዊ ተግባራችንንም ለጊዜው እንድናቆም (ማቴ. 5፡23፤ ኤፌ. 4፡27) በአንክሮ ያሳስባል። ሰላምን ለማውረድ የሚኖረን ቀጠኛነትና ጥድፈያ ታላቅ መኾን አለበት ማለት ነው።

ቀጠኛነታችን ታዲያ በተስፋ ላይ ይደገፍ፤ ምናልባትም ጠባሳና ሰንበር ያጀበው ትዝታህ ዐብሮህ ሊኖር ይችላል፤ ያለፈውን ጊዜ ስታስበው አንዳች ነገር ቁሽትህን

ያበግነዋል። ትናንት ዐልፏል፤ እውነት ነው፤ ያለፈውን ጊዜ መለወጥ አትችልም፤ ትናንትናህ ትቶብህ የሄደውን ጉዳትና ሕመም ማከም ግን ይቻላል። ብቻ ወስን፤ ለዕርቀ ሰላም ቀጠኛ ውሳኔ ካደረግህ በኋላ፤ የምትሸሸውን ትናንትህን ፊት ለፊት ለመጋፈጥ መዘጋጀት ይቻላል።

ዕርቀ ሰላም ፊት ለፊት መጋጠም ነው

ምንድነው የምንጋፈጠው? ከስሕተታችንና ስሕተታችን ከፈጠረው መዘዝ ጋር ነው የምንጋጠመው። ያዕቆብ በወንድሙ ላይ የሠራውን ተንኮል ተከትሎ የመጣበትን ፍርሀት ተጋፈጠ (ዘፍ. 32፡7-11)። አለባብሶ ማለፍ መፍትሔ ስለሌለው፤ እየከበደውም ቢኾን ዔሳው ወደሚኖርበት አካባቢ መጣ።

አንድ ሰው በሌላው ወገን በደረሰበት በደል ምክንያት የሚሰማውን ሕመም፤ ንዴትና የፍትሕ መነፈግ ስሜትን እንዴት ሊያስተናግድ ይችላል? የራሱን ስሕተት መጋፈጥ የሚችለውስ እንዴት ነው? መፍትሔው ከልክ ያለፈ ንጹሕ ነኝ ባይነትን መቀነስ ነው።¹¹⁷ ጉዳዩ የአመለካከት ምጥቀት ሳይኾን ምግባራዊ የሕይወት ጥራት ነው። ሰዎች በተቈጡ ጊዜ ሌላውን ወገን ብቻ እንደ አጥፊ፤ ተንኳሽ፤ ዘራፊ፤ መዘባሪና ክፉ በመቀጠር ራሳቸውን ግን ንጹሕ ተጉጂ አድርገው መውሰድን ይመርጣሉ። ይህ ልክ አይደለም። በሌላው ወገን በኩል ኾነን ነገሮችን መመልከት አለብን። በባልንጀራህ ጫማ ውስጥ ቁም—ርሱን የቁረቁረው እንዲሰማህ ማለት ነው። አዝዋልድ ሳንደርስ በሚገባ እንደገለጸው፤ “ምሕረት ማለት የአንድን ሰው ችግር እርሱ ቦታ ኾነን በማየት ለችግረኛው ማዘንና መራራት መቻል ነው።”¹¹⁸

መሳሳታችንን ያለማወላወል ከተቀበልን ለዕርቀ ሰላም በራችንን እንከፍታለን። ብዙውን ጊዜ እንደምናየው የወደቀው ባሕርያችን ይቅርታን አቃላይ ነው። ዕቡይ ልቡናችን መዋረድን የሚጠላ ነው። በማስታውሰው ገጠመኝ፤ አንድ አባት የአራት

¹¹⁷ Lewis B. Smeds, *Forgive and Forget: Healing the Hurts We Don't deserve* (San Francisco: Harper & Raw, 1984) 11.

¹¹⁸ J. Osawald Sanders, *Spiritual Discipleship: Principles of Following Christ for Every Believer* (Chicago: Moody Bible Institute, 1994) 12.

ዓመት ልጁ ወደ እናቱ ሄዶ ይቅርታ እንዲጠይቅ መመሪያ አስተላለፈለት። ልጁ በጭራሽ ፈቃደኛ አልነበረም። ትከሻውን እየሰበቀ ይቅርታ ላለመጠየቅ መወሰኑን አመለከተ። ያም አባት እንዲህ አለ፤ “ይቅርታ የሚሉት ነገር ለኔ ከብድኝ፣ ለእናትህ አስቸግሮ፣ ላንተ ለልጄ እንኳን ዐቀበት የመውጣትን ያህል አቅጥህ እንዴት ዐብረን እንኖረዋለን?” በጋራ መኖር የሚቻለው የይቅርታን ጥበብ በመማር ነው።

አዎን፤ ይቅርታ ዐብሮ መኖር በደፈረሰ ጊዜ፤ ስብራታችን እየተጠነ የምናገግምበት ታዛ ነው። በደላችን በሌሎች ላይ ያመጣውን ድቀት ዐስበን፤ ምሕረት ለመጠየቅ ፈታቸው በመቅረብ፤ የጉዳናቸውን ወገኖች የምንከሰበት “የመውጣት መውረድ” ነው። ከችግራችን ጋር በቀጥታ ከመጋፈጣችን ጎን ለጎን፤ ከበደልነው ሰው ጋር ጭምር ፊት ለፊት እንተያያለን። የዚህ መሠረቱ ደግሞ የእግዚአብሔርን ፊት የምናይበት ያልተደበሰበሰ ጎብረታችንና መጋጠማችን ነው፤ ይህም ፊቱን ማየት።

ፊት አይቶ መትረፍ

ዘፍጥረት 32፥22-32 የሚለውን ተመልከቱ። በተለይ ቊ. 30ን አጠሉ። ያዕቆብ ሁሉን ወስዶ ካሻገረ በኋላ ርሱ በያበቅ ወንዝ ለብቻው ዐደረ። በዚያችም ሌሊት ከእምላኩ ጋር ፊት ለፊት ተጋጠመ። እውነት ለመናገር መራር ትግል ሲያደርግ ነው ያነጋው። በለመደው ሰብአዊ ዐቅም ተፍጨረጨረ። መጨረሻ ላይ ግን በሹሉዳው መነካት ደንዝዞ ወደቀ። በየትግሉ ሜዳ ሌሎችን ሲዘርር የኖረው ሰው፤ ዛሬ በጽንኤል (በእግዚአብሔር ፊት) ተዘረረ። ራራለትና በዚያ ስፍራ ባረከው። ያዕቆብም በነጋ ጊዜ እያነከሰ ሲያዘግም፤ የእምላኩን ፊት አይቶ በመትረፉ እየተደነቀ ነበር። ፊት አይቶ ከመለኮት የተግሣጽ በትር ተረፈ። ያዕቆብ “እግዚአብሔርን ፊት ለፊት አይቼ እንኳ ሕይወቴ ተርፋለች” (ዘፍ. 32፥30 አመታ) የሚለው በዚህ ምክንያት ነው።

ከዚህ በኋላ ያዕቆብ የወንድምን ፊት ማየት የእግዚአብሔርን ፊት እንደ ማየት እንደ ሆነ ገባው። ዔሳው እጅ መንሻውን እንዲቀበለው ሲማጸነው፤ “ያዕቆብም አለ፡- እንደዚህ አይደለም፤ ነገር ግን በፊትህ ሞገስን አግኝቼ እንደ ሆንሁ እጅ መንሻዬን ተቀበለኝ። የእግዚአብሔርን ፊት እንደሚያይ ፊትህን አይቼአለሁና፤ በቸርነትም ተቀብለኸኛልና” (33፥10) ይላል።

ያዕቆብ ቃሉ በጣም ለስላሳ ነበር። ከኋላህ እመጣለሁ፤ በአንተ ዘንድ ሞገስ ማግኘቴ ብቻ ይበቃኛል ባይ ነው። የለዘበች ምላስ ጠብን ታበርዳለችና። “ወደ መሬት ለጥ ብሎ እጅ ነሣ” (33፥3) መባሉ፤ ፍጹም የመስጠቱንና የትሕትናውን ደረጃ ያሳያል። ተለውጦ ብቻ ሳይኾን፤ ተሰብሮ የመጣ አይደለምን? ፊት አይቶ የተረፈ ሰው ነው። አሁን ደግሞ፤ ፊት አይቶ ከወንድሙ የቀጣ ትኩሳት ተረፈ።

ካልታረቅህና የወንድምህን ፊት ማየት ካልቻልህ የእግዚአብሔርንም ፊት ማየት አይቻልም (ማቴ. 18፥35)። ወንድሜን ስጣላው ዐይኑን ማየት እያስፈራኝ ሰላም ሊመጣ አይችልም። የግዴን ዐይኑን ማየት አለብኝ። የሠራነውን በመሸፈንና በማፈን የእጩይታ ጊዜአችንን ለምን እናርቃለን? በሐሜት ከመዘናጠል ጠጋ ብለን ብንዋቀሥ አይሻልም? ሁሉን ነገር በመገፍተርና በኮሚቴ ውሳኔ ብቻ አታስተካከሉትም።

ጠብን ለማስወገድ ያለው መፍትሔ የግድ አንድ ብቻ ሊኾን አይችልም። ሰላም አውራጆች ፈርጆ ብዙ መንገድ ፈላጊዎች ናቸው። እንደ ጋሪ ፈረስ በአንድ አቅጣጫ ብቻ አይመለከቱም። “በእጅ ሥራ ሳጥንህ ውስጥ ያለህ መሣሪያ መዶሻ ብቻ ከኾነ፤ ማንኛውም ችግር ምስማር ይመስልሃል” የሚል ሥላቅ ቢኖርም፤ እውነታው ግን፤ ዓለም የተሞላችው በ“ምስማር” ብቻ አይደለም። ዕርቀ ሰላም አውራጆች እንደ ጁጁ ጠንቋይ መፍትሔው “በአነርሱ አልጋ” ላይ ብቻ ይገኛል ብለው አያምኑም። ይልቅ ይሰማሉ፤ ያዳምጡሉ፤ ይመከራሉ፤ “ሌላ መንገድ” ሊኖር መቻሉንም ይመለከታሉ።

ዕርቅ የሚሠምረው ዕርቀ ሰላምን ለማውረድ ባለን ቊርጠኛነት መጠን ነው። የሀገሬ ሰው “ዕርቅ የሚሻን ንጉሥ ገበሬ ያስታርቀዋል። ዕርቅ የማይሻን ገበሬ ግን ንጉሥም አያስታርቀውም” የሚለው እውነቱን ይመስለኛል። ለመታረቅ ያልፈለገ ሰው ነገር ሲጉነጉንና ሲያወሳሰብ እንጂ፤ ሰላምን ለማውረድ ሲተጋ ታይቶ አይታወቅም። ከበደልነውም ሆነ ከበደለን ሰው ፊት እየሸሸን ጣዕራችንን ከማራዘም በላይ ምን ተስፋ እናገኛለን? አስቲ ቆም እንበልና፤ ጓዳ ጉድጓዳችንን እንፈትሽ።

የእኔና የእናንተ ነገር

ማንበረ ሰቡ ዕርቅና ይቅርታን እንደ ውርደት እየተመለከተ ስለመኾኑ ከበቂ በላይ ማስረጃ መጥቀስ ይቻላል። በቀልን እናስቀድማለን። ለይቅርታና ምሕረት ቀና ልቡና በሚያሳዩ ሰዎች ላይ የተሸናፈ ስም እንለጥፍባቸዋለን። በትሕትና ከመላላለስ ይልቅ ፋከራና ቀረርቶ ይማርከናል። ከኢየሱስ ምን እንማራለን?

ምሕረት እንደ ተራ ነገር ሲናቅ እንዴት ያማል? ከመስቀሉ ስር ተከማችተው የነበሩ የኢየሱስ ጠላቶች አንዳች ጉዳት እንዳደረሰባቸው ባላንጣቸው ቈጠሩት። ከበቀልና ከሕማሙ ከሚወጣው ሥቃይ ደስታቸውን ሊቀዱ ተመኙ። በእጆቹና በእግሮቹ የሰከት ምስማራቸውና በጉኑ የሻጠት ጦራቸው ጌታችን ኢየሱስን በጣር ጩኸት እንዲቃትት ባደረገው ጊዜ ርካታቸው እውን የሚኾን መስሎ ታያቸው። ነገር ግን፣ የኢየሱስ ምላሽ ፍጹም ሌላ ነበር፤ “ይቅር በላቸው” የሚል።

አንዳንዴ ጥላቻና በቀል እንደዚህ ያናውዝናል። ደስታችንን ከማንወዳቸው ሰዎች ሥቃይ ውስጥ ለማግኘት ብዙ ርቀት እንኳትናለን። ስማቸውን የምር አጥፍተንና ዝናቸውን ደምስሰን የዶግ ዐመድ ልናደርጋቸው እንተጋለን። ከሌሎች የመከራ ጽዋ ውስጥ የትፍሥሕት ወይን መገንጨት ያስገመጀናል። ማንከሳቸው ይናፍቀናል። በከንፎቻቸው ላይ ተኝተን በሰላም ማንቀላፋትና ዓለማችንን መቅጨት ያምረናል። ከሰበርናቸውና ዳግም እንዳይሠሩ አድርገን ካደባየናቸው በኋላ፣ በደስታ ማሽብሽብ ያሰኘናል። ሥቃያቸውን ለማብዛት ችንካሩን ስንመታባቸው የነከሰነው ጥርሳችን፣ በደሙልን ጊዜ ለፈገግታና “ለድል ዜማ” ይከፈታል። ሣታችን የሌሎችን ጠባሳ አይቶ መነሣቱ ምንኛ ያሳምማል!

የይቅርታ ዕንቅፋት የትየለሌ ነው። ሰበብ በመደርደር ከነቀሰላችን ከመኖር ግን በምሕረት መግላገል ይሻላል። ሌሎችን ይቅር ለማለት፣ ይቅር መግለጻችንን ማስታወስ ዐቅም ይሰጠናል (ማቴ. 18)። ለእግዚአብሔር ያለኝ ፍቅር ወንድሜን በመውደድ ይገለጣል (1ዮሐ. 4፡20)። ባለፈው በደል ሳቢያ አንተ እንደ ከፉ አድራጊ ትታየኝ ይኾናል። በመገዳት፣ በቅሬታ፣ በጎዘን፣ በንዴትና በመገፋት ስሜት ኅብረታችን ደፍርሷል። ከደረሰብኝ በደል ይልቅ አንተን ዋጋ እንዳለው፣ ከቡር ፍጡር ከአኔው አኩል አስተካከዬ ላይህ የምቸልበትን ዐቅም ዐጥቻለሁ። ነገር ግን፣ ይቅርታ

እንደገና በፍቅር እንዳይህ ያስቸለፍል። ያለፍቅር ይቅርታ የለም፣ ያለይቅርታም ፍቅር አይኖርም።

ይቅርታና ምሕረት ታሪክን ይቀይራሉ። እውነት ከፍ እንድትል ግን በሂደቱ ውስጥ ማለባበስ መኖር የለበትም። በዕርቅ ሂደት ቀሰልን ማከምና ማጠብ አስፈላጊ ነው። ማጀል፣ በፋሻ መጠቅለልና መደባበቅ ቀሰሉ እንዲያመረቅዝ ያደርገዋል። ፍትሕ መጽናት አለበት፤ ኾኖም ለበቀልና ለካሳ ቅድሚያ መስጠት የለብንም። ታዋቂው የሰላም ተሟጋች “ዐይን ስለ ዐይን ይከፈል ያልን እንደኾን፣ መላው ዓለም ማየት የተሳነው ኾኖ ይቀራል” እንዳሉት ነው። ፊሊፕ ያንሲ በዐጭሩ እንዳስቀመጡት፦

በአጠቃላይ ይቅርታ የእምነት ተግባር ነው፤ ሌላውን ወገን ይቅር ብሎ በማለፍ እግዚአብሔር ከእኔ ይልቅ የበለጠ ፍትሕ አድራጊ መኾኑን የማመን ተግባር። ነገሮችን ራሴ በራሴ የማስተካከል መጠቀም በይቅርታ አማካይነት አለቃለሁ፤ ርታዕ የምሻባቸውን ሁሉንም ጉዳዮቼን እግዚአብሔር ይመለከታቸው ዘንድ ለእርሱ አተውለታለሁ። ፍትሕና ምሕረት የሚለኩባቸውን ሚዛኖች በእግዚአብሔር እጆች ውስጥ አኖራቸዋለሁ።¹¹⁹

አንድ አባት በኾነውም ባልኾነው ነገር በቅጣ ተጋግሎ ማንባረቅና ከሰዎች ሁሉ ጋር “መናከስ” ለለመደ ልጁ አንድ ምክር ሰጠ። ልጁ በተናደደ ጊዜ እፉ እንዳመጣለት መናገሩ ሳያንሰው “አፌ ይናገራል እንጂ፣ ልቤ ግን ንጹሕ ነው” የሚል መጽናኛ ብሂል ነበረው። ይህን አባባሉን ያመኑ፣ ወይም በማስመሰል “የተጃጃሉለት”፣ ወዳጆቻቸው ነበሩት። ያሻውን ተናግሮ ሲያበቃ፣ የመወቀሥ ስሜት ከተሰማው፣ ከጊዜ በኋላ ይቅርታ ጠይቆ ማስተካከል እንደሚቻል ያስባል።

ይህ ሁኔታ ያላማረው አባት ለልጁ እንዲህ አለው፦ “ልጄ ሆይ ሁል ጊዜ በተናደድህ ቅጥር፣ አንድ ምስማር ወስደህ፤ በዚህ የበራችን መዝጊያ ዕንጨት ላይ፣ በመዶሻህ አየደበደብህ፣ ንዴትህ እስከሚበርድ ሰካ።” ልጁም ከዚያች ዕለት ጀምሮ የአባቱን ምክር ተግባራዊ አደረገ። በዚያ ውብ ዕንጨት ላይ የተገኘውን የምስማር ዐይነት ይቸከቸከ ጀመር። በአንድ ሰው ላይ ተናድዶ ምላሱን ለመምዘዝ ሲያስብ የአባቱን ምክር በማስታወስ፣ ምስማሩን ብድግ ያደርግና፣ በብስጭት እንደጋለ፣ ከዕንጨቱ

¹¹⁹ Philip D. Yancey, *What's So Amazing About Grace?* (Grand Rapids: Zondervan, 1997) 93.

ላይ ይደረግመዋል። በሌላ ጊዜም የተበደለ መስሎ ሲሰማውና “ወንድነቱን ማሳየት” ፈልጎ በቀጣ ሲያብድ፣ በአባቱ ምክር ተገፋፍቶ ሌላ ምስማር በመዝጊያው ዕንጨት ላይ ይሰካል።

ረጅም ምስማር፣ ዐጭር ምስማር፣ ጥምዝምዝ ምስማር፣ ወልጋዳ ምስማር፣ የዛገ ምስማር፣ ወፍራም ምስማር፣ ምናምን የለም፤ እያነሣ ሲገጠግጥ ኖረ። ዓመታት አለፉ። ይህ ልጅ ንዴቱን ለማብረድ የሰካቸው ምስማሮችም በሩን ሸፈኑት። በሩም፣ እንዳልነበረ ኾኖ፣ የምስማር አበላ ለብሶ እንዳለ፣ አለ። መኖር ከተባለ።

ከዚህ ነገር በኋላ፣ አባት ለልጁ ሌላ ምክር ዐዘል ትእዛዝ ሰጠ። “ልጄ ሆይ፣ አሁን አንድ-ባንድ ምስማሮችህን ከበራችን መዝጊያ ላይ ለመንቀል ሞክር” አለው። ልጁም ሲሰካ የኖረውን የብረት ዘንግ ለማውጣት መታገሉን ቀጠለ። ከብዙ ጥረት በኋላ ምስማሮቹን ሰበሰበ። በሩን በተመለከተ ጊዜ ግን እጅግ የሚዘገንን ነገር ከፊቱ ለፊቱ ተገሽሮ አየ። ያ የሚያምር መዝጊያ በአሳዛኝ ኹኔታ ተበረጋጋዶና ተሰነታትሮ ነበር። አባትም ከልጁ ጀርባ እጁን አጣምሮ እንደ ቆመ፣ ልጁ የቀሠመው ትምህርት እንዳለ ለማወቅ ጠየቀ። ልጅም ጎዘን ባፈነው ድምፅ፣ “በሩ ምስማሩ በውስጡ በጠለቀበት ጊዜ ከደረሰበት ሥቃይ በላይ፣ ምስማሩ ከወጣለት በኋላ ተመልሶ እንደ ቀድሞው ለመኾን አለመቻሉ ያሳዝነኛል፤ ዘላቂ ጉዳት ተሸከሞ ቀርቷል” አለው።

ይቅርታ እጠይቃለሁ በሚል ሰበብ ተዘናግተን የምናደርሰው በደል በሌሎች ላይ ዘላቂ ጉዳት እንዳያስከትል መጠንቀቅ ያለብን ለዚህ ነው። በጊዜያዊ ቀጣ ጦፊው በሰነዘሩት ጥቃት የሚወዷቸውን ሰዎች አካል ያግደሉና ሕይወታቸውን ጭምር የቀጠፉ መኖራቸውን እናውቃለንና። ታሪኩም ደጋግሞ ሲመሰክርብን ኖሯል።

ብፁዓን ገባርያን ሰላም

ሰላምን የሚያወርዱ ብፁዓን ናቸው። እንግዲህ ከተናገርነው ዋነኛው ነገር ይህ ነው። በምትወዱት ሰው መጐዳት በናንተ የተጀመረ አይደለም። ዓለማችን በጣም የሚዋደዱ ወንድማዎች የተካካዱበት ዓለም ነው። በትዳር አጋራቸው ተከደው በቀዝቃዛ ታዛቸው ውስጥ ብቻቸውን የቀሩ ብዙ ናቸው። የቅርብ ወዳጆቻቸው

ለሥቃይና ሞት አሳልፈው የሰጧቸው መከረኞችን ታሪክ ሲዘክር ኖሯል። ሌሎች ደግሞ በገዛ ወላጆቻቸው ግፍና ጉስቀልና ተፈጽሞባቸዋል። ለነዚህ ዐይነት ሰዎች ሁሉ ምሕረት መስጠት ይገባዋልን? አዝዋልድ ሳንደርስ ለዚህ ጥያቄ ኮምጨጭ ያለ መልስ አለው።

ምን ጊዜም፣ ምሕረት ዋጋ የሚኖረው ለማይገባቸው ሰዎች ከተደረገ ነው። የምንቀበለው የሚገባንን እስከ ኾነ ድረስ ምሕረትነቱ ይቀርና ፍትሕ ብቻ ነው የሚኾነው። ... ምሕረት ማለት የአንድን ሰው ችግር አርሱ ቦታ ላይ ኾነን ማየትና ችግረኛው ሰው በደረሰበት ሠቀቀን ምክንያት ለሰውዬው ማዘንና መራራት ማለት ነው። ... በተፈጥሮ ባሕርያችን ምሕረት ከማድረግ ይልቅ ለነቀፊታ የተቃኘን ዐይነት ነን። ... ምሕረት ግን ከሰሜታዊነት ያለፈና በድርጊት የሚገለጽ ነው፤ አንድ ነገር አንድናደርግ ያነሣናል። ምሕረት ጎጠአትን ሸፋፍኖ ማለፍ ባይኾንም እንኳ፣ የወደቀው ሰው ተነሥቶ እንደገና ጉዞውን እንዲቀጥል የሚጠግንና የሚያበረታታ መኾኑ ግን ርግጥ ነው።¹²⁰

ርግጥ ነው፣ በደልና ቅርታ የወለዳቸው አንዳንድ ሕመሞች በዐጥንታችን ውስጥ ተቀርቅረው ይኖራሉ። ጠባሳው ሳይጠፋ ረጅም ጊዜ ሊወስድ ይችላል። ቍጭትና ጸጸት ሊታገለን ይችላል። ነገር ግን “ይቅርታ የሰው ልጆች በሚኖሩበት ዓለም ሳሉ ከሁሉ ይልቅ ከተሻለው ፍላጎታቸው በተፃራሪ፣ እርስ በርሳቸው አድሎ በመፈጸምና በከፋ ኹኔታ በመጐዳዳት ለሚወድቅባቸው መዘዝ መፍትሔ እንዲኾን የተሰጠ የእግዚአብሔር ልግስና ነው።”¹²¹

ይሁን እንጂ ብዙዎች ያሳዘኗቸውን ይቅር ማለት ሲከብዳቸው ታይቷል። እነዚህ ሰዎች ማስተዋል ያቃታቸው ነገር ቢኖር ይቅርታ ዛሬን ከነገ ዕድል ፈንታቸውጋር የሚያቈራኝ ድልድይ መኾኑን ነው። በቂምና ጥላቻ ለውሰን በውስጣችን የቀበርነው ነገር ነገን ያወድማል። ይቅርታ በጽልመት ውስጥ የእውር ድንብር ከምናዘግምበት ወጥተን በሕይወታችን ዐዲስ የማለዳ ንጋት እንድናይ ያስችለናል። ማከስ ሉካዶ የተባለ ስመ ጥሩ ክርስቲያን ጸሓፊ፣ ይህን ጉዳይ ቀለል ባለ አገላለጽ እንደሚከተለው አስቀምጦታል፤

¹²⁰ Sanders, *Spiritual Discipleship*, 15.
¹²¹ Smeds, *Forgive*, 125.

ምናልባት ቀሰላችን የሰነበተና ሥቃያችን ሥር የሰደደ ይኾናል፤ ወላጆችህ በማሠቀየት አጎሳቀላውሃል፤ አስተማሪህ ንቀት አጥግቦህ ነበር፤ ... እናም በጣም ተሰላጭተሃል ... ወይም ደግሞ ቀሰልህ ገና ትኩስ ይኾናል፤ ገንዘብህን ያበደርኸው ወዳጅህ፤ አዲሷን መኪናውን እያሸከረከረ [እንዳላየህ ኾኖ] ባጠገብህ ዐልፏል፤ የእድገት ተስፋ በመስጠት የቀጠረህ አለቃህ ዛሬ ስምህን እንኳ በውጥ መጥራት ረሰቷል፤ የወዳጅነት ጎብረታችሁ ውስጥ የነበሩት ዳደሮችህ ከቅብም ሳይጥፉህ ሳይጋብዙህ አንተን ብቻ አግልለው ወደ ሽርሽራቸው ሄደዋል፤...

ተጎድተሃል። ግማሽ አካልህ ተሰብሯል፤ የቀረው ከፍልህ በምሬት ተሞልቷል። አንደኛው የማንነትህ ክፍል ማልቀስ ይሻል፤ ቀሪው አንተነትህ ደግሞ ለመፋለም ይሻል። እዬዬህን በምታስነካው ጊዜ ልቅሶህ ከልብህ ስለኾነና በልብህም ውስጥ የሚነድ ነበልባል ስላለብህ፤ እንባህ እንደ አሳት ይፋጃል። ይህ የቀጣ አንባ ነው። የሚንቀላቀል ወላፊን ነው፤ ቀጭኑት የወለደው የሚፋጅ አሳት ነው፤ እንፋሎት ከሚትጉለጉልበት የበቀል ምንቸትህ ሥር የሚጅሞለሞል ነበልባል ነው።

እነሆ ከውሳኔህ ጋር ተፋጥማል፡- 'እሳቱን ላጥፋው ወይስ የበለጠ ላቀጣጥለው? ምሬቴን ልተወው ወይስ ታቅፌው ልጓዝ? ልጣለው ወይስ እያዘንኩ ልቀጥል? ጉዳቴ እንዲፈወስ ልፍቀድ ወይስ ወደ ጥላቻ እንዲቀየር ልልቀቀው?' ...

... በደልን ሥራዬ ብለን ስናሳድገው እና ጽልመት የሸፈነው፤ የሚከብረንና ማጉተምተም የተሞላበት ጎዘን እስከሚኾን ድረስ ስናስነብተው ቅይዛችንን ጥልቅ ኾኖ ይበረታል። ኾኖም ልናስተውል የሚገባን ዋነኛ ነገር አለ፡- ታማኝነትን ማጉደል ስሕተት ነው፤ በቀል ደግሞ መጥፎ ነው፤ ከነዚያ ሁሉ እጅግ በጣም የከፋው ገጽታው ግን፤ ከይቅርታ ውጭ የሚተርፈን ነገር መራርነት ብቻ መኾኑ ነው።¹²²

እና ምን እናድርግ? የስሜታችን ሕመም እያመረቀዘ ለቂም እስራት ሊዳርገን በሚታገለን ጊዜ፤ ብድር ለመመለስ ከመብሰልሰል ይልቅ ወደ እግዚአብሔር በመጠጋት ጸጋን እንዲሰጠን መማጸን ይኖርብናል። ይቅርታ ቢስነት በስውር እያማቀቀ የሚገድል ቦታ (የበረሃ ቀሰል) ነው። ነገር ግን ጠንካራ፤ ጠቢብና ርኅሩኅ መኾናችን የሚንጸባረቅበት 'መንገድ ይቅርታን በመስጠትና በመቀበል ውስጥ ተደላድሎ ተቀምጧል፤ በምሕረት ውስጥ ተሰውሯል።

ምሕረት ስለ ሌሎች ብለን የምናወራርደው ዕዳ አይደለም። ይልቅ፤ የበደል እስራትን በመፍታት የተቀየምነውን ሰው ከመርዳት ባሻገር፤ ስለ ራሳችን ብለን የምንፈጽመው ነው። የማክስ ሉካዶ ዝነኛ አባባል እዚህ መጠቀስ ይኖርበታል። "ይቅርታ ማለት በወሳኔ የታሰረውን ሰው ነጻ ለማውጣት በሩን መከፈት ሲኾን፤ እስረኛው ደግሞ አንተው ራሱን መኾንህን መገንዘብ ነው።" በይቅርታ ሌላውን ወገን ብቻ ሳይኾን ራሳችንንም እንፈታለን። ይቅርታ ባይ ሰው በሕይወቱ ዐቅም ለማግኘት እንደገና የመነሣት ውሳኔ ያደርጋል። በቀላሉ የሚፈጸም ድርጊት ነው ማለቴ አይደለም። ጊዜ ሊወስድ ይችላል። አንዳንድ ጊዜ ፈውሱ ቀስ በቀስ የሚመጣ ይኾናል። ነገር ግን ከቅይዛችን ጋር በመሰንበት ከማቃሰት የሚገላግለን ምሕረትን የሚያለማምደው እግዚአብሔር ነው። ይቅርታ የእግዚአብሔርን ባሕርይ ማንጸባረቅ ነውና። ሌሎችን የምንምረው እርሱ አስቀድሞ ስለማረን ነው። እውነተኛ ይቅርታ በእግዚአብሔር ጎይል የተሞላ የጸጋ ተግባር ብቻ ነው።

ይቅርታ ትናንትና ሊያመጣብን ይችል በነበረው የትኛውም ክፉ ነገር ላይ ፊትን ማዞርና ጉዳታችን ትቶብን በሄደው ጠባሳ ሁሉ ላይ ተስፋ የመቀረጥ ጽኑ ውሳኔ መኾኑን መገንዘብ ልባችንን ያበረታታዋል። ባለፈው ጊዜ በወረደብን መዓትና በከበበን ፍርስራሽ ውስጥ ተሸሽገን ከማላዘን በመላቀቅ የፊት ለፊቱን ብሩህነት እንድናይ ዐይናችን ላይ የተጣለውን ጭጋ ለማፍለፍ፤ አርቆ ያሳየናል። ይቅርታ ባልን ጊዜ እንደ መርግ ከተጫነብን የተስፋ መቀረጥ ስርቻ መኻል ራሳችንን ለማስመለጥ በጸጋው ጎይል ጨክነናል ማለት ነው። ስለዚህ የሚጠይቀውን ዋጋ ከፍለን ዕርቀ ሰላምን ማውረድና ጠብን ማጠብ ያስፈልገናል። ጠብ የሕይወት እድፍ ነው፤ ልቡናን ያጎድፋል። ከጥላቻና ቅራኔ ያልጸዳ አእምሮ ጤና የለውም፤ የቀና አስተሳሰብን ያዛባል። ካልተገላገልነው በቀር ጠብ እኛንም ያለንንም ያወድማል። ፍትሕንና ርትዕን ከጥላቻ መካከል ለማግኘት መሞከር ራሱን እንደ ማሞኘት ይቆጠራልና፤ መንገዱም ቢጠብ፤ ጠብን እንጠብ። እግዚአብሔር ይማረን፤ ይባርክን፤ ፊቱን ያብራልን፤ ይራራልንም። አሜን።

¹²² Max Lucado, *Let the Journey Begin: God's Roadmap for New Beginnings* (Nashville, Tennessee: Thomas Nelson Inc., 2009) 71.

ኢይውጡት ... ኢይታፉት

ትውልድ ቀናችን ሲዘመር ... እድገት ኑሮአችን ሲቀመር፤
በጥንድ ትብታብ የታበተ ... የሕይወት ዘመን ሲቈጠር፤
በጥዑም ምሬት ጥንቅር ... ጎብር ያለው ገጽችን ሲዘከር፤
የኔና የዑብሮ አደግ ጓዴ ... አንዲህ፤ እንዲያ፤ እንደዚህ ነበር።

ካንዲት ማሕፀን አልወጣንም ... በሥጋ አልተወናደምንም፤
የናት ያባቴ ልጅ የሚል ... 'ማይፈርስ ችካል አላቆምንም፤
እትበት ለትበት ተጓተን ... አይቀሬ ማተብ አላሰርንም፤
ወይ ዘሬ፤ ዘር-ማንዘሬ ... የሚሰኝ ቅጥር አላጠርንም።

ብቻ...

"መወለድ ቋንቋ ነው ብለን" ... የደም እስር ኬላን ዘለን፤
"የናት ልጅ ምስጋን ይንሣው" ... እስቲባልልን ተዛዝንን ...

ባልንጀራ ሆዴ፤ ወንድሜ ወገኔ ...

ጠጣን ካንድ ጉድጓድ ... ከቀዳሚችን ዘገን
እኔ እሱን አሞቅሁት ... እሱም ጅነኝ ተገን
ከኔ እርቦ አጠቀሰ ... ከእርሱ ሴማት ቈረሰኩ
ከእጄ ተጉነጩ ... ከመዳፉ ጉረሰኩ

ፈረሴን አዋስኩት ... አህያው ሲገጠብ
በሬዬ ሲያነከሰ ... ቆመ ከእኔ አጠገብ
እዚህ እዚያ አዝምረን ... የከመርነው ነዶ
በጋራ ውድማ ... ሊበራይ ተንዶ
"ያንተ ይቅደም" ስለው ... "ምን ሲደረግ" ብሎ
ላይዳ ከእጁ ሰወሰድ ... መንሹን ተቀብሎ
ጎጆው ሲያዘነብል ... ምሰሶ ደግፈ
ጎተራዬ ሲጉድል ... ከማሳው ቀጥፈ

...በእኔና እሱ መኻል ምን ያልገኘ ነበር?
ምን ያልተደረገ...፤ በሕይወት በቀብር...

ያም ዘመን ዐለፈ፤ ከነፈ እንደ ዋዛ
እኔ ከፋት ሸመትሁ፤ ወንድሜም ቂም ገዛ
ሻጋታ መገቡን፤ በጠብ የወረዛ። ...

ታሪክ መረመርን፤ ጠባሳ ፍለጋ
በኔ ዘንድ ሰባራ፤ ዐንካሳ አለ እሱጋ።

እጃችን አደፈ፣ መላሳችን ሰላ
ተቁልምመን ቆምን፣ ጀግን ለብቀላ
ውበታችን ረግፎ፣ ሰላላ መላላ ...

እናም ይኸው ቀስት ወድረን ... ዋርዲያ አቀሙን ተሰለፍን
ከረምት ዐልፎ በጋ ጠባ ... ስንቱን ዘመን አሳለፍን
ወንድም ከወንድም ተላከፎ ... በጠብ አደፍ ከጐደፍን
ስንት መዓልት ሌሊት ኾነ ... ወራትን ባመታት ልንደፍን

ካንዲት ወጭት እንዳልቆረሰን፣ እንዳልጠባን ካንድ ደረት
ልንካካድ ተጨካከንን፣ ተመርዘን ባዲስ ወረት፣ ባዲስ
ተረት።...

ኸረግ የኛ ነገር! አወይ የኛ አበሳ...

“ላም እሳት ወለደች፣ ወለደች ላም እሳት
እንዳትተወው ልጇ፣ እንዳትልሰው ፈጃት”
ላም እሳት፣ ለምሳት... እሳት... እሳት
ተዉ አይበቃንም ወይ ስንተዜ እንሳሳት?

(ተጻፈ፣ ጥቅምት 28፣ 2004 ዓ.ም. ዐዲስ አበባ)

“በአንድ ጊዜ፣ ዝነኛም ታማኝም መኾን አይቻልህም፤
አንዱን ስለሌላው ትሠዋለህና።”
— ጆን ስቶት

የኔን መጨከን ያየችሁ?

ስለ ታዋቂው ሳይንቲስት አልበርት አንስታይን ከሚነገሩ ማኅበራዊ ገጠመኞች መካከል፣ እንዲህ የሚተረክና ወደ ተረት የቀረበ አንድ ወግ አለ። ገጠመኙ ከዕለታት በአንደኛው ቀን አንስታይን ለእራት በተጋበዘበት ቤት የተፈጸመ ነው። ባለትዳሮቹ ጋባዦች፣ ከሕፃን ልጃቸው ጋር ሳሉ፣ እራት ዐብሯቸው እንዲቁርስ የጠሩት “ትልቁ ሰውዬ” በሰዓቱ ደረሰ። ጋባዦቹም እንግዳቸው ስለ መጣላቸው ፊታቸው እንደ ጸደይ ጀምበር ፈክቶ ይታይ ነበር።

አንስታይን የተሰጠውን የክብር ቦታ ይዞ፣ “ቤት ያፈራው ነገር” (እዚያ የሚባል ካለ) አስከቀርብለት፣ ከአባወራው ጋር ይጨዋወት ጀመር። ሚስት ደግሞ በበኩሏ ሕፃን ልጃቸውን ለአባትየው አስይዛ፣ ቀደም ብሎ የተዘጋጀውን ገበታ ለማሰናዳት ተፍ፣ ተፍ ትላለች። ሕፃኔቱ ግን በሰውየው መምጣት የተደሰተች አትመስልም። በአባቷ ጭን ላይ ተቀምጣ ሳለች መነጫነጭና በኋላም አምርራ ማልቀስ አበዛች። አባትየው የእንግዳውን ትኩረት ወደ ሌላ አቅጣጫ ለማዞር ያደረገው ጥረት አልተሳካለትም። ልጇቱ ታለቅስ የነበረው የአንስታይንን የፊት ገጽታ በማየት ነበር። እናትም ሕፃኗን በመታቀፍ ልታባብላት ብትሞክር ልጇቱ በጀ አላለችም። ለአፍታ በዝምታ ትቆይና፣ በድንገት ወደ እንግዳው አቅጣጫ ስትዞር፣ ታምባርቃለች።

እናትና አባት የተሰማቸውን ኅፍረት ለመደበቅ እየታገሉ ልጆቹን መገሰጽ ጀመሩ፤ ወደ መኝታዋ እንድትወሰድም ተነጋገሩ። ይህን ትዕይንት ብዙም ያላተከራበት መስሎ የተቀመጠው አንስታይን ለጥንዶቹ ድንገተኛ ሐሳብ በአንክር ሰነዘረ፡- “ባባና ማማ! እባካችሁ ተወላት፤ ፈቃዳችሁ ቢኾን ሚሚዬ እኔን፤ እኔን እያየች ትጩኸ፤ ቢያሻት ታልቅስ። እስከ ዛሬ ድረስ ማንም ደፍሮ ያልነገረኝን ትክክለኛ መልኬን ለመጀመሪያ ጊዜ የነገረችኝ እርሷ ናትና” አለ፤ ይላሉ። ቢልም፤ ባይልም መልእክቱ ግን ግልጽ ነው። አመለ ሸጋው ሳይንቲስት ገጽታው እንዲሸፋፈንለት አልፈለገም።

እስከዛሬ ሰዎች ደፍረው ያልነገሩን፤ ቢነግሩንም ያልተቀበልነው “ገጽታችን” ምን ይመስል ይኾን? ዐሳሳቢ ጥያቄ ነው። ተወደደም ተጠላ፤ ማንኛችንም የራሳችን “መልክ” አለን። ቢያርም ቢመርም ታዲያ፤ ከሐቀኛው “መልኩ” ጋር መጋፈጥ ለሰው ኹነት ደስታው ሊኾን ይገባዋል። አንዳንድ ሰዎች ትክክለኛ ማንነታቸው ሲነገራቸው ደስ የሚሰኙ አይደሉም። እንዲነገራቸው ቢፈልጉም፤ በሚያቁላምጣቸው አንደበት ነው። ከንቱ ቀላምጫ ግን የእስራት ሰንሰለት በኅሊናችን ላይ ተብትቦ ከማደንዘዝ በላይ ምን ይፈይዳል? ዐርነት ያለእውነት ከቶ አይገኝም (ዮሐ. 8፡32፡36)። አሌ ኤሪክሰን እንደሚሉት፡- “እውነት ቢጣፍጥ ወይ ቢመር ዘወትር ይጠቅማል። ከሺህ ውሸት አንድ እውነት [ይበልጣል]። እውነት ሰማያዊ ግርማ ያለው ግንባራም ነው። ... በንጉሥ አፍ ተነግሮ አይከብርም። በገበሬ አፍ ተነግሮ አይዋረድም።”¹²³ ልክ ነው! ለመዋጥ ቢገመገዝም፤ ፈውስ ያለው ከእውነት ዘንድ ነው፤ ኮሶ ቢገጥንም፤ “ሳይመር፤ እያሸር”።

መልካችን በጭምብል ውስጥ ቢደበቅም እንኳ፤ ትክክለኛ ማንነታችንን ለመቀየር አይቻለውም። ልባቸው እያወቀው እውነቱን ፍርጥ ሲያደርጉባቸው የሚከፋቸው ወገኖችን ማግኘት ከባድ አይደለም፤ የትም ሞልቷል። ብሶተኛ፤ ብትሉ ቀማኛ ልዩነት የለውም፤ ሀብታምና ደኻ፤ ሴትና ወንድ የሚል ልዩነት አያውቅም፤ በተማረ ሰውና “መሃይም” መካከል አይመርጥም። መፍቀራ-መወድስ የተጠሙ ሰዎች በማንኛውም የዕድሜ ክልል፤ በየትኛውም ሃይማኖታዊ ታዛዥ በማንኛውም ማኅበራዊ ተቋም

¹²³ አሌ ኤሪክሰን፤ ያንድ ዐራሽ ጉግግር፤ 2ኛ ዕትም (ዐዲስ አበባ፡- ሴንትራል ማተሚያ ቤት፤ 1965 ዓ.ም.) 3።

ውስጥ ተጠልለው ይኖራሉ። እንዲያውም፤ ግብዝነት፤ ከፋትና ጥመት ለመፋፋት የሃይማኖትና የፖለቲካን ያህል የሚያግዛቸው ምቹ ስፍራ የላቸውም። አቤ ጉበኛ፤ “በሕግ ስም የሚፈጸም ወንጀል፤ በነጻነት ስም የሚመጣ ባርነት፤ በጽድቅ ስም የሚሠራ ኅጢአት፤ በርኅራኄ ስም የሚሠራ ጭካኔ ዓለምን ምን ያህል እንደ ጐዳት ዕውቁ”¹²⁴ ያለው ይህን ታዝቦ ይመስላል።

ይሁን እንጂ፤ አስመሳዮች የትኛውንም ዐይነት የማታለያ ጭንብላቸውን ቢከናከቡም፤ ግብዝነትን ሕፃናት እንኳ ለይተው ያውቁታል። ለአንደኛ ክፍል ተማሪዎቹ “አየር አይታይም፤ አይጨበጥም፤ አይዳሰስም” በማለት ያስተማረ አንድ ጎበዝ መምህር፤ ትምህርቱን በተጨባጭ ማስረጃ ማጠናከር ፈለገ። ከዚያ፤ ከጠረጴዛ ሥር ተደበቀና፤ “እታያለሁ?” በማለት ጠየቀ። “አትታይም” አሉት። “እዳሰሳለሁ?” ሲል ጮኸ። “አትዳሰስም!” በማለት መለሱለት። “ታዲያ እኔ ማነኝ?” አለ፤ “አየር” የሚል ምላሽ በጉጉት እየጠበቀ። “አንተ ቲቸር ነህ!” የሚል ድምፅ በክፍሉ አስተጋባ። ያልታየና ያልተዳሰሰ ሁሉ አየር አይኾንም!

ፊስን መሸሸ፤ ከውነትን መሸሸ?

የወትሮ አሽቃባጮቻቸው የሚያዘንቡላቸው ውዳሴ ከንቱ በጭንቅላታቸው ላይ ወጥቶ ብሽሮ ያለባቸውን ለማግኘት ሩቅ መኳተን አይኖርብንም። ዙሪያ ገባችን እውነትን በሚሸሽ በርሮ-አዳሪ ተሞልቷልና። አንዳንዶቻችን የነዚሁ ብጤ ነን፤ በአደባባይ ፍጥጥ ብሎ የሚታየውን ሐቅ ሽምጥጠን እናልፋለን። ስሕተታችንን ላለመቀበል ይልቁን በምክንያት ናዳ ሥር ለመቅበር በተቻለን ሁሉ እናድበሰብሳለን፤ እንደ ዓሣ እንመለጨለጫለን። አንዳንዱ ሥራችን ይህን ቀላጭ አድርጎ ያሳያል።

አሽከርካሪዎች የደጎንነት ቀብቶ እንዲያስሩ የሚያስገድደው ሕግ እንዲተገበር ጫን ያለ ቀጥጥር በተከናወነ ሰሞን፤ የሚያሳዝኑና የሚያሥቁ ድርጊቶችን መመልከት የተለመደ ነበር። የትራፊክ ፖሊሱን ካላዩ በቀር በርካቶች በግዴለሽነት ያለቀቡቶ

¹²⁴ አቤ ጉበኛ፤ ምልክትም ለይፈ ነበልባል (ዐዲስ አበባ፡- ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት፤ 1956 ዓ.ም.) 18።

ያሽከረከራሉ፤ እንዳይያዙ የሚፈሩበት ቦታ ሲደርሱ ግን ቀበቶውን ተጣድፈው ያስራሉ። እንዳንድ የታከሲ አሽከርካሪዎች በበኩላቸው፤ አሮጌ ሻንጣቸውን ከወንበራቸው ጀርባ ቀርቅረውና የሻንጣውን ማንጠልጠያ ደረታቸው ላይ እንግተው፤ የደጎንነት ቀበቶ በማስመሰል ሲጓዙ አይቼአለሁ፤ አሳዛኝ ነው። እነዚህ ሰዎች፤ ሌሎችን “የሸውዱ” ቢመስላቸውም፤ ራሳቸውን እያታለሉ መኾናቸውን አለመገንዘባቸው ያስገርማል። ከእውነት ፊት ስንቆም ልናስተባብለው በማንችለው ቅብ ተከድነን ለተወሰነ ጊዜ ብንቆይም እንኳ፤ አንድ ቀን ግን መገለጣችን ወይም መጋለጣችን አይቀርም። “የማይገለጥ የተከደነ፤ የማይታወቅም የተሰወረ ምንም የለምና” (ማቴ. 10፥26)።

ሐቁን ሲሰማ የሚከፋ የመኖሩን ያህል የሚሥቅ አይጠፋም። ሰው የልቡን ሲነግሩት የከራከሩትን ያህል ይሥቃልም አይደል? ነገሩን ለማጣጣል ማለት ነው። እውነት ስለ ሣቅንባት አትወይብም። ስለ ሰቀልናትም ሞታ አትቀርም። ስላልተቀበልናት አትጠፋም። ሽቦታችንን በቀለም ስላጠቁርነው ፀጉራችን ዞማ እንደማይኾን ሁሉ ሕይወት እንዲሁ ነው። በቅባ-ቅብ ብናባብሰው “ሆድ ሲያውቅ ዶሮ ማታ” ዐይነት ይኾንብናል፤ ድብኝት አይታጠብም።

ነገር ግን፤ ቢመርም ቢጣፍጥ እውነትን ከመጋፈጥ በቀር ምን ተስፋ፤ ምንስ መፍትሔ አለ? አለዚያ ከእውነተኛው ማንነታችን ይልቅ በፈጠርነው ገጸ ባሕርይ ምትህት ተውጠን መቅረታችን ነው። “እንዳንዱ ሰው ጭንብል አጥልቋል፤ ፊቱም በዚያው ልክ አድጎ ገጥሟል። ፊቱን የማየትና የመለየት ተስፋ ከእንግዲህ የለምና፤ ሐቀኛ ገጽ ከሰሟል” ያለው ማን ነበር? ሽንገላ ቢያቁስለንም እውነት ያከመናል። እውነትን ለመሸሸ ብንሞከር፤ መድኃኒቱን ሳያገኝ ታፍኖ እንደሚሞት ሕመምተኛ ቀልጦ የመቅረት ዕጣችን የሰፋ ይኾናል።

የአደባባይ ሰው ጣጣው ብዙ ነው። ሌሎችን ለማየት ብቻ ሳይኾን፤ በሌሎች ፊት ለመታየትና የዝና ተራራን ለመቆናጠት ሲል የማይወጣው ዳገት፤ የማይወርደው ቍልቍላት፤ የማይቆፍረው ጉድጓድና የማይፈነቅለው ድንጋይ የለውም። ዘማሪው ተስፋዬ ጋቢሶ፤

የአደባባይ ሰው ኾነህ፤
በየማዕዘኑ ላይ ቆመህ፤
ሰውን አይተህ በሰው ታይተህ...
በሰው-ር አይቶ በግልጽ የሚከፍልህን
በከፍታ ላይ የሚያስሄድህን
ረስተህ የለም ወይ አሳዳጊ ጌታህን?¹²⁵

እንዳለ፤ የአደባባይ ናፍቆት፤ በሰው-ር አይቶ በግልጽ ለሚከፍለው ጌታ እንዳንኖር ወደ ሽንገው በማንደርደርና “ከብርና ዝናን” ከሰው ልጆች እጅና ፊት በማስመኛት ያንከራትተናል። መቅኖአችንን በአደባባይ ያባከነዋል። የታማኝነት መቅረያችንንም በየጎዳናው ላይ ያዘረከርከዋል።

በይስሙላ ተጀቡንን በገነባናቸው የግብዝነት ቀፎአችን ውስጥ መስለምለማችን አይበጅንም። ከሰው ብንደበቅም “እኛን በሚቆጣጠር በእርሱ ዐይኖች ፊት ሁሉ ነገር የተራቁተና የተገለጠ ነው እንጂ፤ በእርሱ ፊት የተሰወረ ፍጥረት የለም ” (ዕብ. 4፥13)። ስለዚህ በብርሃን እንገለጣለን። እውነትን የሚሠራ ብርሃንን አይሸሽም። “እውነትን የሚያደርግ ግን፤ ሥራው በእግዚአብሔር ተደርጎ እንደ ሆነ ይገለጥ ዘንድ ወደ ብርሃን ይመጣል” (ዮሐ. 3፥21)።

የአስቆሮቱ ይሁዳን አስታውሱ። ይህ ሰውዬ የገንዘብ ከረጢት ያዥ (ዐቃቤ ንዋይ) ነበር። ጌታ ኢየሱስ ገንዘብ ያዥነቱን ስላልነቀፈበት፤ ይሁዳ ታማኝ ይመስል ነበር። ምጣኔ ሀብታዊ ቍጥብነቱ ድንቅ ነው። ኢየሱስ በይሁንታ ያለፈውን የውድ ሽቶ “መፍሰስ” እንኳ፤ ይሁዳ አሒሶበታል—ለድኻ ተቆርቋሪ መስሎ፤ “ዐይኑን በጨው ታጥቦ” በማፍጠጥ “ይህ ሽቱ ለሦስት መቶ ዲናር ተሸጦ ለድሆች ያልተሰጠ ስለ ምን ነው?” (ዮሐ. 12፥5) በማለት ሲቁጣ ለሚሰማው “ጸድቅነቱ” የሚያስደንቅ ነበር። ይህን የሚለው እንግዲህ በአደባባይ መኻል ነው። ማርያም ኢየሱስን ስለምትወድ ሽቶውን አፈሰሰች። ይሁዳ ገንዘብ ስለ ወደደ፤ ራሱን የድኸች ጠበቃ መስሎ አቀረበ። የአደባባይ ሰው መገለጫው የግብዝነት ሃይማኖቱ ነውና።

¹²⁵ ተስፋዬ ጋቢሶ (መጋቢ) “የአደባባይ ሰው፤” የናዝሬቱ ኢየሱስ፤ መዝሙር ቁ. 5፤ 1982.

ሐቁ ግን፤ ይሁዳ፤ “ይህን የተናገረ ሌባ ስለ ነበረ ነው እንጂ፤ ሊድኾች ተገድዶላቸው አይደሉም፤ ከረጢትም ይዞ በውስጡ ከሚገባው ይወስድ ስለ ነበረ ነው” (ቀ. 6) በሚለው ገይለ ቃል ውስጥ ተሰውሯል። ኢየሱስን አሳልፎ ሲሰጥ በሽያጭ ስምምነት ቢኾንም፤ ጥቂቱን ያረገው ግን በመሳም ነበር (ሉቃ. 22፡47-48)። ዓለማችን፤ ስመው በመሸጥ ለስቅላት የሚነዱ፤ ስንትና ስንት ባለመንታ ገጽ ሰዎች አፍርታለች? ሸፍጥና ከሕደታቸው እስከሚታወቅ ድረስ ወዳጅ መስለው ካመኗቸው ጋር ከአንድ ወጭት ሲያጠቅሱ የኖሩ ቍጥራቸው የትየለሌ ነው።

ቀደም ብዬ እንዳልሁት፤ አስመሳይነት የትም ቦታ ሊገኝ ከመቻሉ በተጨማሪ ወደ ሰው ልብ ውስጥ ለሰለሰ ብሎ የሚገባበት ጣፋጭ ጣዕም አያጣም። ከየአዝማሪ አፍ የሚንቁረቁረውን ውዳሴ-ከንቱ በማዳመጥና በማጨብጨብ ራሱን ሲሸነግል የሚውል ሰው በየዝጉብኝ ቤቱ አድፍጧል። ፈሪውን ጀግና፤ አጥፊውን አልሚ፤ እኩዩን ሠናይ፤ ንፋጉን ቸር አስመስለው ሲያሸቃብጡ፤ “ተወ፤ እኔ እንዲህ ዐይነት ሰው አይደለሁም” የሚሉ ሰዎች ማግኘት አድካሚ ነው። በምትኩ ውዳሴ ከንቱው፤ ከሞቅታ ጋር ተቀይጦ፤ ዐናታቸው ላይ ይወጣና ዐብሮ እስከስታ ያስወርዳቸዋል። እንዳንዱ ሰው፤ የሞቅታ ነበልባል የሰለበውን አእምሮ በሙግሳ አስከሮ፤ እውነተኛ ማንነቱን ይደብቅ ዘንድ፤ በየመለኪያው ጥልቅ ሊሰርግ ይጥራል።

እውነት የጎደለውን ሙግሳ ሲከመከም የሚፈነድቅ ሰው አስቀድሞ ራሱን ዋሽቷል። በሌላ አባባል ይህ ግብዝነት ይባላል። ግብዝ ሰው ማለት ራሱን በማታለል የተካነና ኅሊናውን በማስተኛት የተሳካለት ሰው ማለት ነው። ራሱን ለመዋሸት ብቻ ሳይኾን፤ ያንኑ ውሸት ለማመን ዐቅም ያገኘ ድልል ሰው ይመስለኛል። አስቀድሞ እንዳልነው፤ በሌለንበት መስክ አፋሽ አጎንግሮ እንዲያሞካሸን መመኘታችን ለዚህ ምስክር ነው።

ውዳሴ ከንቱ የሚጣፍጠው ሰው በቻለው መጠን ግብረ በላዎቹን አሰማርቶ ስለ ራሱ ብቻ ያዳምጣል፤ ሲብስም ራሱን ብቻ ይሰማል። ስሕተቱን የሚያርምበት ዕድልም የለውም። ይህ በሽታ ግለ ሰብን ኾነ ኅብረተ ሰብን ሳይመርጥ የሚበክል እድፍ ነው። ሀገራዊ ታሪካችን ሳይቀር የዚህ ልክፍት ባለዕዳ ኾኗል። ታሪክ ጸሓፊዎቻችን

ዜና መዋዕል¹²⁶ አዘጋጆች ስለ ነበሩ፤ ባዘጋጁቸው የታሪክ ሰነዶችና በቅዱሳን ገድሎች መካከል ያለው ልዩነት ከፀጉር የቀጠነ ነው። ጀግናን ወደ አማልክት ደረጃ ማምጠቅ (Deification) ይዳዳናል። ተክለ ጻድቅ መከሪያ በጥልቅ እንዳስተዋሉት፤ ጸሓፊ ትእዛዛቱ በሚጽፉበት ጊዜ፤

የንጉሡን ታሪክ ንጉሡ ከሚወደው ሰማዕት ወይም መልአክ ጋር እያነጣጠሩ [ና] እያቆላለፉ ይጽፋታል። ... የዘመኑ ጸሓፊ በዘመኑ የነበረውን የንጉሡን ታሪክ በሚጽፍበት ጊዜ በማጋነን፤ በማወደስ፤ ልክ እንደዚያው እንደ ታቦቱ ገድልና ታምራት ያቀርባል። ስለ ራሱ ስለ ንጉሡ ሲጽፍ “አልቦ ዘይመስሎ እምድግሬሁ ወእምቅድሜሁ፡- ከእርሱ በፊት ከርሱም በኋላ የሚመስለው የለም” ... ይላል።¹²⁷

ይህ ዐይነቱ የተጋነነ ማሸቃበጥ ማህበራዊ መስተጋብራችን በጌታና ሎሌ ግንኙነት እንዲጠመድ አድርጎታል። ካህኑ እንደ መንደር ምስለኔ፤ ንጉሡ እንደ ልዩ ፍጡር፤ ፓስተሩ እንደ ነፍስ ዳኛ መኾን ይቃጣዋል። ሐሰተኛው መነኩሴና ጠንቋዩ ሳይቀር ነቢይነት ያስመኘዋል፤ “አፍአው ሰንሰለት፤ ውስጡ አውደ ነገሥት” እንዲሉ። ለዚህ ሁሉ ተጠያቂ ግን ራሳችን ነን። እውነቱን ከመናገር ይልቅ መሸፋፈት ይቀናናልና።

የመቃብር ላይ ጽሑፎችን እንኳ ተመልከቱ። የትኞቹ እውነት ናቸው? በሚች ቀበር ሥነ ሥርዓት ላይ ስትገኙ ከቀረቡላችሁ የሕይወት ታሪኮች መካከል የተወሰኑትን አስታውሱ። በጣም ተገርማችሁ አታውቁም? እንዳንድ ጊዜማ፤ በሚነበበው ድርሰት ምክንያት፤ የቀበር ቦታውን ተሳስታችሁ በሌላ ስፍራ የተገኛችሁ ሁሉ ሊመስላችሁ ይችላል—የምታውቁትን ሰውዬ በጽሑፍ ቀይረው እንደገና ስለሚፈጥሩት። ከጽርሐ እርያም¹²⁸ ተምዘግዝገው የወረዱ፤ ከመካነ ጎሩያን¹²⁹ ተልከው የመጡ እንዳች ልዩ ሰውዬ (ሴትዮ) በገድል መልክ ተሰናድተው ይቀርቡልናልና ግራ እንጋባለን።

126 “ዜና መዋዕል” በየዘመኑ በተነሡ ነገሥታት አማካይነት ተመርጠው የተሾሙ ጸሓፍት የንጉሡ ነገሥታቱን የየዕለት ውሎ እየመዘገቡ የሚተርኩበት ጽሑፍ ነው።
127 ተክለ ጻድቅ፤ ከዐፄ ልብነ ድንግል እስከ ዐፄ ቴዎድሮስ፤ 19።
128 “ጽርሐ እርያም” በእርያም ያለ የብርሃን አዳራሽ። የእግዚአብሔር መገኘት በሙላት የሚገኝበትና የመለኮታዊ ግዛት መንግሥቱ ማክከል እንደ ኾነ የሚታመንበት የሰማየ ሰማያት ክብብ እንደ ማለት ነው።
129 “መካነ ጎሩያን” ማለት “የምርጦች ቦታ” እንደ ማለት ነው።

ትክክለኛ መልኩን ማየት የተሳነው ሰው ከመፍትሔውም ሩቅ ነው። እድፋን ከዐይኑ የማውጣት ዕድሉ ይቀጫል። ለእንደዚህ ዐይነት ሰው ምሕረትና ፈውስ እንደ በረሐ ሚራዥናት፤ ሲቀርቧት የምትርቅ። እንግሊዛዊው ጸሐፊና ጎረቤቱ ዊሊያም ሐዝሊት፤ “ግብዝነት ስርዐት አልባ (ይቅርታ የሌለው) ንጢአት ነው፤ የግብዝነት ንብሐቸው ራሱ እንኳ፤ በግብዝነት የተሞላ ነው”¹³⁰ የሚለው ለዚህ ሳይኾን አይቀርም።

በመጀመሪያ፤ ትክክለኛ ማንነትን ያለማየት ችግር ራስን ካለመቀበል ይመነጫል። ራሱን ለመቀበል የተቸገረ ሰው፤ በፕላስቲክ ቀዶ ሕክምና ገጽታውን ለዋውጦ፤ ዐዲስ ሰብእና ለመሳሰሉ ይጥራል። በዚህ ዐይነት ሕመም በተያዘን ጊዜ ገጻችንን በማየት ጉድፋችንን ለማንሣት ከመጣጣር ይልቅ፤ ሰርዘንና ደልዘን ለመደባበቅ ጀንበር ትጠልቅብናለች። ስለዚህ፤ በ“እጆ ሥራ” ገጽታ ግንባታ ላይ ባለና በሌላ ጎይላችን አንጠመዳለን።

ሀገራችን የፎቶ ቤት የሚሰፋፋባት ብቻ ሳትኾን፤ ወደር የሌለው የፎቶ ቤት ንጽሕና የሚታይባት ነች። “የምንበላው ሥጋ፤ በባሕር ዛፍ አጣና ላይ ተሰትሮ፤ የታወቁ በራሪ አካላት ሲንጠራወዙበት በሚውሉበት ሀገር፤ ፎቶ ቤት እንዲህ ያማረበት ለምን ይኾን?” ያስብላል። መልሱ ቀላል ነው፤ የፎቶ ምስላችንን የምር እንወዳለን። የበለጠ የምንወደው የፎቶ ግራፍ ዐይነት ደግሞ በእጅ-ሥራ ልቅልቅ የተከሸነውንና “ውበት” የበዘበትን ነው። (ይህን ስናገር ሥነ ውበትና የጥበብ ሥራን የናቅሁ ያህል እንዳይቁጠርብኝ ዐደራ አላለሁ።)

በቅርብ የማውቀው ሰው በሚሠራበት ፎቶ ቤት የምመለከተው አንድ ትንግርት አለ። በ“አዶቤ ፎቶ ሾፕ”¹³¹ ቀዶ ጥገና የተካሄደላቸው ዐዳዲስ ፍጡራን ስፍር ቊጥር የላቸውም። በገጻቸው ላይ የሚገኝ የትኛውንም ዐይነት ሻካራና ሽንተረር ባለምያው በቴክኖሎጂ ችሎታ እየታገዘ ከምስላቸው ላይ ልቅም አድርጎ ያነሣላቸዋል። በእነርሱ ቋንቋ “ይጠርጋቸዋል”። እንዳንዶቹ እንዲያውም “በደንብ አልተጠረግሁም” ብለው

¹³⁰ William Hazlitt and Geoffrey Keynes, *Selected Essays of William Hazlitt 1778 to 1830* (Whitefish, MT: Kessinger Publisher, 2004) 220.
¹³¹ ዘመናዊ የፎቶ ግራፍ ባለሙያዎች ምስሎችን የሚያቀነባብሩበት የኮምፒውተር ሰፎትዌር ነው።

ቅሬታቸውን ሲያቀርቡ መስማት የተለመደ ነው። የፊት ስርጉዳቸው ተሞልቶ፤ ነጠብጣባቸው ተወልወሎ፤ የቅንድባቸው ቅርፅ ሳይቀር በንድፍ ተለዋውጦ፤ እንዲሁም፤ ባልዋሉበት ቀዩ እንደ ነበሩ አስመስሎ “ሲሠራቸው” ምስጋናቸውን በእጅጉ ያሻገጉደጉዳሉ። “እጆ ሥራ ራሳቸውንም” በየበርሳቸው ይዘው ይዘራሉ። እንደንዶች ይህንኑ እያሠራጩ “ውሃ አጣጫቸውን” ያፈላልጋሉ። ታዲያ ከዚህ የበለጠ ራስን የመሸንገል ምስክር አለ?

ሌላው ማንነታችንን ያለመቀበላችን መገለጫ ያልሠራነውን ውጤት በመጠበቃችን ውስጥ አድፍጧል። ካልዘራንበት ለማጨድና ካልበተንበት ለመሰብሰብ እንጥራለን። በየትምህርት ተቋሙ “ግሬድ ሲወጣ” ተመልከቱ። ተማሪው መምህሩን ሲያበሻቅጥ ታገኙታላችሁ። ‘ኤ’ ያገኙ እንደኾን፤ “‘ኤ’ አመጣሁ” በማለት ይሸልላሉ። ነገር ግን፤ “መምህሩ ‘ሲ’ ሰጠኝ” ይላሉ። ጥረት ያልታከለበት አቋራጭ ዝና ይናፍቀናል። ቶሎ መታወቅ ያጓጓናል። አንዳንድ ደፋርና ጨካኝ ነጋዴዎች ቀያቴ ዐፈር (ሽክላ) ከከተው በማረቁ በርበሬ ስም እንዳበሉን እያወቅንባቸው፤ የልዩ ባልትና ባለቤትነታቸውን እንድናውጅ መጠበቃቸው እያበሳጭምን?

የትምህርት ወግና ማዕርጉ ዕውቀትን በመገብየት፤ ተገቢ ሥልጠና በማግኘት፤ ከሂሎትን በማሳደግና የአስተሳሰብ ለውጥ በማምጣት የሚገለጥ እንጂ የምስክር ወረቀት በመሰብሰብ የሚገኝ ሽቀጥ አይደለም። በዘመናችን እየተመለከትን ያለው “የወረቀት” ሽሚያ ግን፤ ግርም የሚያሰኝና የሚያሳዝን ነው። ለጥቂት ወራት በዘመቻ በኢንተርኔት ላይ ውር ውር ብለው በሸመቱት “ወረቀት” ምክንያት “ዶክተሮች” መኾናቸውን በማሳወጅ፤ ቤተ እምነቶቻቸው እንዲቀበሉአቸው የሚወተውቱ ሰዎች የመበራከታቸው ወቀሣ እየተዘወተረ መጥቷል። በመሸጠ ዲፕሎማ፤ የትምህርት ጥራትና የሥልጠና መመዘኛ ነገር “ዕርሙ የወጣለት” መስሏል። የዲፕሎማ ልክፍት (The Diploma Syndrome) የሚባለው ወረርሽኝ ከፉኛ እያዋከበን ሳይኾን አይቀርም። ዕውቀት በትምህርት ስም እንዲከሰም ሲፈረድበት ምንኛ ያስከፋል! ውጪውን ብቻ የማስተካከል ጣጣ ብዙ ነው። “ምን ያድርጉ ብለህ ነው? እኛ ሀገር ውሻ እንኳ ሊነከስህ የሚሞክረው ልብስህን አይቶ ነው” ያለኝን ሰው ዘነጋሁት።

እውነት እንነጋገር ከተባለ ከውዳሴ ከንቱ ይልቅ እውነቱ ይሻለናል። በጥንታዊው የኢትዮጵያ ማኅበረ ሰብ መካከል የነበሩ የሀገር መሪዎች “እረኛ ምን አለ?” ብለው ይጨነቁ እንደ ነበር ይነገራል። በእልፍኛቸው ዙሪያ የሚጋፋው ግብረ በላ አምጋግሶ ወደ ቤቱ የመሄዱ ጣጣ ገብቷቸው ነበር ማለት ነው። እረኛስ? እረኛማ ከቤት ሲወራ የሰማውን ይዞ አረሀ ላረሀ ሲዘፍነው ይውላል። እንደ ተባለው፤ በዙሪያችን የከበበን ሁሉ እውነተኛ ማንነታችንን አይነግረንም። በጓዳው በሐሜት “የሚዘለዝለን” እኛን ሲያገኝ በውዳሴ ያንበሽብሽናል። ሊነግረን ከቻለም፤ ቀን ጠብቆ፤ መውደቃችንን የተመለከተ ጊዜ ነው።

በታሪክ እንዳነበብነውና እንደሰማነው ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኀይለ ሥላሴ ባለፉና ባገደሙበት ሕዝቡ ለጥ ብሎ መሬት በመሳም አክብሮቱንና መገዛቱን ይገልጥ ነበር። ሰማቸው ሲነሣ ሊባል የተገባው፤ “ንጉሥ ሆይ፤ ሺህ ዓመት ይንገሡ” ነው? ወይስ “ዘላለም ይንገሡ?” በሚል ከርከር አጧጡፈው ዙፋን ችሎት ከደረሱ ደጅ ጠኝዎች የኋለኛው ተሸልም ተመልሷል የሚል አፈ ታሪክም አለ። ብቻ፤ ንጉሡ ለመለኮት የቀረቡ ተደርገው ይታዩ እንደነበረ ይታወቃል። ከፋ ቀን በመጣባቸው ጊዜ የታየው ግን የተገላበጠኹ ነበር። ፕሮፌሰር ባሕሩ ዘውዴ ይህን አስመልክተው እንደ ጻፉት፤

መስከረም 2፤ 1967 ጠዋት፤ የደርግ ተወካዮች ብሔራዊ ቤተ መንግሥት በመሄድ፤ ንጉሠ ነገሥቱን ከዙፋን እንዲወር[ዱ] መወሰኑን አርድተው ወደተሰናዳ[ላቸው] ሥፍራ እንዲሄዱ[ዱ] ጋበ[ዟቸው]። የውርደ[ታቸውን] ልክ ለማሳየት ይሁን ወይ ከሕዝብ ቀላጣ ለመሰወር እንደሆነ አይታወቅም፤ በቮልስ ዋገን መኪና አካንፈው የደርግ መካነ ልደት ወደቸነው አራተኛ ክፍለ ጦር ወሰዱ[አቸው]።¹³²

በዚህ ከዙፋን ወደ መጋዘን፤ ከቤተ መንግሥት ወደ አስር ቤት፤ መወሰድ ወቅት ንጉሡ ከውብ ሠረገላ ወርደው ወደ ቮልስ ዋገን ገቡ። በርካታ የዐዲስ አበባ ነዋሪም በመንገድ ዳር ቆሞ እጁን እያወራጨ ሲርገፈገፍ ያስተዋሉት ንጉሥ፤ ለወሳጆቻቸው፤ “ሕዝቡ ንጉሡን አትንኩ ብሎ እየተቃወማቸው ነው” ቢሉ፤ ከወታደሮቹ አንደኛው፤ ጉዳቸውን እንዲሰሙ፤ መስተዋቱን ዝቅ አደረገው። በወታደሮቹ ተደራጅቶ የመጣ

¹³² ባሕሩ ዘውዴ፤ የኢትዮጵያ ታሪክ ከ1847 እስከ 1983 (ዐዲስ አበባ፡ ዐዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ፕሬስ፤ 1999 ዓ.ም.) 246።

ይሁን በራሱ ተሣሽነት የወጣ ባይታወቅም፤ ሕዝቡስ “ሌባ፤ ሌባ ...” እያለ ኖሯል የሚወራጩው።

ትክክለኛ ነገር ራሱ ይናገራል። ተግባራችን ከቃላችን ይበልጥ ጮኾ መመስከሩ አይቀርም። ፋይዳ ያለው ሥራ በመከወን ለመኖር ዛሬ መትጋት የተሻለ ነው። ታዋቂው ሰባኪ ቢሊ ሰንደይ፤ “አይቀሬው የመጨረሻ ጥሪ በመጣ ጊዜ፤ በሐውልትህ ላይ ከሚሰፍርልህ የመቃብር ጽሑፍ ወይም በጋዜጣ ላይ ከሚወጣልህ ዜና ዕረፍት የተሻለ ነገር ከኋላህ ትተህ ለማለፍ በሚያስችል መንገድ ዛሬን ኑረው” በማለት የተናገረው ለዚህ ነው።

ከገጻችን ሸሽተን በፎርጅድ ለመኖር የሚያስገድ ሌላ ጣጣም አለብን፤ ይሉኝታ። ይህ ነገራችን ከፋ ባይኾንም፤ መግባት በሌለበት ሁሉ እየገባ ስለሚከተለን፤ ለግብዞች መበራከት ያለው አስተዋፅኦ ከፍተኛ ይመስለኛል። በየመድረኩ ላይ ባስተላለፈው መልእክት ሰሚዎቹን ከማነጽ ይልቅ ለአንቅልፍ የዳረገ ሰባኪ፤ ወይ የለየለት ስሕተት ያስተላለፈውን ሰው “ሦስት ጊዜ እንባርክዋለን”። “ያለህን ያብዛልህ” እንለዋለን። እርሱም ያንኑ “እፍዝ አደንግዙን” ዕጥፍ በዕጥፍ እያባዛ ይቀጥላል። ደፍሮ ፊት ለፊት የሚነግረውም የለምና በተጠየቀ ወቅት “ታላቅና ልዩ ጊዜ” ከጉባኤው ጋር እንዳሳለፈ እየመሰከረ ራሱን ሲያፈዝ ይኖራል።

ትክክለኛ ግብዝ ማለት መታለሉንና መጭበርበሩን መገንዘብ ያቆመ ማለት ነው፤ ይልቅሁንም፤ ከልቡ እየዋሸ የሚገኝ ሰው ነው። በአንዳንድ የሕክምና ተቋማት ስንሄድ የሚገጥመን አንድ አስገራሚ ነገር አለ። በመንግሥት ጤና ተቋም ውስጥ በሥራ ገበታው ላይ ሲያለምጥና ታካሚውን ሲገላምጥ ዐልፎ ተርፎም ሕመምተኞችን ሲያመናጭቅና ሲያጉላላ የተመለከታችሁት ሰውዬ፤ በግል ሕክምና ቤቱ ግን የመልእክ ዝርያ ያለውና ከሸሚዙ ሥር ከንፋ የተሸፈነ መልእክ መስሎ ታገኙታላችሁ። እነዚህ ሰዎች ይህን ዐይነት መገለባበጥ እንዴት እንደሚችሉበት ማሰቡ በራሱ ራስ ያዞራል።

የገጽታ ግንባታ አባዜ ከፋ ነው። በኢትዮጵያዊነቱ እኩራሊሁ ባልላችሁም (ከራት ገራገር ትዕቢት ይመስለኛልና ነው)፤ ኢትዮጵያዊ ኾኜ በመፈጠሪ እደሰታለሁ፤

እግዚአብሔርንም አከብራለሁ (ሐዋ. 17፥26-27)። ለምን ደስ አልሰኝኝ፤ ለምንስ እግዚአብሔርን አልባርክ? ደስ አሰኛለሁ፤ አምላኬንም አመሰግናለሁ እንጂ። የኾንሁትን የኾንሁት፤ እንደ ፈቃዱ ምክር ሁሉን ከሚሠራ ከልዑል እግዚአብሔር መግቦት የተነሣ አይደለምን?

ነገር ግን፤ ከልጅነቴ ጀምሮ፤ ስለዚች የምወዳት ሀገር ሲነገረኝ የነበረው ሁሉ “እንደ ወረደ” አይደለም፤ የተቀባባውን “እውነት” ብቻ ነው። ይህን ለምን አላለሁ? ይህን የምለው፤ የሰማሁትና በገሀድ ያየሁት ነገር ስላልተጣጣመልኝ ነው። “የለምለሚቷ ኢትዮጵያ” ትርክት፤ ሌላውን ዓለም በምድጃ ላይ ተጥዶ የተረሳ ቁጣ አስመስሎብኝ ነበር። ዐርበኛነት እኛ የፈጠርነው ዐዲስ ዐይነት ግኝት መስሎ ተሥሎልናል። የቅርሶችዋ ብርቅነትና የታሪኳ ጥንትነት ሁሉን በቅናት እንዲንጨረጨር ያደረገ ያህል ተኳሽቶ ይነገረናል። በጣም የተጋነነች ኢትዮጵያን ስለምናስብ፤ እኛ በእውን የማናውቃት፤ በግልብ የምናብ ሐሳብ ውስጥ ተሰንቅራ የቀረችና የኾነች የሀገር ልብስ የተጎናጸፈች ሴትዮ ሁሉ ትመስለኛለች።

እንዲሁ ሀገረ-ገነት ነች ይለናል፤ ሌላው ከእስራኤል በላይ የተመረጠች ብርቅዬ ምድርና የመለኮት ሀገረ-መንግሥት ስለመኾኗ ያወጋልናል።¹³³ አንዳንዱ ታሪክን እያሳበጠና እያዛባ ሊያንቀባርረን ይጥራል። ሌላኛው በምኞት የሰከረ ጉበዝ ደግሞ፤ “መጽሐፍ ቅዱሳዊ ማስረጃ አለኝ” ብሎ በራሱ እየማለና ብርቅነቷን ባሻው መንገድ እያቀረበ ያስተነትንልኛል። ዘመናዊው ነቢይ በፈንታው፤ በሚመጡት ዓመታት ኢትዮጵያን ሊያጥለቀልቃት በደጃችን ስለደረሰው የበረከት ክምር እየዘረዘረ ያስገመገሙናል (ባትበላውም፤ ታየዋለህ ብላችሁ እንዳትሣለቁብኝ እንጂ)።

ምን ያልተባለና የማይባል አለ? ባሰላለፋችን “ጭራነት” የሚሰማንን ትንሽ ቅርታ ሊያስታግሥልን የቋመጠ አንድ የነሸጠው ሰባኪ፤ “በቅርቡ፤ እግዚአብሔር የዓለም

¹³³ ይህን ለመረዳት የፈለገ የነቡረአድ ኤርምያስ ከበደ ወልደ ኢየሱስን መጻሕፍት ይመልከት። የተወሰኑትን ለመጥቀስ ያህል፤ ኢትዮጵያዊው በማንነቱ ፍሊጽ ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት (ሦስት ቅጽ ተከታታይ መጻሕፍት)፤ ኢትዮጵያ የዓለሙ መፋረቻ፤ (ዐዲስ አበባ፡- የእግዚአብሔር መንግሥት አገልግሎት፤ 1996-1998)። *Ethiopia the Classic Case: A Biblical Nation...* (Washington: Kingdom of God Service, 1997)

አገሮችን በሙሉ ‘ቀኝ ኋላ ዙፋ’ ብሎ አሰላለፋቸውን ይገለባብጣል” እያለ ሕዝብ ሲያዘልል ሰምቼዋለሁ። “እግዚአብሔር ለምንና እንዴት ይህን ይላል?” በማለት ጥያቄ መሰንዘር ይፈቀዳል? “ለእግዚአብሔር የሚሳነው የለም” እንዳትሉን ብቻ! እንደ ማንኛውም ሕዝብ የሰው ዘር ብቻ መኾናችንን አጽንዖት ሰጥተን ሕዝቡን ያስተማርነው አልመስል ብሏል። ይልቁኑ፤ በምናብ በሣልነው ትረካ ተሸነጋግለናል። ጥያቄ አለኝ፤ ሀገረ ኢትዮጵያ፤ ተነጥላ፤ “የቃል ኪዳን ሀገር” ልትኾን የቻለችበት ልዩ ምስጢራዊ ንግርት ምንድነው? የየትኛው ቅዱስ መጽሐፍ መገለጥ ነው ይህን ምኞት የሚደግፈው? በመስቀሉ ተመርቆ ከተከፈተው ዐዲሱ ኪዳን በቀርስ ምን ዘላለማዊ ኪዳን አለ?

ለምን ትከከለኛዋን ኢትዮጵያ አትነግሩንም? እንደ ማንኛውም የሰው ዘር ኢየሱስ የሚያስፈልገን “ንጢላተኞች የኾንን አሕዛብ” (ገላ. 2፥15) መኾናችንን ለምን አታሳዩንም? “ለተሰፋውም ቃል ኪዳን እንግዶች ሆናችሁ በዚህም ዓለም ተሰፋን አጥታችሁ ከእግዚአብሔርም ተለይታችሁ ያለ ክርስቶስ ነበራችሁ” (ኤፌ. 2፥12) የሚለው ቅዱስ ቃል እኛን አይመለከትም? በክርስቶስ ኢየሱስ ከመታመን በቀር ከእግዚአብሔር መንግሥት ተለይተን የጠፋን ከንቱዎች አይደለንምን? እንጀራን የምንሰብከው ወንጌልን ሠውተን መኾኑ እንዴት ልብ የሚሰብር ነገር ነው!

ኢትዮጵያና ሚዲዮጵያ¹³⁴ እንዴት እንደማይደራረሱ በተለያዩ ጊዜና መንገድ ሲነገር ቈይቷልና አልነካካውም። ኑሮአችን ከሚነግረን በላይ ስለኛ የምታውሩልን ሕልም እንዲህ የገነነው እንዴት ብትገምቱን ነው? መቼም ሌሎቹ፤ ጥቅር ፕሮፓጋንዳ ዕጣ ፈንታቸው ኾኗልና፤ አንዳቸው እያጋነኑና እያጠለቩ ቢኖሩ እያስገርመኝም። ንቆ መተው ይቻላልና። ነገር ግን አንድ ሰባኪ በመድረክ ላይ ቆሞ፤ “እኛ ኢትዮጵያውያን መልካችን እንኳን ከሌሎች የተለየ ውብ ነው”¹³⁵ እያለ እንዴት ይገደራል? ነውር አይደለም ወይ!?

¹³⁴ የኢትዮጵያ ብዙኀን መገናኛን በደፈናው ጠቅለል አድርጎ ለመጥራት የተጠቀምኩበት ነው።
¹³⁵ ይህ አባባል፤ አንድ ሰባኪ በካምቦሎጆ (ስታዲየም) ለሰበሰባቸው ሰዎች ሲናገር የተደመጠ ነው።

በየዘመኑ ቅዱስ ለተባለው ሁሉ ገድል፤ መልክና ውዳሴ በመጻፍ ሰነፍ አልነበርንም። በነዚህ ድርሳናት ውስጥ የምናገኛቸው ሰዎች ግን እውነተኛ ማንነታቸው ሳይሸራረፍ አልቀረበልንም። የተቀባዊው ገጽቸው ደማቅነት ዐይን ያጥበረብራል። ከከሸች ጋር የተቀየመውን የተጋድሏቸውን ጽዋ መገንጨትም ያጥለውላል። ያልተበረዘውን ገቢሮት (fact) ሁሉ አናገኘውምና፤ ልናምነው የሚገባን እውነታቸው ሳይቀር በፈጠራ ግባሶ ውስጥ ተውጦ ቀርቷል። የተሻለ ገላጠው ለማየት የሚሞክሩ ቢገኙ እንኳ፤ በጠራራ ፀሐይ ግንባራቸውን በቡጢ የሚነድል አትንኩኝ ባይ “ተቈርቋሪ” ይጋፈጠዋል፤ ወይም አንድ ክፉ ስም ይለጠፍበታል። ከፎርጅዱ እውነተኛው ይሻል ነበር፤ ቢገባን።

እውነትን ለማፈንና ለማድበስበስ የሚዳርገው ሌላ ምክንያት ደግሞ መንታ ደንብ (Double Standard) መከተል ነው። እንዳንዶቻችን አንድ ስሕተት የተፈጸመው “እንደኛው ባሉ ጥሩ ሰዎች” ከኾነ ስሕተት አይደለም ብለን የምናምን ይመስላል። ሌሎች አድርገውት ሰናይ ያወገዝነውን ኅጢአትና ወንጀል፤ እኛ ወይም የእኛዎቹ ባደረግነው (ባደረጉት) ጊዜ ሰብብ፤ አሰባብ እንደረድርለታለን። ለጉልበተኞችና ጥቅመኞች፤ ወንጀል ማለት፤ “ሌሎች” ይሠሩታል ብለው በ“ሕገ ወጥነት” የፈረጁት በደል መፈጸሙ ብቻ ነው። የእነዚህ ሰዎች አስተሳሰብ መነሻ የእውነት አይለወጥነት አይደለም፤ ቡድናዊ ጥቅመኛነት ነው። መርሕ ሲጣሰና ምግባር ሲበላሽ የሚፈጠርን ስሕተት ማንም ያድርገው ማን መነቀፍ እንዳለበት አይቀበሉም። “የኛ ሰው” ያሉት አጥፍቶ ቢገኝም፤ ሸፋፍነው በማለፍ ያድበሰብሱለታል፤ ከእነርሱ የሃይማኖት፤ የጎሳ፤ የፖለቲካ፤ የቤተ ሰብ ወዘተ. ቡድን ውጭ በደል እስካልተፈጸመ ድረስ ስሕተትን ሲያወግዙ አይታዩም። ሌሎች በፈጸሙት ጊዜ ግን ስሕተቱን “ከፍተኛ ወንጀል” አድርገው ይቆጥሩታል። እነርሱ እያደቀቁህ ዐጥንትህን ሲቆረጥሙ ሕግን ማስከበር አምነትን ማስጠበቅ ይሉታል። አንተ ስትናገር እንኳ ቃል ስተህ ከኾነ፤ እንደ ጠላት ትቆጠራለህ፤ የለየለት መናፍቅ ተደርገህ ትሰደዳለህ፤ ከወንጀለኞች እንደ ቀንደኛው ትፈረጃለህ።

አንድ ፈሪሳዊ ሲናገር “በዓለማችን ብዙም ጸድቅ የለም። አንድ ጥሩ ሰው ያለ እንደ ኾነ አርሱ እኔ ነኝ፤ ምናልባት ሁለተኛ የሚኖር ከኾነ አርሱ ወንዱ ልጄ ነው” ይላል። ይህ ሁሉ የትምክሕት ግግር ግን የጽድቁ ፀሐይ በርቶ በሰዎች መካከል ሲመለለስ

መቅለጥ ጀመረ። “እናንተ ግብዝ ጸፎችና ፈሪሳውያን” የሚለው መለኮታዊ ተግሣጽ በመካከላቸው አስተጋባ (ማቴ. 23)። እንዴት እንደ ደነበሩ ለማወቅ፤ በኢየሱስ ላይ የወሰዱትን ርምጃ ማጤን ብቻ ይበቃል። በሐሰት ከሰሰው፤ ሰቅለው ገደሉት። ግን ሞቶ አልቀረምና ትምህርቱ በእልፍ አላላፋት ልብ እንዳንጸባረቅ አለ።

ሌላው ትክክለኛውን ራሳችንን ከመኾን የሚያወጣን በሽታ የመንጋ ሲጓድም ብዬ የምጠራው ነው። ብዙዎች ካጨበጩበት ሃገር ጋር የመለጠፍ አዝማሚያ አለ። በዚህ ህመም የተለከፈ ሰው ሽንገው ሲያነጥስ ከተመለከተ እስቲነሰረው ያስለዋል። ለሆሳዕና ዝማሬ ሲወጣ ሕዝብ ተከትሎ ነው። ዘንባባ ዘንጥፎ ልብሱን እያነጠፈ ከንዱና ወገቡ እስቲላሽቅ ሲያሸበሽብ ታዩታላችሁ። የሚያሳዝነው ግን በሳምንቱ መስቀል አሰጠርቦ ከመጣው መንጋ ጋር እንጠጥ ብሎ መሰለፉን ሰናሱብ ነው። ኪርጋርድ እንደሚያምነው፤ መንጋ፤ አንድ ግለ ሰብ ለውስጣዊ ፍላጎት ጠንካራ ስሜትና ኅላፊነት የሚሰማውን እውነተኛ ጥረቱን ትቶ የሚሄድበት መደበቂያ ቦታ ነው። ሰዎች ከግለ ሰባዊ የኅላፊነት ስሜታቸው አፎይታ በማግኘት፤ ብቻቸውን ሊያደርጉት የማይፈልጉትን ጥፋት ለመፈጸም የሚገፋፉበት የፍርሀት መሽግጫ ጎሬያቸው ከበበ-መንጋ ነው።

አንድ ሰው ተተክሶበት ሲገደል፤ ተኳሹ አንድ ግለ ሰብ ብቻ አይደለም። መእት ሰው ዐብሮ ይተክሳል። ልዑል ካየሰ ማሪየስ በተያዘ ጊዜ አንድም ወታደር ሊነካው አልደፈረም ነበር። ነገር ግን፤ የወታደሮች መንጋ በተሰበሰበ ጊዜ ማንም አላመነታም፤ ሁሉም ተረባረቡበት።¹³⁶

ስለምን እንደተከማቹ ሳያውቁ በድብልቅልቁ መካከል ገብተው ወዲያ ወዲህ እያሉ በመጫጫኸ “እርጤምስ ታላቅ ነች” (ሐዋ. 19፡28፡34) ከሚሉት ጋር ተሰልፈው የሚደነፉ ሰዎች ሞልተዋል። በየሃይማኖት ቤቱ በደም ፍላት እየተገፋ በሌላው ላይ ጥፋት የሚጋብዘው ሰው ምን ነኩቶት ነው? የመንጋ ወላፊን ማስተዋሉን ሞሽልቆት አይደለምን? ለማንኛውም “ሰፊው ሕዝብ” የውሃውን ጥልቀት በሁለት እግሮችህ ወደምትለካበት የሞኝነት ጥግ ሊሰብህ ይችላል።

¹³⁶ Soren Kierkegaard, *Purity of Heart: Is to Will One Thing* (New York: Harper & Brothers, 1956) 18-19.

ኪርጋርድ እንዲህ ሲል ይቀጥላል፡-

ከሁሉ የበለጠውን ተመልከቱ። ስለ ክርስቶስ ዐስቡ። ደግሞ መላውን የሰው ልጅ ዘር፣ እስከ ዛሬ የተወለደውንና ገና ወደፊት ሊወለድ የሚችለውን ሰው፣ ከግምት አስገቡ። እንግዲህ፣ አንድ ሰው በግሉ፣ ክርስቶስ ተይዞ ለብቻው በቆመበት ቦታ በመጠጋት ምራቁን ይተፋበት እንደ ኾነ ገምቱ። ይተፋበታልን? [በፍጹም!] ይህን መሳይ ድርጊት ለመፈጸም በቂ ጽንዕትና ብርታት የነበረው ሰው በታሪክ አልተወለደም፤ ወደፊትም አይወለድም። ነገር ግን እውነቱ ይህ ነው፤ እያንዳንዱ ግለሰብ መንጋ ሲፈጥርና በሕዝብነት መጋረጃ ሲከለል ይህን መሰሉን ድርጊት ለማከናወን ብርታትን ይቀዳጃል። ዋ! ይህ ምንኛ ዘግኖኝ ሐሰተኛነት ነው።¹³⁷

ግብዝነት በካይ ዝፍት ነው። ከአንድ ሰው ይጀምርና ማኅበረ ሰብን ይመርዛል። እንደ እርሾ፣ ሌላውን ማበላሸቱ አይቀርም። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለደቀ መዛሙርቱ፣ “አስቀድማችሁ ከፈሪሳውያን እርሾ ተጠበቁ፤ እርሱም ግብዝነት ነው” (ሉቃ. 12፡1) በማለት አበክሮ አስጠንቅቋቸዋል፤ ለትውልድ የሚያስብ ይህን ምክር አይዘነጋም። ምኞትና ተግባራችን (ማኅበረ ሰባዊ ሰንሰለቱን በማበጀት ሂደት ውስጥ) በትውልድ ጥልፍል፤ ላይ የሚያስከትለውን ውጤት አጠነን ከጥፋታችን ባንታረም አሳዛኝ ፍሬ እናጭዳለን፤ ልጆቻችን የእኛን አኗኗር ሲከልሱት ዕጥፍ በዕጥፍ ነው። አንተ የሄድከበትን አንድ የጉዞ መሥመር ልጅህ ዙሩን በማክረር ስድስት ጊዜ ቢከንፍበት አትደነቅ። ያሳየኸውን ነው እያባዛ የሚከውነው።

ማስመሰልን ከሕይወታችን የቀዱ ልጆቻችን በውሸት ኖረው በከንቱ እንዲሞቱ እንደ ፈረድንባቸው ማስተዋል አስፈላጊ ነው። ለልጆቻችን የምንተውላቸው መልካም ውርስ ምን ይኾን? መጥፎውስ ቅርስ የትኛው ነው? ስመ ጥሩው መጋቢ ሐዲስ¹³⁸ ዲ. ኤ. ካርሰን “ለልጆች ትተንላቸው የምናልፈውና እጅግ በጣም የማይረባ ከንቱ

¹³⁷ Kierkegaard, *Purity of Heart*, 18-19.
¹³⁸ “መጋቢ ሐዲስ” የሚለውን ሀገረኛ ሐሳብ የተጠቀሙት፣ አንድ ሰው ትምህርታዊ ሥልጠናው በቅዱሳን መጻሕፍት ንባብና ትርጓሜ ላይ ኾኖ በተለይም ዐዲስ ኪዳን ላይ በሚያደርገው ጥናትና ምርምር እንዲሁም ዕውቀት በሚኖረው ሊቅነት ደረጃ የሚሰጥ ስለኾነ ነው። የጠቀስኩት ሰውም፣ ታዋቂ የዐዲስ ኪዳን ምሁር (New Testament scholar) መኾኑ ይታወቃል።

ቅርስ አለ። እርሱም፡- ሥር የሰደደ ልታይ ልታይ ባይነት የተጠናወተው አስመሳይ መንፈሳዊነትና የወረደ ተግባራዊ (ሐቀኛ) ሕይወት ነው።¹³⁹ ሲል ጽፏል።

ሌሎች ሲያደርጉት የምንጸየፈውን መልሰን ካደረግነው አርአያዊ ዋቢነት መቅኒው እንደ ፈሰሰ ዐጥንት ደርቆ መቅረቱ ነው። የተናገረውን የማይኖር ሰው የሕይወትን በር የሚዘጋ ዕንቅፋት እንደሚኾን ታላቁ መምህር ተናግሯል (ማቴ. 23፡13)። አስመሳይነት የማሰናከያ ወጥመድ ነው። ሰዎች ከምናወራው ይልቅ ተግባራችን ይበልጥ ይማርካቸዋል። ሰው ኑሮውን ሲመሰክር ያምርበታል፤ ከሕይወት ባሕር የተቀዳ ነገር አይሰነፍጥም፤ የምንጮኸለትን እምነት በኑሮ ካልገለጥነው ግን ሰዎች ይሸሹታል፤ ሊሰናከሉበትም ይችላሉ።

ይህን ለማሳየት አንድ ምሳሌ እንጥቀስ፤ በሰው ልጆች “እኩልነትና የነጻነት ተስፋዎች የተሞላ” ተብዬው የአሜሪካ ዲሞክራሲ በሚሰበከበት ሀገር፣ ጥቅር አሜሪካውያን በቀለምና በዘር ልዩነት ጣጣ አሳራቸውን ሲያዩ ኖረዋል። ከነዚህ ጥቅሮች መካከል የነበረው ማልኮም ኤክስ የተናገረውን ስናነብብ፤ አንድ ማኅበረ ሰብ የሚናገረውን ካልኖረው ምን ያህል ማሰናከያ እንደሚኾን ያሳየናል። በአሜሪካ “ከሁሉ የበለጠው ተናጻጁ ጥቅር ሰው”¹⁴⁰ እምነቱን በመተው የአሜሪካንን ዕሴቶች በሚሸነቅጡ ቃላት ወደ ማብጠልጠል መስፈንጠሩን ለተመለከተ ሰው፣ ማስመሰል ምን ያህል እንደሚያንገፈግፍ መረዳት አዳጋች አይኾንበትም። ማልኮም ኤክስ እንዲህ ነበር ያለው፡-

ይህን ስናገር ዲሞክራትም ሪፐብሊካንም ኾኜ አይደለም። እንደ አሜሪካዊ ሰውም አይደለም። የምናገረው የአሜሪካ ዲሞክራሲ ተብዬው ነገር ጉዳት ያደረሰበት ሰው ኾኜ ነው። እናንተም ኾናችሁ አኔ፤ ዲሞክራሲን አይተነው አናውቅም። ሁላችንም ያየነው ግብዝነትን ነው። ዛሬ፣ ዐይኖቻችንን ገልጠን አሜሪካንን በደንብ እትኩረን ካስተዋልናት፣ አሜሪካንን የምንመለከታት በአሜሪካዊነት ፍሬዎች በጠገበ ሰው ዐይን አይደለም። ይልቁንም አሜሪካዊነት ባደቀው ሰለባ (ጉዳተኛ ሰው) ዐይን ነው እንጂ። አንዳችም

¹³⁹ D.A. Carson, *A Call to Spiritual Reformation: Priorities from Paul and His Prayers* (Grand Rapids: Baker, 1992) 26.
¹⁴⁰ Malcolm X “The Angriest Blackman in America” የሚል ቅጽል ስም ተሰጥቶት ነበር።

የአሜሪካ ሕልም አይታየም። ልንመለከት የቻልነውና ተሞክሯችን ያጠገበን የአሜሪካን ቅዠት ብቻ ነው።¹⁴¹

ማልኮም ኤክስ በመደዴ ሃይማኖተኛና የእኩልነት ምሳሌ ነኝ በሚለው በዚያ ኅብረተሰብ እንዲህ ከተሰናከለ፤ እኛ ከርስቲያኖችማ በትክክል ካልኖርን ምን ያህል ሰዎችን እናሰናከል ይኾን? ጌታችን ኢየሱስ፤ “እንግዲህ በአንተ ያለው ብርሃን ጨለማ ከሆነ፤ ጨለማውሰ እንዴት ይበረታ!” (ማቴ. 6፡23) በማለት ያስጠነቀቀው ልብ ሊባል ይገባዋል።

እውነቱን ማን ይንገረን?

ጆን ካልቪን እውነተኛ ጥበብ “እግዚአብሔርንና ራሱን ማወቅ” ነው ይላል። በውድቀት ጠስ፤ በተከናወነው የኅጢአተኝነት ጥመትና በበደላችን ከምር ምን ያህል ከሕያው አምላክ ተለይተን የጠፋን እንደሆንን መረዳት አንድ ጉልሕ ዕውቀት ነው። በኅጢአትና በጠሱ ከተንኩታኩተው ከዚህ ጉስቋላ ማንነት በክርስቶስ ቤዝዎት በኩል የሚታደገን መሐሪው እግዚአብሔር ብቻ መኾኑን ማወቅም ሌላው ጥበብ ነው። የሰው ልጅ እግዚአብሔርን ያለማወቅ ብቻ ሳይኾን ስለ ራሱም ያለው ግንዛቤ በብዥታ ውስጥ የተደበሰበሰ ነው። ታዲያ ማንነታችንን ማን ይንገረን?

አንድም ኅሊናችን ይንገረን። ከሰዎች ፊት ለመሸሸግ የምንፈልገው ገጻችን ከኅሊናችን ሊደበቅ አይችልም፤ ልናመልጠው ከማንችለው ታዛቢያችን ጋር እንዘራለንና። እግዚአብሔር በሰው ተፈጥሮ ውስጥ ካኖረው የሰብአዊ ማንነት መግለጫዎች መካከል ኅሊና አንደኛው ነው፤ ኅሊና የሌላቸው እንስሳት ናቸው። በበጎና መጥፎ፤ በመልካምና ክፉ፤ በሠናይና እኩይ መካከል ለመለየት እንዲችል ሰው ኅሊናውን ይጠቀማል (1ቆሮ. 4፡4፤ 2ቆሮ. 5፡11)።

ኅሊና የግብረገብና የሥነ ምግባር መመዘኛ ነው። ስለዚህ ሰዎች ሕግ እንኳ ሳይኖራቸው ኅሊናቸው በተወሰነ ደረጃ ማንነታቸውን ሊገባራቸው ይችላል።

¹⁴¹ Richard Curtis Williams, *The Trilogy Called Tribes* (np: Upsouth Publishing Group, 2011) 53.

“እነርሱም ኅሊናቸው ሲመሰክርላቸው፤ ዐሳባቸውም አርስ በርሳቸው ሲካሰስ ወይም ሲያመካኝ በልባቸው የተጻፈውን የሕግ ሥራ ያሳያሉ” (ሮሜ 2፡14-15)። አንዲት ኅጢአተኝን ለማዋረድና ለመውገር ዐስበው “በምንዝር የተያዘችን ሴት” ከብበው አያዋከቡ ወደ ኢየሱስ ያመጧት ሰዎች የተዋረዱት፤ ጌታ የራሳቸውን ኅጢአተኝነት በኅሊናቸው ብርሃን ፊት ስላራቁተባቸው አንደነበር ተጽፏል (ዮሐ. 8፡1-8)። ትክክለኛ መልካቸውን አይተውና ዐንገታቸውን ደፍተው በጎፍረት ተመለሱ። ስለዚህ ከሁሉ አስቀድመን ለራሳችን ኅሊና ታማኝነትን በማሳየት ከግብዝነት በሽታ ለመሸሽ እንችላለን።

በርግጥ ኅሊና በዐመፃ ብዛት ደንድኖ ሊደነዝዝ፤ ሊበሳ ወይም ሊጠበስ ይችላል። በዚያን ጊዜም የሰው ኅሊና እንደ ተቃጠለ አምጥል ብርሃን አልባ ቀፎነቱን ይዞ ይቀራል። መጥፎ ትምህርት “ኅሊናቸው ቢጋለ ብረት የተጠበሰ ያህል ከደነዘዘባቸው ግብዝ ውሸተኞች” (1ጢሞ. 1፡2) ስለሚወጣ ከእውነት ይርቃሉ። ኅሊናቸው የተበላሸ ሰዎች ሕይወታቸው በመጥፎ ጠባያት፤ ምኞት፤ ስሜትና ልምምድ ይጥለቀላቃል። “እነርሱ ባለማወቃቸው ጠንቅ በልባቸውም ደንዳንነት ጠንቅ ልቡናቸው ጨለመ፤ ከእግዚአብሔርም ሕይወት ራቁ፤ ደንዝዘውም በመመኘት ርክሰትን ሁሉ ለማድረግ ራሳቸውን ወደ ሴሶችነት አሳልፈው ሰጡ” (ኤፌ. 4፡18-19) ተብሎ እንደተጻፈው። ኅሊናችን የዚህን ያህል ውድመት ካልደረሰበት በቀር ለእርሱ ብርሃን መገዛት ትልቅ መፍትሔ ነው።

ሌላው ደግሞ፤ ሰዎች እንደ መስተዋት ራሳችንን ሊያሳዩን ይችላሉ። አንዱ ሌላውን የሚያይ ብቻ ሳይኾን ጉድለቱን ማሳየት የሚችልበት ብርሃንም አለው። በሐሜት ሳይፍ ከመዘናጠል ርስ በርስ መተራረም ይቻላልና።

ለሕይወት የሚቀሰቅስ ዋነኛው ወቃሽ ግን መንፈስ ቅዱስ ነው። “እርሱም መጥቶ ስለ ኅጢአት ስለ ጽድቅም ስለ ፍርድም ዓለምን ይወቅሳል” (ዮሐ. 16፡8)። ይህ ልብን የሚነካ ዘለፋ የሚገኝበት የመንፈስ ቅዱስ ሥራ፤ ሰው ማንነቱንና ድካሙን ዐውቆ ወደ ክርስቶስ ጸጋና ሕይወት ወደሚገኝበት ንስሐ እንዲመጣ ያግዘዋል (ዘካ. 12፡3፤ ሐዋ. 2፡37፤ 16፡29-30፤ 1ቆሮ. 14፡24)። መወቀሥ፤ መገሠጽና መመለስ እውን

እንዲሁን መንፈስ ቅዱስ በሰው ሕይወት የሚሠራው በጸጋው ቃልና በእማኞች ውስጥም በማደሩ ነው።

ከእግዚአብሔር ጋር የቀረበ ኅብረት የሌላቸው ሰዎች እንኳ በሰብከተ ወንጌል ወቅት በሚሰሙት ቃል በኩል መንፈስ ቅዱስ ይወቅሳቸዋል (ዮሐ. 16፥8)። ይህን የሚያደርገውም ክርስቶስን በማወቅ መዳን የሚገኝበትን መንገድ እንዲመርጡ ነው። በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን የተለወጡ ምእመናን በመንፈስ ቅዱስ መወቀስ ከበደላቸው ንስሐ እንዲገቡ ይህን የተባረከ ዕድል ያገኛሉ። መንፈስ ቅዱስ ይህን የሚያደርግልን እግዚአብሔር ስለሚወደን ነው። የእግዚአብሔር ጥሪ በመንፈስ ቅዱስ መወቀስ ልባችንን የሚቀሰቀስ፣ በቃሉ የሚያነቃንና በክርስቶስ በኩል እውን የሚደረግልን ክቡር ሰጦታ ነው። ድካማችንን የበለጠ ባወቅን መጠን ርሱን የበለጠ እንፈልገዋለን። ሲንከሌይር ፈርጉሰን የተናገረው እዚህ መጠቀስ አለበት።

መንፈሳዊ ሕይወትን የምንኖረው በሁለት ዋልታዎች መካከል ነው፡- በጎጠኦቻችንና በእግዚአብሔር ጸጋ መካከል። የፊተኛውን ማወቅ የኋለኛውን እንድንሻ ያስገድደናል፤ የኋለኛው ተግባር ደግሞ የፊተኛውን እስኪፈነት እንድንገነዘብ አብርሆትን በመስጠት የበለጠ ጸጋ እንድንፈልግ ሰበብ ይኾናል ...ጎጠኦትን በሚመለከት ልባችን የሚደርስበት መወቀስ፣ ልባችን ተጨማሪ ጸጋን እንዲፈልግ ጸጋ ራሱ ልባችንን የሚያዘጋጅበት መንገድ ነው።¹⁴²

¹⁴² Sinclair B. Ferguson, "Theologian of the Spirit." *Tabletalk* Oct., 2004, 18.
~ 220 ~

“እውነትን ገዛ አትሸጣትም፤
ጥበብን ተግሳጽን ማስተዋልንም።”
—መጽሐፈ ምዕሌ 23፥23

ሕይወት ከንሸጥም

በዘመናዊው የኢትዮጵያ ሀገረ መንግሥት ታሪክና ፖለቲካዊ ተዋስኦ ውስጥ ሹነኛ ሰፈራን ስለ ወሰዱት ስለ ዳግማዊ ዐፄ ቴዎድሮስ ከሚነገሩት አባባሎች መካከል፤ “በሕልሙ ኖሮ በሕልሙ የሞተ ሰው ነበር” የሚለው ነገር ይገርመኛል። በእውነቱ፤ የዚህ አባባል መልእክት ጠንካራም ጠሊቅም ነው።

ቴዎድሮስ ሕልም ነበራቸው፤ እውን ሳያደርጉት እያለሙ ሳለ፤ በሕልማቸው ውስጥ እየታተሩ እያለ፤ በድንገት ሩጫቸው ተገታ ነው፤ ነገሩ። አባ ታጠቅ ካሳ ተግዳሮት የገጠመውን ሕልማቸውን እያስታመሙ በነበረበት ጊዜ ሕልም ያልነበራቸው ወይም የርሳቸው ሕልም ያልታያቸው፤ ሕልመኛውን ንጉሥ አምርረው ተቃወሙ፤ ዐድማ አስመቱባቸው፤ ራሳቸውም ዶለቱባቸው። መነኩሴ አልቀረ ገበሬ ተባብሮ አሠረ። የሰውዬውን ጉዞ በውጣ ወረድ ሞሉት። አቡን ገዝተ፤ ጭቃ ሹም ዛተ። ሕዝብ ግብር ነፍን ሲያደፍጥ፤ ሠራዊት ከያቅጣጫው ተበተነ። ይህን አስመልክተው ዶ/ር ባሕሩ ዘውዴ እንደ ጻፉት፤

...የንጉሡ የመጨረሻ ዓመታት በውስጥም ሆነ በውጭ ጽልመትን የተላበሱ ነበሩ። በውስጥ ግዛት ከግዛት ሳይለይ አጠቃላይ ዐመፅ ተነሣባቸው። በውጭም ቢሆን እርዳኝ ብለው እጃቸውን ከዘረጉላቸው አውሮጳውያን ያገኙት መልስ ዝምታ ወይም ንቀት ብቻ ነበር። ከጭንቀትና ከመከፋት የተነሣ ጭካኔን መፍትሔ አድርገው ያዙት። ጠላታቸውን ወዳጃቸውን መለየት አልቻሉም። ሁሉም ላይ የቀጣው መቅሰፍት እኩል ወረደባቸው። (በዚህ ጥቅስ ውስጥ በሦስተኛ መደብ ነጠላ ቀጥሮ “እሱ” የተገለጠውን ወደ “እሳቸው” የለወጥኩት እኔ ነኝ)¹⁴³

በጭካኔም በቀበጸ ተስፋም የተከበቡት ቴዎድሮስ ርምጃቸው ወግ አልነበረውም፤ የሚቃወሟቸው ወገኖቻቸው ብዙ ነበሩ። የንጉሡ ድካምና የጠላቶቻቸው ፍላጎት አልተገናኘም። እርሳቸው እንቢኝ ሲሉ እነርሱ ሣቁ፤ ንጉሡ ሲቃትቱ እነዚያ ደነሱ። ብዙዎች ሲሉ እንደ ሰማነው፤ “አሳበዷቸውና አረመኔ አደረጓቸው”። ከእንቅልፉ በድንገት ደንብሮ በመነሣቱ እንደሚዛብር ሰው ከፊታቸው ያገኙትን ሁሉ ያጭዱ ገቡ። ሀገር እየመሩ ብቻቸውን ቀሩ። በመጨረሻም ያንኑ ብቻቸውን ያገኙትን አልኸኛ ሕልመኛ፤ እስከ ወዲያኛው ላይነሣ፤ ከነሕልሙ አስተኙት።

የቴዎድሮስ ሕልም ከሰማይ ይሁን ከምድር ርግጠኛ አይደለሁም። ሹኖም ግን ለበርካታ ኢትዮጵያውያን እርቆ ዐሳቢዎች የነበራቸውንና ያላቸውን ህዩነት-ክብራዊ አርአያነት ማስተባበል አይቻለኝም። ውጥናቸው ከዳር ሳይደርስ በጅምር በመቅረቱ የሚቆጩ ሰዎች የቀጥራቸው ግምት ቀላል የሚባል አይደለም። ይህን መብከንከን ለማየት የፈለገ ማንም ሰው ከበርካታ የሥነ ጽሑፍ አብነቶች መካከል የባለቅኔውን “የቴዎድሮስ ስንብት ከመቅደላ” ማንበብ ይበቃዋል። እኔም ከዚህ የቅኔ አገመራ መካከል ሁለት ስንኞችን ብቻ መጥቀስ ይኖርብኝ ይመስለኛል — እነዚህ ስንኞች ልብን በሚያነኩር ቀጭንትና ጸጸት ተጠቅጥቀው አግኝቻቸዋለሁና፤ እናንብባቸው፡-

“ያለፈ ጥረታችንን፤ ሳስታምመው ትዝ ሲለኝ

ከሞከርነው ነገር ይልቅ፤ ያልሞከርነው ነው እሚቆጩኝ።”¹⁴⁴

¹⁴³ ባሕሩ ዘውዴ፣ *የኢትዮጵያ ታሪክ ከ1847 እስከ 1983* (ዐዲስ አበባ፡- ዐዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ፕሬስ፣ 1999 ዓ.ም.) 42።

¹⁴⁴ ጸጋዬ ገ/መድኅን፣ “የቴዎድሮስ ስንብት ከመቅደላ፤” *አሳት ወይ አበባ* (ዐዲስ አበባ፡ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት፣ 1999) 214።

ሕልም ሲከሰም ቀጭንት እንደ አግር አሳት ያንገበግባል፤ እየዋለ እያደር ጸጸት ወደ ልቡና ይዘልቃል። ሕልምም ሹን ቅዠት በሌላቸው ሰዎች ዘንድ የማይገኝ ውስጣዊ ነዲድ ጎሊናን ይሞሽልቃል። ምን ይደረግ? በቴዎድሮስም ላይ የደረሰው ይህን የመሰለ የራእይ መከሰከስ የወለደው ቀጭንት ነው — በጸጋዬ ምናባዊ አይታ።

አንድ ዋቢ ከባሕር ማዶ ልጩምር። የሲቪል መብቶች ተሟጋች የነበሩት ማርቲን ሉተር ኪንግ ከታወቁባቸው ዘመን ተሻጋሪ ንግግሮቻቸው መካከል አንደኛው “ሕልም አለኝ” የተሰኘውና ከሩቅ የተመለከቱትን ተስፋ የገለጹበት ስሜት ቀስቃሽ ንግግር ሲኾን አይረሴ ነው፤ እንዲህ ዐልመው ነበር።

... አንድ ቀን ይህች ሀገር ተነሥታ፤ “ሰዎች ሁሉ እኩል ኾነው መፈጠራቸው የማይኖወጥ ቀዋሚ እውነታ መኾኑን እንቀበላለን” የተሰኘውን የተለምዶዋን መግለጫ በተግባር መፈጸም እንደምትጀምር ሕልም አለኝ። ደግሞም አንድ ቀን የቀድሞዎቹ ባሪያዎች ልጆችና የቀድሞ ጌቶቻቸው ልጆች በአንድነት ኾነው በቀያዮቹ የጀርጂያ ኩረብቶች ላይ በወንድማማችነት ገበታ ዙሪያ በጋራ እንደሚቀመጡ ሕልም አለኝ ...¹⁴⁵

ርግጥ ነው፤ እኒህ ሰው ሕልም ነበራቸው፤ ለዚያ ሕልም ደፋ፤ ቀና እያሉ ሳይታከቱ ሕልማቸውን ዘመሩ፤ ያ ሕልም ግን ዋጋ አስከፍሏቸዋል። ሕልሙን ሳይጥሉ ቢጸኑም ሕይወታቸውን ዐጥተዋል። ሕልመኛው ቢሞትም ግን ከግማሽ ምእት ዓመት በኋላ ሕልሙ ግዙፍ ነሥቶ “በነጩ” ቤተ መንግሥት ከተመ (ነገሡ)። ቀደም ብዬ እንደ ጠቁምኩት፤ ይኸኛውም ሕልም ምንጩ ከየት እንደ ኾነ ርግጠኛ አይደለሁም። ነገር ግን በእግዚአብሔር ልዕልናና በመግባቱ አምናለሁና የኒህ ሰው ሕልም አንዳች እውነት ይጠፋዋል ብዬ አልጠራጠርም።

ሰማያዊ ሕልሞች

የቴዎድሮስና የኪንግን ነገር ከላይ ነካክቻለሁ። ትኩረቴ፤ በደፈናው፤ ይህን መሳይ ሕልሞች ላይ የተንጠለጠለ አይደለም፤ አወራችሁ ዘንድ የወደድሁት ስለ ሌላ ኹነኛ ሕልም ነው። ስለዚህኛው ምንጭ ርግጠኛ ነኝ፤ ሰማያዊ ነው፤ ሰጭው መለኮት ነው።

¹⁴⁵ James Echols, ed. *I Have A Dream: Martin Luther King Jr. and the Future of Multicultural America* (Minneapolis: Fortress, 2004) 7.

በየዘመኑ ራሱን ያለምስክር የማይተው ጸድቅ አምላክ (ሐዋ. 14:16)፤ በሉዓላዊ ምጋቤውና በማይገሠሥ ከቡር ሥልጣኑ በተራ ሰዎች ሕይወት ታላላቅ ሥራዎችን ይከውናል፤ ራሷን ይሰጣቸዋል። ሰማያዊ ሽክም ያስይዛቸዋል። ሽኖም አላዛኙ ነገር እነዚህን ሕልመኞችና መልእክተኞችን የሚቃወም፤ ሲብስም ሕይወታቸውን ጭምር ለአደጋ የሚያጋልጥ “ሻጭ” — የሕልም አዝመራ ነጋዴ — ከሕልማቸው ጋር መሳ ለመሳ እንደ ተሰለፈ ይኖራል፤ “ቀስተኛ” ይተናኩላቸዋል፤ ሕልማቸው ይፈተናል።

“ባለ ራሷ”፤ “ሕልመኛ” ምናምን እያልኩ የምጫጭረው በቀብጸ ተስፋ ተሞልቶ፤ በቀን ቅዠት እየዋተተ ነፍሱን ስለሚያስጨንቀው ሁሉ ለመናገር ፈልጌ አይደለም። እርሱን ዐይነት ሕልመኛ ለማንቆለጸጸስ ከቶ ምን ዕዳ አለብኝ? ለማለት የተነሣሁት በመለኮታዊ ምሪት የጸና ዐላማ ስላላቸው ዐላሚዎችና ተግዳሮቶቻቸው ነው። የማወራው ሰማያዊ በኾነ፤ እግዚአብሔር በሚሰጠው ሽክም ላይ ስለ ደረሰና ሊደርስ ስለሚችል መጣልና መፈተን ነው፤ በመጣሉ ውስጥ ጌታ አምላክ ስለሚያከናውነው በጎ ነገር ጭምር ነው። መቼም ሕልም ይኖርሃል። በአንድ ነገር ግን ርግጠኛ ሹን፤ ሕልም ቢኖርህም፤ መፈተንህ አይቀርም። ወጥመድ ይከብሃል።

የሕልም አሸከለ

ዓለማችን ባለራእዮችን ብቻ አልያዘችም፤ የራሷ አስናካዮችንም በብዛት ተሸክማ ትባትታለች። ሕልም ያላቸውን ሰዎች፤ የሚያሳድዱ ሞልተዋል፤ ቊጥራቸው ቀላል አይደለም። የአንዳንዶቹ ባላንጠቻቸው “ሺያጮች” ናቸው። ካመቻቸውና እንጀራ ካስገኘላቸው ስመውህ ጭምር በተገኘው ዋጋ ሊሸጡህ ይችላሉ። ሆኖቸውን አስከ ሞሉ ድረስ ከሕደት ለመፈጸም አያመነቱም፤ ሕልም ሸጠው እንጀራ የሚበሉ አሉ። ሕልመኞች፤ ጠቢባንና አሰላሳዮች ለትውልዳቸው “ዘር” ተሸካሚዎች ናቸው። ምን ቢቸግር ዘር አይበላም፤ ግን “ዘረ በላዎች” ከሕልመኞች ጉን አድፍጠው ይገኛሉ። እንደጭቃ ውስጥ እሾሽ ዐደጋ ናቸው። ከአንድ ወጭት ዐብረው አጥቅሰው እየበሉ፤ ያጉረሳቸውን እጅ ይነክሱ ዘንድ ጨካኞች ናቸውና ስመውህ ሲያበቁ፤ ለባለ ጉመድ አሳልፈው ይሰጡሃል። በተገኘው ዋጋ ይለውጡሃል። አሳልፎ የመስጠት አስከፊ ገጽታው ደግሞ ከጠላቶችህ በኩል ሳይኾን ከምትወዳቸውና ከጓደኞችህ የሚመጣ መኾኑ ነው። ከገበታህ የቆረሰ ተረከዙን ያነሣብሃል። ዘማሪው እንደጻፈው “ደግሞ

የሰላሜ ሰው የታመንሁበት እንጀራዬን የበላ በእኔ ላይ ተረከዙን እነሣ” (መዝ. 41:9)።

ለምሳሌ የዮሴፍን ወንድሞች ታሪክ ተመልከቱ (ዘፍ. 37)። ለጊዜያዊ ጥቅም ተሸንፈው፤ ቅናትና ከፋት ከወለደው ሥቃይ አፎይታ ለማግኘት፤ በታሪካቸው የተዘረጋውን የእግዚአብሔር ከቡር ሐሳብ ይኾነኝ ብለው ለንግድ አቀረቡ። ራሳዩን ከነሕልመኛው ለእንግዶች ሸጡት፤ ለመንገደኛ ነጋዴዎች አቀበሉት። የዮሴፍ ሕልም ሲያበሣጫቸው በወንድማቸው ላይ ጀርባቸውን አዙረውና እውነትን ከደው በዐመፃ ደመወዝ ሐሄት አደረጉ፤ ለታናሻቸው መስጠት ይገባቸው የነበረውን ፍቅርና ልባዊ ርኅራኄ ከውስጣቸው አስወግደው በጥላቻ ተሞሉ፤ ዮሴፍን ጠሉ፤ በቅናትና ከፋት የነፈረው ልባቸው አርቀው እንዳያዩ መንገዳቸውን አጨለመባቸው።

በቅናት ፊት መቆም ዋዛ አይደለምና ዮሴፍ በሕይወቱ ከባድ ዋጋ ከፈለ፤ በሄራቸው ወጥመድ ውስጥ ገባ። ሕልሙን ይዞ፤ ሥንቃቸውን ተሸክሞ ወንድሞቹን ፍለጋ በረሐ ለበረሐ ሲንከራተት በነበረበት በዚያ ቀን፤ ወንድሞቹ ሕልሙን ከሕልመኛው ጋር ለመግደልና ለመቅበር ዐድመው ይደልቱ ነበር፤ ዶልተውም አልቀሩ፤ ያስበትን እውን አደረጉት። ዮሴፍ አስቀድሞ ወደ ጉድጓድ ተጣለ፤ በመጨረሻም ወደ ግብጽ ተሸጠ፤ በሃይ ብር ተለወጠ (ዘፍ. 37:36፤ 39:1-2)። ከወንድሞቹ ላይ በሃያ ብር የገዙት ነጋዴዎች ደግሞ ለጳጢራራ ሸጡት። ባሪያም ኾነ።

ከዚህ በኋላ ዮሴፍ ያለፈበት ውጣ ውረድ የሚዘገንን ነው (ዘፍ. 39-40)። የመከራ ዶፍ ወረደበት። ሕልምህ ሰማያዊ ቢኾንም መፈተኑ አይቀርም፤ በእግዚአብሔር ፈቃድ በእንተ የተጀመረው እስከሚፈጸም ድረስ ዋጋ ትከፍላለህ። ሕልመኛው “ዮሴፍ ለባርነት ተሸጠ፤ እግሮቹም በእግር ብረት ደክሙ፤ እርሱም በብረት ውስጥ ገባ። ቃሉ እስኪመጣለት ድረስ፤ የእግዚአብሔር ቃል ፈተነው” (መዝ. 105:17-19)። ዮሴፍ ግን ተፈትኖ ዐለፈ፤ እግዚአብሔር ለተናገረው ሐሳብ በመጽናት ታማኝነቱን አስመስከረ። ርግጥ ወደተገረለት ተስፋ በቅጽበት አልደረሰም፤ ብዙ አስጠብቆታል፤ ቃሉ እስኪመጣለት ድረስ ፈትኖታል። ቢፈተንም ግን ዐለፈ። ይህ ለምን ኾነ? ምንጩ ሰማያዊ ነበርና ተስፋ ገና አለ፤ ሕልሙ ቢፈተን ነው እንጂ አይጠፋም ነበርና።

ሰማያዊ ሕልም፣ አይጨነግፍም

በእግዚአብሔር የተጠራ ሰው፣ ምንም እንኳን ፈተና ቢበረታበትም፣ የጌታን ሐሳብ ፍጻሜ ሳያይ አይቀርም። ቢሸጡህም አያጠፋህም፤ “የሴፍ ትንሹ የፍሬ ዛፍ ነው፤... ቀስተኞች አስቸገሩት፣ ነደፉትም፣ ተቃወሙትም፤ ነገር ግን ቀስቱ እንደ ጸና ቀረ፤ የእጆቹም ከንድ በያዕቆብ አምላክ እጅ በረታ፤ በዚያው በጠባቂው በእስራኤል ዐምድ” (ዘፍ. 49፡22-24) የተባለው ለዚህ ነው። የማታ ማታ የዮሴፍ ሕልሞች በአደባባይ ፍጻሜ አገኙ። የነገሠውም ነገሠ፤ የሚሰግደውም ሰገደ (ዘፍ. 42-45)። የዮሴፍ ከነሕልሙ ገና በሕይወቱ አለ የሚለው ዜና ተሰማ (ዘፍ. 45፡26)። የዮሴፍ ጥሪ በጊዜው የነበረውን ዓለም ከችጋር ለመታደግ ጭምር አገለገለ። እርሱም የጌታ አሠራር ገብቶት ነበርና፤ “እናንተ ከፉ ነገርን ዐሰባችሁብኝ እግዚአብሔር ግን ዛሬ እንደ ሆነው ብዙ ሕዝብ እንዲድን ለማድረግ ለመልካም ዐሰበው” (ዘፍ. 50፡20) አለ። የተሸጠው ሕልመኛ ሕልሙን ሳይሸጥ በመጽናቱ ለብዙዎች ተረፈ። ዘመናት ቢያልፉም የእግዚአብሔር ተስፋ ቃል ግን አልወደቀም። እግዚአብሔር በእናንተ ሕይወት ውስጥ ሥራ ከጀመረ፣ ሞት እንኳ ጥቅም ቢኾን እንጂ (ፊል. 1፡21) የእግዚአብሔርን ዓለማዊ የሚጥል አይኾነም።

ሕልም ካለህ ሕልምህ ዝንባሌህን ይወስነዋል። አተያይህ ከጨለሞተኝነት ይልቅ ተስፋ አድራጊ ይኾናል። ጨለሞተኝነት ዛሬን የሚገድል ነገን ደግሞ በሞት መርዶ የሚጋርድ ጽልመት ነው። ከመንጋው በላይ የበለጠ አርቀህ እንድታይ የሚወስነው ሕልምህ ነው። ለሌሎች የሚተርፍ ተግባርና ውጤት የሚኖርህም አብልጠህ ማየት ከቻልህ ነው። ከምትመራቸው በላይ ማየት ካልቻልህም ወደ የት ትወስዳቸዋለህ? ከጎይል ይልቅ ራእይ ይበልጣል። ራእይን ለማሳየት የታላቅ መሪ ብርታቱ ያለው በመነቃቃቱ ውስጥ እንጂ በሥልጣኑ ውስጥ አይደለምና። ሥልጣን ብቻውን ከጉልበት የላቀ ፋይዳ የለውም። መሪ በቀዝማ የተመታን መግቢረ ሰብ ከፍ ወዳለ ብርሃናማ ኮረብታ የሚያሳየው ራእይ ሲኖረው ብቻ ነው። ተስፋ በማይታየው መሪ ሥር መውደቅ በዛሬው የባዶነት ትንፋሳት ታፍነን እንድንሞት ከመወሰን ጋር አቻ ነው። እንዲህ ያለው ሰው “በመንገድ አንበሳ አለ” እያለ ከአልጋው ላይ ከሚንቀሳቀስ ታካች ጋር ይመሳሰላል (ምሳ. 26፡13)።

አቤል በቃየል እጅ ሕይወቱ የጠፋው ምን ባጠፋ ነው? መሥዋዕቱ ተቀባይነትን በማግኘቱ ብቻ በቅንላት የነደደው ቃየል አጠፋው (ዘፍ. 4፡1-8)። አቤል ግን ሞቶም እንኳ በመሥዋዕቱ አማካይነት ዛሬም ድረስ ይናገራል (ዕብ. 11፡4)። የዚህ መነሻው ባለጠግነት፣ ታዋቂነት፣ ስምና ዝና አይደለም። ካለው በመወለድ ወይ ካለው በመጠጋትም አይሳካም።

ለተሰበረው ዓለም መልስ ለማስገኘት የግድ ሀብታም መኾን አይጠበቅብህም። ሞኝነት ቢመስልም ከሰማይ የኾነው ጥበብ የዓለምን ጥበብ ከንቱ የሚያደርግ ነው (1ቆሮ. 1፡19)። መከብብ በትዝብት ቃል የሚነግረን እንድንገኝ ጥበብ አለ። በደኅናው ቀን ማንም የማያስታውሰው “ደካ ጠቢብ” በመከራ ቀን “የምጥ ገላጋይ” ለመኾን እንደበቃ ይነግረናል። “ታናሽ ከተማ ነበረች፣ ጥቂቶች ሰዎችም ነበሩባት፤ ታላቅ ንጉሥም መጣባት፤ ከበባትም፤ ታላቅ ግንብም ሠራባት። ጠቢብ ድሀ ሰውም ተገኘባት፤ ያችንም ከተማ በጥበብ አዳናት” (መክ. 9፡14-16) ይላል። የድካው ጥበብ ከድካሙ ልቃ መፍትሔ አስገኝታለች። በጣም የሚያሳዝነው “የከተማዬቱ” የሚያስተዛዝብ ውለታ-ቢስነት ነው እንጅ፤ “ያንድህ ሰው ግን ማንም አላሰበውም። እኔም፡- ከጋይል ይልቅ ጥበብ ትበልጣለች፤ የድሀው ጥበብ ግን ተናቀች፤ ቃሉም አልተሰማችም አልሁ” (ቀ. 16) ይላልና። ግድ የለም፤ ዋናው ጥበብን አለመጣል ነው። ጥበባችን ምንድነው? የመስቀሉ ቃል ነው። “የሰብከት ሞኝነት” የዓለምን ጥበብ ያሳፍር ዘንድ የድኅነት መንገድ ተደርጓል (1ቆሮ. 1፡18-21)። መረሳት አለ ብለን፤ መከራውን ሸሸት እውነትን እንሸቅጥም፤ ብከርናችንን አናቃልልም። ሕልም እንሸጥም።

ሕልምህን አትሸጥ

እንድንሰው ከእግዚአብሔር የተቀበለውን ዐደራ እንዴት ነው በመከራ ውስጥ ጸንቶ መጠበቅ የሚችለው? እንድንመ “የገዢ ቀጣ” በተነሣበት ጊዜ ሳያውልና በጽናት ታግሦ በመቆም ነው (መክ. 10፡4)። ከጊዜው መከራ ይልቅ “የክብርን የዘላለም ብዛት” በሚያደርግልን አምላክ ላይ በመታመን ነው። ሌላው ደግሞ ከጊዜያዊው ይልቅ ዘላለማዊውን፣ ከምድራዊውም ይልቅ ሰማያዊውን በማሰብና በርሱም

በመጽናት ነው። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ እንዲህ ይላል፤ “የማይታየውን እንጂ የሚታየውን ባንመለከት፥ ቀላል የሆነ የጊዜው መከራችን የከብርን የዘላለም ብዛት ከሁሉ መጠን ይልቅ ያደርግልናልና፤ የሚታየው የጊዜው ነውና፥ የማይታየው ግን የዘላለም ነው” (2ቆሮ. 4፥17-18)።

ከጊዜያዊውና ከሚያልፈው በላይ የከበረ ሐሳብና ጥሪ አለ። እዚህ ቦታ ዓላውን ማስታወስ ጥሩ ይመስለኛል። የብክርናውን ክብር በዐላፊ ጠፊው መብል ለወጠ። በሕይወት ውስጥ ሆድን ከመሙላት በላይ የላቁ ፋይዳዎች የመኖራቸውን እውነታ ያልተረዳው ሰነፉ ዓላው የብክርና ሽያጩን በመሐላ አጽንቶ ሲያበቃ፤ በብክርናው ልዋጭ ያገኘውን የምስር ወጥ “በላ፥ ጠጣ፥ ተነሥቶም ሄደ። እንዲህም ዓላው ብክርናውን አቃላለ” (ዘፍ. 25፥34)። ይህ የብክርና ገበያ የኋላ ኋላ መዘዙ ከፍ ያለ ጠንቅ ይዞ መምጣቱ አልቀረም። ከዚህ ድርጊቱ የተነሣ ዓላው የአለማመንና ዓለማዊነት ምሳሌ ሾኖ ዐርፏልና (ዕብ. 12፥16)። በዐዲሱ መደበኛ ትርጉም የማጥኛ ጽሑፍ ላይ ስለዚህ ሰው እንዲህ የሚል ተጠቅሷል፤ “ዓላው ለእውነተኛ ፋይዳዎች ትክክለኛ አመለካከት ስላልነበረው ሕይወትን የናቀ ሰው ነበር።”

በአንጻሩ ደግሞ ርስቱን ላለመሸጥ የሞተውን ናቡቴን አስታውሱ። በንጉሥ እጅ የሚገኘው ገንዘብ አላስገመማቸውም። የቅልውጥ እንጀራ ምኞት የሕይወቱን ርቃን አላባከነበትም። ንጉሡ አክዓብ ርስትህን ለውጥ ብሎ ቢጠይቀውም የናቡቴ ምላሽ የማያወላዳ ነበር፤ “የአባቶቼን ርስት አሰጥህ ዘንድ እግዚአብሔር ያርቅልኝ አለው” (1ነገ. 20፥3)። ስለ ርስቱ በመጽናቱ በምናምንቱዎች የሐሰት ምስክርነት ሰብብ እንዲሞት ተበየነበት (1ነገ. 20፥9-14)። አክዓብም ናቡቴን ገድሎ የወይን ቦታውን ወረሰ። እግዚአብሔር ግን የናቡቴን ደም በከንቱ አላስቀረም (ቊ. 18-19)። ወዳጄ ሆይ፤ ሕልምህ እውነት ትሁን፤ እውነትህን አጥብቀህ ያዛት፤ አትሸጣት (ምላ. 23፥23)፤ አትለውጣትም።

ሰዎች ሀብትህን ሊዘርፉ ይችላሉ፤ ከሥራ የመባረር ዕጣ ሊገጥምህ ይችላል፤ ስምህን በማጥፋት ዙሪያህን በተጠረበ ድንጊያ በማጠር ሊያደናቅፉህ ይሞክራሉ፤ እነዚህ ሁሉ ጉዳት ማስከተላቸው እውነት ነው፤ ያሳዝኑማል። ለሞት የምትተኛው

ግን በአንድ ነገር ብቻ ነው፤ ሕልምህን የተነጠቅህ ቀን። ራስህን ባስጣሉህ ጊዜ የምር ደንግጥ። እውነት እልሃለሁ፤ በዚያን ወቅት ብቻ ወደ ተረት ዓለም ማዝገም ትጀምራለህ። ስለ ደመወዝ አትከራከር፤ ደመወዛቸውን አስጨምረው ራስያቸውን ያስበሉ አልተጠቀሙባትም። ስለ ራስህ ግን በብርቱ ተሟገት። ነገሩ ገጣሚ ደረጃ በላይነህ እንዳለው ነው።

የጉዛ ድንኳኔን ሐሩር ላይ ትከሏት፤
ለጥላ ያልኳትን ዛሬንም አቃጥሏት፤
የምጠጣት ምንጩን በጭቃ ድፈኑ፤
ከነግዘኔ ተዉኝ ልቤን አቃጽናኑ፤
መልካም ያላችሁትን የቱንም አትሰጡኝ፤
ብቻ ትንሽ ሽንቁር ራስህ አቃሳቡኝ።¹⁴⁶

የመጪው ጊዜ እንዴትነት ከመላ ይዞታው ጋር በእግዚአብሔር እጅ ውስጥ ነው። የነገ ብሩንነቱ በተስፋሁ ውስጥ ተሰውሯል። ራስህ በሌለበት ደግሞ ተስፋ የለም፤ በነጋችን ውስጥ ከእግዚአብሔር ሉዓላዊ መግባት የተነሣ ብቻ ሥፍራ አለን። ግን ተስፋ የነፍስ መልሕቅ መኾኑን አትዘንጋ (ዕብ. 6፥18-19)። የአማኝ ሕይወት በተስፋና እምነት የተሞላ ሕይወት ነው። ተስፋ በሌለበት ነፍስ በነፋስ እደተገፋ መርከብ ትመስላለች። በማንኛውም ጊዜና ሹኔታ ውስጥ በሚበቃትነው የተስፋ መቀረጥ ቁፈን ተቈራምዳ ልትወድቅ ትችላለች። ጥሪያችን በተከበበ ከተማ ውስጥ በእግዚአብሔር ምሕረት ጥግ የሚያሳድረን ከለላ ይኾንልናል። በጨለማ የተከበበ ቢመስልም እንኳ፤ ተስፋ ያላት ነፍስ ከበረቦሩ ጫፍ ላይ ያለውን ብርሃን በእምነት ታያለች። ራስህ ተስፋን በእምነት የምንጨበጥበት መረማመጃ ይኾናል። ስለዚህ ራስህ እንሸጥም።

የሕልምህ ጥበብ ማእከላዊ ሥፍራ የእግዚአብሔር ክብር እና የኢየሱስ ክርስቶስ መስቀል ዋነኛነትን ከተጠበቀ በርግጥ ሕያውነት አለ (1ቆሮ. 1፥18)። “ደመናህ” “እጅ የምታህል” ብትኾንብህም ቅሉ፤ ሳይታሰብ ወደ ነጉድጓዳማ ዶፍ ልትቀየር ብትችልህ? የምትሳጋው ስንጥር ለነፋሱ ቶሎ ቤት ግንባታ ሰንበሌጥ ባይኾንም፤ ማን

¹⁴⁶ ደረጃ በላይነህ “ምርጫ፤” በ የሶድሜ መንገድ። (ዐዲስ አበባ፡ አልቦ አሳታሚ፤ 1997) 22

ያውቃል? ትንሽ ቀዳዳ ሊደፍን ይበቃል። ባሕሩን ለማንበራጨቅ የሚበቃ ቋጥኝ ማንከባለል ባይሳካልም፤ ጠጠርህን ወርውርና የውሃ ቀለቦች ሥራ። የተግባርህ ዋጋው በግር ግሩ መጠን አይለካም። ዛሬ ያልተሳካ ቢመስልህም እንኳ ነገ ሌላ ቀን ነው። ግርሃም ቤል “አንዱ በር ሲዘጋ ሌላው ይከፈታል። ነገር ግን ብዙውን ጊዜ በር ከፋቹን ማየት ስለማንችል በተዘጋው በር ላይ ዐይናችንን ተክለን እንቀራለን” ያለውን ማሰብ ጠቃሚ ነው። ዙሪያችን በተጠረበ ድንጋይ ቢዘጋም ሕልም አንሸጥም።

ሴት ምናችን ነች? ¹⁴⁷

ፈር መያዢያ

የዚህን ዐጭር ጽሑፍ ዓላማ ገና ከማለዳው ግልጽ ማድረግ ያስፈልጋል። መጣጥፉ “ሴቶች በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሊኖራቸው ስለሚገባው አገልግሎት በሚመለከት ከሚቀርቡ አማራጭ አመለካከቶች መካከል የትኛውን እንከተል?” ለሚለው ጥያቄ ምላሽ ለመስጠት አይሞክርም። በሌላ በኩል አከራሪ አንስታይ ነገረ መለኮታውያን ለሚያቀነቅኑት ጫፍ ረጋጭ ሆይ ሆይታም አጋዥ አይመስለኝም። ጽሑፉ ትኩረት ማድረግ በፈለገበት አቅጣጫ ብቻ እንዲታይ ይገባል። ርሱም ባህላችንና ኅጢአተኛ ዝንባሌያችን ያነበረውን ግፍና በደል መሔስ ነው። ይህን በልቡናችን ይዘን ወደ ንባባችን እንዝለቅ። አስቀድመንም አፍሪካዊቷን ሴት በጨረፍታ እንያት።

ሴቶች በአፍሪካ

የአሜሪካ ቀዳማዊት እመቤት፤ ሚሼል አባማ፤ በ2003 ዓ.ም. በጋ ላይ አፍሪካን እየጎበኙ ነበር። በዚያን ወቅት ሴትዮዋ ካደረጓቸው ንግግሮች መኻል እንደ ዘበት ጣል ያደረጓት ጥያቄ ዕዝነ ልቡናን የምትሞሽልቅ ብጤ ነበረች። “የአፍሪካ ሴቶች ለአንድ ቀን ሳይሠሩ ቢውሉ ዓለማችን ምን ትመስል ይኾን?” ነበር ያሉት።

¹⁴⁷ ይህች መጣጥፍ ለታሪካዊ እናትና ውዲ እገቴ ለአዴ አበበ ተበርክታለች።

መረጃዎች እንደሚያሳዩት ሰባ በመቶ የሚኾኑ የአፍሪካ ሴቶች በአንድም ይሁን በሌላ መንገድ በግብርና ተግባር ላይ ይሰማራሉ። የዕርሻ መሬት ይቆፍራሉ፤ አረም ያስወግዳሉ፤ ይኩተቱታሉ፤ ሰብል ይጠብቃሉ፤ ያዘጋጁትን ምግብ ለወንዶቻቸው ያደርሳሉ ወዘተ። በአርብቶ ዐደር ማሳበረ ሰቦች ውስጥ የሚገኙ ልጃገረዶችና እናቶች የከብት ጭራ ተከትለው በመንከራተት መንጋ የማሠማራትን ተግባር ያከናውናሉ።

የመኖሪያ ጎጆ መቀለስና ለአባወራዎቻቸው “ዐንገት ማስገቢያ” አዘጋጅቶ ማስረከብ የሚጠበቅባቸው ሴቶችም አሉ። ልጆች ማሳደግና መንከባከብ በአብዛኛው ለእናቶች የተተወ “ዕዳ” ሲኾን፤ ቀጣዩ ትውልድ በእነርሱ እጅ ውስጥ ይቀረጻል። በአንዳንድ ጎሳዎች መካከል የሚገኙ ሴቶች ለመውለድ ሲቃረቡ መንደሮቻቸውን ጥለው ወደ ዱር እንዲገለሉ ማሳበረ ሰቦች ያስገድዳቸዋል። ከዚህም የተነሣ ማንም በሌለበት ጫካ ውስጥ ወይም በወንዝ ዳር ወልደው የመመለስን ወይም እንደ ወጡ የመቅረትን ፍዳ ይሸከማሉ።

አፍሪካውያን ሴቶች ከመስከ ሥራ በተጨማሪ፤ በቤታቸው ውስጥ በየዕለቱ መሠራት ለሚገባቸው ተግባራት ሙሉ ጎላፊነትን ይወስዳሉ። የማገዶ እንጨት መሰብሰብ የሚገባቸውን ያህል፤ ረጅም ርቀት ተጉዞው ውሃ ያመላልሳሉ። ገበያ መሄድና አስቤዛ መሸመትም ከሴቶቻችን ይጠበቃል። በከተማ ዐውድ ያየነው እንደ ኾነም፤ ሴቶች በቢሮ ውስጥ ውለው ሲያበቁ፤ ከቤታቸው ተመልሰው የሚከውኑት ተግባር የትየለሌ ነው። ባሎቻቸውንና ልጆቻቸውን መንከባከብ፤ የትምህርት ቤት ውሎአቸውን መከታተል፤ ምግብ ማብሰል፤ ዕቃ ማጽዳት፤ ቤትና ግቢን ማስዋገድ ይኖርባቸዋል።

ይህም ሁሉ ኾኖ ታዲያ በዚህ አፍሪካ በተሰኘች አህጉር የሴቶች ስፍራ ማጀትና በረት ውስጥ ብቻ ይኾን ዘንድ ባልተጻፈ ሕግ ተደንግጓል። ሴቶች በአህጉራችን ድምፃቸው ያልተሰማ እንዲሰማም የማይፈለግ ያህል ተቆጥረው የሚኖሩ ግፉአን ናቸው። ይህን ነገር በወጉ ካጤነነው ጭንቅላት የሚያዞር ነው። መጥቀስ በማልሻው አንድ ማሳበረ ሰብ ውስጥ የተመለከትኩት ትውስታ አለኝ። በጠራራ ፀሐይ፤ ባሎች በፈረስ ላይ ተቀምጠውና ጃንጥላ ዘርግተው ከፊት ፊት ሲሄዱ ሳለ፤ ሚስቶች ደግሞ ልጆች አዝለው ወይም ቋጠሮ ተሸከመው ከኋላ ኋላ በአግራቸው የሚንከላወሱበት ትዕይንት ምስሉን ከነገዘኑ ከጎሊናዬ ጓዳ ገሽሮት ቀርቷል። ይህም ብቻ አይደለም። በተለያዩ ጊዜያት የማያቸው ድርጊቶችና የምስማቸው ታሪኮች ዝምታዬን ይፈትኑት ዘንድ ይታገሉኛል።

የቅርብ ጊዜ ገጠመኝ

ይህችን መጣጥፍ ለመጻፍ መነሻ የኾነኝን አስከፊ ገጠመኝ መናገር ይኖርብኛል። በናዝሬት ከተማ ውስጥ በባጃጅ ተሳፍሬ እየተጓዝሁ ሳለሁ ዐይኔ ከአንድ ትዕይንት ላይ ዐረፈ። አንድ ወጠምሻ ከእርሱ በምንም ልትመጣጠን የማትችልን ሴት ከአግሩ ሥር አጋድሞ በቡጢና በርግጫ እያፈራረቀ ሲቀጠቅጥ ተመለከትሁ። እርግጫውም ኾነ ቡጢው ስለሚያርፍበት የአካሏ ክፍል ምርጫ የለውም። ከሴቲቱ መጫጨት አንጻር የአግር ያህል የሚከብደውን እጁን እንዳሻው እያነሣ በላይዋ ላይ ይጥላል። ሴቲቱ ከአቧራ ላይ እየተንደፋደፈች ራሷን ለመከላከል በጣር ከመንፈራገጧ ውጭ የምትሰጠው ምንም ዐይነት ምላሽ አልነበራትም።

በወቅቱ ባጃጁን ያስቆምኩበትን ኹኔታ ማስታወስ አልቻልኩም፤ ከትዝታዬ ሩቅ ነው። ግን የሰውየውን ፈርጣማ ከንዶች ጨምድጄ ርዳታ ፍለጋ መጮኼ አይረሳኝም። የባጃጁ አሽከርካሪና ሌሎች ባካባቢው የደረሱ ሰዎች አግዘውኝ ልጅቱን ከድቤ ላይ ስናነሣት ከንፈሯ ከፋኛ ተሠንጥቆና ጉንጮቿ ዘጉነው ነበር። ሌሎች የአካል ክፍሎቿ ላይ የደረሰባትን ጉዳትና ሥቃይ ግን ልታውቅ የምትችለው እርሷው ብቻ ናት።

ከጥቂት ደቂቃዎች በኋላ ከቦታው የደረሰው ፖሊስ ተደባዳቢውን በቀጥተኛ ሥር አውሎታል። ነገር ግን ለምን ሴቲቱን ሊደበድብ እንደቻለ እዚያው ሲጠየቅ ሰውየው የሰጠው ምላሽ “ሚስቴ ናት” የሚልና ከሁለት ቃላት ብቻ የተመሠረተ፤ ነገር ግን ሚሊዮን ጊዜ የሚያበግን መልስ ነበር። በትክክል ተረድቼው እንደኾነ፤ ያ ሰውዬ ሊነግረን የፈለገው ነገር፤ ሴቲቱ “ሚስቴ” በመኾኗ ብቻ በርግጫና በጡጫ ብሸሽቷን እንዲያነግልና በቡጢ ከናፍሯን እንዲቀረድሮ ሙሉ መብት አቀዳጅቶታል።

ሚስቶችን መደብደብ በአፍሪካ ውስጥ ያልተለመደ ድርጊት አይደለም። በዓለም የጤና ድርጅት ጥናት መሠረት፤ በአፍሪካ በሚሊዮን የሚቆጠሩ ሴቶች በጎጆአቸው ሳሉ ከፋኛ ይደበደባሉ። በ2005 ዓ. እ. በሴቶች ጤና አጠባበቅና በቤታቸው ውስጥ በሚሰነዘርባቸው ጥቃት ላይ በተደረገ ጥናት የዓለሙ ጤና ድርጅት እንዳረጋገጠው፤ በታንዛንያ ውስጥ 50 በመቶ፤ በኢትዮጵያ ገጠሮች ደግሞ 71 በመቶ የሚኾኑ ሴቶች በባሎቻቸው ወይም በሌሎች ቅርብ ተጣማሪዎቻቸው አማካይነት ድብደባና ሌሎች የጎይል ጥቃቶች ይፈጸሟቸዋል። ይህ ሁሉ ግፍና በደል ምክንያቱ ምን ይኾን?

ክሚዳዊ ስመቃና ደፈቃ

በየማኅበረ ሰቡ ውስጥ ስለሴቶች ያለው አመለካከት የተዛባ ነው። ሴትን እንደ ማኅበሩ አካል ሳይኾን ጥገኛ ብቻ አድርጎ መውሰድ በመደዴ የሚታሰብ እምነት ነው። እንስታይነትን ደስ ከሚሰጥበት ይልቅ የአምላክ ቍጣ መገለጫ መስሎ የሚታያቸው ሰዎች ጥቂት አይደሉም። ሴትነትን በመለኮት ርግማን እንደ መቀሰፍ የሚቈጥር ዓለም ጥንትም ነበር፤ ዛሬም አለ። ለምሳሌ ሕንድ ውስጥ “ፈጣሪ” እንደ ተቈጣህ ወይም እንደተጣላህ የምታረጋግጠው ሚስትህ ሴት ልጅ የወለደችልህ ቀን ነው። ምን ታደርገዋለህ?! ቀደም ብሎ አንዲት “ሽክም ፍጡር” ሚስት አድርገህ መውሰድህ አይዘነጋም። ይባስ ብሎ በሰው የፈራኸው በራሱህ ደረሰና ዐረፈው፤ ሚስትህ ሴት ወለደችልህ። ወንድ ልጅ የማትወልድ ሴት ደግሞ አትረባም።

ይህን ዐይነት አስተሳሰብ በእኛም ሀገር ስር የሰደደ ነው። ወንድ ልጅ ሲወለድ ጥይት ይተኩስ ነበር። ዛሬ ጥይት መተኩስ ስለማይቻል ሻምፓኝ ይረጫል። ሻምፓኝ በማይገኝበት ደግሞ ሞሊሶ (ካቲካላ) እንደ ውሃ ይጨለጣል። በየእመጫቱ ቤት ወላድ ለመጠየቅ ከሚሄደው መካከል (ሴቶችንም ጨምሮ)፤ የተወለደውን ሕፃን “ምንነት” ጠይቆ ሴትነቷን ሲረዳ፤ “ትኹን” የሚል የማጽናኛ ቃል የሚለግስ አለ። (ነገር ግን አንዳንድ ሴቶች ስማቸው “ትኹኔ” የተባለው በዚህ ምክንያት ስለ መኾኑ ብጠረጥርም ማረጋገጫ የለኝም።) አንድ የማውቀው ሰው ሦስት ሴቶች አከታትሎ በመውለዱ የገጠመው መሣቀቅ ቀላል አልነበረም። እንዲያውም፤ ሚስቱ ምን እንደ ወለደችለት ሲጠይቁት፤ “ሰው” እያለ መመለስ ሁሉ ጀምሮ ነበር። ሳታገባ የቁየች ሴት “ቆሞ ቀር” ስለምትባል ጊዜ ሳይባከን ለተገኘው ጠያቂ የምትሸኝበት አጋጣሚም ብዙ ነው፤ አንዳንዴም የአያቷ እኩያ ለሚኾኑ አዛውንት ሳይቀር። ወንዱስ? ብዙም ጭንቅ የለበት። ካልቀናው “ወላድ በድባብ ትሂድ” ብሎ እየተጽናና “ውሃ አጣጭ” አጋሩን ሊያማርጥ ይሄዳል።

የሴትነትን ክብር የሚያወድሱ ሥያሜዎችም ብርቅ ናቸው። ወንድነት ምን ያህል እንደሚደነቅ እስኪ የዐማርኛ ስሞችን ብቻ ተመልከቱ። “ወንዱ”፤ “ወንድ ወሰን”፤ “ወንድም አገኘሁ”፤ “ወንድ አፈራሁ”፤ “ወንድ ዐጥር”፤ “ወንድ አፍራሽ”፤ “ወንድ

ይራድ”፤ “ወንድዬ”፤ “ወንድሜ ነህ”፤ “ወንድሙ”፤ ወዘተ... ። ከነዚህ ስሞች መካከል ለሴቶች የተሰጡ አቻ ሥያሜዎች ማግኘት የቻልኩት “እቴ ነሽ”፤ “እት አፈራሁ” እና “እት አገኘሁ” የተሰኙትን ብቻ ነው።

ጀብዱ የሠራ ስመ ጥር ሰው፤ “ወንድ ወጣው” ይባላልታል። በወጋች ጊዜ ከፉኛ የምትለበልብ እሾኽ ግን “የሴት ምላስ” ተብላ ትጠራለች። ርግጥ ችግር ይኖራል። ግን በኅጢአት የወደቀው የሰው ልጅ አንደበት ዐመፀኛ ዓለም ኾኖ የፍጥረትን ሩጫ ለማጋየት እሳቱን ሲጭር የጾታ ልዩነት መቼ ይመርጣል (ያዕ. 3፡6)? ብልሹ አመል የውድቀት ውጤት ነው። ለምሳሌ፡- ሚስቶቻቸውን በአረብ ሀገራት ልከው ሲያበቁ፤ በግርድና ደሞዝ የተሰበሰቡ ገንዘብ እያሰላኩ፤ በየኮማሪቷ ቤት የሚሳከሩ ከንቱ “ወንዳታዎች” አላጋጠሟቸውም?

ልጅን በግብረ ገባዊ ሥልጡንነት በማሳደግ አኳያም የሴቶችን ሚና የሚያንኳስስ አመለካከት አለ። ምግባር የጐደለው ልጅ በገጠመን ጊዜ “የሴት ልጅ” ብለን ነው የምንነቀረው። “ሴት ያሳደገው ማለት”ጨዋነት የጐደለው ከማለት ጋር ኩታ-ገጠም ነው። በዚህ ብላሽ አባባል ምክንያት ሴቶች እናቶችም መኾናቸውን በውል ሳናጤነው ልጆችን በማሳደግና ማንነታቸውን በመቅረፅ ሊያበረክቱ የሚችሉትን ሽጋ ሚና ችላ እንላለን። ብናውቅበት ግን፤ በንጉሥ እጅ ከሚገኝ ህለተ ወርቅ (በትረ መንግሥት) ይልቅ በእናት እጅ ውስጥ ያለው ጉልበት ይበልጣል። ገና በማቈጥቁጥ ላይ ያለውን የልጆቻችሁን ቀንበጥ ሊቀነጥስ ከሚያደባው የዓለም ብዙን አርቲ ቡርቲ የሚያስጥል ድምፅ በፈሪሃ እግዚአብሔር ከታነጻች እናት ዘንድ ይገኛል። ቢሊ ሰንዴይ “እናት የምታዜመውን መዝሙር የመሰለ ነገር በዓለሙኪን አይገኝም። ... እግዚአብሔርና ከምትፈራ እናት ከንዶች መኻልም ልጅን ፈልቅቀው ለማውጣት የሚቻላቸው በቂ አጋንንት በሲኦል ጥግ ይኖራሉ ብዬ ለማመን ይቸግረኛል” ያለው ለዚህ ሳይኾን አይቀርም።

ከጥንት ከጠዋቱ ሴቶችን “ጐደሎ” አድርጎ ማሰብ የተለመደ ነበር። ብሉያይ የግሪክ አሰላሳዮች ምሉዕ ሰው ወንድ ብቻ መኾኑን ሲያምኑ ነው የኖሩት። አፍላጦን (ፕላቶ) “የመጥፎ ሰውዬ ዕጣ ፈንታ ሴት ኾኖ ዳግመኛ መወለድ ነው” ሲል፤ አርስጣጣሊስ

ደግሞ “ሴት በጅምር የቀረች ወንድ ነች፤ የምትወለደውም ከአባትየው ዐቅመ ቢስነት ወይም እርጥበት ዐዘል ደቡባዊ ነፋስ ከሚያስከትለው መጥፎ ተፅዕኖ የተነሣ ነው” እያለ ይደናበር ነበር። በመካከለኛው ምሥራቅ የሚገኝ አንድ ሃይማኖታዊ የጥናት ተቋም “ሴት ነፍስ አላት ወይ?” የሚል የምርምር ርዕስ ይፋ ማድረጉን አንድ ወቅት ሰምቻለሁ።

አይሁድ ባል ሚስቱ በተገኘችበት የቤተሰብ ወይም የማዕድ ጸሎት ላይ አምላኩን ማመስገን የተለመደ ነው። የምስጋናው ርዕስ ብዙ ነው። ስለ ገነለት መልካም ነገር ብቻ ሳይኾን፤ ስላልገነበት ከፉ ነገሮች ለእግዚአብሔርን ውዳሴ ያቀርባል። እናም ሰውዬው “ያመለጣቸውን” መርገምት በሙሉ ከዘረዘረ በኋላም፤ “ሴት አድርገህ ስላልፈጠርክኝ አመሰግንህለሁ”¹⁴⁸ የሚል ድግምት ጨምሮ አኩሄት ያደርሳል።

በጥንታዊ የቅርብ ምስራቅ ማኅበረ ሰቦች ዘንድ ሴቶች እንደ ሕዝቡ አንጡራ አካል አይቆጠሩም ነበር። በአይሁድ ባህልና ልማድ ሴት በሕዝብ ቍጥር ውስጥ ላትደመር ተወስናለች። በዚህ ምክንያት አንዳንድ ሰዎች ዝኑፍ የአፈታት መርሕ በመጠቀም መጽሐፍ ቅዱስን በተሳሳተ መንገድ ሲያነብቡት ያጋጥመናል። አንድ ደፋር ሰባኪ “ሴቶች በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥም አይቆጠሩም ነበር፤ ታዲያ ምን ፍንጭር ፍንጭር ያደርጋችኋል” ሲል ተደምጧል። በዐዲስ ኪዳን ምንባባት ለምሳሌ ኢየሱስ ጥቂቱን ምግብ ለሺህዎች በተአምር መመገቡን በሚያውቁ ከፍሎች ሴቶችና ልጆች ሳይቆጠሩ የተመጋቢዎቹ ቍጥር አምስት ሺህና አራት ሺህ መኾኑን ይነግረናል (ማቴ. 14፡21፤ 15፡38)። ይህ የሚያሳየን መጽሐፉ በተጻፈበት ዘመን የነበረውን ማኅበራዊ ዐውድ እንጂ “ሴቶች አይቆጠሩ፤ ወይም አትቍጠሩ” የሚል ዘላቂ መመሪያን አይደለም።

ቀደም ብዬ እንደ ጠቀስኩት የጥንት ቅርብ ምስራቅ ማኅበረ ሰቦች ዘንድ የሴቶችን መደብደብ የሚፈቅዱ ምስክርነታቸውን ከወንድ እኩል የማይቁጥሩ እንደ ነበሩ፤ ዛሬም አሉ። ርስት ለመካፈል እንዳይችሉ የሚያግዱም ሞልተዋል። ይልቅ ሴቶች በጦርነት ምርኮነት ይወሰዱና በስጦታ ይበረከቱ ነበር። በግጭት ወቅት ለተጎዳ ጎሳ

¹⁴⁸ Walter C. Kaiser and others. *Hard Sayings of the Bible* (Grand Rapids: IVP, 1996) 642.

ቍጣ ማብረጃ በካሳነት መስጠታቸውም የተለመደ ነበር። በአጠቃላይ ሴት ልጅ የምትናገር ዕቃ (*a talking token* እንዲል ፈረንጅ) ያህል ብቻ ትቁጠር ነበር።

ተረቶቻችን ውስጥም መርዛማ ንግግሮች ታጭቀዋል። በተናጋሪያቸው ብዛት ቀዳሚ ከኾኑ ሁለት የሀገራችን ቋንቋዎች ውስጥ ብቻ ለአብነት ያህል ቀጣዮቹን ተመልከቱ። እነዚህ በሥነ ቃሎቻችን ውስጥ የተሞጀሩ አባባሎች ምን ያህል እንደሚያንገሸግሹ ታዩባቸዋል። “ሴት የነገሠችበት ቀን በዝግ በረት ያውላል”፤ “ሴትና አህያ ነጻነት አይወዱም” ወይም “ሴትና አህያ ዱላ ይወዳሉ”፤ “ሴት ለማጀት፤ ወንድ ለሹመት”፤ “ሴት ዐዋቂ ትወልዳለች እንጂ ዐዋቂ አትኾንም”፤ “ወንድ የወለደ እንደ እግዚር ከበደ፤ ሴት የወለደ ዕመቅ ወረደ” ወዘተ. እየተባለ ሲተረትና ሲተረክ ከነግግብራዊ ብጉራችን እዚህ ድረስ መጥተናል። በዚሁ እንቅጥል ይኾን?

ምን መደረግ እከበት?

ሴቶች የሚደርስባቸው ግፍና በደል ብቻ ሳይኾን ይከበርላቸው ዘንድ የሚቀነቀነው “መብታቸው” ራሱ ጽንፍ እየረገጠ ይገኛል። ብዙ ጊዜ ደግሞ ጽንፍ የዲያብሎስ እርካብ ኾኖ ያገለግላል።የሳፍራጊስቶች ንቅናቄና ከቅዱሳን መጻሕፍት መስመር ለቅቀው ያፈነገጡ ጽንፈኛ አመለካከቶች (ለምሳሌ አንስታይ ነገረ መለኮት) መፍትሔ ከማምጣት ይልቅ አጥፊ ውጤቶች ማስከተላቸው አልቀረም (የተነሣሁበት ርዕስ ባለመኾኑ አልገባበትም እንጂ)። ጤናማውንና ትክክለኛውን ማድረግ ካልቻልንበት ለአፈንጋጭ እንቅስቃሴዎች በር መከፈቱ አይቀርም። ስለዚህ ምን እናድርግ?

ከሁሉ አስቀድሞ ሴቶችን እንደኛው ሰው መኾናቸውን ባለመዘንጋት እንመልከት። ርግጥ ነው፤ ሴቶች፤ እንደ ወንዶች ሁሉ፤ ከፍጥረታቸው ጎጢአተኞችና የቍጣ ልጆች ናቸው (ኤፌ. 2፡1-4)። ይህ የኾነበት ምክንያት በሴትነታቸው ጣጣ ሳይኾን ሰው በመኾናቸው ነው። መጽሐፍ እንደሚል “ልዩነት የለምና፤ ሁሉ ጎጢአትን ሠርተዋልና፤ የእግዚአብሔርም ክብር ጐድሏቸዋል” (ሮሜ. 3፡23)። በክርስቶስ ኢየሱስ ቤዝዎት የሕይወት ጸጋ ሊወርሱ መቻላቸውም ርግጥ ነው (1ጴጥ. 3፡7)። ስለዚህ “አይሁዳዊ ወይም የግሪክ ሰው የለም፤ ባሪያ ወይም ጨዋ ሰው የለም፤ ወንድም ሴትም የለም፤ ሁላችሁ በክርስቶስ ኢየሱስ እንደ ሰው ናችሁና” (ገላ 3፡28)

ብዙ የሥነ ጥበብ፣ የሥነ ጽሑፍ፣ የኪነ ጥበብና ፍልስፍና ምሁራን መራቀቃቸውን ለማሳየት ሴት የምስጢር ሁሉ ምንምም የሚሸከረከርባት ህላዌ አድርገው ሲወስዱ ተስተውለዋል። ስለዚህ የወንድ ልጅ ተልእኮው ይህን ምስጢር ለማግኘት ሲዋትት መኖር እንደ ሽን ይሰብካሉ። አንዳንዶቹ እንዲያውም ከዚህ በመነሣት ሴት ወላዊ፣ የማትጨበጥ፣ ልቧና ድርጊቷ በተቃርኖ የተሞላ አድርገው ሥለዋል። ፖለቲከኞች፣ ጦረኞችና ወራሪዎችም የታላቅነታቸው መዳረሻ የሰበሰቡት ሴት ብዛት እንደሚሆን ዐስበው ተግተዋል። የጓጉለት ደስታ ታዲያ ጉም የመጨበጥ ያህል ሹኖ ሲቀርባቸው ደግሞ በሴቷ አሳበቡ። ናፖሊዎን በናፓርታ ትን ልጅ ልብ ከማወቅ ይልቅ አንድ ባታሊዮን ጦር መምራት ይቀላል” ያለው ... ይህን አይቀርም። ተመሳሳዩን ግራ መጋባት ለማጠየቅ ስለ አንድ ባል የሚነገር ቀልድ አለ። ሚስቱን በወሰደ ሰሞን ነው፤ ብርቱ ጥያቄ የቀረበለት። ሔዋኑ አንዴት እንደ ሽነች፣ ትዳርንም እንዴት እንዳገኘው የሚመለከት ነበር-ጥያቄው። ባል መለሰ፣ “ከእርሷ ጋር መኖር አልቻልኩም፣ ያለርሷም መኖር አልቻልኩም።”

ሁልጊዜ እውነት ባይሆንም “ከእያንዳንዱ አስተዋይ ሰው ጀርባ አስተዋይ ሴት አለች” በሚለው ጤናማ ሐሳብ እስማማለሁ። በርግጥ ታዋቂ ወንድ ስር መደበኛ የሚፈልጉ ሴቶች መኖራቸውም አያጠያይቅም። ከያንዳንዱ ከሸፍ ወንድ ጀርባም የዚያኑ ዐይነት አካላት ሴት ልትኖር መቻሏ ሐቅ ነው። “ሴት የላከው ሞት አይፈራም” እንዲሉ፣ አከፋብን ለከፋት የነዳቸው ኤልሳቤጥ ነበረች (1ነገ. 20፥25)። በአንጻሩ “አእምሮዋ ትልቅ” የነበረው አቢግያ ከፊቷ ትልቅ ሰው አልነበረም። እንደ ስሙ ስንፍና ያደረበት ናባል የተባለ ከንቱ ሰውዬ ሚስት ነበረችና። ሹኖም ግን ሕይወቱን በዳዊት ቊጣ ከተመዝገበው ሰይፍ ታድጋለታለች (1ሳሙ. 25)። ከንጉሥ ዳዊት ጀርባ ደግሞ የማትረባዋ ሜልኮል ነበረች (1ሳሙ. 6፥20-23)። የሴትን ነገር የተረዳው ታላቁ እስክንድር “ግሪኮች ዓለምን ይገዛሉ፣ እኔ ዓለምን እገዛለሁ፣ ሚስቱ ደግሞ እኔን ትገዛለች” እንዳለ ይነገራል። በአጠቃላይ በሴት የጠፉ አንዳሉ ሁሉ በርሷው የለሙ አሉ። “ልባም ሴት ለባልዋ ዘውድ ናት፤ አባፋሪ ሴት ግን በአጥንቱ ውስጥ እንደ ቅንቅን ናት” (ምሳ. 12፥4) እንደሚል ቃሉ። ቁም ነገሩ ልባሚን ማግኘት መቻል ነው። “ልባም ሴትን ማን ሊያገኛት ይችላል? ዋጋዋ ከቀይ ዕንቁ ይበልጣል” (ምሳ. 31፥10) ብለው ቢጠይቁ ደግሞ፣ “እግዚአብሔር ይሰጣል” ነው ምላሹ። ሴትና

ባለጠግነትን ከቤተ ሰብ ልንወርስ ብንችለን፤ አስተዋይ ሚስት ግን የምትገኘው ከእግዚአብሔር ዘንድ ነው (ምሳ. 19፥14)።

በሌላ በኩል ሴቶች ቁም ነገር መሥራት መቻላቸውን አለመዘንጋት ተገቢ ነው። ሌላው ቢቀር ከእናቶቻችን እጅ ሥር ማደጋችን ሊረሳ አይገባም። ምሳሌ ልጥቀስ። ብዙዎቻችን ጆን ዌስሊና ቻርለስ ዌስሊን እናስታውሳቸዋለን። እነዚህ ወንድማማቾች እግዚአብሔር በጸጋው እንደ ተጠቀመባቸው እናውቃለን። የእናታቸው የሶስና ዌዝሊ ልጆች መሆናቸው ግን መዘንጋት የለበትም። ሶስና መደበኛ ት/ቤት አልረገጠችም፤ በቤት ውስጥ አባቷ ማንበብና መጻፍ አስተምሯታል። አንዲት ስብከት አላቀረበችም፤ ምንም ዐይነት መጽሐፍ አልጻፈችም፤ በየትኛውም ምስባክ ጀርባ አልቆመችም፤ ቤተ ክርስቲያንም አልተከለችም፤ ነገር ግን አንዳንዶች ሶስናን የሜቶዲዝም¹⁴⁹ እናት ሲሉ ይጠሯታል። በልጆቿ ላይ የዘራቸው ዘር እግዚአብሔር ስለ ባረከላት አውሮጳንና አሜሪካን ላጥለቀለቀው ሜቶዲዝም የተባለ የክርስትና እቅስቃሴ በተዘዋዋሪ ሰበብ ሹናለች። ቤተ ሰቡን መመገብ፣ ልጆችን በቤት ውስጥ ማስተማር፣ ለእያንዳንዱ ልጅ ልብስ ሰፍቶ ማልበስ የርሷ ድርሻ ነበር። ከዚህ ሁሉ በላይ በቀን ቢያንስ ለአንድ ሰዓት መጸለይ አታቋርጥም ነበር። “ሴት ልጅን ማስተማር ኅብረተ ሰብን ማስተማር ነው” የሚባለው ለዚህ ይሆን?

ሌላው በደፈናው የመፈረጅን ልማድ ማስወገድ መፍትሔ ሳይሆን ሳይቀርም። የጥቂት እህቶቻችን ቅምጥልነት የአንዳንዶችን አስተሳሰብ ያወላጋደ ይመስለኛል። የፈሰሰ ውሃ ለማቅናት ነፍሳቸው የሚፈስ፣ እጃቸው ቢጨብጡት ብቻ ለመቀደድ የሚደርስ መኖራቸው ርግጥ ነው። ውበታቸውን ለመጠበቅ በሳሉናቸው ገብተው ግማሽ ቀን እንደ ቀልድ ፉት ሲሉ የተመለከተ ወንድ ሲያጉረመርም መስማቱ የሚጠበቅ ነው። ገንዘብ ሲያዩ ውሃ እንደ ጠማው ዋላ የሚዘረበረቡ ሰነፍ ሴቶች ያጋጠመው ሰው ሲብከከከን መገኘቱ ላያስገርም ይችላል። ሴት ግን ይህች ብቻ ነችን? የሚያጠቡትን ሕፃን በእምርብጫቸው ወሸቀው ወይ በጀርባቸው አዝለው፣ ጥጃ ከላም ሚያገናኙ፣ አዛባ የሚዝቁ፣ በዕርሻ ላይ ለሚገኘው ባላቸው በጠራራ ፀሐይ ምሳ ይዘው የሚሮጡ ... ሴቶች በዕዝነ ልቡናቸው አይታዩአችሁም? ከመስኩ

¹⁴⁹ ሜቶዲዝም ከ17ኛው ምእት ዓመት ማጠናቀቂያ ጀምሮ በነበሩት ተከታታይ ዘመናት በአውሮጳና አሜሪካ ውስጥ የተቀጣጠለው የቅድስና መነቃቃት ነው፤ የዚህ ገቅናቂ ጀማሪ ደግሞ ጆን (የሐንስ) ዌዝሊ ነበር።

ሲደርሱም ጉልጓሎና አረም በማሰወገድ ባሎቻቸውን የሚያግዙ እናቶች በዐይነት ጎሊናቸው አይመለሱም? በእጅና በእግር መካከል ልዩነት የጠፋ እስኪመስል በሥራ የደደረ የሴቶች ክንድ አይተን አናውቅም? እንግዳ በልቶ የሚጠግብ የማይመስላቸው ገበታቸው ሙሉ፤ ማጀታቸው የተትረፈረፈ እናቶች አላጋጠሟቸውም? በአጠቃላይ ክፉ ክፉውን ከመልቀም ደግ ደጉን ማበልጸግ ይሻለናል። ሐበሻ፤ “በሴት የበከረ፤ ከእግዚአብሔር መከረ” እንዲሁም፤ “ወጥ የሌለው እንጀራና ሴት የሌለበት ሴት አንድ ናቸው” እንደሚል፤ ቀና ቀናውን እንኑርበት። ሴት እናት ነች፤ ሴት እህት ነች፤ ሴት ሚስት ነች፤ ሴት ልጅ ነች፤ አያትም ትኾናለች።

ባሎች የተጠሩት ራስን እስከ መስጠት ድረስ በከበረ ፍቅር ሚስቶቻቸውን እንዲወዱ ነው (ኤፌ. 5፡25-28)፤ እንዲደበድቧቸው አይደለም። ባል የሚስቱ ራስ መኾኑ እውነት ነው። ርሷም በፍቅር ልትገዛለት ይገባል፤ ራሱን እስከ መስጠት የሚችልን ሊገዙለት አይከብድምና። ራስ የመኾን ምሳሌ ክርስቶስ ነው። ስለ ሴተ ክርስቲያን ሞቶላታል (ኤፌ. 5፡26)። መጋቢ ጆን ፓይፐር እንደ ጻፉት፤

ባሎች ክርስቶስ አይደሉም። እርሱን እንዲመስሉ የተጠሩ ናቸው። በተለይም ይህ መምሰል የሚገለጥበት መንገዱ ባል ሚስቱን ባለማስፈራራቱ፤ የሥጋት ምንጭ ባለመሆኑና ባለማሳደድ፤ ይልቁንም መልካም እንዲኾንላት ስለ እርሷ መከራ ለመቀበል ባለው ዝግጁነት ነው። ይህም እርሷን ሊጎዳት ከሚችል ማንኛውም ውጪያዊ ጥቃት መጠበቅ፤ እንዲሁም እርስዋ ከምታደርስበት በደል የተነሣ በሚመጣበት ጎዘን ምክንያት እንኳ የሚያልፍበትን መከራ መሸከምን ያካትታል። ይህ ዐይነቱ ፍቅር የሚቻለው ክርስቶስ ለሁለቱም፤ ማለትም ለባልም ለሚስትም፤ ሞቶላቸዋልና ነው። ጎጠኝነታቸው ይቅር ተብሎላቸዋልና አንዳቸውም ሌላኛው ወገን በጎጠኝነት እንዲሠቃይ ማድረግ አይገባቸውም። ህማማችንን ጌታ ክርስቶስ ተሸከሞልናል። አሁን፤ እንደ ጎጠኝነታችን ምሕረትን እንዳገኙ ጥንድ ሰዎች፤ ስለ ክፉ መልካምን መመለስ እንችላለን።¹⁵⁰

እግዚአብሔር ይርዳን። አሜን።

¹⁵⁰ John Piper, *The Passion of Jesus Christ: Fifty Reasons Why He Came to Die* (Wheaton: Crossway Books, 2004) 89.

በው የሚማር አንድም በፊደል፤ አንድም በመከራ ነው፤ አንድም በግር “ሀ” ብሎ፤ አንድም በአሳር “ዋ” ብሎ።
— ሎሬት ጸጋዬ ገብረ መድኅን

በሰማይ ስጦታዬ ስጠላችኋል

ስጥኝሃልኬ

ተጻፈ ጥር 14 ቀን 2005 ዓ.ም.

ኢትዮጵያ ከ31 ዓመታት ቁይታና ፍዘት በኋላ ወደ አፍሪካ ዋንጫ ከመመለሷ የተነሣ ኢትዮጵያውያን በጣም ፈንድቀዋል። በርግጥ፤ ባይፈነድቁ ነበር የሚገርመው፤ “የበይ ተመልካች” ብቻ መኾን ማን ይፈልጋል? በሌሎች “መብላት” ዐብሮ መደስት ተገቢ ቢኾንም፤ ከዓመት-ዓመት እያፋሽጉ (እያዛጉ) “ገበታውን” እና ቋሚ “በይዎቹን” በፎቶግራፍና በቴሌቪዥን መስኮት ብቻ መመልከት ዕጣ ፈንታችን ሲመስል ግን ትንሽ “ይደብራል”። የአፍሪካ እግር ኳስ ማኅበር መሥራች የነበረች ሀገር (ለሦስት ዐሠርት ዓመታት ሙሉ) መሳተፍ እንኳ “እንዳማራት ሲቀር”፤ “በገዛ ዳቦዬ ልብ ልቡን ዐጣሁት” ያስብላል። ግና፤ ዐዲሱ ትውልድ፤ እንደ ብራብራቅ ብጤ፤ ደንገት በረቀ!

እናም “ዋልያዎቹ” በማጣሪያው የነበረባቸውን ስላማዊ ፍልሚያ በድል ተወጥተው ወደ አፍሪካ ዋንጫ ውድድር የሚወስዳቸውን ታሪካዊ የመግቢያ ትኬት ሊቆርጡ በቅተዋል። በተለይ ሱዳንን በመልሱ ጨዋታ ዐዲስ አበባ ላይ 2-0 የረቱበት ዕለት የታየው ትንቅንቅ ለዚህ ትውልድ አይረሴ ነበር። ከዚያች ዕለት ጀምሮ፤ የኢትዮጵያ ብሔራዊ ቡድን ወደ አፍሪካ ዋንጫ መመለሱ የመነጋገሪያ ርእሰ ፕዮ ሰንበቷል።

ተጫዋቾችና የየዕለት እንቅስቃሴያቸው ሳይቀር በሀገር ውስጥም ሆነ በዓለም ዐቀፍ የመገናኛ ብዙኀን ዘገባ ሰፊ ሽፋን ሊሰጠው ቢቃ። (አርሰን ቬንገር የተባሉ የአርሰናል ክለብ አለቃ በጋዜጣዊ መግለጫቸው ወቅት የኢትዮጵያን ተሳትፎ አስመልክተው የሰጡትን አስተያየት እዚህ ያሉ ወገኖች ምን ያህል አጉነው ሲያስጮኹት እንደ ሰነበቱ ማሰታወቁ በቂ ነው።) አንዳንድ መጽሔቶች መደበኛ ኅትመታቸውን ወደ ልዩ ዕትም ለውጠው ለጉዳዩ ትልቅ ትኩረት መስጠታቸውን ለማሳየት ሞክረዋል፤ መልካም ሐሳብ ነው።

የኢትዮጵያ አግር ኳስ ፌዴሬሽንም ልዩ ልዩ የገቢ ማሰባሰቢያ መርሐ ግብሮችን አዘጋጅቶ ካጠራቀመው ገቢው ላይ (እንዳቅመው) ጠቀም ያለ ሰጦታ ለተጫዋቾችና ለአሠልጣኞቻቸው ሽልሚል። ይህም ሊበረታታ ይገባዋል። ተጫዋቾቹ እዚህም፤ እዚያም እየተጋበዙ የተለያዩ ዝግጅቶች “ጌጥና ፈርጥ” ተደርገው መሰንበታቸውም አይረሳም። በመጨረሻም፤ ቡድኑ በከፍተኛ የሀገሪቱ ባለሥልጣናት አማካይነት ማበረታቻና ሀገራዊ ዐደራ ተሰጥቶት ወደ ደቡብ አፍሪካ ተሸገ፤ ይህም ጥሩ ነው።

ቡድኑ ከዚያ አንድ ደረሰም፤ በደቡብ አፍሪካ የሚኖሩ ኢትዮጵያውያን “ነቅለው በመውጣት” በድምቀት ሲቀበሉት ለተመለከተ፤ አካባቢው ጥምቀት ባሕር (ባሕረ ጥምቀት) እንጂ የጆሐንስበርግ አውሮፕላን ማረፊያ ነው ለማለት የሚያጠራጥር ነበር። ከዚህ በኋላ “ሜዳውም፤ ፈረሱም ይኸው” ተብሎለት በሰላማዊው የስፖርት ፍልሚያ የሚያሳየው ውጤት ሲጠበቅ ከረመ።

መድረስ አይቀርምና በናፍቆት ሲጠበቅ የነበረው ጥር 11 ደረሰ። 29ኛው የአፍሪካ ዋንጫ በተያዘለት መርሐ ግብር መሠረት በይፋና በድምቀት ተከፈተ። ከመከፈቻው ዕለት በሣልስቱ ኢትዮጵያ በዕጣ በተደለደለችበት ምድብ ሦስት የመጀመሪያውን የምድብ ማጣሪያ ጨዋታዋን ከአምናው ሻምፒዮን ቡድን ዛምቢያ ጋር አድርጋለች። ዋልያ ከቺፖሎሎ የሚፋለምበት ግጥሚያ! ጥር 13 ቀን 2005 ዓ. ም. በኢትዮጵያ ሰዓት አቆጣጠር ከምሽቱ 12:00 ሰዓት ላይ! በኢትዮጵያ ምድር ሌላ ሐሳብ ሁሉ የተረሳ ይመስል የዚህ ጨዋታ ወሬ በአየሩ ላይ ረበበ።

ይህ ቀን፤ ማለትም ጥር 13፤ በታሪክ ከመዘገባቸው ጉዳዮች አንደኛው የኢትዮጵያ ብሔራዊ ቡድን ብቸኛ የዋንጫ ማንሣት ድሉን የቀመሰበት መኾኑ ነው፤ በቀዳማዊ ዐፄ ጎይለ ሥላሴ ዘመን። የዛሬ 51 ዓመት በተመሳሳይ ቀን ጥር 13 ቀን፤ 1954 ዓ.ም.—በታ ዐዲስ አበባ ስታዲየም። የኢትዮጵያ ብሔራዊ ቡድን የግብጽ አቻውን በተጨማሪ ሰዓት 4 ለ 2 በኾነ ውጤት በመርታቱ፤ ኢትዮጵያ በዋንጫ ባለክብር ቡድኖች ዝርዝር ውስጥ ገባች። ይህም ለግማሽ ምዕተ ዓመት ሳይለወጥ የቆየ ብቸኛና ብርቅ የታሪክ ምልክት እንደ ኾነ ቀረ። ኢትዮጵያ ከዚሁ ከ3ኛው የአፍሪካ ዋንጫ በተጨማሪ፤ 6ኛውን (1960 ዓ.ም.) እና 10ኛውን (1968 ዓ.ም.) የአፍሪካ ዋንጫ አዘጋጅ ነበረች። ብሔራዊ ቡድኑ ከሦስቱ በአንዱ ሲቀናው በሁለቱ ጊዜያት ግን በዋንጫ ደጃፍ ላይ ተሳልሞ ቢያልፍም፤ ሳይሳካለት ቀርቷል።

ከዚያ ውጭ የመጨረሻ ተሳትፎአችን የታየው ሊቢያ ላይ በ1974 ዓ.ም. ተዘጋጅቶ በነበረው 13ኛው የአፍሪካ ዋንጫ ላይ ነበር። ያን ጊዜ የኢትዮጵያ ብሔራዊ ቡድን፤ ናይጄሪያ ዛምቢያና አልጀሪያ በሚገኙበት ምድብ ቤንጋዚ ላይ ከተመ (ከአልጀሪያ በቀር [አሁን ቡርኪናፋሶ ደርሳናለች] ሁለቱ የዚያን ወቅት አሰናባዥቻችን ዛምቢያና ናይጄሪያ ዘንድሮም ዐብረውን ተደልድለዋል)። በዚያን ወቅት ቡድኖችን በምድብ ማጣሪያው አንድም ጨዋታ ሳያሸንፍና ምንም ጉል ሳያስቁጥር፤ ከመጀመሪያው ዙር ተሰናበተ። ዳግመኛም የአፍሪካ ዋንጫ ውድድር ላይ ብቅ ሳይል ሦስት ዐሠርት ዓመታት ዐለፉበት፤ የሚዘገንን ነው።

ከዚያን ጊዜ ጀምሮ እንግዲህ መሬት ፀሓይን 31 ጊዜ ዞራታለች። የኢትዮጵያ ሕዝብ ቊጥር በ50 ሚሊዮን ጨምሯል። መንግሥታት ተፈራርቀዋል። ዓለማችንም ታላላቅ ለውጦች አስተናግዳለች። ቀዝቃዛቀው ጦርነት አብቅቶለታል፤ ሁለቱ ጀርመኖች ተቀላቅለዋል፤ ኮሚኒዝም ወደ ተረት ዓለም ነጉዷል። ናሚቢያ ነጻ ወጥታ የራሷን ሀገራት-መንግሥት መሥርታለች። ኢፓርታይድ ተወግዶ ደቡብ አፍሪካ የዓለምንና የአፍሪካን ዋንጫ አዘጋጅታለች። ... ኤርትራና ደቡብ ሱዳን የተባሉ ሁለት አገሮች ተፈጥረዋል፤ የአፍሪካ እንድነት ድርጅት (OAU) ወደ አፍሪካ ኅብረት (AU) ራሱን ቀይሯል ... ምን ያልኾነ አለ? ምን ዐይነት ስመመን ውስጥ ብንጠልቅ ነው እንዲህ ደንዝዝን የኖርነው? ወይም የምንኖረው?

የታሪካችንን ገናናነት ስንተርክ ብቻ ሳይኾን ስንተኛም ዘመናት ይነጉዱብናል። እግር ኳሱ ቀጣይነት ባለውና ተከታታይ ውርስ ላይ የተደገፈ አይመስልም። ብርሻ ጥርሻ የሚል ዐይነት ነው። (በእግር ኳሱ ብቻ ሳይኾን በብዙ መስክ) እንደ ጠበል ቀማሽ ከዓመታት በኋላ ብቅ ብለን “ፊት ካስመታን” በኋላ እልም የምንል ብጤ ነን። እንዴ በግ ብለን የሰሞነኛ ሆይ ሆይታ እናዳምቅና ድርግም ብለን ጠፍተን ለብዙ ዓመታት እንቅልፋችንን ያለሐሳብ እንለጠልጣለን። ኤድዋርድ ኢ. ጊበን እንደ ተሣለቀው “ኢትዮጵያውያን የዘነጋቸውን ዓለም ረስተው ለሺህ ዓመታት ያህል አንቀላፍተው ነበር” የተባለውን ዐይነት ነገር።

31 ዓመት ሙሉ ከተሳትፎ ርቆ መሰንበት ለመሥራች ሀገር አሣቃቂ ነው። ለምሳሌ፡ የኔ ትውልድ ኢትዮጵያን በአፍሪካ ዋንጫ ላይ አይቷት አያውቅም ነበር። ይህ ብቻም አይደለም። ቡድኑ በአፍሪካ ዋንጫ ላይ ግብ ካስቆጠረ 36 ዓመታት ዐልፈውበታል። ይህ ቡድን እኛ ስንወለድ ግብ ያስቆጠረ ቡድን ነው ማለት ነው። ለነገሩ፡ ሳይሳተፍ የት ላይ ሊያስቆጥር ይችላል? ዘንድሮ መጀመሪያ የምናየው ግብ እንግዲህ ከሦስት ደርዘን ዓመታት በኋላ በመቁጠሩ ሪከርድ ይሰብራል። (ትናንት እንዳየነው፤ ይህን ታሪክ አዳነ ግርማ ወስዶታል።)

እንግዲህ ይህን መሳይ ትልቅ ኅላፊነትን ተሸክሞ ወደ ደቡብ አፍሪካ የተጓዘው ይህ ቡድን በተመቻቸ ሁኔታ ውስጥ ተኩትኩቶ ያደገ አይደለም። አንድ ምሳሌ ብቻ ለመጥቀስ፡ አባቶቻችን 20 ሚሊዮን ኾነው የሠሩት ስታዲዮም እኛ ዘጠና ሚሊዮን ኾነን እየፈረሰ ባለበት ጊዜ የተነሣ በመኾኑ የቡድኑ ጥረት የሚደነቅ ነው። (በየክልሉ እየተሠሩ ያሉትን ስታዲዮሞች ዘንግቼ አይደለም። የእነርሱ ግንባታ ተስፋ ሰጪ ቢኾንም፤ ገና አገልግሎት አየሰጡ አይደለምና ነው።)

በአጠቃላይ ከላይ በዘረዘርናቸውና በሌሎችም ትብታቦች ተጠላልፎ የኖረው የሀገሪ እግር ኳስ፤ ብሔራዊ ቡድኖችን በድንገት ባሳየው መነቃቃትና ጥረት በአፍሪካውያን ወንድሞቻችንና በቀረውም ዓለም ፊት “እኛም አለን” ሊል በቅቷል። ለዚህ ውጤት መገኘት የበኩላቸውን ጥረት ያደረጉት ተጫዋቾችና አሠልጣኞቻቸው (የየክለብ አሠልጣኞቻቸውንም ላለመዘንጋት) ምስጋና ይገባቸዋል። ፌዴሬሽኑም እንዳቅሙ

መንደፋደፉ አልቀረምና መበረታታት አለበት። ከሁሉ በላይ ደግሞ ለኢትዮጵያ እግር ኳስ መነሣት “ሰለቸኝ” የማይለው ተመልካች መመስገን ይገባዋል ይመስለኛል።

እንግዲህ፤ እንደ ነፍሰ ጡር ቀን እየቆጠርን (ኢቴሺ ከዜና ዕውጃው ሰዓት ለጥቆ የሚያሳየውን አቁልቋይ-ቀን-ቆጠራ ያስታውሷል) የጥር 13 ምሽትን ስንጠባበቅ እያለን ቀኑ ከተፍ አለ። ይህን ሳስብ፤ በተደጋጋሚ የሰማሁት አንድ ጨለምተኛ አባባል ከጆሮዬ እንደ ተደቀነ ከርሜ ነበር። ትናንትናም ጨዋታውን ለማየት ከቢሮ ስወጣ ይኸው “ነትራኪ” አባባል አልተለየኝም። “ለመሸነፍ እንዲህ መከለፍለፍ”። ይህን ሐሞት አፍሳሽ ብሂል በሌላ ለዘብተኛ ሐሳብ ወደ ጐን ገፍቼ፤ ከቴሌቪዥኑ ገጸ ምስል (ስክሪን) ፊት በተስፋ ተሠየምሁ፡- “ለመሳተፍ፤ በጨዋነት መጣደፍ”።

የዋልያዎቹ የመጀመሪያ ጨዋታ ግን አስደማሚ ኾኖ ዐረፈው። እኔም ዐይኔን ማመን አልቻልሁም ነበር። ወይስ “ለራስ ሲቆርሱ” ዐይነት ኾኖብኝ ስሜቴ እያጋነነብኝ ነው? ሻረ፤ አይመስለኝም! በዚያው የነበሩትን የጨዋታውን ተንታኞች አለማመን አልቻልኩም! እነ ሰንዴ አሊሴይ ሳይቀሩ ቡድኑን ከባርሴሎና ከለብ አጨዋወት ጋር እስከ ማነጻጸር ርቀት ሄደው ነበርና! ኢትዮጵያውያኑ ኳስ መጫወት እንደሚችሉ ብቻ ሳይኾን፤ ጫናን ተቋቁመው ግብ በማስቆጠር ከባለፈው ዓመት ሻምፒዮን ጋር ነጥብ መጋራት በመቻላቸው መነጋገሪያ ርእሰ ኾነዋል። ብራቮ ዋልያዎች!!

ከዚህ በተጨማሪ ደግሞ በደቡብ አፍሪካ የሚገኙ ኢትዮጵያውያን ብሔራዊ ቡድኑን ለማበረታታትና ድጋፍ ለመስጠት ትኬት ገዝተው፤ ረጅም መንገድ ተጉዘውና በልዩ ልዩ ንብርና በሀገሪቱ ባንዲራ አሸብርቀው በመገኘት ለቡድናቸው የኋላ ደጀን ስለ ኾኑ እናመሰግናቸዋለን።

ይህን ካልኩ በኋላ፤ አንዳንድ ትዝብታዊ ምልከታዬን ወደማቅረቡ ደግሞ ላዝግም። በትናንትናው ጨዋታ ምክንያት እንደ ማንኛውም ኢትዮጵያዊ መደሰቴን መደበቅ ባልቻልኩም፤ በአንዳንድ ጉዳዮች ማዘኔ ግን አልቀረም። እነዚህ ነገሮች የተከሠቱበት ምክንያቶች ምንም ይሁኑ ምን ሕጋዊነትን፤ ሐቀኛነትን፤ ሰላምንና ወንድማማችነትን የሚያንኳሰሱ ስለኾኑ ልንጸዩታቸው ይገባል ብዬ አምናለሁ። የተወሰኑትን ልጥቀስ፡-

የመጀመሪያው “አንድ ለናቱ” የኾነውን ኢቴቪን ይመለከታል። እንዴት? እንዴት ማለት ጥሩ ነው። የትናንትናውን ጨዋታ (የመጀመሪያ ግማሽ) በዲ.ኤስ.ቴቪ ስመለከት ቆየሁ። ይህን ያደረግሁት በሁለት ምክንያቶች ነው። አንደኛ፣ በከፍተኛ የግል ምክንያት ኢቴቪ ጨዋታውን ላያስተላልፍ የመቻሉ አጋጣሚ ጠንክር ብሎ ስለ ተሰማኝ ነው። (ጥቂት የማይባሉ የአፍሪካ ቴሌቪዥን ጣቢያዎች በከፍተኛ መኖር መቻላቸውን ቀድሞ ከራሱ ከኢቴቪ አዳምጠን ነበር)። ሁለተኛ ደግሞ ከተመክሮ የተማርኩት ነው። ይኸውም፣ የስፖንሰሮች ማስታወቂያ ለማሳየት ሲባል (የጨዋታ መጀመር እንኳ ሳያግደው) ቅጥ ባጣ መንገድ ማስታወቂያ እያንጋጋ የሚያሰላቸንን ኢቴቪን ሽሽት ነው። አንዳንድ ጊዜ ማስታወቂያውን የያዘውን ገጸ ምስል አሸማቅቆ በማጥበብ ጥግ ላይ ይሸነፍረውና የማስታወቂያውን ጠበል ያስከመክረዋል። ለዚህ ነበር ሽሽቱ።

ብሽሽውም አላመለጥኩትም፤ ሳይመሽ ወደቤት መግባት ስለሚገባኝ የሁለተኛውን ግማሽ ጨዋታ በኢቴቪ ማየት ነበረብኝ። ግን አስደንጋጭ ነገር ለመስማትና ለማየት ተገድጄ ነበር። “ኢቴቪያችን” ያለከፍታ ሥርጭት ጠልፎ እያስተላለፈ መኾኑን የሚናገር ጽሑፍ በስክሪኑ የግርጌ ግማሽ ገጽ ላይ መጥቶ ተደነቀረ።¹⁵¹ የጨዋታው ዘጋቢም (commentator) ሕጋዊ ርምጃ ሊወሰድበት እንደሚገባ ባንክሮ ሲያወሳ አደመጥሁ። እንዴት እንደ ደነገጥሁ አትጠይቁኝ። በድንገተኛ ጥፊ እንዳጠናገሩት ሰው ነው የዘረብኝ።

የቴሌቪዥን አገልግሎት ዓመታዊ ከፍተኛ ግዴታን አስመልክቶ ስለ ሕጋዊነት የሚለፍፈው ያገሬ ብሔራዊ ቴሌቪዥን ጣቢያ እንዲህ ዐይነት ተግባር በዘመናዊው ዓለም ዐይን ፊት ሲሠራ ሲታይ አለመሸማቀቅ እቸል ነበር ወይ? ዞሮ ዞሮ የብሔራዊ ቴሌቪዥን ጣቢያው ነቀፌታ ሀገራዊ ገጽታም አለው። “አፍንጫን ሲመቱት ዐይን ያለቅሳል” እንዲሉ። ለኢቴቪ ሰዎች ልቡናን ይሰጥልን።

¹⁵¹ “ETV, the Ethiopian national television is broadcasting the competition without paying the media rights to LC2-AFNEX. This constitutes an act of piracy punished by the law. It is also prejudicial to the African Football economy.” የሚል ነበር

ሁለተኛው ምልከታዬ በጨዋታው መኻል በደረሰ ጉዳት ላይ ነው። በረኛው ጀማል ጣሰው የመጨረሻ ሰው እንደ መኾኑ አጥቂውን ለማስቀረት የወሰነው ውሳኔ እንደ ተጠበቀ ኾኖ፣ ያን ያህል ርግጫ በተጫዋቹ ብሽሽት ስር መሰንዘሩ ግን አሳዛኝ ኾኖብኛል። ጀማል ራሱ ተጫዋች አይደለም ወይ? በፍጥነት እየጮጠ የነበረውን ዛምቢያዊ ተጫዋች በቀላል ግፊት ብቻ ማቆም ይቻላል አልነበረም? ግን አልኾነም፤ “የበላ የጠጣውን” ያህል አግሩን አንሥቶ መረገበት።

የሚገርመው ቀይ ካርድ ማየቱ የሚጠበቅ ብቻ ሳይኾን ትክክለኛ ርምጃ ኾኖ ሳለ፣ አንዳንድ ተመልካቾች ወዲያውኑ፣ አሠልጣኙ እና አንዳንድ የኤፍ. ኤም “የኳስ ተንታኞች” ደግሞ በማግስቱ፣ “በቢጫ ማስጠንቀቂያ ካርድ ቢታለፍ ይበቃው ነበር” በማለት ሲያመቻምቹ መስማቴ አስከፍቶኛል። ለዚያ እርግጫ ቀይ ካርድ ካልተሰጠ፣ ተጫዋቹ ገሰና ፋሰ ተሸክሞ አስቲገባ እንደ መጠበቅ አቁጥረዋለሁ። ኢትዮጵያዊ ብንኾንስ ኳስና መሥመር የለቀቀ ጀብደኛነትን የመቀላቀልን ክፋት አለማውገዝ ይቻላል ወይ? ያ ድርጊት የተፈጸመው በአዳኝ፣ ወይም በሳልሀዲን ላይ ቢኾንስ ምን ይሰማን ነበር? ሊደረግብን የማንወደውን በሌሎች ላይ ማድረግስ ዐመፃ አይደለምን? በቴሌቪዥን መስኮት ጨዋታውን እየተከታተሉ የነበሩ ልጆቻችንስ በጉዳዩ ላይ የምንሰጠውን አስተያየት ሲሰሙ ምን ይማራሉ?

ሦስተኛው ትኩረቴ የቡድኑ አሰልጣኝ ላይ ነው። አዳኝ ግርማ ባስቆጠረው ግብ ምክንያት ኢትዮጵያ አቻ ከኾነች በኋላ ውጤቱን አስጠብቆ ለመውጣት ሰዓት የማባከን መከራዎች ሲደረጉ ተመልክተናል (በግሌ ሰዓት ማባከን ሸር ይመስለኛል። ነገር ግን፣ ማንኛውም ቡድን ውጤት ለማስጠበቅ በሚል ሰዓት ማባከንን እንደ አንድ ዘዴ ሲጠቀምበት አያለሁ። ስለዚህም የኢትዮጵያ ቡድን ላይ የተለየ ፍርድ ለመስጠት መቋመጤ አይደለም)። እኔን የገረመኝ የብሔራዊ ቡድኑ አሠልጣኝ ለግብ ጠባቂያቸው ዘርይሁን “የአልምጥልን” መመሪያ ሲያስተላልፉ፣ የካሜራ “ዐይን” እንደሚይዛቸው አለመገንዘባቸው ነው። በቀጥታ “ተኛና ሰንበት” ዐይነት ምልክት እያሳዩ ግፊት ማድረጋቸው ብቻ ሳይኾን፣ በረኛው ከተነሣ በኋላ ተመልሶ ለጥ ሲል (ይመስለኛል) አውራ ጣታቸውን ቀስረው ማድነቃቸው አስገራሚ ነው። ዐዲስ አበባ

ስታዲዮም ያሉ መስሏቸው ይሆን? (እኛ ሜዳ ላይ፣ ያን መስል ግላዊ ተግባር ይቅርና፣ አንዳንዴ ጐል አንኳ በካሜራ ሳይያዝ ያመልጣል።)

አራተኛውና የመጨረሻው ተመልካቹን (ደጋፊውን) ይመለከታል። በድጋፍ አሰጣጣችን ላይ ነውጠኛነት ይታይበታል። እንዳያችሁት፣ ዳኛው ቀይ ካርዳቸውን ስበው ለጀማል ካከናነቡት በኋላ፣ ተመልካቹ መሥመር የለቀቀ ተቃውሞ አድርጓል። በዐናቱ ዛምቢያ አንድ ጐል ማግባቱን ተከትሎ ተጫዋቾቻቸው ደስታቸውን ሲገልጡ በነበረበት ወቅት (ምናልባት በኢትዮጵያውያን ደጋፊዎች ፊት ለፊት ሄደው ተተናክለው መኾኑን አላውቅም)፣ ደጋፊዎቻችን ሹቩዜላና የፕላስቲክ ጦርመሶች ወደ ሜዳ እየወረወሩ ሲያብጡ መታየታቸው አሳፋሪ ነው። ይህ ዐይነት ተግባር ብሔራዊ ፌዴሬሽኑን ሊያስቀጣ የሚችልም ድርጊት ነው።

የስፖርቱ ዓለም የሚተዳደረው በጨዋታ ሕግና ደንብ ነው። በደልም ተፈጽሞ ሲገኝ በሰላማዊ መንገድ ተቃውሞን ማሰማት፣ አቤቱታንም በሚመለከተው አካልና ሕጉ በሚፈቅደው አግባብ መሠረት ማቅረብ እንጂ፣ በሕገ አራዊት (በጫካ ሕግ) መነዳት ተገቢ አለመኾኑን ገና የተገነዘብን አልመሰለንም። እዚህ ሊለቀን ያልቻለ አባዜአችን ተከትሎን በየሰዉ ሀገር መሄዱም አሳዛኝ ነገር ነው። ቀጥታ በአካል እዚያው ደቡብ አፍሪካ ከተገኙት ደጋፊዎች በተጨማሪ፣ ጨዋታውን በቴሌቪዥን እየተመለከቱ ከነበሩት ደጋፊዎች መካከል ጥቂቶች፣ “በለው”፣ “ቀልጥመው”፣ ... ምናምን ሲሉ አሰማቸው ነበርና በጎዘን አስታውሳቸዋለሁ። ነውጠኛና ሞገደኛ ድጋፍ አሰጣጥ ቦታ እንዳይኖረው የደመ ነፍስ ሆያ ሆዬን እናውግዝ። ዐርበኛነትንና ነውጠኛነትን ነጥለን እንመልከት።

ይህን ሁሉ የምለው ሀገሬ ዐርበኛነት የሞላባት (Patriotic) ሀገር መኾኗን ጠልቼው አይደለም። ግዴላም ትሁን። ነገር ግን ዐርበኛነት በስሜት መንደድ ብቻ ነው እንዴ? ይህን የምለው ሀገራችን ስሜታዊነት ብቻ ሳይኾን ሕግና ሥርዐት የሰፈነባት መኾኗ ከመመስጥ በላይ የግድ ስለሚያስፈልገን ነው። ሕግና ሥርዐት ደግሞ በሁሉ ቦታ፣ በግልም ኾነ በጋራ እየተለማመድን በመንከባከብ የምናሳድገው ዕሴት ነው። ዋልጌነት እውነትን እያፈነና ሰላምን እየደፈቀ እንዳያጎብጠን ከስሜታችን በላይ ራሳችንን መግዛት እንለማመድ።

ይህን የምጽፈው ልጄ የምትኖርበት ዓለም የጡጫና የርግጫ ድባብ እንደ መርግ የተጫነው እንዳይኾን ለመከላለልና በነገር ሁሉ የድርሻዬን ለመወጣት እንድችል ልጄን በደንብ የማስተማር ኅላፊነት ስላለብኝ ነው። የዜግነት መብቴ እንዲከበርልኝ መጮኸ የምችለው፣ ሕግን የማከበርና የማስከበር ዜግነታዊ ግዴታዬን የተወጣሁ እንደኾነ ነው። ሕግን ለማከበር ደግሞ በፖሊስ ጣቢያ ፊት ማለፍ የለብኝም። የሕግ ልዕልናና ክቡርነት የሚታሰበን የደንብ ልብሱን ተጐናጽፎ የቆመ ሰውዬ፣ ወይም ጠብመንጃ የታጠቀ ጸጥታ አስከባሪ ስናይ ብቻ ሊኾን አይገባውም። ይህ ሀገር የሚተዳደረው በሕግ የበላይነት (by the Law of the Land) ስለኾነ ነው እንጂ። ኢፍትሐዊነትን በሕግ ስም የምንጭን ሳይኾን፣ ፍትሕና ርትዕን በሕግና ሥርዐት የምናጸና ሕዝብ ለመኾን ይህ ወሳኝ መነሻ ነው። ሥርዐት የማያውቅ ሕዝብ ምንኛ የተንገዋለለ መኾኑን ለማጤን ታሪካችን ምስክር ነው። ዐፄ ቴዎድሮስ በእሮጌ ጦርነት ፊታውራሪ ገብርዬ ከሞቱ በኋላ ወደ ዝነራል ናፒየር የጻፉትን ደብዳቤ ብቻ ማንበብ ይበቃናል። ሥርዓትን እምቢ ያለ ሕዝብ ሥርዓት በነበረው ጦር ተረታ።

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ኢሁዱ አምላክ። በሦስትነት ባንድነቱ በክርስቶስ ያመነው ካሳ። መቼም ያገሬ ሰዎች በእግዚአብሔር ገይል እኔ ካልወረድሁላችሁ ሸሽታችሁን አትተወም። ... ያረመኔ ሀገር ነውና። ያገሬ ሰው ግብር ሥራት ግብ ብድር ስለው እንቢ ብሎ ተግባሩ። እናንተ ግን በሥራት በተገዛ ሰው አቸንፋችሁኝ። ... ከሮጡ ሰዎች ጋር አልነበርኩም። ጌታ ነኝ መስሎኝ ባልሰላ መድፍ ስታገል ውዩ ነው። ያገሬ ሰው የፈረንጅ ሃይማኖት ይዞአል አስልሞአል እያለ ዐሥሩን ምክንያት ይሰጠኝ ነበረ። እኔ ከከፋሁበት እግዚአብሔር መልካም ይሰጠው። እንደ ወደደ ይሁን። እግዚአብሔር ቢሰጠኝ ሁሉን ልዝዐ ዐሳብ ነበረኝ። እግዚአብሔር ቢነሣኝ ልሞት ሐሳቤ ይህ ነበረ። ከተወለድሁኝ እስካሁን ወንድ እጄን ጨብጦት አያውቅም ነበረ። ሰዎች ሲሸሹ ተነሥቼ ማራጋት ልማድ ነበረኝ። ጨለማ ከለከለኝ። ትናንትና በሰላም ያደራችሁ ሰዎች እግዚአብሔር እንደኔ እያድርጋችሁ። እንኳን የሀበሻ ጠላቴን ሊየሩሳሌም ዘምቼ ቱርኮችን አስለቅቃለሁ መስሎኝ ነበር።¹⁵² (አጽጋዎት) የኔ ነው፣ የተወሰኑ ሆህያት ለውጥም ተካቷል)

የቴዎድሮስ ሐልም የከሸፈው፣ ሕግና ሥርዐት በሰባራ ምንቸት እንደ ተጠራቀመ ወደን የትም በመፍሰሱ ነው። ለማንኛውም፣ ሕግና ሥርዐት የሚወድ ማንበረ ሰብ በመገንባት ሂደት ውስጥ እያንዳንዳችን የበኩላችንን መወጣት ይኖርብናል።

¹⁵² ተከለ ጻድቅ መክሪያ፣ *ዐፄ ቴዎድሮስና የኢትዮጵያ ላንድነት* (ዐዲስ አበባ፡- ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት፣ 1981 ዓ.ም.) 497።

የትራፊክ ደንቦችን የምናከብረው የትራፊክ ፖሊሱን በመንገድ ዳር መገኘት አይተንና አጠያይቀን ከኾነ በጣም አሳዛኞች ነን። ሕግን ተደብቀንም ቢኾን ማከበር ይኖርብናል። ሰው አየኝ አላየኝ ብለን ሳይኾን፤ ሕግ ሕግ ስለኾነ ብቻ መከበር ይኖርበታል። ያን ጊዜ ለሕግ ልዕልናና ለሰፋኔ ሥርዐት መጉልበት የድርሻችንን እንደ ተወጣን ይቆጠራል። ከኳስ ተነሥቼ ወደ ሌላ ዝብዝብ ሄድኩ አይደል? ግድ የለም እመለሳለሁ።

እግር ኳስ ስሜትን የሚገዛ ጨዋታ ነው፤ እውነት ነው። ግን ያ ስሜት ብቻውን እንዳሻው የሚነዳን ፍጡራን አይደለንም። በጨዋታው እየተዘናናን፤ ለስሜት ብቻ ሳይኾን ለእውነትም ስፍራ ይነረን። ልጆቻችን ባሉበት ሁሉ ሚዛን የሳተ አስተያየት እየሰጠን የምንመለከተው ጨዋታ የልጆቻችንን ጠባይ በአሉታዊ መንገድ አጣሞ እንደሚቀርጽ በማስተዋል ጥንቃቄ ማድረግ ብልጎነት ነው። በስሜት የታፈነ ሰብእና የጸጸት ማግስት የተደገሰለት እና ሕይወት ነው።

ሌላው መታሰብ የሚገባው ቁም ነገር ኳስ የመጫወት ዐላማው ሰላምን፤ የጋራ ትብብርንና ዘላቂ ወዳጅነትን ለማበረታት ነው እንጂ “ደመኛ ጠላትን” ለመፋለም ወይም ባላንጣን ለማዋረድ እንደተገኘ ወርቃማ ዕድል ተደርጎ መታሰብ የለበትም። ብሔራዊ ፌዴሬሽኖችም ኾኑ ክፍላተ ዓለማዊ ኮንፌዴሬሽኖች የተቋቋሙት ለነዚህ ሠናይ ዐላማዎች ነው። ይልቅስ ፍትሐዊና ወዳጅነት የሚጐለብትበትን በጎ ተግባር ማለትም፤ *Fair Play* የተሰኘውን መልካም ዕሴት እናበረታታ!

ዋቢ መጻሕፍት

Adams, Moody. *The Titanic's Last Hero: Story about John Harper* (West Columbia: Midnight Call, 1997).

Anderegg, Raymond. *The Story of God as Revealed in the Holy Bible for All Mankind*, 2nd ed. Bloomington, Indiana : Author House, 2007.

Ballard, Robert D., and Michael Sweeney. *Return to Titanic: a New Look at the World's Most Famous Lost Ship*. California: National Geographic, 2004.

Bavinick, J. H. *An Introduction to the Science of Missions*. Philadelphia: Prysbyterian and Reformed, 1960 .

Berkhof, Luise. *Systematic Theology*. Grand Rapids: Eerdmans, 1938.

Blue, J. Ronald. "Habakkuk," in *The Bible Knowledge Commentary: Old Testament*, Edited by John F. Walvoord and Roy B. Zuck, 1505-1522. Colorado Springs: Victor Books, 1985.

Brown, F., S. Driver and C. Briggs. *The Brown -Driver-Briggs Hebrew-English Lexicon*. Massachusetts: Handrickson, Publishing Inc., 2006.

Bruce, F. F. *The Book of the Acts*. NICNT. Grand Rapids: Eardmans, 1988.

Brunner, Emil. *The Christian Doctrine of God: Dogmatics I*. Cambri: James Clarke & Co., 1949.

Carson, D. A. *A Call to Spiritual Reformation: Priorities from Paul and His Prayers*. Grand Rapids: Baker, 1992.

- Chafer, Lewis Sperry. *Systematic Theology, Vol. 4*. Dallas: Dallas Theological Seminary, 1948.
- Dauglass, J. D., and Merrill C. Tenny. (Eds.) *New International Bible Dictionary*. Grand Rapids: Zondervan, 1987.
- Echols, James. (ed). *I Have A Dream: Martin Luther King Jr. and the Future of Multicultural America*. Minneapolis: Fortress, 2004.
- Ermias Kebede. *Ethiopia the Classic Case: A Biblical Nation...* (Washington: Kingdom of God Service, 1997
- Ferguson, Sinclair B. "Theologian of the Spirit." *Tabletalk*, October 1, 2004: 18.
- Grudem, Wayne. *Christian Theology*. Grand Rapids: Zondervan, 1994.
- Getachew Haile. "The Missionary's dream: An Ethiopian Perspective on Western Missions in Ethiopia," in *The Missionary Factor in Ethiopia: Papers from a Symposium on the Impact of European Missions on Ethiopian Society*, by Getachew Haile, Aasulv Lande and Samuel Rubenson, 1-8. Frankfurt: Peter Lang, 1998.
- Hazlitt, William, and Geoffrey Keynes. *Selected Essays of William Hazlitt 1778 to 1830*. Whitefish, MT: Kessinger Publisher, 2004.
- Kaiser, Walter C. *et al. Hard Sayings of the Bible* (Grand Rapids: IVP, 1996) 642
- Kierkegaard, Soren. *Purity of Heart: Is to Will One Thing*. New York: Harper & Brothers, 1956.

- LaHaye, Tim F., and Jerry B. Jenkins. *Left Behind: A Novel of the Earth's Last Days*. Colorado Springs: Alive Communications Link, 1995.
- Lucado, Max. *Let the Journey Begin: God's Roadmap for New Beginnings*. Nashville, Tennessee: Thomas Nelson Inc., 2009.
- Mather, Cotton. *Student and Preacher*. London: Hindmarsh, 1726.
- Marshall, I. Howard. *Acts*. TNTC. Downers Grove: IVP, 1980.
- Miller., William. *Evidence From Scripture And History of the Second Coming of Christ, about the Year 1843*. Boston: Joshua V. Himes, 1842.
- Motz, Arnell. *Preaching for Life Change*. Addis Ababa: IEC, 1999.
- Now the End Begins*: (n.d.). Retrieved March 12, 2012, from <http://www.nowtheendbegins.com>
- Oden, Thomas C. *The Living God: Systematic Theology: Vol. 1*. San Francisco: Harper & Row, 1987.
- Ogilvie, Loyd J. *Drumbeat of Love: The Unlimited Power of the Spirit as Revealed in the Book of Acts*. Waco, TX: Word, 1976.
- Pew Research Center poll*. (2010, July 14). Ret March 12, 2012, from "Jesus Christ's Return to Earth": <http://www.pewresearch.org>
- Piper, John. *Hunger for God: Desiring God Through Fasting and Prayer*. Wheaton: Crossway Books, 1997.
- . *The Passion of Jesus Christ: Fifty Reasons Why He Came to Die*. Wheaton: Crossway Books, 2004.

—. *The Supremacy of God in Preaching*. Grand Rapids: Baker, 2004.

Richard, Ramesh. *Scripture Sculpture*. Grand Rapids: Baker, 2001.

Rosen, Moishe. *Overturn to Armageddon: Beyond the Gulf War*. Here's Life Publisher, 1991.

Sanders, J. Osawald. *Spiritual Discipleship: Principles of Following Christ for Every Believer*. Chicago: Moody Bible Ins., 1994.

Sheller, Jeffery. *US News*. December 15, 1997.
<http://www.usnews.com> (accessed April 11, 2011).

Smeds, Lewis B. *Forgive and Forget: Healing the Hurts We Don't deserve*. San Fransisco: Harper & Raw, 1984.

Stott, John. *The Challenge of Preaching*. Carlisle: Langham Preaching, 2011.

The Moody Church Media. (n.d.). Retrieved March 2012 from
<http://www.moodymedia.org>:

The Time is at Hand: Studies in the Scriptures, vol. 2. Brooklyn, NY: International Students Association, 1911.

Vonnegut, Kurt. *A Man Without a Country*. New York: Seven Stories Press, 2005.

West, Delno C., and August Kling. *The Last Prophecy of Christopher Columbus*. Gainesville: University of Florida Press, 1991.

Willard, Dallas. *Hearing God: Developing a Conversational Relationship With God*. Downers Grove: IVP, 2012.

Williams, Richard Curtis. *The Trilogy Called Tribes*. Upsouth Pub. Group, 2011.

Yancey, Philip D. *What's So Amazing About Grace?* Grand Rapids: Zondervan, 1997.

መርሰዔ ጎዘን ወልደ ቂርቆስ (ብላታ)፤ *የሐያኛው ከፍለ ዘመን መባቻ*። ዐዲስ አበባ፡- ዐዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ፕሬስ፤ 2002 ዓ.ም።

መከብብ አጥናው (መጋቤ አለለፍ)፤ *አምስተኛው ጉባኤ፡- ዕድሜ-ቀጥል፤ ትምህርት ዐዘል የአባቶች ጨዋታ፤ ክፍል አንድ*። ዐዲስ አበባ፡- አልባ አሳታሚ፤ 2004 ዓ.ም።

ሪፖርተር ሳምንታዊ የአማርኛ ጋዜጣ፤ ዐዲስ አበባ፤ ሚዲያ እና ኮሚኒኬሽን ሴንተር (ኤም.ሲ.ሲ.)፤ መስከረም 8, 2004 ዓ.ም።

ሰሎሞን ሞገስ፤ *ለውነትን ስቀሏት*። ዐዲስ አበባ፡- ዐልባ አሳታሚ፤ 2001 ዓ.ም።

በላይ መኩንን፤ *ሕያው ልሳን፡- ግዕዝ ዐማርኛ መዝገበ ቃላት፤ የተሻሻለው ሁለተኛ ዕትም*። ዐዲስ አበባ፡-አልባ አሳታሚ፤ 2002 ዓ.ም።

በቀለ ወልደ ኪዳን፤ *ከሌሊቱ ሰንት ሰዓት ነው?* ዐዲስ አበባ፡- ኢ.ሙ.ወ.አ.ቤ.ክ.፤ ቀጠና ሁለት ሙሉ ወንጌል አጥቢያ፤ 2003 ዓ.ም።

በፍቃዱ ሞረዳ፤ *የትውልዴ መዝሙር*። ዐዲስ አበባ፡- አልባ አሳታሚ፤ 1994 ዓ.ም።

ባሕሩ ዘውዴ (ዶ/ር)፤ *የኢትዮጵያ ታሪክ ከ1847 እስከ 198*። ዐዲስ አበባ፡- ዐዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ፕሬስ፤ 1999 ዓ.ም።

ብርሃኑ ደንቄ፤ *ፍሳሪና አብዮት*። የጎትመት ቦታ፤ አሳታሚም ፕነ ዘመኑ አልተገለጸም።

ተስፋዬ አካሉ አበበ፤ *አጤ ቴዎድሮስ በሥስቱ ቀደምት ጸሐፍት*። ዐዲስ አበባ፡- አልባ አሳታሚ፤ 2004 ዓ.ም።

ተክለ ሐዋርያት ተክለ ማርያም (ፊታውራሪ)፤ *አቶ ባዮግራፊ (የሕይወቱ ታሪክ) ፤ 2ኛ ዕትም*። ዐዲስ አበባ፡- ዐዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ፕሬስ፤ 1999 ዓ.ም።

ተከለ ዲድቅ መከራያ፤ ዐፄ ቴዎድሮስና የኢትዮጵያ ለገደነት። ዐዲስ አበባ፡- ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት፤ 1981 ዓ.ም።

— የኢትዮጵያ ታሪክ፡- ከዐፄ ልብነ ድንግል አስከ ዐፄ ቴዎድሮስ፤ ፩ኛ ዕትም። ዐዲስ አበባ፡- አልቦ አሳታሚ፤ 1961 ዓ.ም።

— የኢትዮጵያ ታሪክ፡- ከዐፄ ይኩኖ አምላክ አስከ ዐፄ ልብነ ድንግል፤ ፪ኛ መጽሐፍ። ዐዲስ አበባ፡- ተስፋ ማተሚያ ድርጅት፤ 1951 ዓ.ም።

ኅይሉ ቸርነት፤ መድረኮቻችን በመጽሐፍ ቅዱስ ላይታ። ዐዲስ አበባ፡- ራኦይ፤ 1997 ዓ.ም።

ኅሩይ ወልደ ሥላሴ (ብላቴን ጌታ)፤ ወዳጆ ልቤና ሌሎችም፡- ነባር ምርጥ መጽሐፍት ንትመት። ዐዲስ አበባ፡- ዐዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ፕሬስ፤ 2000 ዓ.ም።

ንጉሤ ቡልቻ፤ የሰባኪው ፕሪና ባሕርይ (ላንግሃም ፕሪፔንግ)፤ ደብረ ዘይት፡- ያልታተመ ጽሑፍ፤ 1997 ዓ.ም።

አቤ ጉበኛ፤ ምልከአም ሰይፈ ክበልባል። ዐዲስ አበባ፡- ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት፤ 1956 ዓ.ም።

አንዳርጋቸው አሰግድ፤ በዐጭር የተቀጨ ረጅም ጉዞ፡- መኢሶን በኢትዮጵያ ሕዝቦች ትግል ወሰን። ዐዲስ አበባ፡- አልቦ አሳታሚ፤ 2000 ዓ.ም።

አግዛቸው ተፈራ (ዲያቆን)፤ የሰው ጥያቄ። ዐዲስ አበባ፡- አልቦ አሳታሚ፤ 2001 ዓ.ም።

ኢ.አ.ተ.ቤ.ከ፤ ተለምረ ማርያም። ዐዲስ አበባ፡- ትንሣኤ ማሳተሚያ ድርጅት፤ 1985 ዓ.ም።

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከል፤ አማርኛ መዝገበ ቃላት። ዐዲስ አበባ፡- ዐዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፤ 1993 ዓ.ም።

ኤሪከሰን፤ አሌ፤ ያገድ ዐራሽ ንግግር፤ 2ኛ ዕትም። ዐዲስ አበባ፡- ሴንትራል ማተሚያ ቤት፤ 1965 ዓ.ም።

ኤርምያስ ከበደ፤ ኢትዮጵያዊው በማንነቱ ፍለጋ። ዐዲስ አበባ፡- የእግዚአብሔር መንግሥት አገልግሎት፤ 1996።

— ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት (በሦስት ቅጽ)፤ ዐዲስ አበባ፡- የእግዚአብሔር መንግሥት አገልግሎት፤ 1996።

— ኢትዮጵያ የዓለሙ መፋረጃ፤ ዐዲስ አበባ፡- የእግዚአብሔር መንግሥት አገልግሎት፤ 1998።

ከበደ ሚካኤል፤ የዕውቀት ብልጭታ። ዐዲስ አበባ፤ 1939 ዓ.ም።

ኪዳነ ወልድ ከፍሌ (አለቃ)፤ መጽሐፈ ሰዋሰው ወግስ ወመዝገበ ቃላት ሐዲሱ። ዐዲስ አበባ፡- አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት፤ 1948 ዓ.ም።

ዘላለም ጌታቸው (ፖዝ)፤ ዝብርቅርቅ ዓለም። ዐዲስ አበባ፡- ተልእኮ ለትውልድ ዓለማቀፍ አገልግሎት፤ 2000 ዓ.ም።

ደረጀ በላይነህ፤ የዕድሜ መንገድ። ዐዲስ አበባ፡- አልቦ አሳታሚ፤ 1997.

ደስታ ተከለ ወልድ፤ ዐዲስ ያማርኛ መዝገበ ቃላት። ዐዲስ አበባ፡- አርቲስቲክ፤ 1962 ዓ.ም።

ገብረ ጊዮርጊስ ትርፌ (ተርጓሚ)፤ ዮሐንስ ቡኒያን (ደራሲ)፤ የመናኝ ጉዞ፤ 6ኛ ዕትም። ዐዲስ አበባ፡- የምሥራች ድምጽ፤ 1999 ዓ.ም።

ጌታቸው ኃይሌ (ፕሮ.)፤ ደቂቀ አስጢፋኖስ፡- በሕግ አምሳክ። ዐዲስ አበባ፡- ዐዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ፕሬስ፤ 2002 ዓ.ም።

ጸጋዬ ገ/መድኅን (ሎሬት)፤ ላሳት ወይ አበባ፤ ለገደገና የታተመ። ዐዲስ አበባ፡- አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት፤ 1999 ዓ.ም።

መፍትሔ ቃላት

ሀለተ ወርቅ	በትረ መንግሥት፣ የወርቅ ዘንግ
ሀላፊ	ትርጓሜው ሰፊ ነው። አካል ገጽ፣ ቁመት፣ ባሕርይ፣ ጠባይ...
ሀየንተ - ከብር	አርአያዊ ወካይ (ፈረንጅ Iconic እንዲል) ማለት ነው
ለበቅ	ልምጭ፣ መግረፊያ ነገር፣ አርጨሜ፣ ጨንገር
ለግጥ	ቀልድ፣ ፊዝ፣ ሽሙጥ፣ ተረት
ሌጣ	ሥሩ "ላጠ" ኾኖ፣ በቁሙ ጭነት ወይም ኮርቻ የሌለው የጋማ ከብት ማለት ነው፤ በአገባቡ መሠረት ግን ባይ የኾነ፣ የተራቁት ለማለት ነው
ሕጻጽ	እንከን፣ ጉድለት፣ ቅሬታ
መቅ/ሰመቅ	መቀመቅ፣ ጥልቅ ጉድጓድ፣ አንጦርጦስ
መቅኒ/መቅን	እንደ ቅልጥም ባሉ አጥንቶች ውስጥ የሚገኝ ቅባታም ፈሳሽ
መቅኖ	ዕድል፣ አርባና፣ በረከት
መቀላጭለጭ	ዐይንን እያንከባለሉ ግራና ቀኝ መማተር፣ ማየት
"መካነ ጎሩያን"	"የምርጦች ቦታ" እንደ ማለት ነው።
መድበል	ሥሩ "ደበለ" ኾኖ፣ አካሉ፣ ጨመረ፣ ሰበሰበ፣ ቀየጠ የሚሉ ፍቶች አሉት። ስለዚህ "መድበል" ባልን ጊዜ "ስብስብ" እንደ ማለት ነው።
መዘበር	መቀላመድ፣ መለፍለፍ፣ መቃዘት
ማርገድ	መጨፈር፣ መዝለል፣ ዳንኬራ መምታት፣ ማሸብሸብ
ማዘነቅ	ማደባለቅ፣ መቀየጥ
ማጣፊያ/	ማጣፊያ በቁሙ የኩታ፣ የጃኖ ወይም ጋቢ ርዝመት ኾኖ በፈሊጥ
"ማጣፊያው	ግን "ማጣፊያ አጠረው" ማለት ተቸገረ፣ ብልጎት ወይም ዘዴ አጣ፣
አጠረበት"	የሚያደርገውን ወይም የሚናገረውን ወይም የሚኾውን አጣ ማለት ነው።
ምስባክ	በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የዚህ ቃል ግልጋሎት "አትሮኖስ" ለማለት ነው። በባዕዱ ቋንቋ Pulpit ወይም Podium የሚሉት ነገር ነው።
ምጎጻር	መጠንን ማሳነሻ፣ መቀረጫ። "ምጎጸረ ቃል" ቃልን ሐረግን አሳጥሮ ማቅረቢያ
ምጽዋት	ላጣ፣ ለሌለውና ለደሃ እንዲሁም ለአካል ጉዳተኛና ሠርቶ መብላት ለማይችል የሚሰጥ ስጦታ ወይም ገንዘብ፣ መፍቅድ
ረጋ ሠራሽ	ዐዋቂ ወይም ባለሙያ ያልሠራው ዕቃ፣ ተልካሻ ሥራ
ሩር/ "የተነፋ	ሩር ከእንጨት ቍራጭ የሚሠራ ድብልብል የገና ጨዋታ ኳስ

ሩር"	ነው፤ "የተነፋ ሩር" የሚለውን ሐሳብ ከጸጋይ ገ/መድኅን የተዋሰኑት ሲኾን ዘመናዊውን ኳስ ጨዋታ ለማመልከት ነው።
ረድዕ	አገልጋይ፣ ተማሪ፣ ደቀ መዝሙር፣ ተከታይ
ርትዕ	የቀኖ፣ የተስተካከለ፣ የሚገባ ሥራ፣ እውነተኛ ፍርድ
ሰብቅ	ሰዎችን ለማጣላት ሲባል ከአንዱ ወደ ሌላው ተወስዶ የሚነገር ከፋ ወሬ
ሰነፈጠ	አፍንጫን ሰረሰረ፣ ሰረነቀ፣ ፈጀ፣ ለበለበ፣ አቃጠለ
ሰባኤ	በቁሙ የሰባት ቀን ጊዜ/ ሳምንት ወይም ሰባት ዓመታት ማለት ነው፤ ለተወሰነ ጊዜ ከሰው ተለይቶ ቀኖና መያዝ፣ በጾምና ጸሎት መወሰንም ሰባኤ ይባላል
ሲራራ ነጋዴ	የተለያዩ ሸቀጣ ሸቀጦችን በአጋሰስ ጭኖ ከሀገር ወደ ሀገር በመሄድ የሚነግድ
ስሙዬ/	በጀግንነት፣ በሠናይ ምግባር ወይም በዕውቀት ዝና የተረፈ፣ ስሙ የተጠራ
ስመ ጥር/ሩ	
ሰንከሳር	በቁሙ ዓመት እስካመት የሚነበብ ታሪክ የታጨቀበት መጠነ ትልቅ መጽሐፍ ስም ሲኾን፣ በዘይቤ "ሐተታ የበዛበትና የተንዛዛ ነገርን" ለማመልከት ያገለግላል
ሸለምጥማጥ	ድመት መሳይ የዱር አውሬ፣ ወደ መንደር በመዝለቅ ዶሮ የሚነጥቅ
ቀረርቶ	ሸለላ፣ የወኔ መቀሰቀሻ ዜማ
ቀርቀር/መቀራቅር	ገደል፣ ለመግባትና መመውጣት አስቸጋሪ የኾነ ገደላገደል ቦታ
ቀብጸ (ተስፋ)	ተስፋ ቆረጠ፣ ምኞት አለኝታውን ከሐሳቡ ሠረዘ
ቀነበበ	ከበበ፣ ከብ አደረገ፣
ቀየደ	ከፈለ፣ መከተ፣ ጋረደ፣ ከለለ፣ ሰነከለ፣ አሰረ
ቅራቅንቦ	ኩሳንኩሳ፣ ኮተት
ቈረቈዘ	ቀጨጨ፣ ኩሰመት፣ ጫጨ፣ ደኸየ
ቍር	እጅግ ጎይለኛ የኾነ ቅዝቃዜ፣ ውርጭ
ቋያ	የደረቀና ያልታጨደ የበረሐ ሣር
የቋያ እሳት	በቋያ ላይ የሚነሣና በቀላሉ የሚቀጣጠል የሰደድ አሳት
በለዘ	ጠቁረ፣ ዘጉነ፣ ቸከ፣ እደፈ
ቡፍ/ታ	ኩፍ ማለት፣መነፋት፣ ወደ ላይ ብድግ ማለት
ቤጋር	ምልክት፣ ገድፍ፣ መጠን
ብሂል	ማለት፣ አባባል
ተረብ	ቧልት፣ ፊዝ፣ ዋዛ ፈዛዛ፣ ቀልድ፣ ከቁም ነገር የተለየ ዘበት፣ ወግ፣ ነገር፣ ወሬ
ተረክ	

ትሩፍ/ትሩፋን	የቀረ፣ የተረፈ፣ ቅሬታ/ቅሬታ፣ ቀሪ፣ የዳነ፣ ያመለጠ
ትሩፋት	መልካም ሥራ፣ በት አድራጎት
ኅሩይ/ኅሩያን	ምርጥ/ምርጦች
ነቀላዋ	የነጥብ ስም፣ የቃል የንባብ መለያ
ነፈለል	ነፈዝ፣ ቂላቂል፣ ነሁላላ፣ ጅል
ኑባሬ	ኑር፣ አኗኗር
ኑፋቂ	ከፍሎ ማመን፣ ጥርጥር፣ በተከፈለ ልብና ሐሳብ የሚታመን፣ ሕጹጽ እምነት
ንግር	የተባለ፣ የተተነባ፣ አስቀድሞ የተነገረ ትንቢት
አምቧተረ	አንገራቢደ፣ ተቁነጠነጠ፣ ያዙኝ ልቀቂኝ በማለት ከወዲያ ወዲህ ዘለለ፣ ተንቁራጠጠ
አምአት	ሺህ ዓመት፣ ሚሴኒየም
አርምሞ	ዝምታ፣ ጸጥታ
አርቲ ቡርቲ	ምናምን፣ ከንቱ፣ የማይረባ ነገር
አሸመቀ	አደባ፣ አደፈጠ
አሸሼ ገዳሚ	ፈንጠዝያ
አሸክላ	ለቀፎ ወይም ለወጥመድ መሥሪያ የሚያገለግል ሐረግ
አብጠለጠለ	አማ፣ በሐሜት የሌላውን ስምና ዝና አጉደፈ
አትሮፍስ	ከአንጨት ወይም ከብረት ተሠርቶ መጽሐፍ ተዘርግቶ የሚነበብበት ዕቃ
አንገሸገሸ	አስመረረ፣ አሰለገ፣ አንገፈገፈ
አንጐደጐደ	በብዛት ሰጠ፣ አሸጐደጐደ፣
አንጓጠጠ	አሸሟጠጠ፣ አናናቀ፣ አከፋፋ፣ አቃለለ፣ አዋረደ
አኮቴት	ምስጋና
አቁፋዳ	የአብነት ት/ቤት ተማሪ ኮረጃ፣ የማጠራቀሚያ ከረጢት
አደብ	ሥርዐት፣ ዝምታ፣ አርምሞ
አደባዩ	ካፈር፣ ከድቤ ላይ ጣለ፣ ረገጠ፣ ደበደበ
አፈርሳታ	አጥፊን ለሚጋለጥ የሚደረግ የምርመራ፣ የማውጣጣት ምስክርነት፣ አውጫጪኝ
አንቶ ፈንቶ	የማይረባ፣ የማይጠቅም፣ ፋይዳ ቢስ፣ ቅራቅንቦ ነገር
አንግውላይ	ዝባ፣ ጉድፍ፣ ብጣሪ
አክት	ሥሩ "አከተ" ነው፤ የታከተ፣ ጥርቅም፣ ቅራቅንቦ፣ ዝባዝንኬ፣ ዝክንትል፣ እርት
ከለበ/ተክለበ	ቸኩለ/ተቸኩለ፣ ተጣደፈ፣ ርጠ፣ ተክለፈለፈ፣ ተንቀዝቀዝ
ከንተሮ	ጐመድ፣ ቆመጥ፣ መንደርቶ፣ ከዛፍ ላይ ተገንጥሎ ምንም ሳይስተካከል የሚያዝ ወፍራም ዱላ፣ በሎታ

ኩነት	መሾን አኳኋን፣ ሹነታ
ኪን	ጥበብ፣ ብልጎት፣ ርቀት (ጠብቆ ሲነበብ)
ወረፈ	ዘለፈ፣ ሰደበ፣ ጸረፈ
ወረዛ	ርጥበት ያዘ
ወበራ	ተቀናጣ፣ ቀበጠ፣ ተሸቀነደረ
ወዘበሬታ/ዘበሬታ	ቧልት፣ ቀልድ፣ ፍሬ ቢስ ነገር
ወጠምሻ	ዕድሜው ያልገፋ፣ ደንዳና፣ ወፍራም ጉልበታም ሰው
ዐውደ ርዕይ	ሕዝብ እንዲያያቸው የተፈለጉ ነገሮች በይፋ የሚቀርቡበት ትርኢት ነው፤ ቦታው ደግሞ "መካነ ትርኢት" ይባላል
ዘበት	ዋዛ፣ ቀልድ፣ ለግጥ
ዘባተሎ	የተቀዳደደ፣ የተበታተነ የባታይ ጨርቅ፣ ቡትቶ
ዘብጥያ	እስር ቤት
ዘጐነ	ዛጐለ፣ ደም ሠረበ፣ በለዘ፣ ጠቁረ
ዘውግ	ወገን፣ ነገድ፣ ጥንድ፣ ጣምራ
ዝፍት/ዝብት	አተላ፣ ዝቃጭ፣ ቅጥራን (ሙጫ)፣ የፍግ ክምር
ደነጐረ	ደቀደቀ፣ ቁፈረ፣ ዝብጠ፣ ፈነቀለ፣ አንድን ነገር ያለ ቦታው አስገባ፣ ከተተ
ደበሰ	ለቀቀ፣ ጠፋ፣ ገሰሰ፣ አልታይ አለ
"ዱታ ነኝ" አለ	ያዙኝ ልቀቂኝ አለ፣ ለመደባደብ ተጋበዘ
ድባብ	ከግምጃ፣ ከሚያምር ጨርቅና ከቀርከህ ተሠርቶ ጉላላትና አጫዋች ዘርፍ ያለው የክብር ጃንጥላ
ድብኝት	ከጭቃ የሚሠራ የእህል ወይም ዱቂት ማስቀመጫ፣ ዋዲያት
ድንጉር ጨለማ	ድቅድቅ ጨለማ
ድጉስ	ሥሩ "ደጉስ" ሾኖ፣ እያሰገጠና እየሸለሙ መጽሐፍን ማልበስ፣ መጠረዝ በሚል ይተረጎማል፤ በአገባቡ ግን ስብስብ ጥራዝ ለማለት ተፈልጎ ነው
ዳፋ	ጦስ፣ መዘዝ፣ ግፍ፣ ጡር
ድቤ (ላልተ ሲነበብ)	ትቢያ፣ የመቃብር አፈር፣
ዶለ	ከተተ፣ ጨመረ፣ አገባ
ዶግ ዐመድ ሾነ	ድራሹ ጠፋ
ጀቦነ	አለበሰ፣ ደረበ፣ አጀለ፣ ሸፈነ፣
ገሶ	ሰፊ የብረት መቁፈሪያ ያለው የዶማ ዐይነት
ገደረ/ተገደረ	ታበየ፣ በኩራት ተወጠረ
ግርንቢጥ	የተገላቢጦሽ

ግላንግስ	ግብሰብስ፤ ዝባዝንኬ ኮተት
ጉልጥምት	በመሬት ውስጥ ያለ ደረቅ የእንጨት ጉራጅ፤ ጋሬጣ
ጉነጣ	በቁሙ ድፍረት፤ ጉሸማ፤ ደሰቃ፤ ንቅነቃ ማለት ሲኾን በዚህ ጽሑፍ ውስጥ ባገለገለበት ትርጓሜው ግን በነገር መንካት፤ መጎሸመጥ ለማለት ነው
ጠሮ	ጠላት፤ ባላንጣ
ጥንቅር	ጥርቅም፤ ክምችት፤ ሰብስብ
ጥንውት	የዘወትር ሕመም፤ መጨንገፍ
ጦማር	ደብዳቤ፤ መጽሐፍ፤ ከታብ
ጫጫ	ኮሰመነ፤ ከላ፤ ደኸየ
ጭዳ አለ	ለአምልኮ ባዕድ የመስጠት ያህል ሕይወት አጠፋ፤ ገደለ
ጮረቃ	የዝናብ ውሃና የከብት ሸንት ከአዛባ ጋር ሲቀየጥ የሚፈጠር ማጥ
"ጽርሐ እርያም"	በእርያም ያለ የብርሃን አዳራሽ፤
ጽርፊት	ሰድብ፤ ዝልፈት፤ አዋራጅ ቃል
ፈገመ	ወደቀ፤ ተደፋ፤ ሞተ
ፋረር/ፋህረር	በጀርመን ቋንቋ በቁሙ መሪ፤ አለቃ ማለት ሲኾንም ከናዚዝምና ሂትለር የተነሣ አሉታዊ ይዘቱ ስለሚጠነከር የአዶልፍ ሂትለር ሞክሼ ስም ያህል የተለመደ ነው
ፋስ	ትልቅ የመጥረቢያ ዐይነት
ፍኖት	መንገድ

መዝሙር 73፥25-26 (ዐመት)

በለማይ ከአንተ በቀር ማን አለኝ?

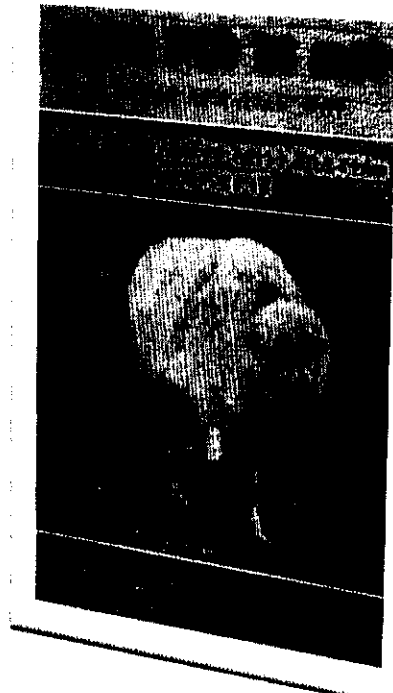
በምድርም ከአንተ ሌላ የምሻው

የለኝም።

ሥጋዬና ልቤ ሊደክሙ ይችላሉ፤

እግዚአብሔር ግን የልቤ ብርታት፤

የዘላለም ዕድል ፈንታዬ ነው።"

ከዚህ በፊት
በደራሲው
ተዘጋጅቶ የታተመ
መጽሐፍ

የመምረ
ምርቅ እና
መረቅ

በቅርቡ ሊታተሙ የተዘጋጁ

1. አስተምህሮአዊ ውርስ፣ እንዲያነሳስ
2. የእግዚአብሔር አሰራራል
3. የጳውሎስ ሕይወትና መልእክቶች